

Gemeente Hattum

**Programmarekening
2022**

JAARSTUKKEN 2022

- NOTA VAN AANBIEDING

- JAARVERSLAG

- JAARREKENING

JAARSTUKKEN 2022

• NOTA VAN AANBIEDING

		ERRATUM
Pag.	1	Nota van aanbidding

• JAARVERSLAG

○ **Programmaverantwoording**

Pag.	13	Programma 1 – Sociaal sterk
Pag.	15	1a - opgroeien en ontwikkelen
Pag.	19	1b - werk
Pag.	23	1c - zorg
Pag.	27	1d - welzijn en sport
Pag.	31	Programma 2 – Wonen, werken en recreëren
Pag.	35	2a - ruimtelijke ontwikkeling
Pag.	43	2b - economische ontwikkeling
Pag.	47	2c - fysieke leefomgeving
Pag.	55	Programma 3 – Besturen en organiseren
Pag.	57	3a - netwerken en besturen
Pag.	61	3b - dienstverlening
Pag.	63	3c - financiën
Pag.	73	3d - gemeentelijke organisatie
Pag.	75	Programma 4 – Bedrijfsvoering
Pag.	77	4a - bedrijfsvoering en overhead
Pag.	87	Toelichting op het resultaat

○ **Paragrafen**

Pag.	91	Inleiding
Pag.	93	Paragraaf A – Lokale heffingen
Pag.	99	Paragraaf B – Weerstandsvermogen en risicobeheersing
Pag.	111	Paragraaf C – Onderhoud kapitaalgoederen
Pag.	117	Paragraaf D – Financiering
Pag.	125	Paragraaf E – Bedrijfsvoering
Pag.	129	Paragraaf F – Verbonden partijen
Pag.	143	Paragraaf G – Grondbeleid
Pag.	147	Paragraaf H – Decentralisaties
Pag.	153	Paragraaf I – Covid-19 / Corona steunmaatregelen
Pag.	155	Paragraaf J – Opvang ontheemden Oekraïne
Pag.	157	Paragraaf K – Wet Open Overheid (Woo)

• JAARREKENING

○ **Balans**

Pag.	161	Balans per 31 december 2022
Pag.	164	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
Pag.	167	Toelichting op de balans

○ **Baten en lasten**

Pag.	187	Overzicht van baten en lasten
Pag.	189	Toelichting op het overzicht van baten en lasten

○ **Overzichten**

Pag.	216	Overzicht taakvelden
Pag.	219	Overzicht verloop post onvoorziene uitgaven
Pag.	220	Overzicht incidentele baten en lasten
Pag.	224	Presentatie structureel rekeningsaldo 2022
Pag.	225	Overzicht begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid
Pag.	226	Informatie m.b.t. normering van topinkomens (WNT)
Pag.	227	Staat van (beklemde) reserves en voorzieningen
Pag.	231	Staat van opgenomen langlopende geldleningen
Pag.	233	Staat van gewaarborgde geldleningen (waarborgfonds sociale woningbouw)
Pag.	235	Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SISA)

○ **Controleverklaring**

Pag.	241	Controleverklaring
------	-----	--------------------

o

NOTA VAN AANBIEDING

Erratum jaarverslag 2022

(Zaaknummer 13524)

Inleiding

In 2023 is een eind gekomen aan het geschil tussen de gemeente Hattem en de aannemer voor de bouw van het zwembad over de herstelwerkzaamheden die door de aannemer in het zwembad zijn verricht.

Hiervoor is op 2 oktober 2023 een vaststellingsovereenkomst getekend waarin de aannemer zich verplicht tot het betalen van een bedrag van € 180.000 aan de gemeente. De gemeente draagt zorg voor een bedrag van € 338.000. Dit is het resterende deel van € 518.000 dat door de gemeente als vordering op de aannemer in de jaarrekening is verantwoord. Het deel van de gemeente is als risico opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing en als zodanig indirect afgedekt door de algemene reserve. De financiële consequentie van de vaststellingsovereenkomst is na balans datum bekend geworden en dient op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in het boekjaar 2022 / jaarrekening 2022 te worden verwerkt.

De mutaties in de jaarrekening zijn verwerkt. De consequenties in het jaarverslag zijn op hoofdlijnen onderstaand samengevat:

Hieronder een korte samenvatting van de effecten van de wijzigingen in het jaarverslag 2022

- De wijziging heeft effect op enkele teksten in de inleiding, deze hebben verder geen directe financiële gevolgen;
- De in programma 1 - Sociaal sterk, 1d -Welzijn en sport beschreven opgenomen vordering van € 518.000 wordt met € 338.000 verlaagd naar € 180.000;
- De verlaging heeft effect op het gerealiseerde resultaat. Het resultaat wordt € 348.000 positief;
- De wijziging heeft effect op onderdelen in Paragraaf B Weerstandsvermogen en Risicobeheersing. En dan met name ook de doortelling in een aantal tabellen en overzichten zoals de benoemde specifieke risico's;
- De wijziging telt door voor het EMU saldo, de financieringspositie en de weerstand- en solvabiliteitsratio's.
Ter indicatie:

Door de daling van het rekeningresultaat met € 338.000 en gelijktijdig het wegvallen van het gekwantificeerde risico van € 525.000 wordt de weerstandsratio verhoogd van 1,89 naar 2,03.

Bestemming resultaat 2022

In de Nota van aanbidding is voorgesteld het oorspronkelijke resultaat 2022 van € 686.000 te bestemmen voor:

- De algemene reserve voor € 110.000 als gevolg van de budgetoverheveling 2023;
- De algemene reserve voor € 192.000 als gevolg van de energietoeslag huishoudens 2023 en
- De reserve afslag A28 voor € 384.000 ten behoeve van de afslag H2O-bedrijventerrein

Voorgesteld wordt de oorspronkelijke bestemming van het rekeningresultaat te handhaven.

Gelet op bovengenoemde neerwaartse bijstelling van het resultaat met € 338.000 en gelet op de indirecte afdekking van het risico door de algemene reserve, wordt aanvullend voorgesteld de algemene reserve in te zetten voor realisatie van genoemde resultaatbestemming.

• INLEIDING

Elk jaar kent zijn eigen verhaal, maar in sommige jaren gebeurt veel meer dan andere.

We kunnen gerust zeggen dat 2022 een jaar is dat we niet snel vergeten. Deze aanbiedingsnota is daarmee ook langer dan u als Raad gewend bent, maar de jaarrekening is naast een financiële verantwoording ook een moment om even stil te staan, te reflecteren op wat we bereikt hebben voor Hattem in het afgelopen jaar en dat was veel in 2022.

Crisissen het hoofd bieden

Op 24 februari 2022 viel Rusland de Oekraïne binnen, een oorlog in Europa en dus ook een stroom van vluchtelingen die opvang zocht en kreeg in Europa. Hattem spant zich in om op een goede manier Oekraïners op te vangen, zoals we dat ook doen voor de opvang van andere vluchtelingen en de huisvesting van statushouders. De Raad heeft middelen ter beschikking gesteld, door het Rijk beschikbaar gestelde middelen zijn ingezet en we vormen bij het vaststellen van deze jaarrekening een bestemmingsreserve om maatregelen te kunnen nemen voor adequate huisvesting en opvang, zoals het realiseren van flexwoningen.

Als gemeente moesten we vanuit de coronacrisis met alle extra inzet die dat vroeg - op 31 januari vergaderde de Raad nog digitaal vanwege corona - zo door de opvangcrisis in, die weer andere extra inzet vroeg. En daarbij zagen we breed vanuit Hattem onmisbare hulp en ondersteuning door maatschappelijke organisaties en inwoners bij het opvangen van Oekraïners.

Corona en de oorlog in de Oekraïne raakten Hattem ook in de economie. Als gemeente hebben we geprobeerd ondersteuning te bieden met maatregelenpakketten. Daarbij is steeds het contact gezocht met partijen in de stad om problemen in beeld te krijgen en gericht hulp te bieden. Op 31 januari werd het 6^e steunpakket coronamaatregelen vastgesteld. Op 14 november werd een lokaal koopkrachtpakket vastgesteld vanwege inflatie en stijgende energieprijzen als gevolg van de oorlog in de Oekraïne. Het is mooi om te zien hoe goed we elkaar weten te vinden in deze tijden van crisis in Hattem en hoe snel we dan weten te schakelen. Zo hebben we als gemeente ook niet gewacht op definitieve cijfers en regelingen vanuit het Rijk, maar het beschikbare geld ter bestrijding van energiearmoede versneld uitgekeerd.

Werken aan vandaag en aan de toekomst

In 2022 hebben we ook “gewoon” dagelijks voor, aan en met de stad gewerkt. De dienstverlening loopt, de organisatie wordt verder ontwikkeld, we werken aan de dagelijkse dingen en aan de toekomst. Zowel de stad als de gemeentelijke organisatie hebben in 2022 veerkracht laten zien. Ook in een verkiezingsjaar met een

behoorlijke verschuiving in raadszetels en een nieuwe coalitie is er sprake in continuïteit: continuïteit in de inzet en passie voor Hattem. De stad ontwikkelen met oog voor (behoud van) de kwaliteiten van Hattem, wat bij Hattem past.

We nodigen uit tot participatie en dat maakt energie en ideeën los. Maar er komen ook meer - soms concurrerende - belangen en invalshoeken naar de besluitvormingstafels. Dat maakt het complexer om besluiten te nemen en legt een grotere verantwoordelijkheid bij de gemeentelijke overheid: hoe ervaren inwoners dat er naar ze omgekeken wordt, dat ze gehoord en gezien worden? Want we kunnen niet iedereen bedienen op het belang dat ze naar voren brengen, de gemeente werkt voor het algemeen belang. We moeten vandaag met de goede dingen bezig zijn, maar wel zo dat het ook bijdraagt aan de toekomst van Hattem.

Op **ruimtelijk** vlak hebben we in 2022 veel voorbereidingen getroffen voor de inwerkintreding van de Omgevingswet: een verordening op de gemeentelijke adviescommissie Hattem, de Erfgoedverordening, bindend adviesrecht, participatie als indieningsvereiste, een participatietoolbox, de verordening uitvoering en handhaving omgevingsrecht, en de verordening nadeelcompensatie. Daarnaast werken we ook hard aan het klaar zijn voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet en doen we ervaring op met bestemmingsplannen onder de Crisis- en herstelwet. Het is een zoektocht welke kaders je als gemeente wilt stellen, welke ontwikkelingen je waar wilt mogelijk maken. Dat hebben we met elkaar gemerkt bij de vaststelling van de Omgevingsvisie, maar ook in de sessies over het bestemmingsplan Buitengebied en de ontwikkeling van de woonzorgzones Geldersedijk en de Bongerd. En het thema stikstof heeft nog meer complexiteit toegevoegd aan het maken en realiseren van ruimtelijke plannen, natuurbescherming en -verbetering krijgt nog prominenter aandacht.

Er is vanzelfsprekend niet alleen aan kaderstelling gewerkt, we denken en we doen. De buitenruimte is weer keurig onderhouden, de herinrichting van de binnenstad is grotendeels afgerond, de Bleek is opnieuw ingericht en er zijn meerdere verkeersprojecten afgerond.

In het **sociaal** domein zetten we nog meer in op preventie en hebben we vroegsignalering bij schulden in onze werkzaamheden ingebed. Binnen het loket 0-100 richten we de processen zo in dat we inwoners zo goed mogelijk kunnen helpen en dat we voorkomen dat zware zorgtrajecten nodig worden. Het onderzoek naar het preventieve aanbod dat in 2022 is uitgevoerd is de opmaat voor het te ontwikkelen Hattems Model voor Preventie en Zorg.

Het Maatwerkfonds Energie is er op gericht om te voorkomen dat inwoners door de fors gestegen energierekening in de problemen komen. Vanuit het bestuursakkoord zetten we in op kansengelijkheid en inclusiviteit, daar geven we de komende jaren verder invulling aan. Op onderwijs zijn we in afwachting van een uitspraak van de Raad van State waarna hopelijk de bouw van het eerste Integraal Kind Centrum (IKC) kan beginnen. Ondertussen loopt het onderzoek om tot de vorming van het tweede IKC te komen. Zo dragen we bij aan een toekomstbestendige stad voor de jongste generatie Hattemers.

Als het gaat over werken aan de toekomst, dan is **duurzaamheid** een thema dat daar heel sterk mee verbonden is. Op 12 december heeft de Raad ingestemd met een voorstel om met de stad tot een Green Deal Hattem te komen, waarbij de gemeente partner wordt in een brede coalitie en niet “traditioneel” de trekker. De gemeente heeft ook een rol om op veel zaken trekker te zijn of een formele rol voor het creëren van randvoorwaarden. Zo is op 30 mei het raadsbesluit genomen om het tweede zonnepark van Wielink, op water, ruimtelijk mogelijk te maken. Inwoners van Hattem konden in 2022 gebruik maken van deelauto's en het duurzaamheidsloket. Het Young Energy Team heeft zich met veel energie ingezet om inwoners te helpen hun woning te verduurzamen. Met de laadvisie hebben we ons voorbereid op het toenemen van het aantal elektrische auto's.

Samenwerken en toekomstbestendig organiseren

Hattem is klein maar sterk en er schuilt kracht in onze compactheid en de vele verbanden die er door onze gemeenschap lopen. We weten allemaal dat klein niet altijd een kracht is, maar ook een kwetsbaarheid. We kunnen veel als we als overheid en stad goed samenwerken, maar we hebben ook regionaal partners nodig en we moeten investeren in een toekomstbestendige organisatie.

Elke gemeente neemt gemiddeld in meer dan 30 **samenwerkingsverbanden** deel. Sommige daarvan zijn wettelijk verplicht (zoals GGD en Veiligheidsregio), sommige zijn noodzakelijk omdat iets niet op lokale schaal te organiseren is, sommige omdat het veel efficiënter is om iets samen te doen en het geen afbreuk doet aan je eigenheid, en andere zijn noodzakelijk als je bepaalde ambities voor je stad wilt realiseren. We hebben in 2022 hard (mee)gewerkt aan het verder brengen van de samenwerking op de Kop van de Veluwe en in de Regio Zwolle, zowel bestuurlijk als ambtelijk. Van de lijn van die ontwikkelingen heeft de Raad in 2022 als grotendeels kennis kunnen nemen, de uiteindelijke agenda's waarin dat vertaald wordt, komen in 2023 naar de tafel voor besluitvorming. Met Heerde, Oldebroek, Elburg en Nunspeet onderzoeken we vergaande samenwerking op het gebied van informatisering en automatiseren

Een **toekomstbestendige organisatie** die betekenisvol werk voor de stad doet. Het is een korte, krachtige zin en past bij Hattem. Om dat te realiseren, vraagt voortdurende inzet en ontwikkeling. Het organische ontwikkeltraject waar voor gekozen is, heeft in 2022 ook tot formele wijzigingen in de organisatie(inrichting) geleid. De kanteling van de organisatie, het vervangen van een wat traditionelere, hiërarchische structuur naar een organisatie waarin teams en samensturing centraal staan, de vorming van teams die werken aan verbetering van processen en het vernieuwen van de applicaties waar we het werk mee ondersteunen, zijn grotere stappen die we het afgelopen jaar gezet hebben. Het werken aan een toekomstbestendige organisatie is moeilijk, omdat het niet altijd goed lukt om daar voldoende tijd voor vrij te maken. Vacatures laten zich moeilijker vervullen, het aantal externen neemt (daardoor) toe, waardoor we creatiever moeten worden in het aantrekken en behouden van personeel, wat ook weer nieuwe acties vraagt. We zien dan ook een toename van de (door medewerkers ervaren) werkdruk, waarop we antwoorden moeten formuleren, hetgeen vaak of tot vertraging en/of tot een budget-/capaciteitsvraag leidt. Doel is en blijft om de organisatie zo in te richten dat we flexibel in kunnen springen op bijzondere situaties en dat we "gewoon" aan vandaag en aan de toekomst kunnen werken.

Een nieuwe raad en een nieuw college

Het is al genoemd, 2022 was ook het jaar van de gemeenteraads**verkiezingen**. Een aantal vertrouwde gezichten verliet de raad, nieuwe (vertrouwde) gezichten kwamen er voor terug en op 11 juli werd een nieuw college geïnstalleerd. In dit al bijzondere jaar 2022 vroeg dat – mede door een aantal grote dossiers - van raad, college en organisatie dat we snel schakelden en (op elkaar) ingewerkt raakten. Met het opnemen van een stelpost voor onderwerpen uit het bestuursakkoord in de programmabegroting 2023 heeft de Raad zichzelf de ruimte gegeven om in 2023 voortvarend aan de slag te kunnen met het nieuwe bestuursakkoord. Wat de toekomst brengt, dat weten we niet maar we bereiden ons er wel op voor. En als we terugkijken naar 2022, dan kunnen we concluderen dat we in een bijzonder jaar samen veel voor Hattem gerealiseerd hebben.

• HET REKENINGRESULTAAT 2022

In programma 3 - besturen en organiseren - is onder het deelprogramma financiën het rekeningresultaat 2022 weergegeven. Het deelprogramma vormt het financiële sluitstuk van alle programma's en vraagt een andere aanpak dan alleen een opsomming van resultaten en wordt daarom in de jaarrekening verder uitgediept. Het gerealiseerde resultaat over 2022 bedraagt een bedrag van € 686.000 voordelig. Dit rekeningsaldo is tot nadere besluitvorming verantwoord op de post "gerealiseerd resultaat 2022".

Overigens bedroegen de saldi over de laatste 5 jaren:

- 2022: € 686.000 voordelig
- 2021: € 188.700 voordelig
- 2020: € 927.600 voordelig
- 2019: € 231.600 voordelig
- 2018: € 224.700 nadelig

Resultaat jaarrekening 2022.

De begrote en werkelijke saldi kunnen als volgt worden weergegeven:

	Begroting 2022	Rekening 2022
- Uitkomst oorspronkelijke begroting 2022	V 188.700	
- 4 ^e wijziging (Voorjaarsnota)	N 582.800	
- 7 ^e wijziging (Najaarsnota)	V 915.800	
- Uitkomst jaarrekening 2022		V 686.000
Uitkomst per saldo	<u>V 521.700</u>	<u>V 686.000</u>

Het saldo van de rekening 2022 kent een voordelig verschil ten opzichte van de begroting 2022 van € 164.300. Hoewel dit bedrag een resultante is van de over de diverse programma's verantwoorde uitgaven, inkomsten en verrekeningen met de reserves, kan van het rekeningresultaat op hoofdlijnen een analyse worden gegeven.

Resultaat over 2022 uitgesplitst per (deel)programma:

1 – Sociaal sterk		
- 1a - Opgroeien en ontwikkelen		V 568.000
- 1b - Werk		V 1.000.000
- 1c - Zorg		V 55.000
- 1d - Welzijn en sport		N 101.000
2 – Wonen, werken en recreëren		
- 2a - Ruimtelijke ontwikkeling		N 412.000
- 2b - Economische ontwikkeling		N 835.000
- 2c - Fysieke leefomgeving		N 92.000
3 – Besturen en organiseren		
- 3a - Netwerken en besturen		N 106.000
- 3b - Dienstverlening		V 1.000
- 3c - Financiën		V 423.000
4 – Bedrijfsvoering		
- 4a - Overhead		N 210.000
Verrekening met reserves		N 126.000
Totaal per saldo voordelig *		<u>V 165.000</u>

* Kleine verschillen ontstaan door afronding van bedragen

Voor een analyse van de voor- en nadelige verschillen per programma en product wordt verwezen naar de programma- en de financiële rekening.

• Analyse op hoofdlijnen

- Vanuit het Rijk zijn de laatste jaren een groot aantal zorgtaken met budgetten overgedragen naar de gemeente. Specifiek wordt in paragraaf H - Decentralisaties inzicht gegeven in de stand van zaken van de budgetten Sociaal Domein. De domeinen Jeugdzorg, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Participatie zijn het afgelopen jaar per saldo positief afgesloten (V)
- Ook het afgelopen jaar droeg de samenleving nog steeds de gevolgen van het Coronavirus. Bij het jaarverslag zijn in paragraaf I - Covid-19 / Corona steunmaatregelen opgenomen. In 2022 heeft het Rijk geen financiële tegemoetkoming aan gemeenten verstrekt in de vorm van steunpakketten en/of compensatiemaatregelen. Uitgezonderd de compensatie van meerkosten voor aanbieders van Jeugdzorg en Wmo-zorg. In deze paragraaf wordt gerapporteerd over de coronacompensatie die de gemeente Hattem via de circulaire van het Gemeentefonds dan wel via een specifieke uitkering (SPUK) in 2022 heeft ontvangen.

We rapporteren ook over de besteding van het budget van € 286.000 dat de Raad in januari beschikbaar heeft gesteld vanuit het zesde pakket steunmaatregelen Corona.

- Voor preventief jeugdbeleid is het structureel beschikbare budget in 2022 niet ingezet. Het voorstel voor een Hattems Model voor preventie en zorg wordt in de loop van 2023 aan de raad voorgelegd (V)
- Uitkeringen (N)
Na jaren van stabilisatie en zelfs daling zijn in 2022 zowel de uitkeringen als de personele lasten gestegen. De uitkering bijstand uit hoofde van de Participatiewet (BUIG) is daarentegen lager dan de afgelopen jaren.
- Noodopvang vluchtelingen (V)
De opvang van ontheemden uit Oekraïne wordt in paragraaf J nader toegelicht. Vanuit het Rijk zijn voor de opvang normatieve vergoedingen beschikbaar gesteld en ontvangen die veel hoger zijn dan de in Hattem gemaakte kosten. Aan de raad zal worden voorgesteld om een bestemmingsreserve te vormen voor toekomstige kosten. Hierop is al geanticipeerd in de realisatieboekingen (V)
- Zorg (V)
Per saldo is er op de onderdelen (ondersteuning) Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (Awbz) in 2022 sprake geweest van onderbesteding van de vaste, structurele budgetten. Dit is onder andere veroorzaakt door een afname van cliënten die hulp krijgen in de vorm van een persoonsgebonden budget (PGB).
- Welzijn en sport (N)
Ook in 2021 heeft Corona een zware stempel gedrukt op de openstelling en als gevolg hiervan de exploitatie van met name het zwembad. Door de verschillende lockdowns is het zwembad een behoorlijke periode gesloten geweest. Daarnaast waren er ook perioden waarin allerlei beperkingen golden. Dit is terug te zien in de inkomsten van het bad en de omzet van de horeca. Daarnaast kunnen gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de btw die hen in rekening wordt gebracht voor investeringen in sport niet meer in aftrek brengen. De diverse (Rijks)regelingen hebben de consequenties maar gedeeltelijk gecompenseerd.
- Ruimtelijke ontwikkelingen (N)
De ontwikkelingen bij de implementatie van de omgevingswet, het vaststellen van bestemmingsplannen en onderzoeken naar inbreidingslocaties maken dat meer eigen en externe personele inzet heeft plaatsgevonden. Door de bestemmings- en bouwplanvertraging zijn ook minder leges opgelegd.
- Economische ontwikkelingen
 - Voor project 't Veen zijn kosten gemaakt die de komende jaren weer worden verhaald danwel dat middelen worden ontvangen vanuit af te sluiten anterieure overeenkomsten.
Op basis van de projectontwikkelingen zijn de verrekeningen aangepast en is de gevormde voorziening omgezet in een bestemmingsreserve (V)
 - Door het omvormen van de reserve Onderhoud Gebouwen naar een voorziening onderhoud gebouwen ontstaat een groot nadeel door dat de dotatie direct in de exploitatie wordt verwerkt. Dit wordt veroorzaakt door de BBV-verslagleggingsregels (Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten) (N)
 - Voor de Woonzorgzone Geldersedijk is een verliesvoorziening gevormd. Door gestegen kosten en het later kunnen realiseren van het plan is het verwachte eindresultaat negatief. Dit risico wordt door de voorziening afgedekt (N)
 - Fysieke leefomgeving
 - Het afgelopen jaar is veel herstelwerk in de gemeentelijke bossen uitgevoerd (N)
 - De kosten voor de verwerking van afval vallen lager uit. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere prijs voor oud papier. Tevens zijn opbrengsten voor de Nedvang ontvangen over voorgaande jaren (V)
 - Netwerken en besturen (N)
Als gevolg van de uitkomst van de gemeenteraadsverkiezingen is er een nieuwe raad en een nieuw college van burgemeester en wethouders gevormd.

- Reserves (N)

Per saldo is minder aan de reserves onttrokken dan begroot. Daarbij is:

- de reserve grondexploitatie volledig ingezet door het verwachte tekort op de te ontwikkelen woonzorgzone
- de egalisatiereserve gebouwen omgezet naar een voorziening als gevolg van rekeningrichtlijnen
- aan een gevormde bestemmingsreserve gemeentelijke opvang Oekraïners als gevolg van normatieve rijksvergoedingen het positieve resultaat toegevoegd

- Bedrijfsvoeringskosten (N)

- Bedrijfsinformatie (N)

Medewerkersverlof kan ingezet worden om bijvoorbeeld eerder met pensioen te gaan. Voor deze arbeidskosten gerelateerde verplichting is een voorziening 'verlofsparen' gevormd

- Facilitaire zaken (N)

Als gevolg van de explosief stijgende energieprijzen zijn de exploitatiekosten van het gemeentelijk vastgoed gestegen

- Advies en ondersteuning (N)

Het afgelopen jaar is meer dan begroot uitgegeven aan juridische ondersteuning als gevolg van de arbitragezaak die is aangespannen als gevolg van de zwembad problematiek

- Budgetoverheveling

Bij de toelichting op het resultaat is specifiek gemaakt op welke onderwerpen het college in het begrotingsjaar slechts gedeeltelijk of niet in staat is geweest om de activiteiten uit te voeren waarvoor de gemeenteraad geld beschikbaar heeft gesteld. Op die onderdelen valt de rekening voordeliger uit dan de begroting. De betreffende activiteiten worden uitgevoerd in 2023. Separaat wordt voorgesteld de vrijvallende financiële middelen over te hevelen naar 2023. Het vrijvallende bedrag bedraagt € 110.000.

De analyse op hoofdlijnen kenschetst zich in een hoge mate van gevolgen die zijn ontstaan door autonome ontwikkelingen en het toepassen van wet en regelgeving.

Voor een nadere specificatie van de "analyse op hoofdlijnen" wordt verwezen naar de financiële toelichting bij de programma's en de bijlage - toelichting op het resultaat - in het jaarverslag.

Verder zijn, overeenkomstig de begrotingsopzet, per programma de verschillen in beeld gebracht.

• LEESWIJZER

De jaarstukken bestaan naast de nota van aanbidding uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag volgt de indeling van de begroting waarbij inzicht is gegeven in de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd, de wijze waarop getracht is de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken en de gerealiseerde baten en lasten; wat hebben we bereikt, wat hebben we er voor gedaan en wat heeft het gekost.

Het jaarverslag is object van accountantscontrole. Naast de controle van het financiële gedeelte van de jaarstukken wordt ook het jaarverslag inhoudelijk gecontroleerd. De accountant legt zijn bevindingen vast in een rapportage aan de gemeenteraad en geeft hierbij een controleverklaring af.

Wij stellen u voor om:

- Het jaarverslag en de jaarrekening 2022 vast te stellen;
 - Het gerealiseerde resultaat van € 686.000 voordelig toe te voegen
 - aan de algemene reserve voor een bedrag van € 110.000, zijnde het saldo van de budgetoverheveling naar 2023;
 - aan de algemene reserve voor een bedrag van € 192.000, zijnde de in 2023 te bestemmen energietoeslag aan huishoudens en
 - aan de bestemmingsreserve die is gevormd voor de aanleg van de afslag A28 ten behoeve van het H2O bedrijventerrein voor een bedrag van € 384.000.

Hattem, 6 juni 2023

Het college van burgemeester en wethouders van Hattem,
de secretaris, de burgemeester,

1

Sociaal sterk

“Verbinden op de Langste Dag”

• INLEIDING

Hatterm is een sterke stad met een rijk verenigingsleven, waar mensen naar elkaar om kijken en de voorzieningen volop gebruikt worden. De samenleving en de rol van de overheid zijn sterk in verandering. Binnen de transformatie van het sociaal domein geven wij vorm aan nieuwe aanpakken, rollen, taken en verantwoordelijkheden, die aansluiten op deze veranderingen.

• AMBITIE

Hatterm is een sterke stad. Er is sprake van een rijk verenigingsleven. Mensen kijken om naar elkaar. De voorzieningen zijn op orde en worden volop gebruikt. Om dit te behouden en te versterken, juist nu er zo veel veranderingen zijn, is in samenspraak met de maatschappelijke partners een aantal uitgangspunten voor beleid vastgesteld:

- Niemand raakt tussen wal en schip.
- We investeren in burgerkracht en focussen daarmee op de kracht van mensen.
- Bij ondersteuning wordt eerst gekeken naar het eigen sociale netwerk en de financiële mogelijkheden van mensen.
- Ondersteuning is bij voorkeur tijdelijk en gericht op actieve deelname in de samenleving.

- Voorzieningen zijn zoveel mogelijk geclusterd: het zijn ontmoetingsplaatsen van inwoners en verzamelplaatsen van activiteiten.
- Organisaties werken samen om beleidsdoelen te realiseren.
- Subsidies zijn gericht op maatschappelijke effecten en activiteiten en focussen op de samenwerking tussen maatschappelijke partners.
- Investeren doen we samen met maatschappelijke partners. We verwachten flexibiliteit om te investeren en samen te werken

• PROGRAMMABREDE THEMA'S

Loket 0-100 (geldt voor heel programma 1)

In november 2021 is de pilot Loket 0-100 van start gegaan. In deze pilot wilden we leren hoe het klantproces dat vanaf de tekentafel is ontwikkeld, functioneert in de praktijk. Om de integrale dienstverlening (1 gezin, 1 plan, 1 regisseur) rondom de Hattemse inwoner te versterken werken de consultants Werk & Inkomen, Wmo en Jeugd samen in één team, namelijk Team 0-100. Dit team is uitgebreid met een aantal lokale ketenpartners (o.a. maatschappelijk werk, Op KO€RS, Jeugdgezondheidszorg en MEE). In 2022 is daar ook de gemeentelijke consultant vroeg signalering aan toegevoegd.

Met dit team zijn we in 2022 aan de slag gegaan met het verder vormgeven van de integrale dienstverlening. De uitgangspunten uit het handboek nemen we constant onder de loep om zo tot een continue procesoptimalisatie te komen. De kracht van het loket 0-100 blijkt sterk te liggen in samenwerken en het kennen van elkaar en elkaars expertise. In 2022 hebben we hier volop op ingezet door middel van integraal casuïstiek overleg, verschillende themabijeenkomsten over integrale onderwerpen en trainingen gericht op kennis én samenwerken. Naast het inzetten op de kwaliteitsverbetering op het Team 0-100, zijn we in 2022 begonnen met een inventarisatie op de realisatie van één frontoffice voor het Loket 0-100.

Ook kende het loket 0-100 in 2022 aardig wat uitdagingen. Zo liep de werkdruk door een verhoogde instroom van aanvragen en meldingen fors op. Ook zijn er relatief veel wisselingen geweest in het personeelsbestand. Om de kracht van Hattem te bewaren, namelijk de korte lijnen, was het hierom ook noodzakelijk om in 2022 voortdurend te investeren in het kennen van elkaar en elkaars expertise.

• FINANCIËEL

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Vershil begroting na wijziging en rekening
	2021	2022			
Totaal lasten	13.370	13.592	14.428	14.696	-268
Totaal baten	-2.715	-2.256	-2.396	-4.186	1.790
Gerealiseerd totaal	10.656	11.336	12.032	10.511	1.522
Verrekening met reserves	-51	-18	147	675	-528
Gerealiseerd resultaat	10.604	11.318	12.179	11.186	993

Sociaal sterk

- Opgroeien en ontwikkelen

• RELEVANTE THEMA'S

1. JEUGD

Resultaten:

- **Preventie**

In 2022 zijn er weer verschillende preventieve activiteiten uitgevoerd voor de kinderen en jongeren in Hattem. Het structurele aanbod bestaat onder andere uit het jongerenwerk, steunouder, het opvoed- en adviesbureau en de multidisciplinaire aanpak voor kinderen met overgewicht, Hattem Heroes.

Vanuit het CJG zijn verschillende trainingen, zoals 'Blij met mij', Kickfit en B.O.K.S. Daarnaast zijn via de scholen weerbaarheidstrainingen voor groep 7/8 aangeboden en een programma om kinderen te leren omgaan met verleidingen. In 2022 is onderzocht wat de stand van zaken is, van ons lokale preventieve jeugdbeleid. De resultaten van dit onderzoek worden gebruikt als input om in 2023 het Hattems model voor preventie te ontwikkelen.

- **Jeugdhulp**

Lokaal

Wanneer hulpvragen niet meer kunnen worden opgelost in het voorliggend veld of binnen preventieve voorzieningen kunnen jeugdigen en/of hun ouders gebruik maken van jeugdhulp. De jeugdconsulenten van het CJG werken intensief samen met de andere CJG-partners, huisartsen en scholen. Daarnaast maken zij deel uit van het Team 0-100, waardoor met een integrale bril naar casuïstiek wordt gekeken.

Door de wijziging van het woonplaatsbeginsel per 1 januari 2022 is het niet meer van waarde om het gebruik van jeugdhulp en de kosten te vergelijken met voorgaande jaren. Het gebruik van verblijfsvoorzieningen (bijv. pleegzorg, gezinshuyszorg of verblijf in een instelling) is als gevolg van deze wijziging fors afgenomen. 18 cliënten, die voorheen gebruik maakten van deze voorzieningen, vallen nu onder verantwoordelijkheid van andere gemeenten. Er zijn geen cliënten uit andere gemeenten overgedragen naar Hattem. In 2022 maakt de grootste groep jeugdigen in de jeugdhulp in Hattem gebruik van specialistische GGZ.

In Hattem wordt nog steeds relatief veel gebruik gemaakt van specialistische GGZ. Daarnaast wordt regelmatig begeleiding, behandeling of dyslexiezorg ingezet.

(boven) Regionaal

Het afgelopen jaar hebben de gemeenten in de Zorgregio Midden-IJssel/Oost-Veluwe verder gewerkt aan de verschillende opgaven, zoals beschreven in het programmaplan. Het Regionaal Expertteam heeft vorm gekregen en is structureel georganiseerd, de inzet van ervaringsdeskundigen in Team ED is op een duurzame manier voor de komende tijd mogelijk gemaakt en er is op Gelders niveau gestart met de transitie van het huidige aanbod jeugdzorgPlus en 3-milieu voorzieningen, naar meer kleinschalige voorzieningen.

De ontwikkelingen t.a.v. de regionale overeenkomst zijn opgenomen in programma 1C – Zorg.

- **Jeugdgezondheidszorg**

Ook in 2022 hebben Vérian (voor 0-4 jarigen) en de GGD (5-18 jarigen) uitvoering gegeven aan de jeugdgezondheidszorg in Hattem (in het CJG en op de scholen). Hierbij is er steeds aandacht voor samenwerking tussen verschillende disciplines en voor tijdige signalering. Om zo passende hulp en ondersteuning te bieden, aan kwetsbare kinderen of wanneer kinderen zich in kwetsbare situaties bevinden.

2. ONDERWIJS

Resultaten:

- **Onderwijshuisvesting**

IKC1

In 2022 is het bestemmingsplan Woonzorgzone Geldersedijk, waar IKC1 onderdeel van is, door de gemeente goedgekeurd. Hiertegen is beroep aangetekend door omwonenden. In afwachting van de uitspraak van de Raad van State, zijn we in 2022 gestart met de voorbereidingen voor de realisatie van IKC1, hieraan wordt vervolgd gegeven in 2023. De aktes voor oprichting van de stichting van de schoolbesturen, de overdracht van de grond en de huurovereenkomsten worden voorbereid. Ook heeft er vooroverleg omtrent de omgevingsvergunning plaatsgevonden. Zodoende zijn we goed voorbereid voor de realisatie van IKC1.

IKC2

Eind 2020 is een motie ingediend waarin verzocht werd om de draagvlak met betrekking tot de locatiekeuze te onderzoeken. De schoolbesturen hebben vervolgens in 2022 gesprekken gevoerd met ouders en inwoners over de locatie 'De Noordgouw'. Met de uitkomsten uit deze gesprekken en onderzoeken gaan we met de schoolbesturen in 2023 verder met de IKC-vorming en de plannen voor IKC2.

- **Nationaal Programma Onderwijs**

Gezamenlijk met het onderwijs en voorschool hebben we een plan gemaakt hoe we de gemeentelijke middelen inzetten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs. De middelen zijn in te zetten in de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023. Inmiddels is dit verlengd naar schooljaar 2023-2024 en 2024-2025. In 2022 is het Hattems Zomerfestijn georganiseerd. Meer dan 600 kinderen hebben hieraan deelgenomen. Het Zomerfestijn was toegankelijk voor alle kinderen in de basisschoolleeftijd. Hierbij is aandacht besteed aan kinderen die in een taalarme omgeving opgroeien en/of in een huishouden met een minimum inkomen. Deze doelgroep hebben we deels bereikt. In 2023 is er wederom een Zomerfestijn en wordt er nog meer ingezet om deze doelgroep te bereiken. Daarnaast hebben scholen ruimschoots gebruik gemaakt van de mogelijkheid om, op basis van hun eigen behoefte de middelen in te zetten, ten behoeve van de ontwikkeling van de kinderen.

• WAT HEEFT HET GEKOST ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Vershil begroting na wijziging en rekening
	2021	2022			
Totaal lasten	4.587	4.593	4.652	4.156	496
Totaal baten	-183	-188	-262	-333	71
Gerealiseerd totaal	4.403	4.405	4.390	3.823	568
Verrekening met reserves	-18		-9	-9	
Gerealiseerd resultaat	4.385	4.405	4.381	3.814	568

Toelichting

De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma 'opgroeien en ontwikkelen' een voordelig saldo van € 568.000,-- ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse				
Bedragen	(x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
- Onderwijs		40	39	1
- Leerlingenvervoer		318	311	7
- Onderwijshuisvesting		286	291	-5
- Leerplicht		31	30	-1
- Voorschoolse voorzieningen		13	-6	18
- Volksgezondheid		549	535	15
- Preventief jeugdbeleid		182	115	67
- Decentralisatie Jeugdzorg		2.972	2.507	464
Opgroeien en ontwikkelen		4.390	3.823	568

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Voorschoolse voorzieningen (V)
 - De vaststelling van de subsidies kinderopvang 2021 heeft geleid tot een gedeeltelijke restitutie van € 15.000,--
- Preventief jeugdbeleid (V)
 - Het structureel beschikbare budget is in 2022 voor € 67.000,-- niet ingezet. Het voorstel voor een Hattems Model voor preventie en zorg wordt in de loop van 2023 aan de raad voorgelegd.
- Decentralisatie Jeugdzorg (V)
 - De lasten zorg in natura (ZIN) zijn € 392.000,-- lager dan begroot. Door veranderingen in verband met het woonplaatsbeginsel zijn er minder jeugdigen waarvoor de zorgkosten voor rekening van de gemeente Hattem komen. Ook de lasten persoons gebonden budget (PGB) zijn € 24.000,-- lager dan begroot vanwege de afname van het aantal cliënten dat via een PGB zorg krijgt.
 - Verwezen wordt naar de toelichting in paragraaf H - decentralisaties

Reserve

- Aan de algemene reserve is het nadelig rekeningresultaat 2021 van PlusOV onttrokken

• RELEVANTE THEMA'S**1. PARTICIPATIE****Resultaten:****• Participatiewet**

Het afgelopen jaar hebben we een forse stijging gezien in het aantal kandidaten dat een uitkering ontvangt. Op 31 december 2021 werden 94 uitkeringen verstrekt en op 31 december 2022 werden 114 uitkeringen verstrekt. Dit is een forse stijging, die grotendeels verklaard kan worden door de instroom van statushouders. In 2022 hebben we namelijk de huisvestingstaakstelling voor statushouders volledig gerealiseerd en zijn ook de achterstanden die waren ontstaan ten aanzien van de huisvestingstaakstelling over 2021 weggewerkt.

Voor de bekostiging van de uitkeringen en de loonkostensubsidies ontvangt de gemeente het BUIG-budget (inkomensdeel). Dit budget is overschreden met 1,7%. Aangezien de overschrijding lager is dan 7,5% kan er geen beroep worden gedaan op de vangnetuitkering.

De situatie op de arbeidsmarkt was in 2022 nog steeds zeer gunstig voor werkzoekenden. De kandidaten die ondersteuning nodig hebben van de gemeente hebben meestal een grote afstand tot de arbeidsmarkt. We constateren dat de kandidaten die onder onze verantwoordelijkheid vallen een steeds grotere ondersteuningsbehoefte hebben bij het vinden en het behouden van betaald werk.

De taakstelling voor het onderdeel Beschut Werk van de Participatiewet bestond ultimo 2022 uit 4 te realiseren Beschut Werk plekken. Deze taakstelling is niet gerealiseerd. In eerste instantie waren twee Beschut Werk plekken gerealiseerd. Echter vanwege persoonlijke problematiek is één kandidaat uitgevallen. Ultimo 2022 is er dus één plek gerealiseerd. De begeleidingskosten voor Beschut Werk moeten bekostigd worden uit het Participatiebudget. Doordat de taakstelling niet is gerealiseerd is het volledige Participatiebudget niet benut.

• Schulddienstverlening

Het traject rondom Vroegsignalering heeft in 2022 steeds meer vorm gekregen. Signalen worden maandelijks goed opgevolgd en er wordt contact gezocht met de betreffende inwoners om te bekijken welke hulp geboden kan worden. Het bereiken van de inwoners blijft een aandachtspunt; lang niet iedereen staat open voor hulp. Dit is een beeld wat we ook landelijk zien.

De samenwerking met Op Koërs is ook hieromtrent verder geïntensiveerd en er is een aantal nieuwe vrijwilligers aangetrokken om aan de grotere hulpvraag te kunnen voldoen. We zien dat vanwege de stijgende kosten voor energie en de toegenomen inflatie meer inwoners de weg naar Op Koërs weten te vinden. Hierdoor komen er meer hulpvragen bij Op Koërs te liggen. Er is een aantal nieuwe vrijwilligers aangetrokken om aan de grotere hulpvraag te kunnen voldoen.

- **Energietoeslag / Maatwerkfonds Energie**

In april is, zoveel mogelijk ambtshalve, de eerste uitkering gedaan. Gevolgd door een tweede uitkering in november. We hebben een inkomensgrens van 130% gehanteerd en geen vermogenstoets. Uiteindelijk hebben 472 huishoudens de Energietoeslag ontvangen. Daarmee is het budget van het Rijk wel overschreden.

Eind 2022 hebben we ook een Maatwerkfonds Energie ingesteld zodat we inwoners die (dreigen) in de problemen te komen vanwege de toegenomen kosten voor energie, kunnen ondersteunen.

- **Wet Inburgering**

In 2022 zijn de eerste kandidaten die onder de Wet Inburgering vallen gehuisvest in Hattem. Zij worden conform de nieuwe werkwijze ondersteund. In 2022 is tevens volop aandacht besteed aan het afronden van de aanbestedingstrajecten. Voor alle onderdelen van de Wet Inburgering is nu een onderwijsinstelling of organiseert gecontracteerd.

- **Human Capital Agenda**

De gemeente Hattem maakt onderdeel uit van de Regio Zwolle. Deze regio heeft in gezamenlijkheid een Human Capital Agenda (HCA) opgesteld. Eén van de pijlers van de HCA heeft betrekking op het thema Arbeidsmarkt, daaraan is een ontwikkelfonds gekoppeld. Met elkaar willen de betrokken partners zorgen voor een vitale, wendbare en inclusieve arbeidsmarkt. Werkgevers maar ook individuele inwoners kunnen een beroep doen op dit ontwikkelfonds. Inwoners kunnen gebruik maken van het programma Groei Vooruit. Door middel van een financiële bijdrage kunnen zij investeren in hun loopbaan. In 2022 hebben inwoners en ondernemers van de gemeente Hattem een beroep gedaan op de beschikbare fondsen Groei Vooruit en Upgrade Jezelf. In 2022 hebben 26 Hattemse inwoners gebruik gemaakt van Groei Vooruit (tot en met eind 2022 in het totaal 81). En in 2022 hebben 5 Hattemse ondernemers gebruik gemaakt van Upgrade Jezelf (tot en met eind 2022 in het totaal 26).

- **Regionaal Werkbedrijf**

Het regionaal is volop in ontwikkeling. In 2022 is verder gewerkt aan de harmonisatie van de verschillende instrumenten die ingezet kunnen worden ten behoeve van de kandidaten. Door middel van harmonisatie wordt ervoor gezorgd dat de verschillende gemeenten de instrumenten op een eenduidige wijze toepassen.

- **Laaggeletterdheid**

Vanuit het gezamenlijke Regioplan wordt meer ingezet op preventie in de vorm van leesbevordering binnen laag taalvaardige gezinnen. In Hattem is daarover afgesproken dat de VVE aanbieder (Partou) en Vluchtelingencontact, maar ook de scholen, actief het aanbod van de Voorleesexpress aanbieden.

De samenwerking met gemeente Zwolle voor het aanbod van formeel onderwijs heeft in 2022 vorm gekregen middels een samenwerkingsovereenkomst. Zodoende kunnen inwoners vanuit Hattem formeel taalonderwijs volgen en worden zij vanuit Zwolle ook gemonitord.

In de Week van het Lezen & Schrijven is er op diverse manier aandacht gevraagd voor Laaggeletterdheid. Zo stond er een escape caravan bij het Stadhuis om medewerkers en inwoners meer bewust te maken van de handicap als je niet in staat bent om goed te kunnen schrijven en begrijpend te kunnen lezen.

- **Armoedebestrijding kinderen**

Stichting Leergeld heeft in 2022 een aantal grotere acties gerealiseerd, zoals een bon voor Sinterklaas en een winterkledingpas. Alle gezinnen die bij Stichting Leergeld bekend zijn, kwamen daarvoor in aanmerking. Daarnaast bleef Leergeld actief op het gebied van individueel aanbod, zoals sport- en zwemlessen, fietsen, laptops etc.

• WAT HEEFT HET GEKOST ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Verskil begroting na wijziging en rekening
2021		2022			
Totaal lasten	3.638	3.933	4.485	5.044	-559
Totaal baten	-1.942	-1.872	-1.701	-3.260	1.559
Gerealiseerd totaal	1.696	2.061	2.784	1.784	1.000
Verrekening met reserves	-64			500	-500
Gerealiseerd resultaat	1.632	2.061	2.784	2.284	500

• ANALYSE

Toelichting

De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma 'werk' een voordelig saldo van € 1.000.000,-- ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse				
Bedragen	(x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
-	Inkomensondersteuning	957	869	88
-	Inburgering	117	148	-32
-	Participatie	357	250	107
-	Sociale werkvoorziening	918	844	74
-	Uitkeringen	413	571	-158
-	Volwasseneneducatie	5	5	1
-	Noodopvang vluchtelingen	18	-903	921
Werk		2.784	1.784	1.000

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Inkomensondersteuning (V)
 - Het bij de Najaarsnota beschikbaar gestelde bedrag van € 100.000 is in 2022 nog niet ingezet. Dit bedrag wordt via budgetoverheveling aan het budget 2023 toegevoegd.
 - Het voor energietoeslag beschikbare budget van € 550.000 is in 2022 met € 30.000 (N) overschreden. Aanvragen die in december 2022 zijn binnengekomen worden in januari 2023 uitbetaald.
- Inburgering (N)
 - De inzet voor de begeleiding van statushouders en inburgeraars is, anders dan begroot, voor het grootste deel op Inburgering geboekt. Met een administratieve overschrijding van € 32.000 tot gevolg. Hierdoor is de onderschrijding van het budget bij Participatie zichtbaar.

- Participatie (V)
 - Het administratieve voordeel van € 32.000 heeft een relatie met Inburgering.
 - Het totale voordeel bij Re-integratie bedraagt € 75.000 doordat de taakstelling beschut werk niet is gerealiseerd en de overige uitgaven lager waren dan het structureel beschikbare budget.
 - Sociale werkvoorziening (V)
 - Door hogere uitstroom zijn de loonkosten WSW zijn lager dan begroot.
 - Uitkeringen (N)
 - Na jaren van stabilisatie en zelfs daling zijn in 2022 zowel de uitkeringen als de personele lasten gestegen. De uitkering bijstand uit hoofde van de Participatiewet (BUIG) is daarentegen lager dan de afgelopen jaren.
 - Noodopvang vluchtelingen (V)
 - De opvang van ontheemden uit Oekraïne wordt in een paragraaf nader toegelicht. Administratief zijn de uitkomsten bijzonder: geen begrote lasten en baten, wel gerealiseerde lasten van totaal € 640.000 en een nog te ontvangen bedrag van het Rijk van € 1.540.000. Met als resultaat een voordeel van € 900.000. Het Rijk rekent met normatieve vergoedingen die veel hoger zijn dan de in Hattem gemaakte kosten. Aan de raad zal worden voorgesteld om € 500.000 toe te voegen aan een bestemmingsreserve. Hierop is al geanticipeerd in de realisatieboekingen. Maar omdat mutaties van reserves administratief in programma 3.c Besturen en organiseren, deel Financiën worden verrekend is dit niet zichtbaar in de cijfers van Noodopvang vluchtelingen.
- Reserve*
- Aan de reserve gemeentelijke opvang Oekraïners is een bedrag toegevoegd als gevolg van de ontvangen normatieve vergoeding van het Rijk.

• RELEVANTE THEMA'S

1. ZORG

Resultaten:

- **Wmo**

Ook in 2022 hebben we ingezet op (vroeg)signalering en preventie via de Brede Basisvoorziening. We werken sociaal domein breed aan de toegang 0-100, aan regievoering en het verder versterken van de samenwerking met onze ketenpartners.

Zorgkosten maatwerkvoorziening Wmo

Sinds de invoering van het abonnementstarief in 2019 is het aantal beschikkingen Huishoudelijke Hulp in Hattem met ruim 50% gestegen. Binnen de kaders van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning zijn de mogelijkheden voor ons als gemeente om een stijging van het aantal beschikkingen te keren beperkt tot nihil.

Het aantal beschikkingen voor de maatwerkvoorziening Begeleiding neemt de afgelopen jaren langzaam toe. Een aanzuigende werking door de invoering van het abonnementstarief zien we binnen begeleiding niet.

Aanbieders konden over 2022 een vergoeding voor meerkosten aanvragen om volgens de richtlijnen van het RIVM hulp of ondersteuning te bieden. De administratieve afhandeling van de meerkosten vindt plaats in 2023.

- **Regionale samenwerking Jeugdhulp en Wmo**

Binnen de in 2019 gecontracteerde hulpverlening Jeugdhulp, Wmo en Beschermd Wonen zetten we in op kwalitatief goede, en waar mogelijk, integrale zorg- en ondersteuningsproducten.

In de achterliggende twee jaar heeft de zorgregio in opdracht van de gemeenten onderzoek gedaan naar het optimaliseren van de overeenkomst. Verschillende maatregelen zijn doorgevoerd. In 2022 is specifiek gekeken naar de mogelijkheden om de zorgproducten voor respijtzorg en begeleiding (individueel en groep) te verbeteren. Voor Wmo-respijtzorg wordt in 2023 gestart met de voorbereiding van een nieuwe inkoop, de keuzes voor het verder optimaliseren van de zorgproducten begeleiding volgen in 2023.

- **Beschermd Wonen**

In 2021 zijn het Kaderdocument Beschermd Thuis 2022 – 2030 en het Ontwerp Beschermd Thuis 2030 vastgesteld. Het Ontwerp Beschermd Thuis is een richtinggevend document, waarmee de regio de komende jaren een forse afbouw van intramurale woonvormen voor Beschermd Wonen moet realiseren, binnen de kaders en ambities van Beschermd Thuis. In 2022 is een intensief traject gestart om een nieuwe inkoop die deze afbouw ondersteunt voor te bereiden. Basis van de nieuwe inkoop zijn integrale hersteltrajecten waarin de inwoner in de eigen woonomgeving begeleiding krijgt op alle levensgebieden. In 2023 wordt dit traject afgerond met gunning en selectie van aanbieders.

Inloop GGZ/LVB

In maart 2022 is subsidie verstrekt aan Zoethout om als pilot een algemene voorziening te realiseren voor inwoners met psychische kwetsbaarheden en lichtverstandelijk beperkt (lvb)-problematiek. Dit met het oog op de doorontwikkeling van klassiek beschermd wonen naar beschermd thuis en de wens inwoners zo lokaal als mogelijk ondersteuning te bieden. Uit de evaluatie en gesprekken met Zoethout blijkt dat de inloopvoorziening voldoet aan het beoogde effect. De inloopvoorziening is een ontmoetingsplek gebleken voor kwetsbare inwoners die behoefte hebben aan contact. We hebben het voornemen deze inloopvoorziening te continueren in 2023.

- **PlusOV**

In verband met corona zijn er alleen in januari 2022 nog vervoersbeperkingen geweest. Het routegebonden vervoer (leerlingenvervoer, dagbestedingsvervoer Wmo en Jeugdwet vervoer) kwam hierna al snel weer op het oude niveau. Het volume van het vraagafhankelijk vervoer bleef achter. In 2022 was het vervoersvolume voor vraagafhankelijk vervoer slechts 70% van het vervoersvolume vóór corona (2019). Door deze lagere vervoersvolumes en vaste prijsafspraken voor het jaar 2022 zijn de vervoerskosten binnen de begroting gebleven. In 2022 heeft het tekort aan taxichauffeurs (in combinatie met een hoog ziekteverzuim door werkdruk en corona) veel invloed gehad op het organiseren en uitvoeren van het doelgroepenvervoer. Gemeenten hebben samen met PlusOV gewerkt aan deeloplossingen, zodat de impact van het chauffeurstekort op de reizigers is verminderd. Ook heeft PlusOV gewerkt aan het verbeteren van de dienstverlening en het verminderen van de kosten mét behoud van de kwaliteit van het vervoer.

- **Welzijn**

Brede Basisvoorziening inclusief Geheugensteunpunt

De nadruk van de Brede Basisvoorziening lag op (vroeg)signalering, ontmoeting, voorlichting en preventie en een sterke verbinding met het voorliggende veld (partijen binnen het welzijnsveld, verenigingsleven en de kerken).

Het Geheugensteunpunt heeft in 2022 een vervolg gegeven aan de activiteiten om als stad een dementievriendelijke samenleving te vormen. Met een inspirerende bijeenkomst in het najaar van 2022 heeft het Geheugensteunpunt organisaties en vereniging in Hattem opnieuw warm gemaakt om zich ervoor in te zetten om dementievriendelijk te zijn. In 2023 worden de activiteiten in het kader van een dementievriendelijke samenleving en de fysieke locatie van het Geheugensteunpunt gecontinueerd.

Verder is in 2022, met ondersteuning vanuit het landelijke programma Eén tegen Eenzaamheid, gestart om in Hattem eenzaamheid te verminderen. Een brede vertegenwoordiging van Hattemse organisaties heeft meegedaan aan de Week tegen Eenzaamheid in september. Op basis van deze ervaringen willen we in 2023 de aanpak van eenzaamheid verstevigen met de verschillende Hattemse informele (o.a. sport, kerken, vrijwilligersorganisaties) en formele organisaties.

Welzijn op Recept

Eind 2021 is in Hattem een pilot om Welzijn op Recept (WOR) te introduceren in Hattem van start gegaan. Het doel van Welzijn op Recept is het welbevinden van mensen met lichte (situationele) psychosociale problematiek te verhogen en draagt bij aan het aanpakken van eenzaamheid. In 2022 is ingezet op een stevige samenwerking tussen zorg, welzijn en voorliggend veld, wat geresulteerd heeft in korte lijnen en ruim 25 succesvol afgeronde trajecten in het eerste jaar.

- **Woonzorgzones Geldersedijk en de Bongerd**

De gemeente Hattem zet in op het verbinden van wonen, zorg en welzijn in beide woonzorgzones. De gemeente trekt hiervoor nauw samen op met de betrokken zorgaanbieders, bewonersvereniging en stichting Welzijn Hattem en heeft met name een faciliterende rol. Met de verschillende organisaties verkennen we de mogelijkheden en hoe de samenwerking eruit kan zien als de woonzorgzones zijn gerealiseerd.

- **Tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (TCG)**

Aevitae biedt per 1 januari 2022 de gemeentepolis aan in Hattem. Menzis bood de gemeentepolis nog aan in 2021. Het aantal verzekerden lag bij Menzis rond de 110 en in 2022 waren 101 inwoners overgestapt naar de gemeentepolis van Aevitae. Inwoners kunnen nog steeds kiezen uit óf de collectieve zorgverzekering óf een tegemoetkoming Chronische Zieken en Gehandicapten (max €385).

- **Mantelzorg**

In 2022 zijn mantelzorgers ondersteunt op basis van de Nota Mantelzorgondersteuning, samen met Stichting Welzijn Hattem en andere partners. Mantelzorgers worden op een passende wijze gewaardeerd en ondersteund zodat zij de mantelzorg goed in hun leven in kunnen passen. In 2022 ontvingen geregistreerde mantelzorgers in mei een bos bloemen van het college en de raad. Tijdens de Dag van de Mantelzorg werd in 2022 het Mantelzorgcompliment 191 keer uitgereikt. Omdat corona in de voorliggende jaren veel impact heeft gehad en voor mantelzorgers extra intensief was, is het Mantelzorgcompliment in 2022 eenmalig verhoogd van € 100,- naar € 175,-.

- **Vrijwilligers**

Vrijwilligers zijn een belangrijk onderdeel van de Hattemse samenleving. Vanuit de gemeente willen we vrijwilligers beter en adequater ondersteunen, nadat Stichting Welzijn Hattem een inventarisatie heeft gedaan onder vrijwilligersorganisaties. In 2023 willen we hier concreet mee aan de slag. Daarnaast is In 2022 is de Vrijwilligersacademie, na 2 coronajaren, weer actief. Er worden in samenwerking met Epe en Heerde allerlei gratis workshops aangeboden voor vrijwilligers. Ook hebben we de viering van de Dag van de Vrijwilliger (7 dec) weer in ere kunnen herstellen, ook al is de viering verplaatst naar januari 2023. Ruim 100 vrijwilligers waren hierbij aanwezig en we kijken terug op een succesvolle bijeenkomst.

- **Adviesraad**

In 2022 zijn we gestart met een nieuwe voorzitter. Ook is de naam van de Participatieraad definitief veranderd in Adviesraad Sociaal Domein Hattem. We hebben 2022 gebruikt om op thema's (Jeugd, WMO en Werk&Inkomen) de Adviesraad op vlieghoogte te brengen over de ontwikkelingen binnen deze thema's. De Adviesraad heeft rondom deze thema's werkgroepen gevormd die aan de slag gaan met projecten die het college heeft voorgesteld. Daarnaast heeft de Adviesraad zelf een cursus gevolgd over hun plek en rol binnen de gemeente.

• WAT HEEFT HET GEKOST ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Verskil begroting na wijziging en rekening
2021		2022			
Totaal lasten	3.074	3.283	3.275	3.343	-68
Totaal baten	-205	-72	-312	-435	123
Gerealiseerd totaal	2.870	3.211	2.963	2.908	55
Verrekening met reserves	111		208	208	
Gerealiseerd resultaat	2.981	3.211	3.171	3.116	55

Toelichting

De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma 'zorg' een voordelig saldo van € 55.000,-- ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse				
Bedragen	(x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
- Collectieve en individuele begeleiding		2.279	2.359	-80
- Decentralisatie WMO/AWBZ		115	71	44
- Collectieve en individuele begeleiding (2)		170	131	39
- Decentralisatie WMO/AWBZ (2)		572	513	59
- WMO MO/BW		-173	-166	-7
Zorg		2.963	2.908	55

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Collectieve en individuele begeleiding (N)
 - Op de lumpsum budgetten van woonvoorzieningen en hulpmiddelen zijn de werkelijke lasten lager dan begroot € 70.000 (V)
 - De hogere lasten bedragen voor huishoudelijke hulp € 100.000 (N) en voor Wmo begeleiding € 45.000 (N)
- Decentralisatie Wmo/Awbz (V)
 - De lasten voor persoons gebonden budget (PGB) voor huishoudelijke hulp en voor begeleiding zijn in het totaal € 44.000 (V) lager dan begroot. Dit komt door een afname van cliënten die ondersteuning krijgen middels een PGB en een beschikking voor huishoudelijke hulp via PGB die door een tekort aan geschikte medewerkers niet kon worden ingezet.
- Collectieve en individuele begeleiding (2) (V)
 - Uit de concept-jaarrekening 2022 van PlusOV blijkt dat de door de gemeente Hattem te betalen lasten per saldo lager zijn dan begroot. Het vraagafhankelijke vervoer (Regiotaxi) heeft een voordeel van € 60.000 en het vervoer Wmo dagbesteding een nadeel van € 16.000. De eigen bijdrage door reizigers (Regiotaxi) is door een lager aantal reizigers minder dan begroot, derhalve € 5.000 nadeel door lagere inkomsten.
- Decentralisatie Wmo/Awbz (2) (V)
 - Op de meeste deelbudgetten van de algemene voorzieningen Wmo en de ondersteuning Wmo is er sprake van onderbesteding van de vaste, structurele budgetten waardoor per saldo een voordeel resteert.

Verder wordt verwezen naar paragraaf H - Decentralisaties

Reserve

- Betreft budgetoverheveling 2021-2022
Aan de algemene reserve is een budget onttrokken voor dak- en thuislozen voor uitvoering van de pilot Inloop GGZ/LVB.
- De vrijkomende middelen 2021 van de gemeente Apeldoorn voor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen zijn toegevoegd aan de egaliseringsreserve Decentralisaties.

Sociaal sterk

- Welzijn en sport

• RELEVANTE THEMA'S

1. KULTURHUS EN ZWEMBAD DE MARKE

Resultaten:

- Omdat er nog geen jaarcijfers 2022 van de stichtingen bekend zijn, is in de gemeentelijke jaarrekening 2022 de begroting 2022 van de beide stichtingen als uitgangspunt gehanteerd.
- Net als in 2021 zijn zowel het zwembad als het Kulturhus aan het begin nog geconfronteerd met beperkingen als gevolg van de Corona maatregelen.
- Ondanks beperkingen begin 2022, is verder gegaan met het ontwikkelen van het programma voor het Kulturhus en is er gewerkt aan de bezetting van zowel Kulturhus als Zwembad. Hier zijn flinke stappen in gezet.
- De gemeente heeft namens de beide exploitatiestichtingen een aanvraag ingediend voor het nadeel als gevolg van Btw-vrijstelling via de SPUK. Wij verstrekken hier een bedrag voor aan de beide stichtingen en worden gedeeltelijk gecompenseerd door het Rijk.

2. SPORT

Resultaten:

- Eind 2021 is een aanjager aangesteld voor het lokale sportakkoord Hattem. Deze persoon is in 2022 met de verenigingen in Hattem in gesprek gegaan om initiatieven te ontplooien die vervolgens vanuit het lokale sportakkoord gefinancierd kunnen worden. Dit heeft tot een aantal initiatieven geleid en daarnaast tot een inzicht in het sportlandschap van Hattem.
- vanuit het Sportakkoord Hattem is een pannakooi gerealiseerd naast de Marke. Dit was een wens van de jongeren in Hattem en is tot stand gekomen door een goede samenwerking tussen verschillende partijen.
 - In 2022 is er verder gewerkt aan de regionale samenwerkingsagenda sport Noord-Veluwe, een aantal thema's zijn al uitgewerkt. Deze agenda is begin 2021 vastgesteld en beschrijft hoe de regionale samenwerking in de periode tot en met 2023 wordt vormgegeven. Belangrijkste resultaat is een regionale samenwerking, waardoor alle inwoners met een beperking sporthulpmiddelen kunnen lenen.
- Net als voor 2021 is in 2022 voor het nadeel als gevolg van de Btw-vrijstelling sport voor het een SPUK aanvraag ingediend.
- Het team buurtsportcoaches is zich blijven ontwikkelen. De drie buurtsportcoaches hebben allemaal een eigen profiel/speerpunt. De eerste is naast buurtsportcoach ook JOGG-regisseur, de andere twee richten zich specifiek op de doelgroep senioren of aangepast sporten. Er zijn veel activiteiten georganiseerd en er is een speciale les aangepast sporten gerealiseerd.

3. BIBLIOTHEEK

Resultaten:

- De bibliotheek heeft na twee coronajaren weer een normaal jaar kunnen draaien, met meer ruimte voor de reguliere activiteiten. Zo hebben we ook weer twee cursussen digitale vaardigheden gratis kunnen aanbieden aan de inwoners en daar is veel gebruik van gemaakt.

4. KUNST EN CULTUUR

Resultaten:

- In 2022 heeft de gemeente nog een laatste corona steunpakket vastgesteld, hieruit werd ook de culturele sector nog geholpen. Daarnaast zagen we gelukkig dat de culturele sector in Hattem weer ging bloeien. Tal van activiteiten werden georganiseerd en de musea konden weer volledig open. Als gemeente hebben we met het aanjaagbudget culturele sector verschillende activiteiten extra ondersteund.
- In 2022 is het nieuwe Cultuur- en Erfgoedpact op de Noord-Veluwe gesloten. De nieuwe periode loopt van 2022 tot en met 2024. Hiermee geven we een impuls aan de lokale culturele sector en versterken we bovendien de regionale samenwerking. Daarnaast is de Regiovisie vastgesteld, hiermee gaan de gemeenten op de Noord-Veluwe samen zorgen voor een versterking van de regionale culturele sector.
- Eind 2022 is gerealiseerd dat de 'Cultuurcoach' in Hattem meer uren krijgt voor de werkzaamheden. Zij zorgt voor een verbinding tussen de culturele sector en het onderwijs. Denk hierbij ook aan de doorlopende leerlijnen op het gebied van Cultuureducatie op alle basisscholen.

• WAT HEEFT HET GEKOST ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Vershil begroting na wijziging en rekening
	2021	2022			
Totaal lasten	2.072	1.782	2.017	2.154	-137
Totaal baten	-385	-124	-121	-158	36
Gerealiseerd totaal	1.687	1.658	1.895	1.996	-101
Verrekening met reserves	-80	-18	-52	-24	-27
Gerealiseerd resultaat	1.607	1.640	1.843	1.972	-128

Toelichting

De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma ‘welzijn en sport’ een nadelig saldo van € 101.000,-- ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse				
Bedragen	(x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
- Kulturhus en zwembad		715	807	-92
- Bibliotheek		218	218	
- IJsbaan		2	1	
- Sport		266	320	-54
- Gymnastiekaccommodaties		185	179	6
- Kunst en Cultuur		330	323	7
- Mantelzorg en vrijwilligerswerk		181	148	33
Welzijn en sport		1.895	1.996	-101

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Kulturhus en zwembad (N)
 - In de gemeentelijke jaarrekening 2022 zijn de definitieve jaarrekeningen 2021 van MFC de Marke en het Zwembad verwerkt.
Ten tijde van het opstellen van de gemeentelijke jaarrekening kon nog niet inzichtelijk worden gemaakt wat het verwachte resultaat over 2022 van de stichtingen zou worden. Uitgegaan is van de begrote exploitatiebijdrage.
Ook in 2021 heeft Corona een zware stempel gedrukt op de openstelling en als gevolg hiervan de exploitatie van met name het zwembad. Door de verschillende lockdowns is het zwembad een behoorlijke periode gesloten geweest. Daarnaast waren er ook perioden waarin allerlei beperkingen golden. Dit is terug te zien in de inkomsten van het bad en de omzet van de horeca.
Voor de coronaconsequenties is via de regeling ‘Tegemoetkoming Verhuurders Sportaccommodaties (TVS) maar beperkt compensatie ontvangen. Naast de TVS-regeling is door het rijk ook een Specifieke Uitkering IJsbanen en Zwembaden in het leven geroepen om het verlies als gevolg van gedwongen sluiting te compenseren. Niet duidelijk is nog of de compensatie toereikend is.
Sinds 2019 kunnen gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de btw die hen in rekening wordt gebracht voor investeringen in sport niet meer in aftrek brengen. De regeling specifieke uitkering sport (SPUK) compenseert het nadeel hiervan gedeeltelijk omdat de regeling aanvragen naar rato berekend. Voor 2021 betekent het ‘plafond’ een compensatie van 77%.
Bij de Najaarsnota 2022 is de begroting op onderdelen bijgesteld.
- Sport (N)
 - Betreft uitbesteding van het onderhoud aan de sportvelden, kosten van de bestrijding van de larve van kevers (engerlingen) en kosten van onderzoek naar de kwaliteit van de velden en verbeter adviezen .
- Mantelzorg en vrijwilligerswerk (V)
 - In 2022 is het budget bestrijding eenzaamheid ouderen en het intensiveren van de aanpak kwetsbare ouderen deels ingezet. Het restantbudget van € 27.355 wordt overgeheveld naar 2023 en betrokken bij de uitwerking van het Bestuursakkoord.

Reserve

- Betreft budgetoverheveling 2021-2022
- Aan de algemene reserve zijn middelen onttrokken voor het project *Eén tegen eenzaamheid*.
- De reserve dekking kapitaallasten is aangewend voor een drietal geactiveerde investeringen met een economisch nut.

2

Wonen, werken en recreëren

“vakantie mobiliteit”

• INLEIDING

Programma 2 beschrijft de gemeentelijke taken en ambities die te maken hebben met de fysieke leefomgeving. Wonen, werken, recreëren, publieke voorzieningen, ze vragen allemaal een plek. Om ervoor te zorgen dat deze functies naast elkaar (of soms juist wat verder van elkaar af) kunnen bestaan is een goede ruimtelijke ordening een basisvoorwaarde. Daarnaast is het belangrijk om op een gelijkwaardige manier met elkaar in gesprek te zijn. Er is ruimte voor initiatieven van inwoners: de gemeente staat open voor ideeën en denkt hierbij in kansen.

• AMBITIE

Hatterem is een kleine maar stoere Hanzestad tussen de natuur van de Veluwe en de uiterwaarden van de IJssel. Een aantrekkelijke stad op een steenworp afstand van Zwolle. Met een rijke cultuurhistorie waar de kwaliteit van wonen, leven werken en verblijven hoog is.

Het afgelopen jaar hebben we ingezet op het versterken van de kwaliteiten die Hattem zo bijzonder maken. Ondanks knelpunten in de personele bezetting zijn er belangrijke vorderingen gemaakt binnen de diverse projecten. De speerpunten van 2022 waren.

- **Energie & klimaat (programma 2.a)**

In 2022 werd meer dan ooit duidelijk dat de verduurzaming van onze leefomgeving geen taak of opdracht van de overheid alleen is. Het is een transitie die vele jaren duurt en alle inwoners raakt. Er zijn in 2022 verschillende (financiële) middelen beschikbaar gesteld waarmee Hattemers worden geholpen, zoals het SPUK om energiearmoede te bestrijden. Zo gaat het Young Energy Team langs de deuren met materialen die helpen het energiebespaargedrag van de inwoner te stimuleren.

- **Implementatie Omgevingswet (programma 2.a)**

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is wederom uitgesteld. De Eerste Kamer heeft inmiddels ingestemd met de inwerkingtreding per 1 januari 2024. We hebben ons in 2022 gericht op het verder voorbereiden op de komst van de wet.

- **Nieuwe woongebieden realiseren (programma 2.a)**

In de laatste twee jaar zijn er in Hattem een flink aantal woningen gerealiseerd. Het gaat om grofweg 170 woningen/wooneenheden. De meest in het oog springende locaties zijn de Hof van Blom en de Lippenoordweg, maar ook op andere plekken in en rond het centrum zijn kleinere aantallen woningen gerealiseerd. In 2022 is volop ingezet op de verdere ontwikkeling van Het Veen en de twee woonzorgzones. In Het Veen-Noord is de realisatie van woningen het meest zichtbaar, maar ook op andere plekken zijn belangrijke stappen gezet richting daadwerkelijke realisatie. Net als in voorgaande jaren zijn in 2022 veel plannen ingediend voor kleine en middelgrote woningbouwlocaties en namen we als gemeente zelf het initiatief voor ontwikkeling van een aantal woningbouwlocaties. Met het vaststellen van de Omgevingsvisie Hattem en de voorbereiding van de Woondeal en het Programma Wonen is in 2022 gewerkt aan aanscherping en versnelling van de woningbouwplannen voor Hattem.

- **Bedrijvenpark H2O (programma 2.b)**

De ontwikkeling van het Hattemse plandeel van het bedrijvenpark H2O is versneld in 2022. De verkoop van bedrijfskavels lag in 2022 hoger dan in de grondexploitatie is aangegeven. Het grootste deel van de bedrijfskavels is verkocht en er verrijzen steeds meer bedrijfspanden. Ook komt de realisatie van de aanleg van de nieuwe aansluiting op de A28 steeds dichterbij, waarmee de bereikbaarheid van het bedrijvenpark verbeterd.

- **Herinrichting Binnenstad en de Bleek (programma 2.c)**

In 2022 is een vervolg gegeven aan de herinrichting van de openbare ruimte van de binnenstad. In de straten en stegen van de binnenstad is o.a. een gescheiden rioolstelsel aangelegd, straatmeubilair vervangen, groen toegevoegd en verlichting vervangen. Doel van het project is een nog aantrekkelijkere en toekomstgerichte binnenstad. De werkzaamheden gaan naar verwachting door tot uiterlijk medio 2023. Op enkele straten na is de herinrichting afgerond in 2022. In 2023 volgen nog enkele straten en pleinen. Aan het eind van de zomer van 2022 is gestart met de herinrichting van de parkeerplaats De Bleek. Deze herinrichting is in enkele maanden uitgevoerd en het project is voor het grootste deel opgeleverd in december 2022.

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Vershil begroting na wijziging en rekening
2021		2022			
Totaal lasten	8.928	7.452	7.913	9.793	-1.880
Totaal baten	-3.042	-2.629	-2.074	-2.615	541
Gerealiseerd totaal	5.886	4.823	5.840	7.179	-1.339
Verrekening met reserves	72	427	265	-323	588
Gerealiseerd resultaat	5.958	5.250	6.105	6.856	-751

Wonen, werken en recreëren

- Ruimtelijke ontwikkeling

• RELEVANTE THEMA'S

1. RUIMTELIJKE ORDENING

Resultaten:

- **Omgevingswet**

Vanuit het Rijk wordt ingezet op het vereenvoudigen en versoberen van het omgevingsrecht. In de Omgevingswet moet de inhoud van 60 wetten en 100 AMvB's worden gebundeld. De wet leek op 1 januari 2023 te worden ingevoerd. De inwerkingtreding van de Omgevingswet is echter wederom uitgesteld. (Inmiddels is bekend dat de wet definitief op 1 januari 2024 in werking treedt). In 2022 is verder gewerkt aan de voorbereiding van de komst van de wet. Die werkzaamheden richten zich vooral op de werkprocessen en de nieuwe automatiseringssystemen (het Digitaal Stelsel Omgevingswet, DSO).

Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie Hattem is conform de planning door de gemeenteraad vastgesteld.

Chw Bestemmingsplan Buitengebied

Op het ontwerp Chw bestemmingsplan Buitengebied zijn veel zienswijzen ingediend. De zienswijzen zijn aanleiding geweest om een uitvoeriger afwegingskader op te stellen voor de beoordeling van aanvragen voor nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied. In 2022 is vooral gewerkt aan dat afwegingskader. Ook is ruim de tijd genomen met de gemeenteraad van gedachten te wisselen over de reeds ingediende initiatieven. Dit heeft ertoe geleid dat de vaststelling van het bestemmingsplan is vertraagd. Het opgestelde afwegingskader en de aanpassingen aan het bestemmingsplan zijn van dien aard, dat besloten is het ontwerp opnieuw ter inzage te leggen.

Uiteindelijke vaststelling van het Chw-bestemmingsplan Buitengebied is nu voorzien in het 2^e kwartaal van 2023.

Werkprocessen

De Omgevingswet verwacht straks een verandering van “nee, tenzij,” naar “ja, mits”, waarbij het werkproces omgevingsvergunning wordt verkort van maximaal 26 naar maximaal 8 weken. Samen met de buurgemeenten Heerde en Oldebroek hebben we op basis van de werkende processen van de VNG werkprocessen gemaakt die daar rekening mee houden.

In 2022 hebben we verder gewerkt aan de uitwerking van de nieuwe werkprocessen, ook gericht op de gehele procesketen, waarin de omgevingsdienst, provincie, waterschap, veiligheidsregio en GGD zijn betrokken.

Veel tijd is ook besteed aan het herzien van alle brieven die gebruikt worden in het gehele proces van indienen van initiatieven, het verlenen van vergunningen en handhaving en toezicht. Deze werkzaamheden worden samen met de gemeenten Heerde en Oldebroek uitgevoerd.

Digitaal stelsel Omgevingswet

In 2021 is samen met de gemeenten Heerde en Oldebroek gewerkt aan de invoering van het Digitaal stelsel Omgevingswet (DSO). De aangeschafte systemen zijn gekoppeld aan de pre-productieomgeving van het DSO-LV. Op deze manier kan worden geoefend met de nieuwe werkprocessen en systemen. Hoewel de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2023 is uitgesteld, is het voornemen de nieuwe systemen al wel in 2023 in gebruik te nemen. Op deze manier kan een vloeiende overgang naar de nieuwe wet worden bewerkstelligd, die ook waarborgt dat de dienstverlening aan inwoners kan worden gegarandeerd.

Te nemen raadsbesluiten

Conform de planning heeft de gemeenteraad besluiten genomen over het bindend adviesrecht bij afwijkingen van het Omgevingsplan en het participatiebeleid. Voor de inwerkingtreding van de wet wordt ook de legesverordening aangepast. In 2022 is deze wijziging voorbereid; de invoering van de wet is echter uitgesteld. In 2023 zal de nieuwe legesverordening aan de gemeenteraad worden aangeboden.

2. VERGUNNINGVERLENING EN BESTEMMINGSPLANNEN

Resultaten:

- **Vergunningverlening**

In navolging van 2021 zijn er in 2022 ook veel initiatieven en aanvragen voor een omgevingsvergunning binnengekomen bij de gemeente. Dit is conform de verwachtingen geweest. Het gaat daarbij om verbouwingen, kleine- en middelgrote woningbouwprojecten, maar ook de 1^e fase van het Veen. In een aantal gevallen is het ook noodzakelijk om een uitgebreide procedure omgevingsvergunning (VVGB) of een bestemmingsplanprocedure te doorlopen, dit betreft voornamelijk woningbouw. De aanhoudende hoge workload en krapte op de arbeidsmarkt maken het nog steeds een uitdaging om alle procedures te kunnen blijven draaien. Om de stroom van initiatieven te kunnen faciliteren is de extra inhuur van medewerkers gecontinueerd. De inkomsten uit leges en anterieure overeenkomsten (kostenverhaal) waren afgelopen jaar vergelijkbaar met het jaar daarvoor. De kosten voor de inhuur konden daardoor ook dit jaar worden gedekt uit deze extra inkomsten.

3. WONEN / WONINGBOUWPROJECTEN

Resultaten:

- **Strategie woningbouw**

In 2022 is op landelijk, provinciaal/regionaal en lokaal niveau veel gebeurd op het gebied van woningbouw. Met de vaststelling van de Omgevingsvisie in maart 2022 is door Hattem al een koers ingezet richting groei van het aantal woningen. Daarnaast heeft het Rijk, met de nationale Woon- en bouwagenda, de ambitie voor woningbouw behoorlijk aangescherpt. Het Rijk wil met provincies, gemeenten en woningbouwcorporaties afspraken maken over het versnelling van de woningbouwproductie met daarin bijzondere aandacht voor de betaalbaarheid en duurzaamheid.

2022 stond daarmee in het teken van de voorbereiding voor het opstellen van de regionale woondeals (in het geval van Hattem: woondeal regio Noord-Veluwe). Parallel aan dit proces is in de regio Zwolle gewerkt aan de verstedelijkingsafspraken met het Rijk. Binnen de Kop van de Veluwe is dit vormgegeven door een verkenning naar groeimogelijkheden binnen het gebied van de 5 gemeenten.

In 2022 is binnen de Kop van de Veluwe gewerkt aan een uitwerking van de gebiedsverkenning naar een integrale samenwerkingsagenda waarin woningbouw één van de dominante thema's is. Parallel aan de regionale verkenningen en de woondeals is lokaal gewerkt aan de voorbereiding van het Programma Wonen als uitwerking van de Omgevingsvisie Hattem. Voordeel van deze timing is dat meebewogen kon worden met de geschetste bovenlokale processen. In 2023 zal deze voorbereiding uitmonden in de regionale woondeal, de uitwerking van de verstedelijkingsstrategie Zwolle, de samenwerkingsagenda Kop van de Veluwe en de vaststelling van het Programma Wonen.

- **Kleine en middelgrote woningbouwinitiatieven**

Er is in 2022 een aantal initiatieven voor kleinere woningbouwontwikkeling opgestart of doorgezet. Het gaat in de meeste gevallen om inbreidingsplannen of om functieverandering van bijvoorbeeld detailhandel naar wonen. Samen leveren deze initiatieven een interessante extra plancapaciteit op. De gemeente is in meeste gevallen geen initiatiefnemer maar wel betrokken vanuit de ruimtelijke procedure, die doorlopen

moet worden voor realisatie. De gemeente beoordeelt o.a. hoe de initiatieven passen in de woningbouwopgaven van Hattem en of er een goede mix is tussen de verschillende prijklassen en woningtypen.

Daarnaast is er in 2022 een aantal middelgrote woningbouwlocaties uit de Omgevingsvisie voorbereid. Door de ontwikkelingen is meer geïnvesteerd in planvoorbereiding. Deze extra kosten worden verhaald via grondexploitaties of kostenverhaal (anterieure overeenkomsten).

- **Assenrade**

Begin 2021 zijn de laatste woningen van de woonwijk opgeleverd. In 2022 is gewerkt aan de afronding van de laatste onderdelen van de openbare ruimte. In overleg met de bewoners van fase 4 van de wijk is een ontwerp gemaakt voor de groene entree van de wijk. Deze parkzone is in 2022 gerealiseerd. Aanvullend is gewerkt aan optimalisaties, waaronder snelheidsremmers en een betere aansluiting van de fietsroute op de Hanze. De verkeersplateaus zijn in 2022 gerealiseerd. Met de realisatie van de aansluiting van het fietspad (1e helft 2023) zal het project Assenrade worden afgerond en aansluitend zal de grondexploitatie worden afgesloten.

- **Transformatie van bedrijventerrein 't Veen**

2022 was voor de transformatie van 't Veen het jaar waarin de grote stappen uit 2021 zijn verfijnd, om te zorgen dat de gemeentelijke ambities, doelstellingen en eisen ook werkbaar zijn. De bouw van woningen in 't Veen-Noord ging gestaag door. De interesse oversteed het aanbod ruimschoots. In een aantal andere deelgebieden wordt samengewerkt tussen gebiedseigenaren en gemeente aan nieuwe ontwikkelingsgerichte plannen. De bestemmingsplannen voor Consmema terrein en Lidl werden onherroepelijk.

Ten aanzien van de vier organisatiesporen een kort overzicht van de resultaten in 2022:

- 1 Verkabeling

Voor het ondergrondse tracé is het Basisontwerp definitief. Dat geeft duidelijkheid naar gebiedseigenaren en voor het bestemmingsplan. Ten opzichte van de Voorkeursvariant uit de Haalbaarheidsanalyse (2019) is er een drietal grote winstpunten: er zijn geen afspanportalen nodig in het weiland tussen masten 8 en 9, noch in het Algemene Veen tussen masten 4 en 5; het Algemene Veen blijft gespaard doordat een gestuurde boring vanaf mast 4 gezet kan worden; bij mast 7 worden de kabels aan de noordzijde van de Triangel gelegd, zodat sloop wordt vermeden.

De laatste aanpassingen om tot definitief tracé te komen duurden langer dan voorzien. Het tracé is opgenomen in het concept Chw-bestemmingsplan. De volgende stap is het aangaan van een overeenkomst met netbeheerder TenneT voor de fase van Definitief Ontwerp en Realisatie (voorzien in 2024/2025).

- 2 Nieuw bestemmingsplan

Momenteel geldt een beheersverordening voor 't Veen, met daaronder de regels van de bestemmingsplannen uit 2005 en 1982. Met de invoering van de Omgevingswet in het vooruitzicht hebben we met succes een beroep gedaan op de experimenteerruimte uit de Crisis- en herstelwet (Chw). We mogen experimenteren met milieuregels, kostenverhaal en planschade. Een concept van het nieuwe Chw-bestemmingsplan heeft een jaar ter consultatie op internet gestaan.

De kern van het bestemmingsplan bestaat uit twee principes: enerzijds worden bestaande rechten gerespecteerd en anderzijds biedt de experimenteerruimte de mogelijkheid voor gebiedseigenaren om te transformeren naar een woonbestemming – daarbij gelden wel de kwaliteitsdoelstellingen uit het Ontwikkeldkader (2019) die in het bestemmingsplan worden opgenomen (Afwegingskader).

Onderdelen van het afwegingskader zijn onder meer milieuruimte, samenhangende stedenbouwkundige kwaliteit, woningbouwprogramma en duurzaamheidsdoelstellingen (op gebieds- en gebouwniveau).

3 Haalbare ontwikkelclusters

We sturen op kwaliteit en toekomstbestendigheid van het nieuwe gemengde woongebied. Uiteindelijk moeten initiatieven wel haalbaar zijn. De strategie is gericht op het tot ontwikkeling kunnen laten komen van clusters van percelen – we noemen ze ontwikkelvelden. Enerzijds om de haalbaarheid te vergroten, anderzijds om te voorkomen dat percelen achterblijven en niet tot ontwikkeling kunnen komen. De samenhangende regels in het Chw-bestemmingsplan maken dit mogelijk.

Deze regels zijn onderworpen aan een markttoets. Dekking van de gemeentelijke kosten komt vanuit de ontwikkelvelden zelf (kostenverhaal of anterieure overeenkomst), de voorziening die de gemeente heeft gevormd en subsidies/participaties (o.a. Woningbouwimpuls).

4 Alternatieven voor bedrijven

Bedrijven die efficiënter willen werken, bereikbaarder willen zijn en/of willen groeien, kunnen in principe op H2O terecht. We maakten in 2020 een afspraak met H2O dat er 4 ha gereserveerd wordt op Hattems plandeel voor bedrijven uit het Veen. Die afspraak staat nog.

Een aantal bedrijven wordt door de gemeente actief verworven, om plaats te maken voor het ondergrondse kabeltracé. Hierbij werkt de gemeente samen met OHG, de ontwikkel- en herstructureringsmaatschappij van de provincie Gelderland. Haar belang is het laten voortbestaan van de werkgelegenheid in de regio.

- **Woonzorgzones**

Voor de nieuwe woonzorgzone aan de Geldersedijk, waar wonen, zorg en onderwijs een plek gaan vinden naast bestaande woon/zorgfuncties, werd eind 2021 het bestemmingsplan vastgesteld. Hiermee werd een grote mijlpaal gehaald die in de afgelopen drie coalitieakkoorden als wens is opgenomen. Vanwege beroep van belanghebbenden is het vaststellingsbesluit geschorst. In 2022 lag het bestemmingsplan bij de Raad van State. Behandeling in bodemprocedure wordt verwacht medio 2023.

Parallel aan de bestemmingsplanprocedure bewandelen we nog twee sporen:

- a. De inrichting van de openbare ruimte, waaronder begrepen de bewegingsboulevard, de schoolpleinen en de parkzone die alle elementen aan elkaar verbindt;
- b. De verkoop/aanbesteding van de uitgeefbare kavels waar de functies wonen, zorg en onderwijs vorm gaan krijgen. De gemeente bouwt niet zelf en zal via de verkoopprocedure partijen uitnodigen te komen met een aanbieding van een passend plan (beeldkwaliteit én bijdrage aan het sociale weefsel én grondbod).

In 2021 is voor locatie De Bongerd een structuurontwerp gepresenteerd aan de omgeving, na een interactief proces in 2019 waarin het ‘wonen voor senioren’ centraal stond. Aanvullende participatie heeft geleid tot een aangepast structuurontwerp, dat in 2022 ter inzage is gelegd voor zienswijzen. Vaststelling van het bestemmingsplan heeft plaatsgevonden in het eerste kwartaal van 2023.

- **Lippenoordweg**

Het plan Lippenoordweg is een sloop-/nieuwbouw projecten van Triada. Het betreft de sloop van 40 eengezinswoningen en de nieuwbouw van 50 appartementen en 10 grondgebonden woningen. Alle woningen zijn levensloopbestendig en geschikt voor 1 of 2-persoonshuishoudens. In 2020 is gestart met de bouw en begin 2021 zijn de woningen opgeleverd. De huurwoningen zijn voor een belangrijk deel toegewezen aan mensen uit Hattem of mensen die een huurwoning van Triada achterlieten. Daarmee zijn verhuisketens ontstaan die voor de broodnodige doorstroming in de woningmarkt hebben gezorgd.

4. MILIEU EN DUURZAAMHEID

Resultaten:

- **Green Deal**

In 2022 zijn de voorbereidingen voor de Green Deal Hattem van start gegaan, een initiatief dat tot doel heeft een duurzaamheidsoffensief op gang te brengen binnen onze gemeente. In december 2022 heeft de Raad ingestemd met het procesvoorstel voor de Green Deal Hattem. In 2023 kunnen we daarom met vol enthousiasme het proces op gang brengen om een coalitie te vormen binnen deze Green Deal, waarbij verschillende belanghebbenden en partners zijn betrokken. Met deze coalitie kunnen we duurzame initiatieven vanuit o.a. inwoners, ondernemers en verenigingen faciliteren. Samen met onze

maatschappelijke partners zetten we stappen in de richting van een duurzame toekomst voor onze gemeente en haar inwoners.

- **Een duurzaam energiebeleid**

In 2022 werd meer dan ooit duidelijk dat de verduurzaming van onze leefomgeving geen taak of opdracht van de overheid alleen is. Het is een transitie die vele jaren duurt en alle inwoners raakt. Er zijn in 2022 verschillende (financiële) middelen beschikbaar gesteld waarmee Hattemers worden geholpen, zoals het SPUK om energiearmoede te bestrijden. Zo gaat het Young Energy Team langs de deuren met materialen die helpen het energiebespaargedrag van de inwoner te stimuleren.

Zo kan een douchetimer helpen met minder douchen, de doorstroombegrenzer met het gebruiken van minder water. Door het omzetten van de standby-killer hebben apparaten geen kans meer op sluipverbruik. Een kruik helpt de persoon te verwarmen, in plaats van de ruimte. En wasknijpers zullen in het voorjaar laten inzien hoeveel energie er bespaard kan worden door de was buiten te laten drogen.

Hulp bij Op Koers: Sinds het einde van 2022 is het mogelijk om als inwoner hulp te krijgen bij de betaalbaarheid van de energierekening door middel van een energiecoach die mee kijkt bij het inloopsprekuren van Op Koers. Mensen die hier gebruik van maken, krijgen gelijk een energiebespaartas mee. Hierin zitten producten waarmee inwoners direct energie kunnen besparen, zoals radiatorfolie en LED-lampen.

Samenwerking met Triada: Aan de huurders van Triada is een brief verzonden met de mededeling dat zij gratis hulp van een energiecoach konden aanvragen. Daarnaast kregen zij ook een energiebespaartas cadeau wanneer zij in gesprek gingen met een energiecoach.

Young Energy Team: In 2022 is het Young Energy Team van start gegaan. Dit enthousiaste team met jongeren die verbonden zijn aan Gemeente Hattem, brengen duurzaamheid naar de voordeur. Tijdens het zomerfestijn organiseerden zij al een escaperoom voor kinderen om bewustwording te creëren. Met energiebesparende maatregelen gaan zij langs de deuren om datzelfde te doen bij Hattemers met een woning met label D, E, F of G. Zij zullen bewoners vragen of zij hulp nodig hebben met het verlagen van de rekening en wat dat zou zijn. Dit doen zij laagdrempelig door energiebesparende maatregelen langs te brengen en bijvoorbeeld op de weekmarkt te staan de jaarwisseling.

Eindejaarsactie: Met de Eindejaarsactie wilden de gemeenten Putten, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Elburg, Oldebroek en Hattem inwoners tijdens de decembermaand helpen energie en kosten te besparen. Inwoners konden 50% korting krijgen als ze één of meerdere geselecteerde energiebesparende producten kochten bij een bouwmarkt, doe-het-zelf winkel, installatie- of bouwbedrijf in de regio Noord-Veluwe. Binnen twee weken tijd was het beschikbare budget van de Eindejaars Energiebespaaractie van de Noord-Veluwse gemeenten al bereikt. Er is met groot enthousiasme gereageerd: meer dan 1500 bonnen zijn er ingediend bij duurzaamheidsloket.

- **Regionale Energie Strategie (RES)**

In 2021 is de RES 1.0 vastgesteld voor de regio Noord-Veluwe. Hierin hebben de stakeholders gezamenlijk een bod neergelegd voor de hoeveelheid duurzame energie die opgewekt wordt in de regio en in welke gebieden dit gebeurt. In 2022 is gewerkt aan de realisatie van de projecten. Parallel hieraan zijn ook de voorbereiding ingezet van de RES 2.0. Hattem heeft met het afgeven van de vergunning voor het zonnepark Wielink een belangrijke stap gezet richting de doelstelling uit de RES. De regionale doelstellingen staan wel onder druk door knelpunten zoals de netwerkcongestie en problematiek van de wespandief in relatie tot windmolens.

- **Grootschalige opwek**

In 2022 is door TenneT bekendgemaakt dat zij transportschaarste ervaart op het hoogspanningsnet in Gelderland, waardoor grootschalige opwek voorlopig niet mogelijk is. Tennaet gaat onderzoeken of betere spreiding van netgebruik mogelijk is. Daarnaast wordt geïnvesteerd om het netwerk te versterken en uit te breiden. Deze uitbreiding geeft echter geen perspectief voor oplossing voor de congestieproblematiek op korte termijn.

- **Energielandschap: corridor N50**

In het laatste kwartaal van 2022 heeft de eerste afstemming over de opwek van duurzame energie in de zone rondom het knooppunt Hattemerbroek en in de zone langs de N50 plaatsgevonden. Het betreft afstemming met de buurgemeenten (Oldebroek en Kampen) en de provincie Gelderland. Het vervolg van de verkenning zal in 2023 plaatsvinden.

- **Warmtetransitie**

In 2021 zijn wijkuitvoeringsplannen geschreven waarbij onderzocht is wat de mogelijkheden zijn om gebieden in Hattem de transitie te laten maken van fossiele brandstoffen naar duurzame energie.

In de wijk de Hilst (Gaperslanden) zijn veel goed geïsoleerde woningen en ligt de focus op het aardgasvrij klaar maken van de woningen, zodat stapsgewijs overgestapt kan worden naar (hybride) warmtepompen.

Gemeente Hattem en de Regionale Waterzuiveringsinstallatie (RWZI) zagen kansen om de Netelhorst aan te sluiten op een collectieve warmtevoorziening met warmte uit de rioolwaterzuivering. De businesscase toont in alle scenario's een negatieve exploitatie. Daarom is de conclusie getrokken dat het op dit moment geen rendabel project is om verder te onderzoeken.

Voor de Bongerd zijn mogelijkheden onderzocht waarbij restwarmte uit oppervlaktewater gebruikt kan worden om woningen te verwarmen. Hierbij zal eerst de schil van de woningen beter geïsoleerd moeten worden.

Het vervolg op de wijkuitvoeringsplannen heeft ertoe geleid dat Gemeente Hattem in 2022 is gestart met een haalbaarheidsstudie waarbij onderzocht wordt of Hattem op collectieve wijze van energie voorzien kan worden. Het project 'warmte uit de IJssel' bestaat in de eerste fase uit een haalbaarheidsstudie of aquathermie bij gemeente Hattem past. In 2023 wordt deze fase van het onderzoek gecontinueerd.

- **Mobiliteit**

Elektrische deelauto's: Met de invoering van de twee elektrische deelauto's (2021) wordt voorzien in de duurzame mobiliteit in Hattem. In 2022 is veel gebruik gemaakt van de voorziening door inwoners en medewerkers van de gemeente Hattem.

Slimme bandenpomp: In 2022 heeft Gemeente Hattem de Slimme Bandenpomp geplaatst op het parkeerterrein bij de Vechtstraat. In het eerste halfjaar van de plaatsing is er al veelvuldig gebruik gemaakt van deze slimme bandenpomp en daarmee wel ruim 44 Ton CO₂-uitstoot vermeden.

Laadinfrastructuur: Autoproducenten richten zich op een duurzame toekomst, waarin het gebruik van fossiele brandstoffen tot het verleden gaat horen. Het aantal elektrische voertuigen neemt toe, waarmee ook het aantal laadpalen mee moet groeien. Hierop anticiperend is in 2021 een participatietraject opgestart met de Hattemers. De integrale laadvisie en het plaatsingsbeleid laadpalen zijn op 31 januari 2022 vastgesteld door de gemeenteraad.

In het voorjaar van 2022 is er gestart met de concessie naar Vattenfall InCharge. Nieuw hieraan is het plaatsen van laadpalen en datagestuurde plaatsen. Op basis van data weet Vattenfall InCharge precies waar behoefte is aan laadpalen en hoeft een elektrische autobezitter minder lang te wachten op een laadpaal. Met deze aanbesteding ondersteunt Hattem, samen met andere gemeenten in de regio, bij de aanleg van voldoende laadpalen om de groei van elektrische voertuigen bij te kunnen houden.

- **Klimaatadaptatie**

- Biodiversiteitsplannen

Inmiddels zijn al 30 biodiversiteitplannen uitgevoerd bij bewoners in het buitengebied. Voor de meest recente informatie en inspiratie kunt u hiervoor de volgende website bezoeken:

<https://slgelderland.nl/projecten/biodiversiteitsplan-hattem>.

- Klompenpad voor Kids

Gemeente Hattem is volop bezig met het ontwikkelen van een klompenpad voor kinderen (Klompenpad Kids). In 2023 zal hier meer over bekend gemaakt kunnen worden.

- NK Tegelwippen

Van 21 maart tot en met 31 oktober konden Hattemers gratis tegels op laten halen door een tegeltaxi, als deze tegels uit de tuin kwamen en vervangen werd door groen, waarmee wateroverlast voorkomen wordt. Dit was onderdeel van het NK Tegelwippen. Met bijna 5000 stuks heeft Gemeente Hattem de meeste gewipte tegels van de Noord-Veluwe en daarmee een mooie tegel gewonnen.

5. OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Resultaten:

- **Lelystad Airport**

De voorgestelde vliegroutes voor Lelystad Airport stuiten op grote weerstand bij bewoners, bedrijven en lokale en provinciale overheden. De gemeente Hattem werkte ook in 2022 nauw samen met de lokale belangenorganisatie Hoog over Hattem, de buurgemeenten Heerde, Oldebroek, Elburg, Voorst en Epe en de ander partijen in de provincies Gelderland en Overijssel.

In 2022 zijn naast de doorgaande lobby achter de schermen ook enkele formele brieven richting het ministerie en de vaste Kamercommissie I&W verzonden en heeft een delegatie van burgemeesters een bezoek gebracht aan de minister van I&W en de tweede kamer. Centraal staat dat de belangen van de bewoners van ons gebied worden gewaarborgd. Een gezond leefmilieu is daarbij een kernwaarde. Ondertussen is het besluit over de mogelijke opening van Lelystad Airport meerdere keren uitgesteld en is het vooralsnog onduidelijk wanneer er wel een besluit wordt genomen.

• WAT HEEFT HET GEKOST ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Vershil begroting na wijziging en rekening
	2021	2022			
Totaal lasten	2.271	1.789	2.197	2.599	-401
Totaal baten	-607	-1.782	-1.197	-1.186	-10
Gerealiseerd totaal	1.663	7	1.001	1.413	-412
Verrekening met reserves	-44	498	366	424	-58
Gerealiseerd resultaat	1.619	505	1.367	1.837	-470

Toelichting

De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma 'ruimtelijke ordening' een nadelig saldo van € 412.000,-- ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse				
Bedragen	(x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
- Ruimtelijke ordening		291	446	-155
- Vergunningverlening en handhaving		-412	-176	-235
- Wonen		69	64	5
- Erfgoed		187	169	18
- Milieu en duurzaamheid		393	363	30
- Omgevingsvergunning		472	547	-74
Ruimtelijke ordening		1.001	1.413	-412

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Ruimtelijke ordening (N)
 - Door meer inzet van personeel op ruimtelijke ordening en door minder opbrengsten voor leges ontstaat de overschrijding van de begroting.
- Vergunningverlening en handhaving (N)
 - De bouwleges vallen lager uit in verband met een bestemmingsplan die over de jaargrens heen gegaan is. Tevens is de inzet van personeel meer geweest dan begroot is.
- Erfgoed (V)
 - Door subsidie van het Rijk voor onder andere het onderhoud aan de Molen en de Dijkpoort is de dekking voor sommige kosten hoger dan ten tijde van het opstellen van de begroting.
- Milieu en duurzaamheid (V)
 - Voor het uitvoeren van het klimaatbeleid zijn minder kosten gemaakt dan verwacht.
- Omgevingsvergunning (N)
 - De inzet voor het implementeren van de omgevingswet en het realiseren van het bestemmingsplan buitengebied zijn de kosten hoger uitgevallen dan begroot.

Reserve

- Aan de algemene reserve zijn middelen toegevoegd door:
 - Legesopbrengsten. In 2021 is i.v.m. een aantal grote bouwplannen en ontwikkelingen een groot bedrag bouwleges begroot. De plannen hebben in 2021 nog niet geresulteerd in vergunningverlening waardoor de bijstelling van de verwachte opbrengst in 2021 verrekend is met de reserve. In 2022 is de gerealiseerde opbrengst weer ten gunste van de reserve gebracht
 - Het positief rekeningresultaat 2021 van de Omgevingsdienst Noord Veluwe
 - De overheveling naar 2023 van het klimaatbudget.
- Onttrokken aan de algemene reserve is:
 - De dekking van niet ontvangen leges IKC in 2022 als gevolg van de vertraging in de uitvoering. De verwachting is dat in 2023 de ontvangen leges weer aan de reserve kunnen worden toegevoegd.
- Aan de bekleemde reserve dekking kapitaallasten zijn middelen onttrokken voor een geactiveerde investering (restauratie stadsmuur) met een economisch nut.

Wonen, werken en recreëren

- Economische ontwikkeling

• RELEVANTE THEMA'S

1. ECONOMIE

Resultaten:

- **Bedrijventerreinen**

H2O

De ontwikkeling van het Hattemse plandeel van het bedrijvenpark H2O is versneld in 2022. De verkoop van bedrijfskavels lag in 2022 hoger dan in de grondexploitatie is aangegeven. Het grootste deel van de bedrijfskavels is verkocht en er verrijzen steeds meer bedrijfspanden. Ook komt de realisatie van de aanleg van de nieuwe aansluiting op de A28 steeds dichterbij, waarmee de bereikbaarheid van het bedrijvenpark verbeterd.

Netelhorst

Op bedrijventerrein Netelhorst is afgelopen jaar geïnvesteerd in samenwerking van ondernemers, onder andere in het kader van verduurzaming van dat bedrijventerrein. Ook zijn er aantal kleinere verbeteringen uitgevoerd zoals openbare verlichting en bebording.

- **Economie (o.a. binnenstad)**

Ondernemers en gemeente zijn in 2022 begonnen met een herijking van het uitstallingenbeleid. De uitkomsten hiervan worden in 2023 verwacht.

2. TOERISME

Resultaten:

- **Toerisme**

Afgelopen jaar konden gelukkig weer evenementen georganiseerd worden. Ook is er gestart met de voorbereidingen voor het Hanzejaar 2023. In 2022 is het ruiter- en menrouthenetwerk gerealiseerd.

• WAT HEEFT HET GEKOST ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Verskil begroting na wijziging en rekening
2021		2022			
Totaal lasten	2.236	1.022	1.062	2.512	-1.450
Totaal baten	-1.860	-337	-367	-981	615
Gerealiseerd totaal	376	685	695	1.530	-835
Verrekening met reserves	20	-52	-52	-745	693
Gerealiseerd resultaat	396	633	643	785	-142

• ANALYSE

Toelichting

De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma 'economische ontwikkeling' een nadelig saldo van € 835.000,-- ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse				
Bedragen	(x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
-	Straatmarkten			
-	Economie	298	102	196
-	Recreatie en toerisme	216	238	-21
-	Vastgoed	167	624	-457
-	Bouwgrondexploitatie	13	567	-554
	Economische ontwikkeling	695	1.530	-835

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Economie (V)
 - Voor project 't Veen zijn kosten gemaakt die de komende jaren weer worden verhaald danwel dat middelen worden ontvangen vanuit af te sluiten anterieure overeenkomsten. Op basis van de projectontwikkelingen zijn de verrekeningen aangepast en is de gevormde voorziening omgezet in een bestemmingsreserve.
- Recreatie en toerisme (N)
 - Betreft onderhoudskosten aan het Havengebouwtje, kosten van de toiletvoorziening in de binnenstad en de afwikkeling van de kosten van 't Kleine Veer over 2021.
- Vastgoed (N)
 - Door het omvormen van de reserve Onderhoud Gebouwen naar een voorziening onderhoud gebouwen ontstaat dit verschil. Dit wordt veroorzaakt door verslagleggingsregels die voorschrijven dat het vrijvallen van een reserve op een specifieke kostenplaats moet plaats vinden en de dotatie aan de voorziening dient via de producten te lopen.

- Bouwgrondexploitatie (N)
 - Door het vormen van een voorziening voor de Woonzorgzone Geldersedijk ontstaat het tekort van € 554.000. Door gestegen kosten en het later kunnen realiseren van het plan is het verwachte eindresultaat negatief. Dit risico dient door middel van een voorziening te worden afgedekt.

Reserve

- Aan de egalisatiereserve gebouwen zijn de middelen onttrokken voor het 'buitengewoon' onderhoud op grond van de uitgaven in het kader van de uitvoering van het meerjarenonderhoudsplan.
- De voorziening 'ontwikkeling 't Veen' is op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (BBV) omgezet in een bestemmingsreserve. Aan de reserve wordt jaarlijks gedoteerd voor dekking van de kapitaallasten gemeentelijke kosten infrastructuur.
- Als gevolg van de bezwaarprocedure is vertraging ontstaan op de ontwikkeling van de Woonzorgzone. Door onder andere loon- en prijsstijgingen is de reserve grondexploitatie ingezet om toenemende kosten te dekken.

Wonen, werken en recreëren

- Fysieke leefomgeving

• RELEVANTE THEMA'S

1. ALGEMEEN

Resultaten:

- **Openbare ruimte**

In 2021 zijn opnieuw de verbeter- en onderhoudsplannen riolering en wegen en het uitvoeringsplan GVVP op elkaar afgestemd. Dit resulteert in een aantal kleinere en grotere projecten die zijn opgenomen in het MIP 2022. Van een aantal van deze projecten is, in verband met beperkingen in de ambtelijke capaciteit, niet (of niet volledig) gestart met de voorbereidingen.

Dit betreft de projecten Reconstructie Rijnstraat e.o. en Parkeren Sportvelden. In plaats daarvan is gekozen voor het continueren van de ambtelijke inzet op de reeds in voorbereiding/uitvoering zijnde projecten Herinrichting Binnenstad fase 2 en Herinrichting De Bleek.

- **Binnenstad**

Samen met onze inwoners maken we een aantrekkelijke en toegankelijke historische binnenstad. Na een uitvoerig participatie- en voorbereidingstraject is vanaf het eerste kwartaal 2021 gestart met de realisatie. Onderdeel van de herinrichting is onder meer het afkoppelen van regenwater van het gemengde riool, het herinrichten van de openbare ruimte, het vervangen van de openbare verlichting en het vernieuwen van straatmeubilair. In de plannen stimuleren en faciliteren we initiatieven in de openbare ruimte om de stad mooier te maken, bijvoorbeeld door middel van verticaal groen en geveltuinen.

Na twee jaar werken in de stad loopt de realisatie van het project op zijn eind. De werkzaamheden zijn gedurende het project steeds volgens planning verlopen. In het technisch meest uitdagende deel van het project (Koestraat en Korte Kerkstraat) hebben we te maken gehad met een (fors) verminderde voortgang. Dit heeft erin geresulteerd dat de werkzaamheden doorlopen tot eind eerste kwartaal tot begin kwartaal twee. In de loop van 2023 zal het project financieel afgerond worden.

Met het afronden van de herinrichting ligt er een prachtige openbare ruimte die naadloos aansluit op het historische karakter van de binnenstad. Wij willen met bewoners en ondernemers het gesprek aangaan over hoe de openbare ruimte wordt gebruikt. Uitgangspunt is om het gastgebruik van de openbare ruimte (uitstallingen, terrassen, meubilair, etc.) zo goed mogelijk aan te laten sluiten op de gemaakte kwaliteitsslag bij de herinrichting. Doel is dat de openbare ruimte qua uitstraling en functionaliteit maximaal bijdraagt aan een aantrekkelijke binnenstad

- **Herinrichting De Bleek**

Parkeerterrein De Bleek vervult een belangrijke rol in de totale parkeervoorzieningen van Hattem. Voor veel bezoekers is De Bleek de eerste kennismaking met de stad Hattem. Van augustus tot begin december 2022 is gewerkt aan de herinrichting van het terrein.

Ruimtelijk kwaliteit

Met de uitvoering van het project heeft de ruimtelijke kwaliteit van het terrein een forse impuls gekregen. Door toepassing van sobere en toch ook hoogwaardige materialen is een prettige ontvangstlocatie gecreëerd voor bezoekers, toeristen en recreanten die tevens de verbinding tussen de historische binnenstad van Hattem en het Apeldoorns Kanaal versterkt. De hoeveelheid groen op het terrein is fors uitgebreid. Er zijn 26 nieuwe bomen, 150 m haag en 1000 m² heesters aangeplant. Hiermee dragen we, in overeenstemming met de Groenvisie, bij aan biodiversiteit en tevens aan klimaatadaptatie en het terugdringen van hittestress op de warmste dagen. Verder is de openbare verlichting op De Bleek geheel vernieuwd in de vorm van duurzame LED-verlichting waarmee we weer jaren vooruit kunnen. Op korte termijn volgen nog een informatiebord en twee bankjes om de nieuwe ontvangstlocatie compleet te maken.

Parkeren

De parkeer capaciteit op De Bleek is uitgebreid met 8 plekken en twee separate bus parkeerplaatsen. Met de plaatsing van nieuwe laadpalen is de capaciteit voor elektrisch laden binnen het project verviervoudigd naar 8 laadplekken. Ook zijn er voorzieningen getroffen om in de toekomst eenvoudig het aantal landpalen uit te kunnen breiden zonder dat daarvoor grote delen van het terrein weer op de schop moeten. Twee nieuwe bus parkeerplaatsen zijn gesitueerd langs de dijk en direct gelegen aan de meest korte loopverbinding van De Bleek naar de binnenstad.

Waterhuishouding

De voormalige problemen met wateroverlast op De Bleek zijn opgelost. Hiervoor is het gehele terrein op optimale hoogte gebracht en is een separate waterafvoer gecreëerd dat afvoert naar de stadsgracht rond de binnenstad. Daarnaast is in het werk ook het vuilwaterriool dat in slechte staat verkeerde vervangen om te voorkomen dat hiervoor binnen afzienbare tijd teruggekomen moet worden.

Verkeersveiligheid

De verkeersrouting op De Bleek voor autoverkeer is aangepast; er zijn geen doodlopende einden meer waardoor zoekend verkeer rond kan rijden zonder te hoeven keren en/of achteruit te hoeven rijden. De verkeersveiligheid is hiermee flink verbeterd. Voor fietsers op het terrein is in het plan voorzien in een vrij liggend fietspad dat helaas nog niet tot uitvoering heeft mogen komen. Ook na de afronding van de werkzaamheden aan De Bleek zelf blijven we werken aan dit onderdeel van het plan.

2. WEGBEHEER EN VERKEER

Resultaten:

- **Herinrichting Dorpsweg/Eijerdijk**

Met de aanpak van de Dorpsweg en de Eijerdijk wil gemeente Hattem de veiligheid en leefbaarheid verbeteren. De Dorpsweg en Eijerdijk zijn in het GVVP aangewezen als erftoegangsweg. Door de straat opnieuw in te richten wil de gemeente de weg veiliger maken voor alle verkeersdeelnemers en de doorstroming verbeteren. Waar mogelijk komt er ook extra groen in de straten. Dit maakt de straten nog mooier. Het bestek voor de Dorpsweg en de Eijerdijk is in het tweede kwartaal van 2022 aanbesteed. Vanwege problemen met de levering van gebakken straatstenen start de uitvoering na de bouwvak in 2023.

- **A50/Hessenweg**

Er is een ontwerp opgesteld voor het verbeteren van de kruispunten Hessenweg – A50 – Keizersweg. Het uitvoeren van dit ontwerp vergt goede afstemming met buurgemeenten en Rijkswaterstaat. De uitvoering wordt opgenomen in de meerjarenprogramma begroting, waarbij naar mogelijkheden voor cofinanciering worden onderzocht. De uitvoering staat gepland voor 2023.

- **Veenrand/Nieuwstad/Hogenkamp(hofjes)**

De uitvoering van de civiele werkzaamheden is in Q1 van 2023 afgerond. Het planten van de beplanting in de wadi's en de bomen is begin Q2 2023 gereed.

- **Openbare verlichting**

In 2023 worden de laatste lichtmasten in Hattem voorzien van ledverlichting, waarna 100% van de openbare verlichting is voorzien van ledverlichting.

- **Gladheidsbestrijding**

De gladheidsbestrijding is net als in de winter van 2021/2022 ook voor de komende winter van 2022/2023 uitbesteed. Uitbesteding voor een langere periode wordt onderzocht.

- **Verkeer**

Uitvoering en evaluatie van het GVVP

Het Gemeentelijk Verkeer en VervoersPlan (GVVP) is in 2018 vastgesteld. Dat is vervolgens uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma (2019-2023). Door verschillende projecten is uitvoering gegeven aan het GVVP, zo zijn de Hoofdroute, een deel van het Roseboomspoor en de Zuiderzeestraatweg aangepakt.

Ook is gewerkt aan de ontwikkeling van het laadpalennetwerk (en bijbehorende visie).

Ook de komende jaren staan nog projecten gepland. De eerstkomende is het project Herinrichting Dorpsweg – Eijerdijk. Ook het verbeteren van het kruispunt Stationslaan - Nieuweweg en de rotonde Apeldoornseweg – Hoopjesweg wordt voorbereid. Hiervoor is reeds een schetsontwerp opgesteld.

Daarnaast wordt dit jaar een studie en ontwerp naar de Apeldoornseweg op de planning. Met als doel om de verkeersveiligheid te verbeteren, de komgrens te verplaatsen en 50 km/uur in te stellen op de Apeldoornseweg.

De horizon van het uitvoeringsprogramma GVVP loopt tot en met 2023. Om die reden wordt in 2023 gewerkt aan een evaluatie van het huidige uitvoeringsprogramma waaruit een nieuw uitvoeringsprogramma moet volgen. De bedoeling is om in 2024 een nieuw uitvoeringsprogramma te hebben voor de komende jaren met daarin nieuwe projecten en opgaven

- **Fietsverbindingen**

Hattem is een fietsstad. Ook de provincie Gelderland heeft de fietser hoog op de agenda staan. In het bestuursakkoord is een grote ambitie uitgesproken voor de fiets.

De provincie Gelderland heeft een projectleider aangesteld voor het uitvoeren van een verkenning naar een hoogwaardige fietsroute Zwolle – Epe. Het doel van de verkenning is om tot een voorkeurstracé en passende ruimtelijke inpassing van de fietsroute te komen. In dit project trekken we samen met de buurgemeenten en de provincie Gelderland op, waarbij we ook de financiële lasten voor het onderzoek samen dragen

3. WATER

Ontwikkelingen:

- **Afvalwater**

Het beleids- en beheerplan water en riolering is in december 2020 door de raad vastgesteld. De investeringen zijn afgestemd op de maatregelen en projecten van wegen en verkeer en verwerkt in het Meerjaren Investeringsprogramma (MIP).

Het afkoppelen van regenwater in de binnenstad is in uitvoering en naar verwachting zijn de werkzaamheden in 2023 afgerond.

In 2024 starten we de voorbereiding voor het afkoppelen van regenwater, het klimaat robuust inrichten, van de buurt gelegen tussen de Rijnstraat, Hollewand en Lageland. Daarnaast wordt onderzocht hoe deze wijk energieneutraal kan worden.

Verder zijn er structureel bedragen opgenomen om het Deltaplan ruimtelijke adaptatie (DPRA) uit te voeren. Hiermee zullen onder andere 'probleemlocaties wateroverlast tijdens zware buien' worden aangepakt. Voor het verbeteren van de wateroverlastlocatie aan de Van Lintelweg 2, is inmiddels DPRA budget toegekend. Ook in voor het vergroenen en verduurzamen van de Veldhoeve (Groene Icoon) is een DPRA bijdrage toegekend.

Samen met het waterschap Vallei & Veluwe wordt onderzoek gedaan naar rioolvreemd water wat op de zuiveringsinstallatie terecht komt. Dit onderzoek is bedoeld om regenwater in het riool zoveel mogelijk te beperken en eventuele lekkages op te lossen.

- **Vergroening Veldhoeve (Groene Icoon)**

Voor de Veldhoeve is een prachtig schetsontwerp gemaakt door een landschapsarchitect. Het doel is om het versteende plein te veranderen in een groene parkachtige omgeving met veel biodiversiteit. Daarnaast is klimaatadaptatie een belangrijk onderdeel van het ontwerp. Zo wordt het regenwater opgevangen in wadi's om het water te laten infiltreren in de bodem en indien nodig af te voeren naar het oppervlakte water. Zo helpt het om wateroverlast te voorkomen en wordt het grondwater aangevuld.

Het schetsontwerp wordt nu technisch uitgewerkt tot een definitief ontwerp inclusief bestek. De uitvoering van het project staat gepland voor kwartaal 3 en 4 in 2023.

- **Klimaatadaptatie**

Klimaatadaptatie is Hattem aanpassen aan de klimaatverandering.

Gezamenlijk met de andere gemeenten in het gebied van waterschap Vallei en Veluwe is de stresstest uitgevoerd met als resultaat de klimaatatlas (www.klimaatvalleienveluwe.nl).

Met deze atlas als basis zullen risico dialogen worden gevoerd met de belanghebbenden van de wijken of delen daarvan waar zich mogelijk problemen voordoen.

Het Hitteplan 'Hitte in Hattem' is in 2022 opgesteld en wordt in 2023 vastgesteld. Indien nodig kan het hitteplan in 2023 voor het eerst worden geactiveerd (communiceren over maatregelen etc.).

Samen met de gemeenten die aangesloten zijn bij duurzaamheidsloket Veluwe Duurzaam, is een financiële regeling opgezet voor het stimuleren van bewoners en bedrijven om klimaat adaptieve maatregelen te nemen, zoals het aanleggen van meer groen of door water langer vast te houden. Deze regeling loopt tot en met 31 december 2024.

- **Wateroverlast Van Lintelweg**

In 2022 is onderzoek uitgevoerd naar het wateroverlast probleem in de Van Lintelweg en is de gekozen oplossing uitgewerkt. In 2023 worden de werkzaamheden uitgevoerd om de Van Lintelweg klimaatadaptief in te richten. Zo zullen er infiltratiekratten worden toegepast om regenwater op te slaan en te laten infiltreren in de grond. Naast dat dit help het wateroverlast probleem op te lossen zorgt het ook voor aanvulling van het grondwater in droge tijden.

- **Kanaaldijk**

- De verzwaring van de IJsseldijk is in 2022 afgerond. De binnen de dijkverzwaring gelegen fietspaden en wegen zijn of vernieuwd, verlegd of hersteld. Ook zijn er aanpassingen gedaan aan het persriool waar dit noodzakelijk was.

- Voor kano's en kleine vaartuigen zijn er bij de sluis in- en uitstapplaatsen gerealiseerd om bij verschillende waterstanden op de kant te komen en de sluis te voet te passeren.

- Voor te water geraakte dieren en zwemvogels zijn er op verschillende locaties voorzieningen getroffen zodat deze op de kant kunnen komen.

4. GROEN

Resultaten:

- **Groenvisie**

Er is een begin gemaakt met de uitvoeringslijst van de groenvisie. Op de begraafplaatsen zijn bomen geplant en is er beplanting aangebracht. In kwartaal 4 zijn bomen geplant vanuit de maatregelenlijst van de groenvisie. In het derde kwartaal is gestart met het herzien van de huidige bijzondere (particuliere) bomenlijst en deze worden geregistreerd in het digitale kaartstelsel GBI. Uitbreiding en wijze van inkleding van de lijst moet nog besproken worden. Ook waardevolle houtstructuren moeten maximaal worden beschermd en zullen op de lijst worden vermeld. De bijzondere (toekomst)bomen in de openbare ruimte worden ook geregistreerd in het digitale kaartstelsel.

5. AFVAL

Resultaten:

- **Huishoudelijk afval: inzameling, verwerking en recycling van grondstoffen**

Inzamelen van grondstoffen

In Hattem wordt het afval relatief goed gescheiden. In 2021 was er gemiddeld 48 kilogram restafval per person aangeboden, 3 kg minder dan in 2020 (COVID-19-stijging). Het scheidingspercentage lag in 2021 op 86%. Er valt nog winst te behalen op groente-, fruit-, en tuinafval dat in 2021 24% van het restafval vult. Mede daarom staat de afvalstoffenverordening bij uw raad geagendeerd in 2023, zodat bewoners van woningen zonder tuin dit ook apart kunnen gaan aanbieden.

De ondergrondse verzamelcontainers in het hart van de binnenstad zijn verplaatst naar de buitenste randen, waar al andere containers stonden. Op deze manier kunnen de inwoners efficiënter de grondstoffen scheiden en hoeven zij niet naar verschillende containers te lopen om het afval te deponeren.

E-wasterace

De St. Andreasschool heeft in maart en april 2022 meegedaan aan de e-wasterace. Samen met de andere scholen hebben zij maar liefst 16.423 apparaten ingezameld, 3 reparaties uitgevoerd en zijn 20 keer in de media verschenen. De St. Andreasschool heeft in deze maand 2037 elektrische items verzameld. Daarmee hebben zij plek 3 veroverd van de 10.

Bewonersonderzoek

Om het jaar wordt er een bewonersonderzoek gedaan bij de inwoners van het ROVA-gebied. De tevredenheid van de inwoners blijft op een 7,5 staan t.o.v. 2020. Het is interessant om te zien dat de beweegreden een verandering meemaakt. Waar eerder geld een motivator was om grondstoffen te scheiden, geeft nu 41% van de respondenten aan dat zij dit doen om het milieu te helpen.

Uit het onderzoek blijkt dat Hattemers ook graag meer informatie willen ontvangen over wat er wordt gedaan met het ingezamelde afval. Daarnaast zouden inwoners beter geïnformeerd willen worden over wat er gedaan kan worden met het grof huishoudelijk afval. Goed om te weten dat de gemeenten hier samen met ROVA mee aan de slag zijn gegaan. Zo is in 2022 de campagne #RecylenmetKlaas gestart. In de campagne Recylen met Klaas werken ROVA en Klaas van Kruistum samen aan een gedeelde missie: het inzichtelijk maken van de wereld van recycling om zo te laten zien wat er met ons afval gebeurt. Hoewel Hattemers het afval goed scheiden, valt daar zeker nog winst te behalen. De verwachting is dat inwoners bewuster scheiden als ze weten wat er met het afval gebeurt. Als afval niet goed wordt gescheiden, kan het niet worden gerecycled. Hierdoor gaan waardevolle grondstoffen verloren. Met een camera gaat Klaas op pad om te zien wat er met het afval gebeurt.

Inwoners lijken ook niet altijd goed geïnformeerd over de GRIP-wagen en de mogelijkheid om op zaterdagochtend het grof tuinafval bij de gemeentewerf in te leveren. Hierover zullen wij volgend jaar meer communiceren richting onze inwoners.

- **Afval openbare ruimte / zwerfafval**

Zwerfvuilverwilligers

In 2022 hebben meer dan 80 vrijwilligers geholpen met het schoon maken en houden van Hattem. Om deze vrijwilligers te faciliteren zijn er twee bijeenkomsten georganiseerd. Eén digitaal en één in het stadhuis. Het doel van deze bijeenkomsten was het kennismaken met elkaar en faciliteren van middelen (zoals prikstokken, hesjes, vuilniszakken) die nodig zijn om Hattem schoon te houden.

6. SPEELVOORZIENINGEN

Resultaten:

- **Speelbeleidsplan**

Buitenspelen is gezond: het geeft energie en heeft een positieve invloed op de algehele ontwikkeling van kinderen. Binnen de gemeente Hattem zijn er 40 speeltuinen, waarvan er 5 op schoolpleinen staan en er zijn 4 speeltuinverenigingen actief.

We hebben onderkend dat het huidige beleid uit 2011 gedateerd is en om verschillende redenen moet worden herzien. We hebben in 2022 een externe partij geselecteerd die ons daarbij gaat ondersteunen. In 2023 wordt uitvoering gegeven aan de actualisatie van het beleid in samenwerking met de betrokkenen.

7. BEGRAAFPLAATS

Resultaten:

- In 2022 zijn voorbereidingen getroffen om vanaf eind 2023 te kunnen starten met het ruimen van de eerste graven waar reeds lange tijd afstand van is gedaan. In 2022 is er een onderzoek gestart om te kijken naar de mogelijkheid om een sterrentuin te realiseren op de begraafplaats. Dit is een apart gedeelte op de begraafplaats bestemd voor stilgeboren kinderen. Dit sterrenveld zal medio 2023 worden gerealiseerd.

• WAT HEEFT HET GEKOST ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Vershil begroting na wijziging en rekening
2021		2022			
Totaal lasten	4.421	4.641	4.654	4.683	-28
Totaal baten	-575	-510	-510	-447	-63
Gerealiseerd totaal	3.847	4.130	4.144	4.236	-92
Verrekening met reserves	96	-19	-49	-2	-47
Gerealiseerd resultaat	3.943	4.111	4.095	4.234	-139

• ANALYSE

Toelichting

De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma 'fysieke leefomgeving' een nadelig saldo van € 92.000,-- ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse				
Bedragen	(x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
- Groen, natuur en landschap		757	867	-110
- Water		927	949	-22
- Speelvoorzieningen		87	70	17
- Afval		1.000	932	69
- Onderhoud stortplaats		-2	1	-3
- Verkeer en openbaar vervoer		153	176	-23
- Wegen		883	897	-14
- Verlichting		196	198	-2
- Gladheidsbestrijding		52	74	-22
- Begraafplaats		37	20	17
- Parkeren		54	52	1
Fysieke leefomgeving		4.144	4.236	-92

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Groen, natuur en landschap (N)
 - Het afgelopen jaar is veel herstelwerk in de gemeentelijke bossen uitgevoerd
- Water (N)
 - De overschrijding wordt veroorzaakt doordat de kosten voor het vegen en reinigen door de ROVA hoger zijn uitgevallen
- Speelvoorzieningen (V)
 - In 2022 zou het beleidsplan voor speelvoorzieningen worden opgesteld, dit is echter nog niet gerealiseerd. In 2023 zal dit beleidsplan worden opgesteld.
- Afval (V)
 - De kosten voor de verwerking van afval vallen lager uit, dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere prijs voor oud papier. Tevens zijn opbrengsten voor de Nedvang ontvangen over voorgaande jaren.
- Verkeer en openbaar vervoer (N)
 - Door inhuur van een verkeerskundige op een vacatureplaats zijn de kosten gestegen.
- Wegen (N)
 - Betreft planmatig groot onderhoud aan de verharding van de wegen (N)
 - Lagere lasten van rente als gevolg van nog niet gerealiseerde investeringen (V)
- Gladheidsbestrijding (N)
 - Toename van kosten door de winterse omstandigheden in de winter 2021/2022 (N)
 - Gladheidstrainingen en gladheiddetecteringsysteem (N)
- Begraafplaats (N)
 - In 2022 zijn er minder inwoners overleden dan verwacht, dat maakt dat de kosten voor begraven waaronder kosten voor inhuur van derden lager uitvallen.

Reserve

- Bij de budgetoverheveling 2021 naar 2022 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de gladheidsbestrijding. De kosten zijn gedekt uit de algemene reserve.
- Aan de egalisatiereserve afvalstoffenheffing is het positief resultaat op afval toegevoegd.
- Van een tweetal investeringen met een economisch nut (toegangspoort begraafplaats en ondergrondse afvalopslag) zijn de kapitaallasten onttrokken aan de reserve dekking kapitaallasten.

3

Besturen en organiseren

“Openbaarheid Hoofdstembureau”

• INLEIDING

Programma 3 bevat die randvoorwaarden die de gemeente in staat stelt om de gewenste resultaten uit programma's 1 en 2 te realiseren, zoals besturen en netwerken, dienstverlening, financiën en gemeentelijke organisatie.

Zoals al eerder genoemd veranderen de samenleving en de rol van de overheid en inwoners. Dat vraagt om nieuwe en andere aanpakken, rollen, taken en verantwoordelijkheden. Dat betekent ook het nodige voor de manier waarop de gemeente Hattem bestuurt en voor de ambtelijke organisatie. Op een open en gelijkwaardige manier werken we samen met partners en belanghebbenden in de stad.

• AMBITIE

Hieronder staan de uitgangspunten die de gemeente in staat stellen om de gewenste resultaten uit de programma's 1 en 2 te realiseren.

- Het hoge peil van dienstverlening in onze gemeente willen we vasthouden en verder ontwikkelen.
- Effectief en efficiënt is in onze manier van werken het uitgangspunt.
- De dienstverlening sluit aan bij de wensen van de inwoners en ondernemers en is zo optimaal mogelijk. Dit zowel digitaal als aan de balie.
- De organisatie is krachtig, ondernemend en innovatief.

- Regels zijn nodig, maar daar waar we invloed op uit kunnen oefenen, zullen we onnodige regels weglaten.
- De begroting is structureel in evenwicht en we gaan behoedzaam om met financiële middelen.

• FINANCIËEL

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Verskil begroting na wijziging en rekening
	2021	2022			
Totaal lasten *	3.374	3.351	3.885	3.987	-102
Totaal baten *	-24.950	-24.509	-27.241	-27.645	404
Gerealiseerd totaal	-21.575	-21.158	-23.356	-23.658	302
Gebruik onvoorzien		16	16		16
Verrekening met reserves	-71	-328	-359	-309	-50
Exploitatieresultaat	189	189	522	686	-164
Gerealiseerd resultaat	-21.458	-21.281	-23.177	-23.281	104

* De bedragen zijn gecorrigeerd met de verrekeningen met de reserves en het begroting- en rekeningresultaat.

Besturen en organiseren

- Netwerken en besturen

• RELEVANTE THEMA'S

1. BESTUUR:

Ontwikkelingen en resultaten:

- Raad

Vergaderingen

De coronapandemie heeft er toe geleid dat ook de gemeenteraad van Hattem in korte tijd een grote digitaliseringsslag heeft gemaakt. De raad en commissies vergaderen, na opheffing van de beperkingen, wel weer in fysieke vorm maar het is mogelijk om de commissie- en raadsvergaderingen door middel van het cameravolgsysteem digitaal te volgen.

Besluiten

In 2023 heeft de raad 10 keer vergaderd. Een aantal onderwerpen waarover de raad besluit zijn jaarlijks terugkerende onderwerpen zoals de financiële stukken van verbonden partijen. De raad heeft daarnaast onder andere diverse verordeningen vastgesteld.

Verkiezingen

Het hoofdstembureau heeft maandag 21 maart de officiële uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen gepresenteerd. De officiële uitslag werd vastgesteld in een openbare zitting in het stadhuis. Belangstellenden konden deze zitting zowel fysiek als online bijwonen. Er zijn geen bezwaren tegen de uitslag ingediend.

Eind 2022 is de gemeenteraad samengesteld uit 15 zetels en bestaat uit:

- ChristenUnie	4 zetels
- Partij van de Arbeid/GroenLinks	3 zetels
- Democraten 66	1 zetel

Bovengenoemde partijen vormen de coalitie.

- HattemCentraal	3 zetels
- Christen-Democratisch Appèl	2 zetels
- Volkspartij voor Vrijheid en Democratie	1 zetel
- Fractie Borst	1 zetel

Rekenkamercommissie

In 2022 is Hattem toegetreden tot de rekenkamercommissie Elburg, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Hattem. Reden lag gelegen in de vacatures binnen de eigen rekenkamercommissie en het Wetsvoorstel versterking decentrale rekenkamers.

Daarnaast wordt de toetreding gezien als een middel om de kwaliteit van het instrument rekenkameronderzoek te vergroten. In 2022 zijn geen onderzoeken uitgevoerd.

2. INTEGRALE VEILIGHEID:

Resultaten:

- **Integrale veiligheid**

In het Integraal Veiligheidsplan 2020-2023 is ondermijning benoemd als één van de speerpunten. In 2022 hebben we het Lokaal Ondermijningsoverleg opgezet en daaruit zijn verschillende signalen gekomen die hebben geleid tot controles of het aanleveren van casuïstiek bij het Informatieplein van het RIEC.

Om de bewustwording, over de vele thema's die ondermijning kunnen behelzen, te vergoten is er een bijeenkomst voor professionals georganiseerd over Mensenhandel. Voor inwoners en andere geïnteresseerden is een buitententoonstelling 'Open je Ogen' te zien geweest op het Voermanplein. Deze reizende tentoonstelling vertelt het verhaal van slachtoffers van Mensenhandel. In juni is in het centrum van Hattem het eerste Ondermijningshuis georganiseerd. In verschillende ruimtes waren meerdere verschijningsvormen van ondermijning te zien en te beleven.

In 2022 zijn we in samenwerking met de gemeenten in Veluwe Noord (Heerde, Epe, Elburg, Nunspeet en Oldebroek) een pilot gestart voor het datagedreven werken. Het doel van de pilot was om te onderzoeken op welke wijze de gemeenten hun informatiepositie over mogelijke ondermijningssignalen kan versterken. De pilot fase 2 wordt in 2023 voortgezet.

Het afgelopen jaar hebben we een stijging gezien in casuïstiek waarbij Veiligheid en Zorg nadrukkelijk overlappen. Deze casuïstiek is in toenemende mate complex en vraagt veel inzet van verschillende collega's.

De opvang van Oekraïense vluchtelingen heeft ook een forse inspanning gevraagd van de organisatie. We hadden dat niet kunnen doen zonder de hulp en ondersteuning van maatschappelijke organisaties en vrijwilligers uit Hattem. In een aparte paragraaf wordt nader ingegaan op de werkzaamheden rondom deze crisis.

- **Crisisbeheersing**

De eerste maanden van het jaar stonden nog in het teken van Corona.

De meeste trainingen van de collega's die een rol in de crisisbeheersing zijn dan ook digitaal gestart in het begin van het jaar, en in de 2e helft van het jaar zijn er ook weer live trainingen georganiseerd waaronder een gemeentelijk beleid team oefening.

3. SAMENWERKING

Ontwikkelingen en resultaten:

- **Kop van de Veluwe**

In 2022 is een start gemaakt met het opstellen van een Samenwerkingsagenda Kop van de Veluwe als vervolg op de Investeringsagenda. Dit duurde langer dan verwacht, mede doordat in die agenda ook een integratie van bestaand beleid en de grote ruimtelijke opgaven opgenomen moet worden. In 2023 verwachten we dit af te ronden.

Daarnaast hebben de Kop van de Veluwe partners samengewerkt bij het leveren van inhoudelijke input voor de Verstedelijkingsstrategie van de Regio Zwolle.

- **Regio Zwolle**

De Regio Zwolle heeft in 2022 samen met het Rijk gewerkt aan het opstellen van een Verstedelijkingsstrategie. Dit document richt zich met name op de woningbouwopgave in relatie tot mobiliteitsvraagstukken.

Ook is de Regio Zwolle aangemerkt als NOVEX-gebied wat, naast de verstedelijkingsopgave, ook moet zorgen voor een integratie van thema's als waterberging en landelijk gebied. De gemeente Hattem heeft in Kop van de Veluwe verband en samen met andere 'vitale kernen' (de kleinere steden en dorpen in de Regio Zwolle) input geleverd voor de Verstedelijkingsstrategie.

Tot slot is in 2022 een start gemaakt met het opstellen van een meerjarige agenda voor de Regio Zwolle, waarbij, gelet op de actuele ontwikkelingen, de ruimtelijke pijler naast die van economie en menselijk kapitaal een plek krijgt. We verwachten in 2023 deze agenda aan de gemeenteraad voor te leggen. Financieel vertoont de samenwerking in de Regio Zwolle in 2022 geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

• WAT HEEFT HET GEKOST ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Vershil begroting na wijziging en rekening
2021		2022			
Totaal lasten	2.692	2.576	3.052	3.165	-113
Totaal baten	-420	-164	-618	-625	8
Gerealiseerd totaal	2.271	2.412	2.434	2.540	-106
Verrekening met reserves	-101	-100	-92	-123	31
Gerealiseerd resultaat	2.170	2.312	2.342	2.417	-75

• ANALYSE

Toelichting

De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma 'besturen en netwerken' een nadelig saldo van € 106.000,- ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse				
Bedragen	(x € 1.000,-)	begroting	rekening	verschil
- Raad en commissies		541	580	-39
- Burgemeester en Wethouders		718	752	-34
- Bestuursondersteuning		29	64	-35
- Verkiezingen		57	46	10
- Integrale veiligheid		833	876	-44
- Rampenbestrijding		61	56	4
- Externe betrekkingen		196	165	31
Besturen en netwerken		2.434	2.540	-106

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Raad en commissie (N)
 - Door onder andere vacatures is Hattem in 2022 toegetreden tot de rekenkamer-commissie Elburg, Nunspeet, Oldebroek en Putten. In 2022 is geen rekenkameronderzoek uitgevoerd (V)
 - Voor de periode 2021-2024 heeft de raad een jaarlijks budget beschikbaar gesteld voor de werkgroep raadscommunicatie. In 2022 is een gering bedrag uitgegeven dat gedekt is uit de algemene reserve (V)
 - In 2022 is in afstemming met de auditcommissie het meerwerk verantwoord van de controle door de accountant Baker en Tilly van de jaarrekening 2021. Extra kosten zijn gemaakt door werkzaamheden SiSa, Covid-19 en Tozo (N)
 - Als gevolg van de gemeenteraadsverkiezingen en het installeren van een nieuwe raad is afscheid genomen van de vertrekkende raads- en commissieleden en zijn voor de aantredende leden diverse trainingen verzorgd. Daarnaast zijn kosten gemaakt voor digitaal vergaderen in de vorm van (in)huur van camera's en bediening (N)
 - Burgemeester en wethouders (N)
 - In 2022 hebben gemeenteraadsverkiezingen plaatsgevonden. Door de samenstelling van de raad en het college zijn de kosten gestegen als gevolg van een verhoogde formatie naar fulltime wethouders (N)
 - Op begrotingsbasis wordt als regel geen rekening gehouden met wachtgeld voor aftredende wethouders na de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 (N)
 - De dotatie aan de pensioenvoorziening is verlaagd. Als gevolg van een stijgende rente ligt er een betere prognose ten grondslag aan de voorziening waardoor de dotatie lager kan worden.
 - Bestuursondersteuning (N)
 - Betreft kosten voor collegevorming en -training als gevolg van de uitkomst van de gemeenteraadsverkiezingen (N)
 - Representatie uitgaven (N)
 - Verkiezingen (V)
 - Voor de gemeenteraadsverkiezingen heeft het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld om gemeenten te compenseren voor de kosten in verband met te treffen Coronamaatregelen. De werkelijke kosten zijn lager uitgevallen (V)
 - Integrale veiligheid (N)
 - Betreft de kosten van ondermijning waaronder de inzet van een regionaal coördinator. De kosten worden door de gemeente Hattem doorbelast aan de regio gemeenten. De overheadkosten zijn nog begroot op grond van de gemeentelijke tariefstelling. In samenwerkingsverband is voor overhead een vast bedrag afgesproken (N)
 - Externe betrekkingen (V)
 - Kosten moeten in samenhang gezien worden met de inzet voor het project 'Noord Veluwe Bereikbaar' en de ontwikkelingen 'Kop van de Veluwe'. Personele inzet wordt doorbelast en onder andere gedekt uit Provinciale subsidie (V)
- Reserve*
- Met de algemene reserve zijn verrekend:
 - de afwikkeling van het voordelige resultaat uit de jaarrekening 2021 van de VNOG;
 - de kosten voortvloeiende uit de bestuursondersteuning in de vorm van de 'motie advertentiekosten';
 - de wachtgeldvergoedingen van de wethouders;
 - frictiekosten oud personeel en
 - de huur van de verkiezingsborden voor de tweede kamer verkiezingen

Besturen en organiseren

- Dienstverlening

• RELEVANTE THEMA'S

1. DIENSTVERLENING:

Resultaten:

- **Huisvesting**

In 2022 zijn de scenario's voor de toekomstbestendige huisvesting verrijkt met inzichten op het gebied van beveiliging, duurzaamheid en hybride werken. Op basis van deze aanvullende inzichten is een doorrekening gemaakt van de benodigde investeringskosten.

Eind 2022 is het college meegenomen in de uitwerken van de scenario's en de voorgestelde procesgang om tot besluitvorming te komen. Daarbij is de lijn de raad in eerste aanleg mee te nemen op de inhoudelijke aspecten van de uitgewerkte scenario's. Op basis van een afwegingkader dat met de raad zal worden vastgesteld zal het scenario dat uiteindelijk onze voorkeur geniet, worden vertaald in een raadsvoorstel inclusief kredietaanvraag. Bij het opstellen van het afwegingkader is tevens gesproken over de wijze waarop participatie kan worden ingezet.

Het investeren in toekomstbestendige huisvesting is onvermijdelijk. Om die reden hebben we in het MIP vanaf 2023 een krediet opgenomen, gebaseerd op de voorlopige scenariokeuze van ons college

- **Ontwikkeling Klant Contact Centrum (KCC)**

In 2022 heeft het accent van de vorming van een KCC-light voornamelijk gelegen op een goede bemensing. Daarnaast is een ontwikkelplan opgesteld waarin de doorontwikkeling van het KCC verder is uitgewerkt.

In 2022 is tevens een nieuwe telefonieapplicatie in combinatie met Teams in gebruik genomen. De implementatie van deze nieuwe applicatie heeft de nodige problemen met zich meegebracht waarvoor zowel technisch als organisatorisch veel inspanning is geleverd de bereikbaarheid op orde te krijgen. In aansluiting hierop is een plan van aanpak opgesteld waarin de bereikbaarheid van de totale organisatie wordt opgepakt. Dit zal in 2023 verder worden uitgerold.

- **Digitale ontwikkelingen**

- Meldingen openbare ruimte

Met de komst van een nieuw zaakstelsel in 2023 is besloten op dit moment geen app voor de afhandeling van meldingen openbare ruimte aan te schaffen in H2O verband.

Bij de inrichting van het nieuwe zaakstelsel zal nadrukkelijk worden gekeken naar de afhandeling van MOR-meldingen. Op termijn kan, afhankelijk van de ervaringen met het nieuwe zaakstelsel, alsnog een MOR-app worden aangeschaft.

- Digitale toegankelijkheid websites Hattem, Heerde en Oldebroek

De websites van de H2O-gemeenten voldoen aan de eisen uit het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid. Dit houdt in dat onze websites gebruiksvriendelijk en toegankelijk zijn voor verschillende doelgroepen. Toegankelijkheid van websites is geborgd in het in 2022 vastgestelde websitebeleid H2O.

Opstellen websitebeleid

Aan overheidswebsites worden (wettelijke) eisen gesteld. In de afgelopen jaren zijn er meer en aanvullende richtlijnen gekomen voor overheidswebsites. Dit maakte het noodzakelijk om hier duidelijke afspraken over vast te leggen die gebruikt kunnen worden bij de toetsing van huidige en toekomstige websites.

Het websitebeleid is in H2O-verband opgesteld. In het beleid is vastgelegd waar onze gemeentelijke websites aan moeten voldoen. In de basis gaat het om de volgende vier hoofdonderdelen (BTAB):

- Beveiligingsbeleid
- Toegankelijkheidsbeleid
- Archivering
- Beheer

• WAT GAAT HET KOSTEN ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Vershil begroting na wijziging en rekening
2021		2022			
Totaal lasten	217	238	238	240	-2
Totaal baten	-197	-166	-166	-170	4
Gerealiseerd totaal	20	72	72	71	1
Verrekening met reserves					
Gerealiseerd resultaat	20	72	72	71	1

• ANALYSE

Toelichting

De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma 'dienstverlening' een voordelig saldo van € 1.000,-- ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse				
Bedragen	(x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
- Burgerzaken		72	71	1
Dienstverlening		72	71	1

Reserve

- Voor programma 3B hebben er geen verrekeningen met reserves plaatsgevonden

Besturen en organiseren

- Financiën

• RELEVANTE THEMA'S

1. FINANCIEEL BELEID:

Ontwikkelingen:

- **Financieel Beleid**

Artikel 212 van de Gemeentewet regelt dat de raad bij verordening de uitgangspunten vaststelt voor het financiële beleid, het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie. De verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan. De verordening is in de vergadering van 6 mei 2019 door de raad vastgesteld en in werking getreden op 1 januari 2019. Ze vervangt de Financiële verordening gemeente Hattem 2008, de nota waardering en afschrijving activa gemeente Hattem 2009 en het Treasurystatuut gemeente Hattem 2012.

Op 31 mei 2022 is het wetsvoorstel 'versterking decentrale rekenkamers' aangenomen door de Tweede Kamer. Onderdeel van dit wetsvoorstel is de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording.

Nu verstrekt de externe accountant nog een controleverklaring met een oordeel inzake getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekening van de gemeente. Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording wijzigt dit. Het college van Burgemeester en Wethouders geeft dan een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Daarmee valt de rechtmatigheidsverantwoording onder het getrouwheidsoordeel van de accountant. De accountant kijkt dus nog wel of de rechtmatigheidsverantwoording 'juist' is.

Voor de rechtmatigheidsverantwoording gaat het om invoering met verslagjaar 2023. De jaarrekening voor het verslagjaar 2023 wordt in het kalenderjaar 2024 vastgesteld. Naast de wetswijziging zal er nog onderliggende regelgeving moeten worden aangepast waaronder de gemeentelijke verordeningen op grond van de artikelen 212, 213 en 213a. Actualisatie vindt plaats in 2023.

Reserve positie en weerstandsvermogen

Om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zodra risico's ontstaan heeft de gemeente een buffer nodig. Het weerstandsvermogen - de relatie tussen weerstandscapaciteit en risico's - bepaalt in hoeverre de gemeente hiertoe in staat is. De weerstandscapaciteit wordt voor het grootste deel opgebouwd door de vrij beschikbare reserves. Met de weerstandsratio wordt het weerstandsvermogen van de gemeente uitgedrukt in een verhoudingsgetal. De ratio is ruim voldoende als deze groter is dan 1,4.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting 2022 is de weerstandsratio berekend op 1,75. In deze jaarrekening wordt een ratio gepresenteerd van 1,89. Beide meetgegevens geven aan dat het weerstandsvermogen ruim voldoende is.

Ons uitgangspunt 'een krachtig en stabiel financieel beleid' dat gericht is op een blijvend en structureel evenwicht tussen inkomsten en uitgaven en de ambitie om een robuuste reservepositie te hebben, maakt dat we de ontwikkeling van de weerstandsratio continu monitoren.

De voorliggende jaarrekening bevat een beoordeling van de onderlinge verhouding van de voorgeschreven kengetallen in relatie tot onze financiële positie.

Onderstaand de ontwikkeling van de reservepositie over de afgelopen jaren:

Reservepositie	<i>(bedragen x € 1.000,--)</i>							
(stand per 1/1)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Algemene reserves	8.452	6.705	6.435	6.754	6.819	6.640	7.174	7.347
Bestemmingsreserves	2.429	3.003	2.367	2.797	1.972	2.115	2.402	2.429
Bestemmingsreserves (beklemd)	995	943	892	842	796	750	704	653
Voorzieningen	2.210	4.168	2.143	2.249	1.918	1.833	1.691	2.965
Saldo van baten en lasten	-1.115	500	1.483	-225	232	928	189	686
Totaal reserves en voorz.	12.971	15.319	13.319	12.417	11.737	12.266	12.160	14.080

Aan de reserves is ten laste van de exploitatie over 2022 per saldo een bedrag van € 646 duizend toegevoegd. Te weten aan:

Reserve ontwikkeling 2022	<i>(bedragen x € 1.000,--)</i>
Algemene reserve	173
Reserve grondexploitatie	-321
Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	31
Egalisatiereserve gebouwen	-456
Egalisatiereserve sociaal domein	240
Reserve ontwikkeling 't Veen	33
Reserve gemeentelijke opvang Oekraïners	500
Reserve dekking kapitaallasten	-51
Resultaat boekjaar 2021	-189
Totaal:	-40
Resultaat boekjaar 2022	686
Per saldo toe te voegen aan de reserves:	646

- **Belastingen**

Alle onroerende zaken t.b.v. de wet WOZ worden jaarlijks getaxeerd.

Voor het belastingjaar 2022 zijn de aanslagen opgelegd aan de hand van de taxaties per prijspeildatum 1 januari 2021. Voor 2022 is de geraamde opbrengst ten opzichte van 2021 verhoogd met het gehanteerde inflatiepercentage van 1,4%. Verder is bij de najaarsnota 2022 de begrote opbrengst met € 32.000,-- verhoogd overeenkomstig de werkelijke inkomsten.

De hogere opbrengst is voornamelijk gerealiseerd op de woningen als gevolg van waardeinstijgingen door onder andere verbouw.

- **Overige gemeentelijke belastingen en rechten**

Voor 2022 is het uitgangspunt kostendekkende tarieven voor afvalstoffen- en rioolheffing, leges, begraafrechten en precariorechten gehanteerd.

Precariobelasting

De precariobelasting op kabels, buizen en leidingen is bij wet afgeschaft. De baten precariobelasting zijn overeenkomstig de begroting 2022 ingezet als algemeen dekkingsmiddel.

Rioolheffing

Op grond van artikel 44 lid 2 van het BBV is er in 2017 een wijziging doorgevoerd in het verrekenen met reserves van het saldo op het beleidsterrein 'waterhuishouding'.

Wanneer op de rioolheffing een voordeel wordt behaald - nu of in de toekomst - dan mag dit op grond van de regelgeving enkel in een reserve vloeien als kan worden aangetoond dat de 'overdekking' wordt veroorzaakt door efficiency- of aanbestedingsvoordelen. In alle andere gevallen moet het voordeel in een voorziening door derden beklemde middelen worden gestort. Hiervoor is een voorziening rioolrecht gevormd.

Over 2022 is een positief resultaat van € 100.000 aan de voorziening onttrokken waardoor de stand van de voorziening € 679.000 bedraagt.

De stand van de reserve staat per 31 december 2022 ongewijzigd op € 386.000.

Afvalstoffenheffing

Door de toenemende kosten van afvalverwijdering (Rova) en verlaging van de opbrengsten (Nedvang) is volledige compensatie vanuit de egalisatiereserve afvalstoffen niet langer mogelijk. Op basis van de beleidsuitgangspunten dat o.a. de afvalstoffenheffing kostendekkend moet zijn, is een verhoging doorgevoerd. In 2022 zijn de tarieven geïndexeerd met 1,470%

Als gevolg van de corona pandemie zijn de prijzen voor grondstoffen gestegen, dit resulteert onder andere in een hogere prijs voor papier en karton. Dit heeft een onverwacht positief effect gehad. In de 2e helft van 2022 zijn de prijzen voor papier en karton fors gedaald, maar per saldo ten opzichte van de begroting 2022 heeft dit een positief effect. Tevens is het aantal kilo's afval per aansluiting gedaald wat ook een positief effect.

Over 2022 is een positief resultaat van € 31.000 aan de reserve toegevoegd waardoor de stand van de voorziening ultimo 2022 € 353.000 bedraagt.

Toeristenbelasting

Bij het vaststellen van de tarievenverordening in de vergadering van 13 december 2021 is door de raad besloten om het tarief terug te brengen van € 2,40 per overnachting naar € 1,95. Daarnaast is het tarief voor groepsaccommodaties gehandhaafd op € 1,50.

De begroting is als gevolg van het besluit verlaagd met € 38.000,- waarbij dekking heeft plaatsgevonden uit de algemene reserve.

Bij de Najaarsnota 2022 is alsnog een incidentele bijstelling van € 59.000,- verwerkt als gevolg van een toename van het aantal overnachtingen.

Vennootschapsbelasting

Overheidsondernemingen zijn sinds 1 januari 2016 belastingplichtig voor de Vennootschapsbelasting (VPB). Voor de inventarisatie en de berekening maakt de gemeente Hattem gebruik van de expertise van een belastingsspecialist.

De vennootschapsbelasting 2022 is als voorlopige aanslag berekend over een belastbare winst van € 344.200 en bedraagt € 51.600. Echter, voor de diverse complexen ('t Veen, Woonzorgzone en Assenrade) worden onder andere door de forse prijs-, loon-, en rente-ontwikkelingen geen winsten meer berekend.

Daarmee komt de belastbare winst op nihil en is de aanslag vennootschapsbelasting teruggebracht naar 'nihil'.

- **Algemene uitkering gemeentefonds**

In 2022 is er in de primaire begroting een bedrag begroot aan baten algemene uitkering gemeentefonds (zonder sociaal domein) van € 17.059.000.

De financiële consequenties van de verschenen circulaire tot en met de septembercirculaire 2022 zijn verwerkt als begrotingswijzigingen waarna het begroot bedrag € 19.116.000 bedroeg.

De werkelijke ontvangsten in 2022 kwamen uit op € 19.478.200, dit is € 362.200 hoger dan de bijgestelde begroting. Dit verschil wordt veroorzaakt door de decembercirculaire 2022 waarvoor in het jaar 2022 geen begrotingswijziging meer is verwerkt en is het gevolg van:

- Een bedrag van € 234.000 aan taakmutaties waarvan het extra geld voor energietoeslag (€ 192.000 voorschot op het bedrag dat in 2023 aan huishoudens wordt uitbetaald) en compensatieregeling Voogdij 18+ (€ 20.000) de grootste posten zijn;
- Een bedrag van € 128.200 voor tal van onderwerpen waarvan de grootste posten zijn: nabetalingen 2020 en accres 2022 samen € 35.000, meerkosten sociaal domein € 45.000 en compensatie voor leerlingenvervoer kinderen Oekraïne € 20.000.

- **Uitkering gemeentefonds Sociaal domein**

In 2022 is primair een bedrag begroot van € 893.000. De bijstellingen in de mei- en septembercirculaire waren in het totaal € 33.300. De bijgestelde begroting bedraagt € 926.300. In de decembercirculaire is de uitkering Sociaal domein niet aangepast.

Voor een nadere toelichting en onderbouwing wordt verwezen naar paragraaf H - decentralisaties

- **Dividend**

Algemeen: Het betreft hier het dividend van Alliander, Rova en de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Het dividend dat in 2022 als opbrengst is verantwoord, heeft betrekking op het boekjaar 2021 en is overeenkomstig de bij de Voor- en Najaarsnota 2022 bijgestelde begroting en bedraagt inclusief de opbrengsten uit dividendbelasting € 264.700.

- **Onvoorziene uitgaven**

Voor onvoorziene uitgaven wordt jaarlijks een raming opgenomen van € 1,35 per inwoner. Voor 2022 € 16.200 gebaseerd op 12.000 inwoners. Er zijn in 2022 geen begrotingswijzigingen vastgesteld ten laste van het beschikbare budget.

- **Inzet**

De Planning en Control-documenten 2022 zijn opgeleverd en door de raad behandeld en bestaan uit:

- Kadernota 2023
- Begroting 2023
- Voor- en Najaarsnota 2022
- Jaarstukken 2021

Kadernota 2023-2026

Er is een Kadernota 2023 opgesteld en deze is door het college ter vaststelling aan de raad aangeboden. De Raad heeft in juni de kadernota niet vastgesteld, maar heeft er wel kennis van genomen. De in de kadernota genoemde tarieven en (indexering)percentages zijn wel als uitgangspunt genomen bij de verdere begrotingsvoorbereiding. Uitgangspunt is kostendekkende tarieven.

Het niet vaststellen van de Kadernota had onder andere te maken met het gegeven dat het na de gemeenteraadsverkiezingen in maart enige tijd heeft geduurd voordat de coalitiebesprekingen waren afgerond en het Bestuursakkoord Hattem 2022-2026 was opgesteld. De benoeming van de nieuwe wethouders vond plaats in de raadsvergadering van juli.

Begroting 2023

De begroting 2023 is in de raad van 7 november 2022 behandeld en vastgesteld. Gedeputeerde Staten van Gelderland heeft op de begroting 2023 een repressieve vorm van toezicht afgegeven.

Voor- en Najaarsnota

Met de voor- en najaarsnota 2022 zijn per programma c.q. paragraaf de relevante mutaties in de exploitatie in beeld gebracht.

Na de najaarsnota bedroeg het geprognosticeerde begrotingsresultaat 2022 € 521.700 positief.

Jaarstukken 2021

Bij de jaarstukken 2021 is door de accountant een goedkeurend oordeel voor getrouwheid en rechtmatigheid afgegeven. De jaarrekening sloot met een voordelig saldo van € 188.700 en is vastgesteld in de raad van 27 juni waarbij is besloten het voordelig saldo toe te voegen aan de algemene reserve. De voorliggende jaarrekening 2022 sluit met een positief resultaat van € 686.000. In de nota van aanbidding behorende bij deze jaarrekening wordt voorgesteld het positieve resultaat 2022 gedeeltelijk toe te voegen aan algemene reserve en de bestemmingsreserve die is gevormd voor de aanleg van de afslag A28 ten behoeve van het H2O bedrijventerrein.

Bedrijfsvoeringkosten

Door de BBV-voorschriften worden de kosten van overhead verantwoord op het programma Bedrijfsvoering. Op de overige programma's worden de kosten verantwoord die betrekking hebben op het primaire proces. Het uitgangspunt hierbij is dat direct toe te rekenen kosten onderdeel uitmaken van de directe producten en derhalve niet onder de overhead vallen.

De doorberekening van de directe kosten heeft plaatsgevonden op basis van een organisatiebrede urenplanning en waar wenselijk op basis van het Timetell tijdregistratiesysteem.

De doorbelasting naar de diverse in- en externe producten is gebaseerd op een nacalculatorisch uurtarief. Voor de grondexploitatie en investeringen is de doorbelasting gebaseerd op het begrote uurtarief.

• **Investeringsprogramma's**

Voor de dekking van kapitaallasten van nieuwe investeringen zijn op basis van het meerjaren-investeringsprogramma 2022 t/m 2025 ramingen voor afschrijving en rente opgenomen voor een totaalbedrag van € 45.000,--.

Voor rioleringsinvesteringen en investeringen op het product afval vindt dekking van de kapitaallasten plaats uit de riool- respectievelijk afvalstoffenheffing en de hiervoor gevormde egalisatie reserves.

In 2022 zijn er bij de Najaarsnota wijzigingen op investeringen vastgesteld die hebben geleid tot een bijstelling van een aantal investeringskredieten en separaat een wijziging van de geraamde kapitaallasten.

Bij de Najaarsnota is aangegeven dat de realisatie van een aantal projecten vertraging heeft opgelopen. Als gevolg hiervan zijn de kapitaallasten eenmalig verlaagd met een bedrag van € 166.000.

Belangrijke investeringen waarmee in 2022 is gestart met de uitvoering of waaraan een vervolg is gegeven zijn:

- Camerasysteem raad/commissies 2022
- Herinrichting Binnenstad Fase II Wegen 2020
- Reconstructie Veenrand 2020
- Reconstructie Nieuwstad 2020
- Reconstructie hofjes Hogenkamp 2020
- Groot onderhoud wegen herinrichting Dorpsweg 2020
- Groot onderhoud Herinrichting Eijerdijk/Verlengde Parklaan'2020
- Herinrichting De Bleek 2021
- Van Lintelweg 2022
- Fietspad Vuursteenbergtot Vijzelpad 2022
- Kruispunt A50/Hessenweg/Keizersweg 2022
- Openbare verlichting 2021 Armaturen
- Onderwijshuisvesting voorbereidingskrediet 2018/2020
- Restauratie molen De Fortuin 2020
- Groen Visie en geveltuinen binnenstad 2020
- Afvalwaterketenplan 2019
- Van Lintelweg 2022
- Mechanische riolering iom beheerplan 2022
- Uitbreiding begraafplaats 2e/3e deel 2022
- Begraafplaats groensingel 2022

- Sterretjesveld kinderbegraafplaats 2022
- Stadhuis – bouwkundige aanpassingen/dienstverlening 2020
- Inrichting / meubilair kamer 1.07 2021
- Stadhuis Brandveiligheid 2021 bouwkundig en installaties 2021
- Automatisering en ICT / Omzetting applicatielandschap 2021/2022

Naast bovengenoemde investeringen lopen er een aantal financiële vaste activa (o.a. door de gemeente verstrekte geldleningen) waarop aflossingen zijn ontvangen. Te weten van:

- Stichting MFC de Marke - Zwembad - 2012
- Hattemse Mixed Hockey Club 2015
- Hattemse Mixed Hockey Club 2017
- Tafeltennisvereniging Smash '70 2016
- Stichting beheer MFC - Kulturhus – 2016
- TC Hattem lening 2021

Bij deze jaarrekening worden 10 investeringen afgesloten. Voor het uitvoeren van deze investeringen is door de raad een totaalbedrag beschikbaar gesteld van € 1,1 miljoen. Hierop is een bedrag van € 1 miljoen uiteindelijk uitgegeven. De investeringslast vertaalt zich in structureel lagere afschrijvingslasten.

Afgesloten:

- Automatisering CIO-convenant - software 2021
- Automatisering CIO-convenant - software M2A 2021
- Groot onderhoud Vijzelpad 2021
- Afvalwaterketenplan (AWP) 2019
- Fietspad Vuursteenbergtot Vijzelpad 2022
- Begraafplaats groensingel 2022
- Inrichting / meubilair kamer 1.07 stadhuis 2021
- Stadhuis Brandveiligheid 2021 Installaties
- Stadhuis Brandveiligheid 2021 bouwkundig
- Camerasysteem raad/commissies 2022

• WAT IS HET RESULTAAT?

• Resultaat

Het gerealiseerde totaal van het saldo van baten en lasten bedraagt voordelig € 544.000 (afgezien van reservemutaties). Het saldo van deze reservemutaties bedraagt voordelig € 142.000 zodat het gerealiseerde resultaat (na reservebestemming) € 686.000 voordelig bedraagt (kleine verschillen door afronding van bedragen).

Het voordelig gerealiseerde resultaat is tot nadere besluitvorming verantwoord op de post "Saldo van rekening van baten en lasten".

Op begrotingsbasis was een voordelig saldo voorzien van € 522.000,-- opgebouwd als volgt:

	Begroting 2022	Rekening 2022
- Uitkomst oorspronkelijke begroting 2022	V 188.700	
- 4 ^e wijziging (Voorjaarsnota)	N 582.800	
- 7 ^e wijziging (Najaarsnota)	V 915.800	
- Uitkomst jaarrekening 2022		V 686.000
Uitkomst per saldo	V 521.700	V 686.000

Het saldo van de rekening 2022 kent een voordelig verschil ten opzichte van de begroting 2022 van € 164.300. Dit bedrag is een resultante van de over de diverse programma's verantwoorde uitgaven, inkomsten en verrekeningen met de reserves. Van het rekeningresultaat wordt op hoofdlijnen een analyse gegeven.

Gerealiseerd resultaat

De baten en lasten met betrekking tot het rekeningjaar 2022 zijn als volgt over de (deel)programma's verwerkt:

(Bedragen x € 1.000)		2021		2022		
		realisatie	begroting	na wijz.	realisatie	verschil
Lasten en baten programma's						
1	Sociaal sterk					
	1a - opgroeien en ontwikkelen	4.403	4.405	4.390	3.823	568
	1b - werk	1.696	2.061	2.784	1.784	1.000
	1c - zorg	2.870	3.211	2.963	2.908	55
	1d - welzijn en sport	1.687	1.658	1.895	1.996	-101
2	Wonen, werken en recreëren					
	2a - ruimtelijke ontwikkeling	1.663	07	1.001	1.413	-412
	2b - economische ontwikkeling	376	685	695	1.530	-835
	2c - fysieke leefomgeving	3.847	4.130	4.144	4.236	-92
3	Besturen en organiseren					
	3a - netwerken en besturen	2.271	2.412	2.434	2.540	-106
	3b - dienstverlening	20	72	72	71	01
4	Bedrijfsvoering					
	4a - overhead	4.996	4.738	5.214	5.424	-210
	totaal:	23.830	23.380	25.592	25.724	-132
Algemene lasten en baten						
Lasten:						
	- Lokale heffingen	363	273	281	283	-01
	- Algemene uitkeringen					
	- Dividend	02	01	01	00	01
	- Saldo van de financieringsfunctie					
	- Overige algemene dekkingsmiddelen	101	279	329	299	30
Baten:						
	- Lokale heffingen	-6.222	-6.026	-6.115	-6.127	11
	- Algemene uitkeringen	-16.467	-17.059	-19.116	-19.478	362
	- Algemene uitkeringen - deelfonds	-1.259	-893	-926	-926	
	- Dividend	-212	-186	-285	-304	19
	- Saldo van de financieringsfunctie	-54				
	- Overige algemene dekkingsmiddelen	-118	-15	-15	-16	01
	Gerealiseerd totaal saldo baten en lasten:	-37	-245	-254	-544	290
Verrekening reserves						
	Onttrekking (bate)	-1.542	-444	-1.154	-1.821	667
	Toevoeging (last)	1.390	500	886	1.679	-793
	Gerealiseerd resultaat *:	-189	-189	-522	-686	164
* verschillen als gevolg van afronding op duizendtallen						

Het begrote resultaat 2022 - na de bijstelling bij de najaarsnota - van € 522.000 voordelig is verrekend met de Algemene reserve.

• WAT HEEFT HET GEKOST?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Vershil begroting na wijziging en rekening
2021		2022			
Totaal lasten *	466	537	595	582	13
Totaal baten *	-24.332	-24.179	-26.458	-26.850	392
Gerealiseerd totaal	-23.866	-23.642	-25.863	-26.268	405
Gebruik onvoorzien		16	16		16
Verrekening met reserves (3C)	30	-228	-266	-187	-79
Exploitatieresultaat	189	189	522	686	-164
Gerealiseerd resultaat	-23.648	-23.665	-25.591	-25.769	178

* De bedragen zijn gecorrigeerd met de verrekeningen met de reserves en het begroting- en rekeningresultaat.

** Het begrote exploitatieresultaat is verrekend met de algemene reserve waardoor het resultaat na wijziging in principe nihil is.

• ANALYSE

Toelichting

De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma 'financiën' een voordelig saldo van € 132.000,-- (inclusief het resultaat) ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse				
Bedragen	(x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
-	Belastingen en heffingen	-5.911	-5.937	26
-	Heffing en invordering	162	155	7
-	Nutsbedrijven	-216	-235	19
-	Financiering en dekkingsmiddelen	-68	-68	
-	Algemene Uitkering	-20.042	-20.404	362
-	Algemene baten en lasten	135	125	10
-	Schade aan gemeente eigendommen	93	95	-2
-	Mutaties reserves	-268	-142	-126
-	Resultaat rekening van baten en lasten	522	686	-164
	Financiering en dekkingsmiddelen	-25.592	-25.724	132

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Belastingen en heffingen (V)
 - Betreft het saldo van de diverse belastingsoorten.
 - *Kosten Beheer Adressen en Gebouwen (BAG) (V)*
De inhuur voor de BAG is in de loop van 2022 overgegaan in een dienstbetrekking (V)
 - *Afvalstoffenheffing (N)*
Afrekening 2021 Diftar (N)

- *Rioolheffing (V)*
Betreft een voordeel op rioolheffing eigendom en gebruikers (V)
- *Onroerende zaakbelastingen (V)*
De hogere opbrengst is voornamelijk gerealiseerd op de woningen als gevolg van waardeinstijgingen door onder andere verbouw (V)
- Nutsbedrijven (V)
 - Betreft de ontvangen dividendbelasting Alliander (V)
- Algemene uitkering (V)
 - Het voordeel op de algemene uitkering van € 362.000 bestaat volledig uit het deel algemeen en is het gevolg van het op begrotingsbasis niet vertalen van de bijstellingen op grond van de decembercirculaire 2021.
 - Taakmutaties € 234.000 (V)
 - Overige bijstellingen € 128.000 (V)
 - Bij het deelfonds Sociaal Domein is de realisatie conform de bijgestelde begroting.
- Algemene baten en lasten (V)
 - De post onvoorziene uitgaven is in 2022 niet aangewend (V)
 - In 2022 is een stelpost opgenomen voor de dekking van loon- en prijsontwikkelingen. De stelpost is niet ingezet. Noodzakelijke loon- en prijsontwikkelingen zijn verwerkt op de producten en bijgesteld bij de Voor- en Najaarsnota. Het saldo van deze P&C-documenten is verrekend met de algemene reserve (V)
 - Oninbare vorderingen zijn ten laste van de stelpost afgeboekt (N)
- Mutaties reserves (N)
 - Aan de reserves is per saldo minder onttrokken dan begroot onder andere als gevolg van het verwachte begrotingsresultaat
- Resultaat (N)
 - Betreft een voordelig saldo ten opzichte van de begroting 2022 (Najaarsnota). Bij de Najaarsnota is een geprognosticeerd positief resultaat in beeld gebracht van € 522.000. De jaarrekening sluit met een positief resultaat van € 686.000. Het bedrag is op begrotingsbasis verrekend met de algemene reserve.

Reserve

- Voor 't Veen zijn kosten gemaakt die de komende jaren worden verhaald danwel dat middelen worden ontvangen vanuit af te sluiten anterieure overeenkomsten. De gemaakte kosten worden onttrokken aan de algemene reserve en binnen de periode 2023-2025 door de verwachte opbrengsten weer toegevoegd
- De reserve is tevens ingezet voor het afboeken van een aantal vorderingen dubieuze debiteuren
- Het positieve rekeningresultaat 2021 is verrekend met de algemene reserve

• Reserves

Door de verrekening met de reserves wordt het gerealiseerde resultaat bepaald. Het totale bedrag dat per saldo met de reserves ten gunste van de exploitatie is verrekend bedraagt € 142.000,-- (onttrokken).*

Voor de 'bedrijfsvoeringskosten en overhead' bedraagt het met de reserves te verrekenen bedrag € 184.500,-- en is onder andere aangewend voor:

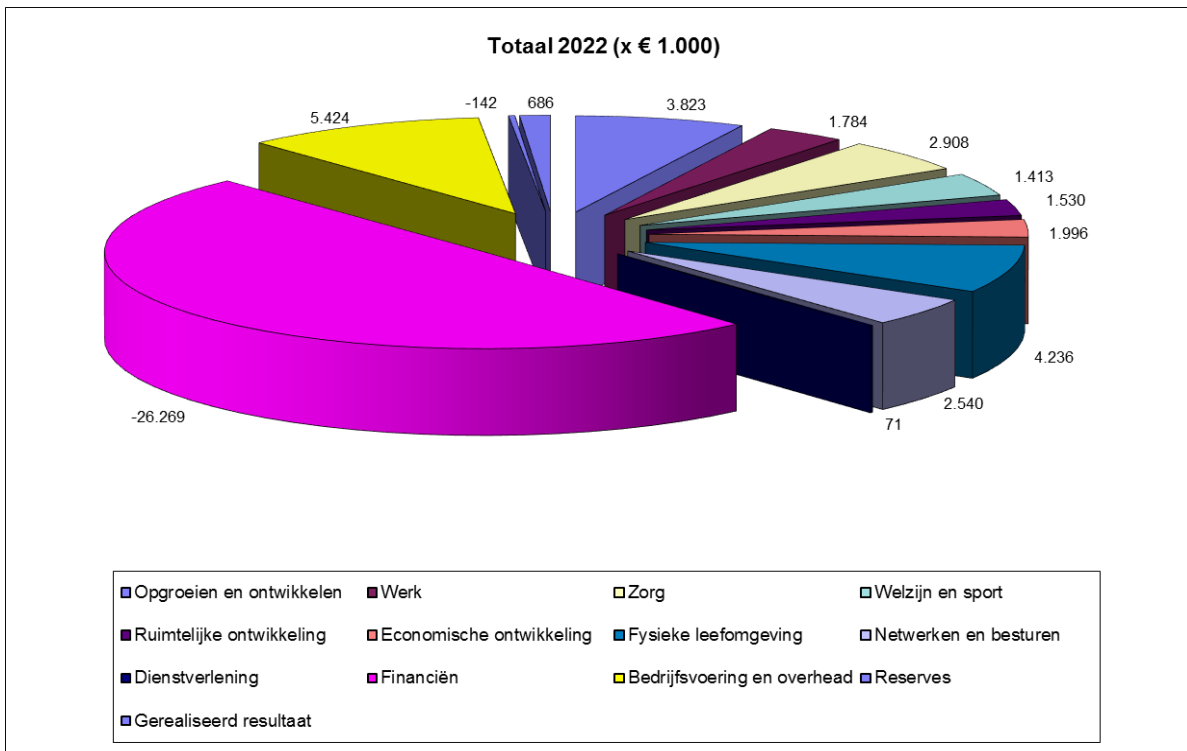
- Friciekosten voormalig personeel
- Personele inzet organisatieontwikkeling/werkdruk (budgetoverheveling 2021)
- Personele inzet ontwikkeling informatievoorziening H2O (budgetoverheveling 2021)
- Jaarlasten investeringen economisch nut (nieuwbouw gemeentewerkplaats)

Met de algemene reserve is het positieve resultaat 2021 van € 188.700 verrekend.

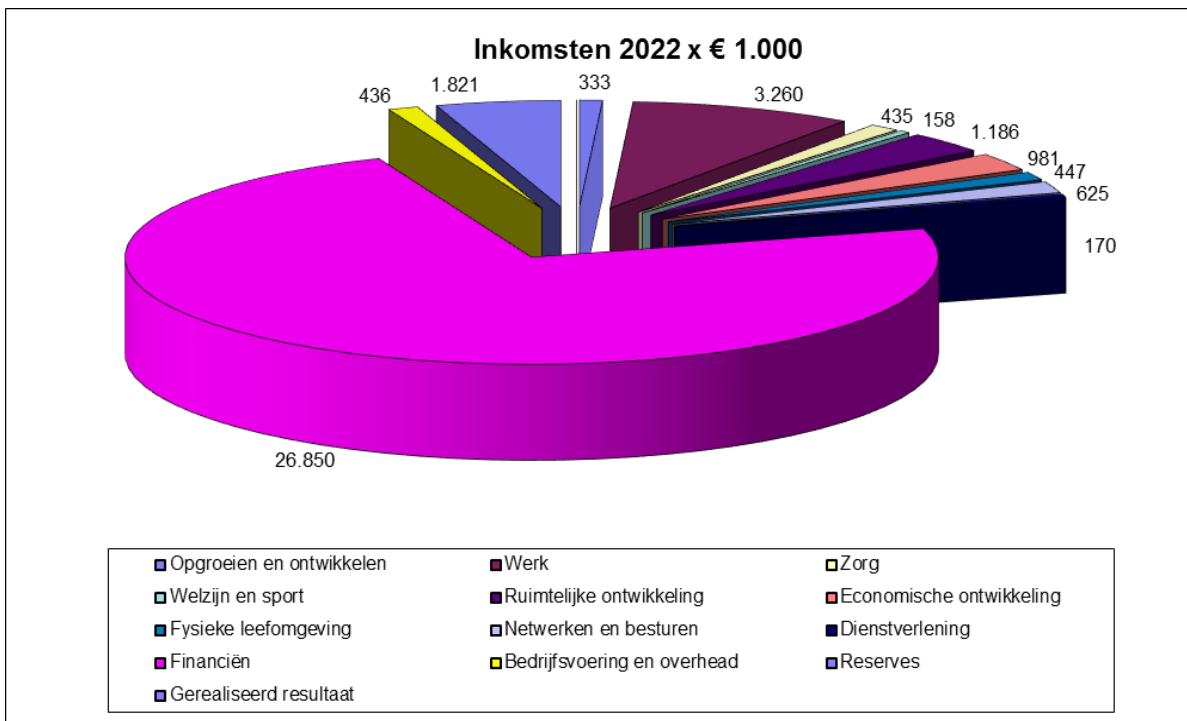
In de nota van aanbidding wordt voorgesteld het resultaat 2022 gedeeltelijk toe te voegen aan de algemene reserve en de bestemmingsreserve die is gevormd voor de bijdrage aanleg afslag A28 ten behoeve van het H2O bedrijventerrein.

* Inclusief een bedrag van € 102.000 als gevolg van het jaarrekening addendum 2021

Overzicht totale uitgaven per deelprogramma 2022:

Overzicht totale inkomsten per deelprogramma 2022:

Besturen en organiseren

- Gemeentelijke organisatie

• RELEVANTE THEMA'S

1. ORGANISATIEONTWIKKELING EN PERSONEELSBELEID:

Resultaten:

- **Toekomstbestendige organisatie**

Per 1 juli 2022 hebben we de organisatie-inrichting aangepast, heeft de traditionele managementsturing plaatsgemaakt voor dienend Leiderschap en investeren we in de vorming en ontwikkeling van teams. We brengen de organisatie op deze manier steeds beter in een flow om continue te verbeteren. Onze nieuwe 'standaard' is daarbij Opgave- en Procesgericht werken.

Werken in Hatterem betekent dat medewerkers in teams opgaven en werkprocessen jaarlijks analyseren op verbeterpotentieel, gericht op een beoogd maatschappelijk effect of dienstverlening aan inwoners. Daarbij wordt ook gekeken naar efficiency, de inzet van formatie en (zero based) opbouw van budgetten. Het op deze manier cyclisch werken aan verbetering, vraagt ruimte en vertrouwen om je werk en de samenwerking kritisch te beschouwen en mogelijk andere keuzes te maken.

Het afgelopen jaar hebben we opnieuw geleerd, dat de druk op het reguliere werk de ruimte voor verbetering belemmert. Ook zien we dat er voortdurend ontwikkelingen binnen het werkpakket van de gemeente zijn, die ook om extra ruimte vragen voor die specifieke ontwikkelingen.

Of het nu ging om het opvangen van piekbelasting in het werkaanbod of het tijdelijk aantrekken van ZZP-ers in verband met de krappe arbeidsmarkt, het blijft noodzaak om een flexibel budget beschikbaar te hebben zodat de continuïteit van de dienstverlening kan worden gewaarborgd.

Ondanks de noodzaak van een flex budget, willen we de inzet van externen zo veel mogelijk omzetten naar een robuuste kernbezetting van de eigen organisatie. Het komende jaar willen we daar voorstellen voor doen, met als doel de inzet en ontwikkeling van onze eigen medewerkers op een stabiel niveau te brengen.

Inmiddels is het functiehuis geactualiseerd en het waarderingstraject afgerond. In het voorjaar van 2023 zal met de medezeggenschapsorganen worden afgestemd zodat alle medewerkers voor de zomer persoonlijk worden geïnformeerd. Zoals bekend is de geraamde kostenstijging vanaf 2022 met een gefaseerde opbouw verwerkt in de meerjarenbegroting.

- **Participatie**

Plannen worden beter met ideeën, creativiteit, kennis en kunde uit de samenleving. Daarvan zijn wij overtuigd. Met de inbreng van inwoners, ondernemers en organisaties maken we Hatterem mooier.

Er gebeurt al heel veel op het gebied van participatie, maar een eenduidige visie ontbreekt. Daarom is in 2022 gestart met het opstellen van de participatievisie, de paraplu boven al onze participatieactiviteiten. Zo zorgen we ervoor dat we als organisatie, bestuur en raad hetzelfde beeld hebben bij participatie. Dat we weten wanneer we welke mate van participatie toepassen, wat daarin ieders rol is en hoe we omgaan met de uitkomsten ervan. We willen dat participatie onderdeel wordt van ons DNA, dat het vanzelfsprekend wordt om voor de start van ieder project of programma na te denken of en hoe we de samenleving erbij kunnen betrekken. Alleen zo kunnen we echt van betekenis zijn voor de stad, een relatie opbouwen met inwoners en ruimte geven aan initiatief.

• WAT HEEFT HET GEKOST ?

De kosten van de gemeentelijke organisatie vallen onder programma Bedrijfsvoering en overhead.

4

Bedrijfsvoering

'Dansende communicatie'

• INLEIDING

Onder de noemer 'Bedrijfsvoering' wordt de ondersteuning van de primaire processen (financieel) in beeld gebracht.

• AMBITIE

- We willen als gemeente transparant zijn in ons doen en laten en dus ook in de doelstelling, activiteiten en financiën van de Bedrijfsvoering.

• WAT HEEFT HET GEKOST ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primaïr	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil begroting na wijziging en rekening
2021		2022			
Totaal lasten	5.274	4.907	5.383	5.860	-477
Totaal baten	-278	-169	-169	-436	267
Gerealiseerd totaal	4.996	4.738	5.214	5.424	-210
Verrekening met reserves	-100	-25	-321	-184	-137
Gerealiseerd resultaat	4.896	4.713	4.893	5.240	-347

Bedrijfsvoering

- Bedrijfsvoering en overhead

• RELEVANTE THEMA'S

1. Bedrijfsvoering

Ontwikkelingen:

Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV)

- De jaarrekening 2022 is opgesteld waarbij de huidige beleidsvelden zijn gehanteerd zoals opgenomen in onze planning & control documenten. De huidige indeling komt goed tegemoet aan de taken die onze gemeente heeft. Wel wordt overeenkomstig de nieuwe voorschriften inzage gegeven in de financiële ontwikkelingen op de diverse taakvelden. De financiële verantwoording op de taakvelden is weergegeven bij het onderdeel overzichten.

- Door de commissie BBV worden notities verstrekt. In de notities geeft de commissie aan op welke wijze betreffende onderwerpen in de begroting en de jaarrekening verwerkt en verantwoord kan of moet worden. Kan, omdat de regelgeving meerdere verwerkingsopties toestaat en moet als de regelgeving verplicht tot een bepaalde verwerkingwijze. De BBV-notities bevatten dan ook aanbevelingen en stellige uitspraken voor de juiste toepassing en uitvoering van het BBV.

De Commissie BBV heeft gedurende het jaar 2022 geen nieuwe notities uitgebracht. Wel is er een aantal 'vraag en antwoord' verschenen. Voor zover van toepassing zijn de ontwikkelingen meegenomen in deze jaarrekening.

- *Notitie paragraaf Bedrijfsvoering*

De commissie BBV heeft in 2021 een notitie gepubliceerd over de paragraaf bedrijfsvoering. In de notitie gaat de commissie BBV in op de eisen die gesteld worden aan de paragraaf bedrijfsvoering. Ook doet ze een aantal aanbevelingen en stellige uitspraken om deze paragraaf verder te optimaliseren.

De paragraaf bedrijfsvoering geeft gemeenten de ruimte om organisatiebrede opgaven en initiatieven toe te lichten. De paragraaf bedrijfsvoering kent geen voorgeschreven wettelijke structuur. Feitelijk kunnen alle onderwerpen met een overkoepelend karakter die de gemeentelijke bedrijfsvoering en organisatie betreffen in deze paragraaf aan de orde komen. Relevante onderwerpen zijn in de paragraaf opgenomen.

- *Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)*

Bij deze jaarrekening is een nieuwe paragraaf 'Wet open overheid' opgenomen.

In artikel 3.5 van deze wet wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens.

Deze begroting en jaarlijkse verantwoording vloeien voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

- *Normenkader*

Voor het boekjaar 2022 is het normenkader door het college van burgemeester en wethouders vastgesteld. Het gemeentelijk normenkader geeft een overzicht van de wet- en regelgeving die wordt meegenomen in de controle op de rechtmatigheid. Als primair verantwoordelijke voor de naleving van wet- en regelgeving moet het college permanent zicht hebben op het van toepassing zijnde relevante normenkader.

Met ingang van het boekjaar 2023 is het niet langer toegestaan om het normenkader ter kennisneming aan de raad te verstrekken, maar dient het jaarlijks expliciet door de gemeenteraad vastgesteld te worden.

- *Voorziening verlofsparen*

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijk vitaliteitsbeeld. Het verlof kan ingezet worden om bijvoorbeeld eerder met pensioen te gaan. Voor deze arbeidskosten gerelateerde verplichting is een voorziening gevormd.

Over 2022 is hieraan een bedrag van € 27.000 gedoteerd.

2. Bedrijfsvoering

Ontwikkelingen:

BBV - Beleidsindicatoren

- Op grond van de regelgeving zoals verwoord in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de gemeente gehouden de maatschappelijke effecten die met de verschillende programma's worden beoogd of gerealiseerd, toe te lichten aan de hand van beleidsindicatoren. Deze indicatoren dragen bij om de begroting en jaarverslagen beleidsmatiger te maken, zodat de raad op de belangrijke momenten in een beleidscyclus zich een beeld kan vormen over behaalde beleidsresultaten en te behalen beleidsresultaten.

Voor de gemeenten is door de Vereniging Nederlandse Gemeenten VNG en Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING), met raadpleging van enkele gemeenten, een lijst van indicatoren ontwikkeld en samengesteld. Daarbij is een aantal belangrijke uitgangspunten gehanteerd:

- de indicatoren leveren een bijdrage aan de versterking van het horizontaal toezicht;
- de raad wordt daarmee in staat gesteld om op maatschappelijke effecten te kunnen sturen;
- de indicatoren zijn van toepassing op alle gemeenten;
- de indicatoren zijn gebaseerd op landelijke bronnen waardoor er geen extra informatie uitvraag hoeft te worden gedaan en zodat gemeenten automatisch deelnemen;
- er worden bestaande bronnen gebruikt;
- de indicatoren worden regelmatig door de bronnen gepubliceerd;
- voor de indicatoren met betrekking tot het 'sociaal domein' is aangesloten bij de reeds bestaande 'Gemeentelijke monitor sociaal domein'.

Omdat er voor gekozen is om voor de indicatoren aan te sluiten bij reeds bestaande bronnen is de informatie voor de indicatoren voor alle gemeenten beschikbaar en toegankelijk. Via de website 'waarstaatjegemeente.nl' zijn alle gegevens voor het opnemen van de indicatoren eenvoudig en in één keer te downloaden. Via deze website zal ook meer achtergrondinformatie over de gekozen indicatoren worden gegeven en de bronnen. De gegevens zoals opgenomen in onderstaande tabel zijn, afhankelijk van de indicator, gebaseerd op het basisjaar 2021 of 2022. Voor de beleidsindicatoren in het taakveld 'bestuur en ondersteuning' beschikt de gemeente zelf over de gegevens. Deze zijn gebaseerd op de werkelijke cijfers 2022. Peildatum is 17 maart 2023.

Overzicht beleidsindicatoren

Taakveld	nr.	Indicator	Eenheid	Bron	Hattem	NL
0. Bestuur en ondersteuning	1	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	8,2	
	2	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	8,2	
	3	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen gegevens	899,1	
	4	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen gegevens	27,9	
	5	Overhead	% van totale lasten	Eigen gegevens	15,3	
1. Veiligheid	6	Verwijzingen Halt	per 1.000 inw. 12-17 jr	Bureau Halt	3	8

Taakveld	nr.	Indicator	Eenheid	Bron	Hattem	NL
	8	Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	0,4	2,3
	9	Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	2,0	4,6
	10	Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	1,2	14
	11	Vernieling en beschadiging	aantal per 1.000 inwoners	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	4,9	6,0
3. Economie	14	Functiemenging	%	LISA	44,4	53,3
	16	Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw. 15-64jr	LISA	143,9	165,1
4. Onderwijs	17	Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	3,0	2,7
	18	Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	9,0	20,0
	19	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	DUO/Ingrado	1,6	1,9
5. Sport, cultuur en recreatie	20	Niet-sporters	%	RIVM - Zorgatlas	46,9	49,3
6. Sociaal domein	21	Banen	per 1.000 inw 15-64jr	LISA	571,6	805,5
	22	Jongeren met delict voor rechter	%	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	1	1
	23	Kinderen in uitkeringsgezin	%	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	2	6
	24	Netto arbeidsparticipatie	%	CBS - Arbeidsdeelname	74,5	72,2
	26	% werkloze jongeren	%	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	1	2
	27	Bijstandsuitkeringen	per 10.000 inw 18jr eo	CBS - Participatie Wet	156,0	431,2
	28	Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw. 15-64jr	CBS - Participatie Wet	175,7	202,0
	29	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	829	10,7
	30	Jongeren met jeugdbescherming	%	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	0,6	1,1
	31	Jongeren met jeugdreclassering	%	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	-	034
	32	Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inwoners	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	540	640

Taakveld	nr.	Indicator	Eenheid	Bron	Hattem	NL
7. Volksgezondheid en Milieu	33	Fijn huishoudelijk restafval	kg per inwoner	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	48	169
	34	Hernieuwbare elektriciteit	%	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	7,4	26,8
8. Vhrosv	35	WOZ-waarde woningen	per 1.000 euro	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	349	317
	36	Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	ABF - Systeem Woningvoorraad	11,1	9,3
	37	Demografische druk	%	CBS - Bevolkingsstatistiek	87,9	70,3
	38	Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	COELO, Groningen	994	823
	39	Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	COELO, Groningen	1.020	905

3. Bedrijfsvoering

Ontwikkelingen:

BBV - Overhead

- Naast de indeling in taakvelden vragen de voorschriften ook inzicht in de gemeentelijke overhead en (rente)kosten. In het programma 'Bedrijfsvoering' is een overzicht opgenomen van de kosten van de overhead. In de overige programma's zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Het uitgangspunt hierbij is dat direct toe te rekenen kosten onderdeel uitmaken van de directe producten en derhalve niet onder de overhead vallen. De kosten die verband houden met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces (eenheids-managers) en de kosten van communicatie, klachtenafhandeling en de receptie worden wel onder de overhead gerekend. Overhead is toegerekend aan grondexploitaties, investeringen en andere projecten. In de paragraaf lokale heffingen is een passage over de kostendekkendheid van de lokale heffingen opgenomen. Voor het berekenen van de kostendekkende tarieven wordt rekening gehouden met de feitelijke rente en overhead. De personeelskosten die betrekking hebben op het primaire proces zijn aan de hand van een individuele urenplanning en -verantwoording tegen een nacalculatorisch eenheidsuurtarief rechtstreeks toegerekend aan de beleidsvelden. Voor de eenheden zijn hiervoor de volgende uurtarieven berekend:

Eenheid	begroting	rekening
Ontwikkeling & Advies	€ 57,26	€ 63,25
Publiek & Service	€ 48,76	€ 49,29
Realisatie & Beheer Binnen	€ 52,67	€ 41,80
Realisatie & Beheer Buiten	€ 37,06	€ 34,93
Ingeleend personeel	€ 65,00	*

* Doorbelasting op basis van uurtarieven facturen

Voor de overhead is extra comptabel een tweetal uurtarieven berekend; één voor de binnen- en één voor de buitendienst. De tarieven zijn opgebouwd uit een vijftal bedrijfsvoerings-onderdelen.

Te weten:

Bedrijfsvoeringsonderdelen
Personeel
Bedrijfsinformatie
Facilitaire zaken
Advies en ondersteuning
Machines

Het saldo van de totale lasten en baten is naar rato afgezet tegen het totaal aantal productieve uren van de binnen- en buitendienstmedewerkers. Voor de overhead zijn de volgende uurtarieven berekend:

Organisatieonderdeel	begroting	rekening
Binnendienst	€ 49,99	€ 52,83
Buitendienst	€ 30,32	€ 39,33

* Stijging als gevolg van in verhouding hogere kosten inhuur derden

Op basis van nacalculatie heeft doorbelasting plaatsgevonden aan de producten.

De doorbelasting aan de investeringen en de grondexploitatie is gebaseerd op het begrote uurtarief.

• WAT GAAT HET KOSTEN ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Vershil begroting na wijziging en rekening
2021		2022			
Totaal lasten	5.274	4.907	5.383	5.860	-477
Totaal baten	-278	-169	-169	-436	267
Gerealiseerd totaal	4.996	4.738	5.214	5.424	-210
Verrekening met reserves	-100	-25	-321	-184	-137
Gerealiseerd resultaat	4.896	4.713	4.893	5.240	-347

• ANALYSE

Toelichting

Verschillenanalyse				
Begroting	(x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
- Personeel		1.757	1.690	67
- Bedrijfsinformatie		679	545	133
- Facilitaire zaken		2.568	2.771	-203
- Advies en ondersteuning		77	155	-78
- Machines		91	127	-36
Bedrijfsvoering / overhead		5.173	5.288	-115

Verschillenanalyse				
Begroting	(x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
- Kapitaallasten (treasury)		41	136	-95
Totaal:		5.214	5.424	-210

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Personeel (V)
 - De reguliere salariskosten 2022 zoals opgenomen op de personeelsstaat zijn lager als gevolg van ziekte, zwangerschaps- en ouderschapsverloven en vacatures die zijn ontstaan als gevolg van vertrekkend personeel (V)
 - Onder de noemer personeel zijn ook kosten van inzet van derden verantwoord die naast rechtstreekse toerekening aan projecten en investeringen reguliere werkzaamheden hebben ingevuld (N)
 - Er is per saldo meer overhead doorbelast aan de grondexploitaties, projecten en investeringen (V)

- Bedrijfsinformatie (V)
 - Geraamd zijn een drietal stelposten voor het opstellen van een formatiereductie analyse, zero based begroten en het vanuit 2021 overgehevelde personeelsbudget voor verlaging van de werkdruk. In 2022 zijn de kosten verwerkt binnen de personeelsstaat en toegerekend aan de diverse beleidsterreinen.
 - Vanuit strategische personeelsplanning is een taakstellend budget begroot en zijn centraal budgetten beschikbaar gesteld voor overwerk, dienstreizen, ambtsjubilea en het generatiepact. Verantwoording heeft plaatsgevonden binnen de personeelsbudgetten (N)
 - De organisatieontwikkeling heeft in 2022 verder zijn beslag gekregen. Hierbij is expertmatige ondersteuning ingezet (N)
 - In 2022 zijn veel vacatures ontstaan waardoor wervingsprocedures zijn gestart (N)
 - De organisatieontwikkeling heeft geleid tot meer coaching, opleidingen en trainingen van het personeel (N)
 - Tot en met 2026 zijn er gelden (incidenteel en structureel) toegezegd die de gemeente kan inzetten voor de implementatie van de Wet Open Overheid. Deze gelden zijn o.a. in te zetten voor het realiseren van technische oplossingen en techniek en voor het verbeteren van de informatiehuishouding. In 2022 zijn de gelden gebruikt voor de aanschaf van de applicatie i-Navigator (voor procesmanagement). Kosten zijn verantwoord onder ICT (V)
- Facilitaire zaken (N)
 - Toename van kosten stadhuis als gevolg van stijgende energieprijzen (N)
 - Bij de uitvoering van het M2A-project wordt rekening gehouden met personele inzet door medewerkers van de deelnemende gemeenten. Binnen de reguliere functies is dit niet of nauwelijks realiseerbaar. De benodigde incidentele formatie wordt op geld gezet om indien nodig extern menskracht te kunnen inzetten voor de voorbereiding, aanbesteding en implementatie van projecten. Het beschikbare budget is niet volledig aangewend en wordt door een budgetoverheveling beschikbaar gesteld in 2023 (V)
 - Voor 2022 zijn aanvullend op de ICT-begroting (informatisering) op basis van voorlopige aannames ramingen opgenomen van nog te betalen bedragen. Dit betreffen voornamelijk toegenomen softwarekosten en personeelskosten als gevolg van externe inhuur en de aanschaf van pakketten zoals teams en iKwijtschelding (N)
 - De gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie H2O (ICT) heeft de concept jaarrekening 2022 opgeleverd. Het jaar is negatief afgesloten. Oorzaken zijn toenemende personeelskosten als gevolg van externe inhuur I-dienst manager, kosten van netwerkbeheer en data en stijgende software kosten als gevolg van vertraging in de omzetting van het applicatielandschap en hierdoor verlenging van hoge licentiekosten. (N)
 - Contract onderhoud van de gemeentewerf. De kosten zijn verrekend met de hiervoor gevormde onderhoudsvoorziening (N)
 - De kosten van communicatie zijn gestegen als gevolg van personele inhuur voor raads- en crisiscommunicatie, projecten en participatie (N)
 - Inhuur bij de servicedesk in relatie tot continuering van de dienstverlening (N)
- Advies en ondersteuning (N)
 - In 2020 is het zwembad tijdelijk gesloten geweest om het tegelwerk te vervangen. De kosten zijn verhaald op de bouwer van het zwembad. Het afgelopen jaar zijn kosten voor juridische ondersteuning gemaakt als gevolg van de arbitragezaak en -uitspraak en de hoger beroep procedure die is gestart. De juridische kosten zijn niet verhaalbaar en voor rekening van de gemeente (N)

- Daarnaast zijn advieskosten in het geding rondom het bestemmingsplan Consmema-terrein en een WMO-klacht verantwoord (N)
- Machines (N)
 - Toename van brandstof en onderhoudskosten voor een tiental machines
- Kapitaallasten (N)
 - Als gevolg van vertragingen in de uitvoering van investeringen ligt de boekwaarde per 1-1-2022 waarover rente wordt berekend 4,7 miljoen lager dan begroot. Hierdoor is ook minder financiering aangetrokken. Het voordeel komt tot uitdrukking in lagere kapitaallasten op de diverse beleidsterreinen

Reserve

Voor de 'bedrijfsvoeringskosten en overhead' hebben onttrekkingen aan reserves plaatsgevonden.

Aan de algemene reserve voor:

- Friciekosten voormalig personeel
- Personeelsbudget voor verlaging van de werkdruk (budgetoverheveling 2021)
- Personele inzet ontwikkeling informatievoorziening H2O (budgetoverheveling 2021)

Aan de reserve dekking kapitaalasten voor:

- Jaarlasten investeringen economisch nut (nieuwbouw gemeentewerkplaats)

Toelichting op het resultaat 2022

RESULTAAT

Gerealiseerd totaal van het saldo van baten en lasten:	V	544.000
Saldo van de mutaties met de reserves:	V	142.000
Gerealiseerd totaal: *	V	686.000

* Kleine verschillen ontstaan door afronding van bedragen

Resultaat jaarrekening 2022.

Het voordelig gerealiseerde resultaat 2022 is tot nadere besluitvorming verantwoord op de post "Saldo rekening van baten en lasten".

Het voordelig gerealiseerde resultaat over 2021 bedroeg € 188.700,--.

De begrote en werkelijke saldi kunnen als volgt worden weergegeven:

	Begroting 2022	Rekening 2022
- Uitkomst oorspronkelijke begroting 2022	V 188.700	
- 4 ^e wijziging (Voorjaarsnota)	N 582.800	
- 7 ^e wijziging (Najaarsnota)	V 915.800	
- Uitkomst jaarrekening 2022		V 686.000
Uitkomst per saldo	V 521.700	V 686.000

Het saldo van de rekening 2022 kent een voordelig verschil ten opzichte van de begroting 2022 van € 164.300.

Hoewel dit bedrag een resultante is van de over de diverse programma's verantwoorde uitgaven, inkomsten en verrekeningen met de reserves, kan van het rekeningresultaat op hoofdlijnen een analyse worden gegeven.

Resultaat over 2022 uitgesplitst per (deel)programma:

1 – Sociaal sterk

- 1a - Opgroeien en ontwikkelen	V	568.000
- 1b - Werk	V	1.000.000
- 1c - Zorg	V	55.000
- 1d - Welzijn en sport	N	101.000

2 – Wonen, werken en recreëren

- 2a - Ruimtelijke ontwikkeling	N	412.000
- 2b - Economische ontwikkeling	N	835.000
- 2c - Fysieke leefomgeving	N	92.000

3 – Besturen en organiseren		
- 3a - Netwerken en besturen	N	106.000
- 3b - Dienstverlening	V	1.000
- 3c - Financiën	V	423.000
4 – Bedrijfsvoering		
- 4a - Overhead	N	210.000
Verrekening met reserves	N	126.000
Totaal per saldo voordelig *	V	165.000

* Kleine verschillen ontstaan door afronding van bedragen

Voor een analyse van de voor- en nadelige verschillen per programma en product wordt verwezen naar de programma- en de financiële rekening.

Budgetoverheveling 2022 naar 2023 (voordelig effect jaarrekening 2022)

Het College van burgemeester en wethouders voert het door de gemeenteraad vastgestelde beleid uit. Het beleid is financieel vertaald in de begroting. Gedurende het jaar zijn er aanpassingen op het beleid en daarmee ook op de begroting.

Begrotingsafwijkingen worden onder andere veroorzaakt doordat het college in het begrotingsjaar slechts gedeeltelijk of niet in staat is geweest om de activiteiten uit te voeren waarvoor de gemeenteraad geld beschikbaar heeft gesteld. Op die punten valt de rekening voordeliger uit dan de begroting. De betreffende activiteiten worden doorgaans in het volgende begrotingsjaar uitgevoerd, maar daarvoor heeft de gemeenteraad geen bedragen geraamd.

Het college staat dan voor een dilemma. De gemeenteraad heeft met het vaststellen van de begroting en het beschikbaar stellen van budgetten in een jaar besloten dat de activiteiten en bestedingen uitgevoerd moeten worden in dat jaar. Als de uitvoering 'doorschuift naar het volgende jaar' dan is daarvoor in het nieuwe jaar (nog) geen budget beschikbaar.

Bij het vaststellen van de jaarrekening besluit de gemeenteraad over de bestemming van het rekeningresultaat. Op dat moment kan worden voorgesteld om de niet aangewende middelen uit een jaar aan de algemene reserve toe te voegen en om deze middelen beschikbaar te stellen aan het exploitatiebudget van het nieuwe jaar. Met deze extra middelen worden dan de lasten van de doorgeschoven activiteiten gedekt.

Onderstaand een overzicht van de voordelige beïnvloeding van het jaarrekeningresultaat 2022 met afgerond € 686.000.

		Euro
<ul style="list-style-type: none"> Bestrijden eenzaamheid ouderen en intensiveren aanpak kwetsbare groepen. 	+	27.355
<p>Middels een separaat collegevoorstel worden voorstellen gedaan voor de inzet van deze middelen in 2023. <i>Dit bedrag is al gedekt uit de algemene reserve omdat het bedrag onderdeel uitmaakt van de budgetoverheveling 2021.</i></p>		
<ul style="list-style-type: none"> Inhalen Corona gerelateerde onderwijsvertragingen 	+	42.600
<p>Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) is verlengd tot en met het schooljaar 2024-2025. De onderbesteding van het lastenbudget in 2022 wordt overgeheveld naar 2023. Samen met het al begrote bedrag in 2023 wordt een separaat collegevoorstel opgesteld voor de inzet van de middelen. <i>Het restantbedrag 2022 van de ontvangen Rijksbijdrage is ultimo 2022 naar balans geboekt, zodat de lasten in 2023 niet uit de algemene reserve gedekt hoeven worden.</i></p>		

<ul style="list-style-type: none"> • Lokaal Koopkrachtpakket Hattem Het bij de Najaarsnota 2022 beschikbaar gestelde budget voor 2022 en 2023 is volledig begroot in 2022. Omdat dit bedrag wordt ingezet in 2023 wordt het budget overgeheveld naar 2023. 	+ 100.000
<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling informatievoorziening H2O ICT Het restantbudget van het project Modernisering Applicatie Architectuur (M2A) wordt in 2023 ingezet. <i>Dit bedrag is voor € 81.625 al gedekt uit de algemene reserve omdat het bedrag onderdeel uitmaakt van de budgetoverheveling 2021.</i> 	+ 90.528
Totaal budgetoverhevelingen	+ 260.483
Waarvan in het totaal al gedekt uit de algemene reserve of balans	- 151.580
<ul style="list-style-type: none"> • Door het vroegtijdig afsluiten van de jaarrekening zijn diverse nota's waarvoor de werkzaamheden in 2022 zijn uitgevoerd in het dienstjaar 2023 verantwoord. Deze verantwoording heeft het rekeningsaldo positief beïnvloed. Het gaat om € 48.700. In de jaarrekening 2022 is een bedrag verantwoord van € 47.400 aan facturen waarvoor de werkzaamheden in 2021 zijn verricht. Per saldo € 1.300 aan 'voordelig resultaat in 2022'. 	+ 1.300
Totaal financieel effect op het rekeningresultaat 2022	+ 110.203

Een 'plus' (+) betekent dat het rekeningresultaat 2022 voordelig wordt beïnvloed doordat er per saldo minder lasten zijn geboekt dan wanneer alle voorgenomen en begrote werkzaamheden wel in 2022 uitgevoerd zouden zijn. Of, dat inkoopfacturen wel vroegtijdig ontvangen zouden zijn.

De per saldo onderbesteding van lastenbudgetten ad € 110.203 zorgt voor een beter resultaat in 2022.

Voor een rechtmatige aanwending van de overgeheveldde middelen uit 2022 zal de begroting 2023 worden bijgesteld. Het lastentotaal wordt aangepast / verhoogd voor de programma's waartoe de doorgeschoven activiteiten behoren. Met de onttrekking aan de algemene reserve dan wel balans als dekking van de lasten.

Paragrafen

• INLEIDING

De jaarstukken bevatten overeenkomstig de begroting zeven voorgeschreven paragrafen. De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de jaarstukken gezien vanuit een bepaald perspectief. Het gaat met name om de toepassing van de beleidslijnen van beheersmatige aspecten. Deze kunnen grote financiële gevolgen hebben. Mogelijk is hun politieke betekenis groot, of zijn ze van belang voor het realiseren van de programma's. De paragrafen geven de raad de mogelijkheid om de kaderstellende en controlerende rol ook op de beheersmatige aspecten waar te maken. Met andere woorden: de raad geeft zo bewust de kaders aan waarbinnen het college de beleidsuitvoering vervult zonder dat de raad die uitvoering op detail hoeft te volgen. Met ingang van het begrotingsjaar 2015 is een 'eigen' paragraaf toegevoegd; 'Decentralisaties'. In deze paragraaf zijn de drie integratie-uitkeringen 'sociaal domein' voor de taakvelden WMO, Jeugdzorg en Participatiewet opgenomen.

Elke paragraaf gaat in op de hoofdlijnen van het desbetreffende aspect. Zoals voorgeschreven in de nieuwe regels van het Besluit Begroting en Verantwoording zijn er zeven paragrafen waarbij per paragraaf het artikel uit het BBV is aangegeven:

- A. Lokale heffingen (artikel 10)
- B. Weerstandsvermogen, inclusief risicoparagraaf (artikel 11)
- C. Onderhoud kapitaalgoederen (artikel 12)
- D. Financiering (artikel 13)
- E. Bedrijfsvoering (artikel 14)
- F. Verbonden partijen (artikel 15)
- G. Grondbeleid (artikel 16)
- H. Decentralisaties
- I. COVID-19
- J. Opvang ontheemden Oekraïne
- K. Wet Open Overheid (WOO)

Lokale heffingen

• INLEIDING

In deze paragraaf wordt u geïnformeerd over het beleid, de uitgangspunten, de tariefstructuur en het doel van de verschillende gemeentelijke heffingen.

In de gemeente Hattem zijn in 2022 de volgende heffingen opgelegd:

- a. de onroerendezaakbelastingen;
- b. de afvalstoffenheffing;
- c. de rioolheffing;
- d. de precariobelasting;
- e. de reclamebelasting
- f. de forensenbelasting
- g. de toeristenbelasting;
- h. de begraafrechten;
- i. de leges, waaronder de WABO-leges.

Deze lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente en zijn daarom een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. De onder a, d, f en g genoemde belastingen hebben het karakter van een algemeen dekkingsmiddel. Dat wil zeggen dat de opbrengst vrij aanwendbaar is ter dekking van de algemene gemeentelijke kosten en aanvullend is op de uitkering uit het gemeentefonds.

De overige genoemde heffingen en rechten worden geheven ter geheel of gedeeltelijke compensatie van de kosten die de gemeente maakt bij de realisering en het onderhoud van die voorzieningen of de verleende diensten.

Op grond van de Gemeentewet beschikt de gemeente Hattem over verordeningen inzake de bovengenoemde heffingen. Hierin zijn de grondslagen opgenomen voor de berekening van prijzen en tarieven voor rechten.

• TARIEVENBELEID

Het beleid inzake de lokale lasten is opgenomen in:

- de diverse belasting verordeningen;
- het kwijtscheldingsbeleid gebaseerd op de Invorderingswet 1990
- de nota lokale heffingen 2004.

Uitgangspunten van de tarieven van de lokale heffingen zijn kostendekkende tarieven voor afvalstoffenheffing, begraafrechten, leges.

Als gevolg daarvan zijn bij de primaire begroting:

- de leges en heffingen in de regel met 1,4% verhoogd;
- de OZB-opbrengsten met het inflatiepercentage van 1,4%. Er is naast de reguliere indexering geen verdere verhoging van de OZB toegepast om een structureel en reëel sluitende begroting te verkrijgen;
- de opbrengsten rioolheffing, naast het inflatiepercentage van 1,4%, structureel met 2,5% verhoogd (Afvalwaterketenplan H2OW).

Bovendien is bij de 1e en 2e wijziging van de "Legesverordening 2022" de tarieventabel aangepast.

• BELASTINGSOORTEN

Wet WOZ/Onroerende zaakbelastingen

Feiten en ontwikkelingen WOZ

- Vanaf 2006 is het wettelijk verplicht dat jaarlijks alle onroerende zaken worden gewaardeerd. Conform de Wet WOZ heeft een hertaxatie plaatsgevonden van alle onroerende zaken per prijspeildatum van 1 januari 2021. De vastgestelde waarden gelden voor belastingjaar 2022. In januari 2022 hebben de belanghebbenden de vastgestelde WOZ-waarde middels de gecombineerde aanslag gemeentelijke heffingen ontvangen. De WOZ-beschikkingregel staat op dit aanslagbiljet vermeld.
- In 2022 zijn 160 bezwaarschriften WOZ ontvangen. Deze bezwaren hadden betrekking op 171 onroerende percelen (dat is 2,8% van de totaal beschikte objecten). Deze bezwaren zijn medio juni 2022 allemaal afgedaan. In dat kader hebben er ook hoorzittingen plaatsgevonden. Er is voldaan aan de fiscale beslistermijnen, zoals die in 2008 van kracht is geworden.

Afvalstoffenheffing

Feiten en afvalstoffenheffing

- In de Nota Omgekeerd Inzamelen is bepaald dat Hattem gefaseerd over gaat op een nieuw inzamelsysteem. De afgelopen jaren is deze overgang voorbereid en in de loop van 2016 geëffectueerd. Het basistarief (vastrecht) is in 2022 verhoogd met inflatiepercentage.

Precariobelasting

Feiten Precario:

- De aanslagen precario op kabels en leidingen inzake de elektriciteitsleidingen zijn voor 2022 opgelegd.

Overige belastingen/rechten

Ontwikkeling overige belastingen/rechten

- Voor deze overige belastingsoorten zijn geen ontwikkelingen te vermelden. De belastingaanslagen van deze belastingsoorten zijn in 2022 opgelegd na ontstaan van de belastingplicht.

• OVERZICHT BEGROTE EN WERKELIJKE INKOMSTEN

Op basis van de jaarstukken 2022 zijn de volgende opbrengsten gegenereerd:

	Belastingsoort	Begroting 2022 na wijzigingen	Rekening 2022
a.	de onroerende zaakbelastingen	3.248.700	3.293.400
b.	de afvalstoffenheffing	1.265.000	1.238.700
c.	de rioolheffing	1.205.000	1.230.200
d.	de precariorechten	17.600	18.500
e.	de forensenbelasting	3.600	3.600
f.	de toeristenbelasting	318.000	318.200
g.	de begraafrechten	272.000	200.000
h.	de reclamebelasting	56.500	60.400
i.	de leges, waaronder de bouwleges	1.259.200	1.173.600

Voor onderstaande belastingsoorten is, conform het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV), de kostendekkendheid in beeld gebracht.

Tabel kostendekkendheid:

Belastingsoort	kosten taakveld	inkomsten taakveld	inkomsten belastingen	Toe te rekenen kosten	Overhead	BTW	Totale kosten	Totale baten	Dekkings- percentage
Afvalstoffenheffing *	1.067.321	163.763	1.209.569	4.841	72.893	196.810	1.341.865	1.373.332	102,34%
Rioolheffing **	848.877	0	1.230.212	0	171.322	108.461	1.128.660	1.230.212	109,00%
begraafrechten	203.953	0	202.598	0	93.943	0	289.426	202.598	70,00%
Subtotaal heffingen	2.120.151	163.763	2.642.379	4.841	338.158	305.271	2.759.951	2.806.142	101,67%
leges:									
• Titel 1	196.664	0	173.903	0	128.141	1.007	325.811	173.903	53,38%
• Titel 2	381.183	0	998.409	0	308.011	6.044	695.868	998.409	143,48%
• Titel 3	4.693	0	1.155	0	3.807	129	8.629	1.155	13,39%
Subtotaal leges	582.540	0	1.173.467	0	439.959	7.180	1.030.308	1.173.467	113,89%
Totaal	2.702.691	163.763	3.815.846	4.841	778.117	312.451	3.790.259	3.979.609	104,91%

* Een bedrag van afgerond € 31.000,- is toegevoegd aan de reserve Afvalstoffen.

** Een bedrag van afgerond € 100.000,- is onttrokken aan de voorziening Riolering.

*** Door enkele grote bouwprojecten die in 2022 zijn vergund vallen de opbrengsten m.b.t. titel 2 leges incidenteel hoger uit.

De overhead is berekend overeenkomstig de voorschriften van het BBV.

Bij de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing is het bedrag dat zal worden kwijtgescholden aan belastingplichtigen, conform het BBV, niet meer in mindering gebracht op de opbrengst, maar wordt apart verantwoord.

• DE LOKALE LASTENDRUK

Het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) onderzoekt jaarlijks de lastendruk met betrekking tot de gemeentelijke belastingen en heffingen. Het gaat om belastingen en heffingen die tot woonlasten voor eigenaren-bewoners van woningen leiden (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing).

In het volgende overzicht zijn de cijfers uit de COELO-atlas 2022 opgenomen.

De uitgangspunten daarbij zijn:

- Voor Hattem ligt de gemiddelde WOZ-waarde tussen € 350.000 en € 375.000;
- De landelijk gemiddelde WOZ-waarde is € 409.000,-;
- Het tarief voor de afvalstoffenheffing is gebaseerd op een vast tarief en een gedifferentieerd tarief voor de afvoer van het restafval;
- Het tarief voor de rioolheffing bestaat uit het eigenaarstarief plus het gebruikerstarief van een woning.

Op basis van de cijfers ziet het overzicht voor Hattem er als volgt uit:

Lastendruk standaardwoning 2022	Hattem	Landelijk werkelijk
Onroerende zaakbelastingen	€ 552,-	€ 372,-
Afvalstoffenheffing	€ 238,-	€ 313,-
Rioolheffing	€ 217,-	€ 219,-
Totaal	€ 1.007,-	€ 904,-

Uit deze cijfers blijkt dat de lastendruk in Hattem in 2022 € 103,- boven het werkelijke landelijke gemiddelde ligt. In de goedkoopste gemeente bedragen de woonlasten € 667,- en in de duurste gemeente € 1.736,-.

• KWIJTSCHELDING

Het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid is van toepassing op de onroerende zaakbelasting zakelijk recht, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Bij de afrekening diftar is een maximaal aantal ledigingen (20) voor kwijtschelding mogelijk. De uitvoering van de kwijtschelding, die betrekking heeft op een doelgroep bestaande uit globaal 123 personen/gezinnen (2022), is gebonden aan de wetgeving van het Rijk. Daartoe worden 2 maal per jaar normbedragen van het Rijk ontvangen, die worden gebruikt bij de beoordeling van de kwijtscheldingsverzoeken.

Op basis van de jaarstukken 2022 is het volgende bedrag kwijtgescholden:

Belastingsoort	Begroting 2022	Rekening 2022
Afvalstoffenheffing / rioolheffing	34.700	37.500

• INVORDERING

Het gemeentelijke invorderingsbeleid volgt nauwkeurig en actueel de wetgeving. De basis voor bevoegdheden en de rechten en plichten m.b.t. invorderen van gemeentelijke heffingen ligt besloten in diverse wetten vooral in de Gemeentewet, de Algemene Wet Rijksbelastingen (AWR) en de Invorderingswet. De Leidraad Invordering Gemeente Hattem geeft zowel intern als extern duidelijkheid over het beleid en de uitvoering.

Voor de aanslagen 2022 is het invorderingstraject binnen het betreffende belastingjaar opgestart. Maandelijks is een incassobestand verwerkt voor de automatische incassanten. Daarnaast zijn de ontvangsten dagelijks verwerkt. Tevens zijn er maandelijks invorderingsmaatregelen (herinnering, aanmaning, dwangbevel, beslagopdrachten) getroffen bij die belastingplichtigen die niet tijdig aan hun betalingsverplichting voldoen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

• INLEIDING

Het weerstandsvermogen is het vermogen om (onverwachte) financiële tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat de continuïteit of de dienstverlening van de organisatie direct in gevaar komt of financiële noodmaatregelen nodig zijn.

De omvang van het benodigde weerstandsvermogen wordt bepaald door de omvang van de weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's.

De weerstandscapaciteit is het geheel aan beschikbare en vrij aanwendbare financiële middelen om mogelijke risico's met financiële gevolgen op te kunnen vangen.

In artikel 11 van de BBV zijn de minimaal aan deze paragraaf te stellen eisen opgenomen.

De weerstandscapaciteit bestaat uit vier onderdelen:

- a. de reserves;
- b. de voorzieningen;
- c. de ruimte op de begroting/rekening;
- d. de onbenutte belastingcapaciteit

• ONTWIKKELINGEN

Bepaling weerstandscapaciteit

Zoals hier boven is verwoord, bestaat de weerstandscapaciteit uit vier onderdelen.

Bij het analyseren van de reserves en voorzieningen is uitgegaan van de berekende actuele stand per 31 december 2022.

a. Reserves.

Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit zijn die reserves meegenomen die vrij aanwendbaar zijn. De hieronder opgenomen Reserves en voorzieningen zijn gebaseerd op de Nota Reserves en voorzieningen 2017.

1. Algemene reserve vaste buffer.

De Algemene reserve vaste buffer is de basis voor het beschikbaar weerstandsvermogen. De bodem en het plafond zijn bepaald op € 4.500.000. De stand per 31 december 2022 bedraagt daarom € 4.500.000.

2. Algemene reserve.

Voor deze reserve is geen plafond bepaald. De berekende stand per 31 december 2022 bedraagt afgerond € 2.847.000.

3. Reserve grondexploitatie

De reserve grondexploitatie laat het weerstandsvermogen zien van de grondexploitatie en dient als buffer voor het opvangen van risico's en nadelige saldi van de complexen. De berekende stand per 31 december 2021 bedraagt afgerond € 0. Voor de verliesgevende grondexploitatie is een voorziening gevormd, voor het vullen van de voorziening in 2022 is de reserve aangewend.

4. Stille reserves

De gemeente kent eigendommen die niet voor de openbare dienst zijn bestemd. Evenmin is hun waarde opgenomen in de financiële administratie. Deze eigendommen zien we als stille reserves. Het betreffen percelen los land vrij verkoopbaar, percelen verpachte gronden (à 60% van hun waarde), volkstuinencomplexen en groenstroken. De geschatte waarde bedraagt per 31 december 2022 ongeveer € 1.284.000.

Diverse percelen los land vrij verkoopbaar	374.000
Diverse percelen verpachte gronden (waarde 60% van € 786.000)	471.700
Volkstuinencomplexen	107.800
Groenstroken bij huurwoningen	330.500
Totaal:	<u>1.284.000</u>

b. Voorzieningen.

Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit komen alleen die voorzieningen in aanmerking die vrij aanwendbaar zijn. Er zijn geen voorzieningen die in aanmerking komen voor opnemings in de beschikbare weerstandscapaciteit.

c. Ruimte op de begroting/rekening.

Op begrotingsbasis was de verwachting dat wij over 2022 een voordelig saldo van afgerond € 520.000 hebben. De werkelijke uitkomst is een positief saldo van afgerond € 686.000.

d. Onbenutte belastingcapaciteit.

Onder de onbenutte belastingcapaciteit wordt de ruimte verstaan om de belastingen en retributies te verhogen, of om andere belastingen in te voeren.

1. OZB

Voor de berekening van de weerstandscapaciteit wordt uitgegaan van het tarief van de artikel 12-norm. Dat is het tarief dat jaarlijks door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt bekendgemaakt. Dit tarief geldt als toelatingseis om voor een uitkering volgens artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet in aanmerking te komen.

In de Meicirculaire 2022 van het Gemeentefonds is het tarief gesteld op 0,1729% (dit was in 2021 0,1800%).

De WOZ-waarde voor woningen bedraagt per 1-1-2022 (€ 1.880.455.000) en niet-woningen (€ 139.389.000). Totaal € 2.019.844.000. Op basis van het percentage voor toelating tot artikel 12 van 0,1729% kan hieruit een opbrengst worden verkregen van (de OZB waarden van de niet-woonruimten mag tweemaal worden meegenomen):

- 0,1729% x € 2.159.233.000,--	3.733.000
- werkelijke opbrengst OZB rekening 2022	3.249.000
- berekende onbenutte belastingcapaciteit	<u>484.000</u>

De onbenutte belastingcapaciteit is niet exact aan te geven. Het staat de gemeenten vrij om tarieven te hanteren boven het normtarief voor toelating tot artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet.

2. Rioolrecht en Afvalstoffenheffing.

De kosten van de reiniging en riolering worden voor 100% doorberekend aan de inwoners.

e. Recapitulatie.

De volgende weerstandscapaciteit is aanwezig:

Exploitatie:

- Rekeningresultaat 2022	686.000
- Onbenutte belastingcapaciteit OZB	484.000
- Onvoorzien (12.000 inwoners à € 1,35)	16.000
Totaal weerstandscapaciteit exploitatie	<u>1.186.000</u>

Vermogen:

- Algemene reserve vaste buffer	4.500.000
- Algemene reserve vrij aanwendbaar	2.847.000
- Reserve grondexploitatie	0
- Stille reserves	1.284.000
Totaal weerstandscapaciteit vermogen (incidenteel)	<u>8.631.000</u>

De incidentele weerstandscapaciteit voor de bouwgrondexploitatie is gelijk aan de reserve grondexploitatie van € 0. De overige incidentele weerstandscapaciteit in het vermogen bedraagt daarmee € 8.631.000.

Bij de berekening van de incidentele weerstandscapaciteit zijn de overige niet bekleemde bestemmingsreserves voor een totaalbedrag van € 3.105.000, per 31 december 2022, buiten beschouwing gelaten. De raad kan indien noodzakelijk over deze reserves beschikken en de bestemming wijzigen.

• RISICO'S

De risico's worden ingedeeld in de categorieën Algemeen, Concreet en Specifiek.

Voor algemene risico's worden in de regel geen reserves aangehouden en ook geen weerstandsvermogen opgebouwd. Voor concrete risico's zijn in principe bestemmingsreserves of voorzieningen gevormd.

a. Algemene risico's.

Het is wenselijk om voor de algemene risico's een deel van het weerstandsvermogen te reserveren. Uitgegaan kan worden van 5% van de omzet (totale baten, excl. reserves). Dit betekent dat een bedrag van afgerond € 1.835.000 (5% van € 36,71 miljoen) aangehouden kan worden als mogelijke risico.

b. Concrete risico's.

Bij concrete risico's waarvoor beheermaatregelen zijn getroffen, is de omvang van de te verwachten verplichtingen redelijkerwijs in te schatten. Voor deze risico's zijn bestemmingsreserves en voorzieningen ingesteld.

c. Specifieke risico's.

De volgende specifieke risico's zijn zoveel mogelijk gekwantificeerd en kunnen zowel op korte als lange termijn voordoen.

Exploitatie

<i>Waarborg/achtervangpositie garantieleningen met een publiek belang € 80 miljoen</i>	1.000.000
De gemeente staat garant voor door derden verstrekte leningen aan derden. In het verleden is voor een totaalbedrag van ongeveer € 80 miljoen aan dergelijke leningen verstrekt. De boekwaarde per 31-12-2022 van deze leningen bedraagt ongeveer € 40 miljoen. Daarvan staat de gemeente voor ongeveer € 20 miljoen garant. Deze garanties betreffen woningbouwcomplexen. Een garantie van € 13 miljoen heeft betrekking op de geldleningen van de Ontwikkelingsmaatschappij Hattemberbroek en wordt hieronder met een percentage van 10% apart als risico meegenomen.	

<p>Van de resterende € 26 miljoen aan gegarandeerde leningen kan 5% als risico worden opgenomen.</p>	
<p><i>Leningen aan sportverenigingen</i> Ultimo 2022 staat voor € 698.000 aan leningen uit bij sportverenigingen in Hattem. De kans dat deze leningen niet worden terugbetaald achten wij zeer klein (10%). De Stichting Waarborgfonds Sport staat voor maximaal 50% garant op deze leningen voor een deel van de leningperiode. Het maximaal financieel gevolg plaatsen wij daarmee op 5% van de totaal uitstaande middelen.</p>	35.000
<p><i>Zwembad</i> Het herstel van het tegelwerk is afgerond. Het daarbij behorende geschil over de financiële consequenties nog niet. In dit geschil heeft de raad van arbitrage in juli 2022 bepaald dat we juridisch gezien geen argumenten hebben om de kosten van het herstelwerk dat we door een derde aannemer hebben laten uitvoeren, op de bouwer te verhalen. Onze advocaat stelt dat de kans aannemelijk is dat het vonnis in hoger beroep wordt vernietigd en de vorderingen van de Gemeente alsnog worden toegewezen. De gemeente heeft de Hoger Beroep procedure gestart. De geschetste ontwikkeling brengt ons ertoe om het risicobedrag te schatten op € 525.000.</p>	525.000
<p><i>Bedrijvenpark Hattemerbroek</i> Omschrijving De gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek hebben een samenwerkingsovereenkomst voor het realiseren en exploiteren van een bedrijvenpark. Het bedrijvenpark richt zich vooral op het aantrekken van bedrijven in de logistieke sector. Om dat te realiseren is het bedrijvenpark aangewezen als ‘bovenregionaal’ bedrijventerrein.</p> <p><u>Grondexploitatie</u> Jaarlijks wordt de grondexploitatieberekening geactualiseerd. De uitkomst (contante waarde) van de in februari 2023 opgestelde berekening is positief. Deze is ook vastgesteld door de AVA in april 2023.</p> <p><u>Bestemmingsreserve</u> In de overeenkomst met de Provincie Gelderland, Rijkswaterstaat en de Ontwikkelingsmaatschappij Hattemerbroek BV, die op 14 maart 2019 is ondertekend, is afgesproken dat wij bijdragen aan de financiering van het nieuwe op- en afrittenstelsel. De bijdrage is € 1 miljoen.</p> <p><u>Garantstellingen</u> Bedrijvenpark H2O heeft een door de aandeelhouders gegarandeerde kredietfaciliteit van 39 miljoen bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Elk van de drie gemeenten staat garant voor een derde deel van dat bedrag. De huidige grondverkoop en grex laten een dermate positief beeld zien, waarbij de looptijd is aangepast van 2032 naar eind 2024, dat de langlopende lening in oktober 2022 volledig is afgelost. In 2023 wordt gebruik gemaakt van een kortlopende kredietfaciliteit waarbij de verwachting is dat er geen aanvullend gebruik gemaakt gaat worden van de kredietfaciliteit van 39 miljoen bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Deze ontwikkelingen maken het mogelijk om het risico te verlagen van 10% van het bedrag waarvoor we garant staan naar 10% van de huidige kortlopende kredietfaciliteit ultimo 2022 (totaal € 4.809.000). Van de huidige kredietfaciliteit staat elke gemeente voor een derde deel van dat bedrag garant (€ 1.603.000).</p>	160.000

<p><u>Realisatie van het risico 2022</u> In de begroting 2022 werd dit risico ingeschat op € 690.000,- zijnde 10% van de garantstelling. De laatste ontwikkelingen zijn positief waardoor het risicobedrag 2022 is aangepast naar 10% van het gedeelte van de huidige krediet faciliteit waarvoor wij garant staan zijnde € 160.000.</p> <p><u>Hoogte van het risicobedrag</u> Het risicobedrag is vastgesteld op € 160.000.</p> <p><u>Wijze van berekening</u> Door elk van de drie gemeenten is voor een bedrag van € 13 miljoen aan garantstelling ten opzichte van de kredietfaciliteit bij financiers verleend. De langlopende lening is in 2022 volledig afgelost waarbij bedrijvenpark H2O gebruik maakt van een kortlopende kredietfaciliteit. De kortlopende kredietfaciliteit bedraagt ultimo boekjaar € 4.809.000. Elke gemeente staat garant voor 1/3 deel van € 4.809.000 zijnde € 1,6 mln. Het risicobedrag is 10% van deze € 1,6 miljoen.</p> <p><u>Beheersing van het risico</u> Om de risico's te beheersen stellen we jaarlijks een risicomangementrapportage op voor de betrokken gemeenten. Het Bedrijvenpark maakt jaarlijks een grondexploitatieberekening en een liquiditeitsprognose.</p>	
<p><i>'T Veen</i> Investeringsen gedaan t/m 2022 zijn opgenomen als kosten te verhalen via anterieure overeenkomsten. Deze kosten dienen volgens de Commissie BBV binnen vijf jaar verhaald te worden. De gemaakte kosten tellen in het eerste jaar mee voor 20% in het risico/financieel gevolg. Na twee jaar betreft dit 40% t/m het vijfde jaar 100%. De gemaakte kosten minus kostenverhaal en vrijval subsidies (€ 16.000) zijn: 2018 → € 0 (100%) 2019 → € 54.000 (80%) 2020 → € 242.000 (60%) 2021 → € 416.000 (40%) 2022 → € 504.000 (20%)</p>	466.000
<p><i>Omgevingswet</i> Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. De Omgevingswet treedt in 2024 in werking. De impact op de leges wordt in 2023 bepaald, op dit moment zijn de gevolgen voor de exploitatie nog onvoldoende in te schatten.</p>	-/-
<p><i>Inflatierisico investering gebouwen</i> Voor de komende jaren staan enkele forse investeringen in gebouwen op de planning. In de achterliggende periode is de inflatie op bouwmaterialen fors geweest. De budgetten voor de investeringen in de gebouwen zouden door de stijging van de inflatie mogelijk ontoereikend zijn. De schatting voor de inflatie is 3%. Voor de volgende onderwerpen staan de volgende budgetten geraamd: IKC I à € 8.200.000 IKC II à € 7.000.000 Stadhuis à € 4.000.000 Totale investering van € 19.200.000.</p>	576.000
<p><i>Renterisico</i> Volgens de meerjarenprognose 2023 t/m 2026 zullen wij nog eens € 30 miljoen aan langlopende leningen moeten aantrekken. Voor deze vanaf 2023 aan te trekken leningen is een rentelast van 2,30% in de exploitatie meegenomen.</p>	594.000

De marktrente - op het moment van schrijven - voor een lening van 20 jaar circa 3,22%. De gestegen rente heeft een cumulatief nadelig effect van € 594.000 maximaal in 2026. We achten de kans groot dat dit risico zal plaatsvinden o.b.v. de huidige situatie. Het risico is hiermee € 594.000.	
<i>Corona</i> In de exploitatie 2022 is er vanuit gegaan dat als er extra kosten of lagere inkomsten zijn als gevolg van Corona dit gedekt wordt vanuit het rijk. De financiële risico's als gevolg van Corona is onderdeel van het algemene risico.	-/-
<i>Woonzorgzone</i> De afgelopen jaren zijn kosten gemaakt voor de ontwikkeling van de woonzorgzone. De kosten dienen gedekt te worden uit de verkopen van de gronden. De verwachting op basis van de laatste inzichten is dat de kosten volledig gedekt worden uit de opbrengsten voor de gronden.	-/-
<i>Oekraïne</i> Het kabinet zal van Rijksweg de kosten die gemaakt voor de opvang van gasten uit Oekraïne worden integraal vergoeden.	-/-
<i>Gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek (nieuw 2022)</i> In 2021 en 2022 hebben zich een klein aantal gedupeerden bij de gemeente gemeld. De personele inzet is beperkt geweest en er zijn geen nazorgtrajecten gestart. Het risico is aanwezig dat zich tot eind 2025 gedupeerden melden waar de gemeentelijke ondersteuning en/of nazorgtrajecten wel tot kosten gaan leiden. Vooralsnog wordt het risico op nihil ingeschat en is dit onderdeel van het algemene risico.	-/-

Bepaling weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen maatregelen getroffen zijn.

Weerstandscapaciteit.

De weerstandscapaciteit is als volgt berekend:

• Incidentele weerstandscapaciteit	8.631.000	
• Structurele weerstandscapaciteit	500.000	
• Rekeningresultaat 2022	686.000	
	<hr/>	9.817.000

Risico's.

De risico's kunnen worden onderverdeeld in 3 onderdelen:

• Incidentele risico's exploitatie:		
○ algemene risico's	1.835.000	
○ specifieke risico's	2.890.000	
	<hr/>	4.725.000
• Incidentele risico's bouwgrondexploitatie		466.000
		<hr/>
		5.191.000

Weerstandsvermogen

Omschrijving	Weerstandscapaciteit	Risico's	Totaal
Exploitatie			
• incidenteel	9.317.000	4.725.000	4.592.000
• structureel	500.000		500.000
Bougrondexploitatie			
• incidenteel	0	466.000	-466.000
Generaal totaal	9.817.000	5.191.000	4.626.000

Eind 2022 resteert er een weerstandsvermogen van € 4.626.000 om de niet gekwantificeerde risico's op te vangen.

Conclusie

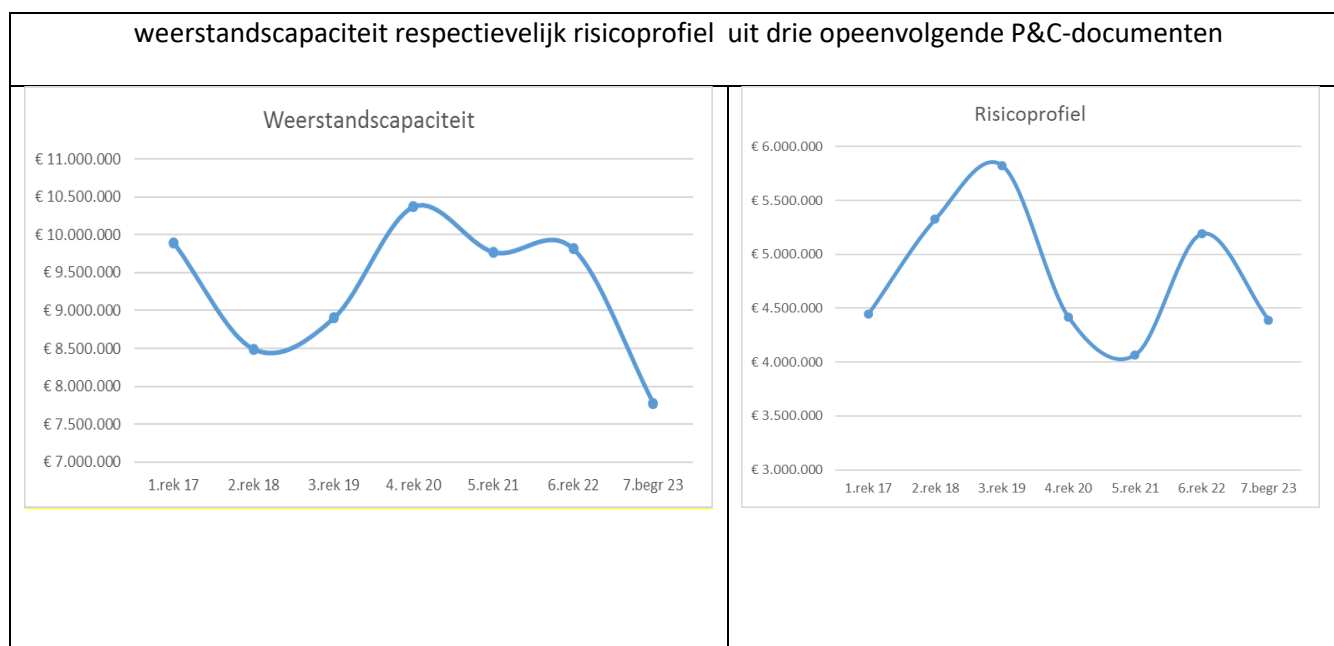
Om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zodra risico's ontstaan, heeft de gemeente een buffer nodig. Het weerstandsvermogen - de relatie tussen weerstandscapaciteit en risico's - bepaalt in hoeverre de gemeente in staat is de financiële gevolgen van opgetreden risico's op te vangen. Met de weerstandsratio wordt het weerstandsvermogen van de gemeente uitgedrukt in een verhoudingsgetal. Gebruikelijk wordt de ratio als volgt weergegeven:

$$\text{Weerstandratio} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Risico's (risicoprofiel)}} = \frac{9.817.000}{5.191.000} = 1,89$$

Het weerstandsvermogen is ten opzichte van 2021 gedaald, maar nog ruim voldoende om de gevolgen van de risico's op te kunnen vangen.

Ter vergelijking: in de jaarrekening van 2021 was de ratio 2,40, 2020 was 2,35, 2019 was 1,53 en in 2018: 1,58. De ratio van de in november 2021 vastgestelde begroting 2022 was 1,75 en de ratio van de in november 2022 vastgestelde begroting 2023 is 1,78%.

Het fluctueren van de weerstandsratio is te verklaren door het verloop van de weerstandscapaciteit respectievelijk de risico's in deze P&C-documenten.

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen gebruiken we een waarderingstabel die in samenwerking tussen het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) en de Universiteit Twente is opgesteld. Ons weerstandsvermogen valt in waarderingsklasse C en is daarmee 'Voldoende' om de gevolgen van de risico's op te kunnen vangen.

Waardering	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	> 1,4 – 2,0	Ruim voldoende
C	> 1,0 – 1,4	Voldoende
D	> 0,8 – 1,0	Matig
E	> 0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

- **Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV)**
In 2015 is naar aanleiding van het rapport van de commissie Depla een wijziging van het BBV doorgevoerd. Deze wijziging heeft betrekking op het verplicht opnemen in de gemeentebegroting van een set financiële kengetallen. De kengetallen geven zicht op de financiële positie van de gemeente en bieden de mogelijkheid om gemeenten onderling te vergelijken. De kengetallen dragen daarmee bij aan de controlerende en kader stellende taak van de raad.

De vijf kengetallen zijn:

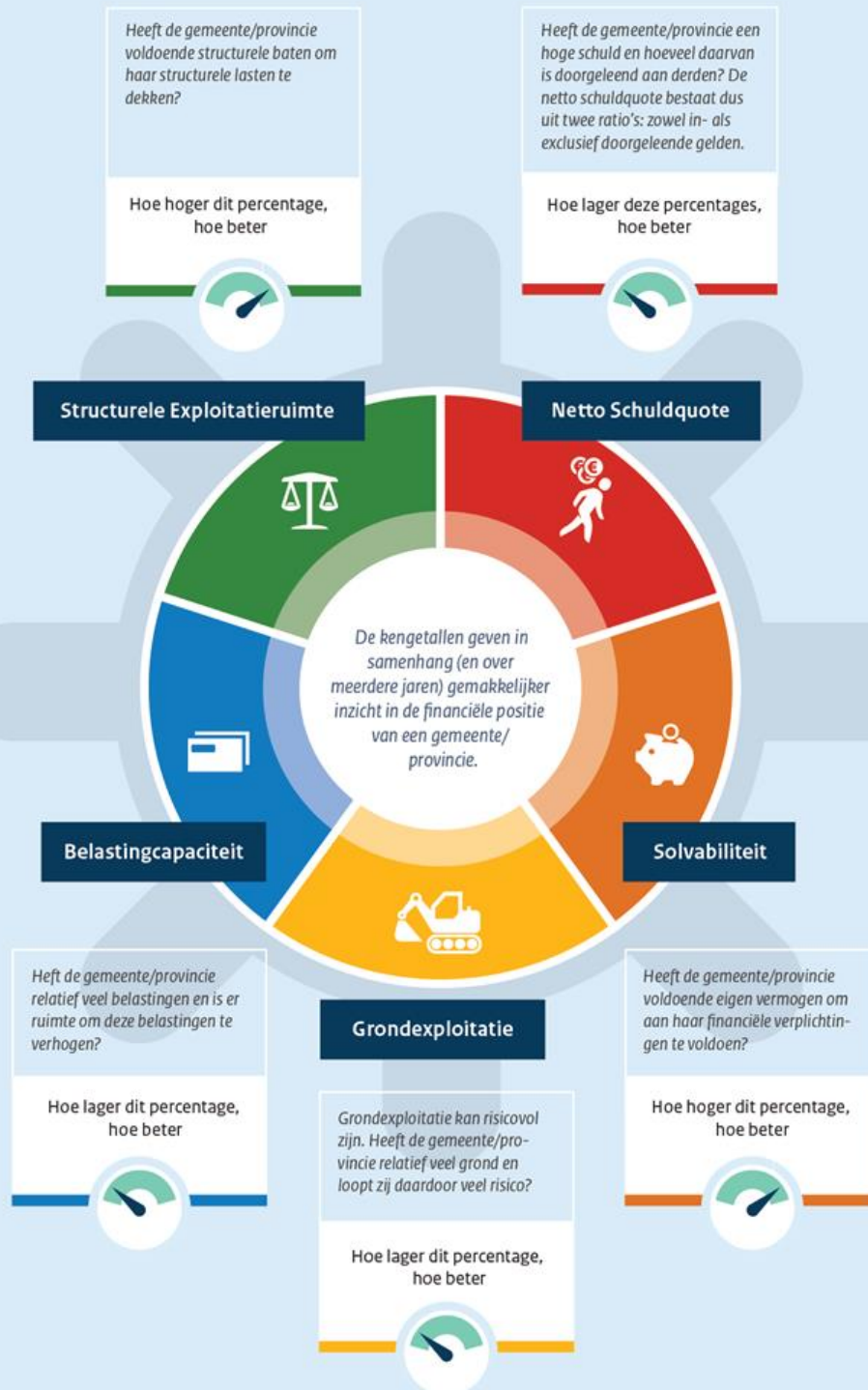
1. Netto schuldquote
2. Solvabiliteitsratio
3. Grondexploitatie
4. Structurele exploitatieruimte
5. Belastingcapaciteit

Jaarrekening 2022 (x € 1.000)	Verloop van de kengetallen					
	2021 (jrk)	2022 (jrk)	2023	2024	2025	2026
Vaststelling kengetallen (in procenten)						
1 Netto schuldquote	90%	86%	152%	161%	184%	183%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen en kapitaal	62%	61%	122%	133%	155%	154%
2 Solvabiliteitsratio	17,6%	16,2%	11,8%	12,1%	13,1%	13,7%
Solvabiliteitsratio gecorrigeerd excl. doorleningen	20%	18%	13%	13%	14%	15%
3 Structurele exploitatieruimte	4,49%	0,86%	2,90%	5,54%	1,99%	7,45%
4 Grondexploitatie	2,66%	3,74%	0,97%	4,68%	-0,01%	0,00%
5 Belastingcapaciteit	109%	111%	111%	111%	111%	111%

Sturen met financiële kengetallen

Financiële situatie gemeente / provincie

Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Netto schuldquote

1. De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de Gemeente Hattem ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden te berekenen. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Jaarrekening 2022 (x € 1.000)	(A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%											
	2021 (jrk)		2022 (jrk)		2023		2024		2025		2026	
1 Kengetal Netto schuldquote:												
A Totaal vaste schulden	36.920		43.971		47.356		52.391		58.403		57.582	
B Totaal netto vlottende schulden	2.147		2.601		5.239		5.241		5.275		5.315	
C Totaal overlopende passiva	8.873		7.955		7.678		7.678		7.678		7.678	
D Totaal financiële vaste activa/gecorrigeerd	0 9.080		0 8.951		0 9.566		0 9.437		0 9.310		0 9.181	
E Totaal uitzettingen	4.114		6.216		6.216		6.216		6.216		6.216	
F Totaal liquide middelen	12.314		12.710		1.200		1.200		1.200		1.200	
G Totaal overlopende activa	2.185		4.164		4.139		4.139		4.139		4.139	
H Totaal saldo van baten	32.518		36.702		31.980		33.297		32.571		32.297	
Kengetal (%)	90%	62%	86%	61%	152%	122%	161%	133%	184%	155%	183%	154%

Solvabiliteitsratio

2. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de Gemeente Hattem in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.

Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves (de algemene reserve en de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Jaarrekening 2022 (x € 1.000)	(A/B x 100%)					
	2021 (jrk)	2022 (jrk)	2023	2024	2025	2026
2 Kengetal Solvabiliteitsratio:						
A Eigen vermogen	10.570	11.115	8.316	9.192	11.051	11.552
B Balanstotaal	60.168	68.578	70.274	76.247	84.357	84.177
Kengetal	18%	16%	12%	12%	13%	14%
Doorleningen	8.035	7.907	7.777	7.648	7.521	7.392
B Balanstotaal excl. doorleningen	52.133	60.672	62.497	68.598	76.836	76.785
Kengetal excl. doorleningen	20%	18%	13%	13%	14%	15%

Structurele exploitatieruimte

3. Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten uit te drukken in een percentage.

In het BBV wordt een overzicht gevraagd van de geraamde incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma tenminste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een totaal bedrag kunnen worden opgenomen.

In het BBV wordt ook een overzicht gevraagd van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Deze gegevens moeten ook worden verstrekt voor de meerjarenraming. Op basis van deze gegevens kan het saldo van de structurele baten en structurele lasten worden berekend. Daarbij wordt het saldo opgeteld van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves.

3 Kengetal structurele exploitatieruimte:		2021	2022	2023	2024	2025	2026
		(jrk)	(jrk)				
A	Structurele lasten	27.909	32.568	31.030	31.057	31.456	31.929
B	Structurele baten	29.369	33.810	31.295	31.980	33.297	32.571
C	Structurele toevoegingen aan de reserves	0	0	0	0	0	0
D	Structurele onttrekkingen aan de reserves	0	5	5	5	5	5
E	Totaal saldo van baten	32.518	36.702	31.295	31.980	33.297	32.571
	Kengetal	4,49%	3,40%	0,86%	2,90%	5,54%	1,99%

Grondexploitatie

4. Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

Jaarrekening 2022 (x € 1.000)		(A+B)/C x 100%					
		2021	2022	2023	2024	2025	2026
4 Kengetal grondexploitatie		(jrk)	(jrk)				
A	Niet in exploitatie genomen gronden	0	0	0	0	0	0
B	Bouwgronden in exploitatie	864	1.374	304	1.497	-4	0
C	Saldo baten	32.518	36.702	31.295	31.980	33.297	32.571
	Kengetal	2,66%	3,74%	0,97%	4,68%	-0,01%	0,00%

Belastingcapaciteit

5. De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.
De uitkomst van de berekening van dit kengetal is voor het jaarverslag hetzelfde als bij de begroting. Het kengetal hoeft dus voor het opnemen in het jaarverslag niet opnieuw te worden berekend. Het toch opnieuw opnemen houdt verband met het feit dat de kengetallen gezamenlijk en in samenhang bezien inzicht geven in de financiële positie van een gemeente.

Jaarrekening 2022 (x € 1.000)		(A+B+C)/F x 100%					
		2021	2022	2023	2024	2025	2026
5 Kengetal belastingcapaciteit:		(jrk)	(jrk)				
A	OZB-lasten gezin	463	552	574	582	590	598
B	Rioolheffing gezin	186	217	231	239	247	255
C	Afvalstoffenheffing gezin (incl. ledigingen)	233	238	238	238	238	238
D	Heffingskorting	0	0	0	0	0	0
E	Totale woonlasten gezin (A+B+C-D)	882	1007	1043	1059	1075	1091
F	Woonlasten landelijk gemiddelde voorafgaand jaar	811	904	944	957	970	984
	Kengetal	109%	111%	111%	111%	111%	111%

Onderhoud kapitaalgoederen

• INLEIDING

De gemeente Hattem heeft ongeveer 2.428 hectare aan openbare ruimte in beheer. Veel activiteiten vinden hier plaats zoals wonen, werken, zich verplaatsen en recreëren. Voor deze activiteiten zijn kapitaalgoederen nodig zoals wegen, riolering, openbaar groen, verlichting en gebouwen.

Het beleid van de gemeente Hattem voor het onderhoud kapitaalgoederen is onder meer opgenomen in de nota's:

- Beleids- en beheerplan water en riolering;
- Visiedocument Beheer Openbare Ruimte
- Jaarlijkse weginspecties en meerjarige onderhoudsplanning;
- Beleidsplan openbare verlichting gemeente Hattem;
- Gemeentelijk Verkeer en vervoerplan (GVVP);
- Uitvoeringsprogramma GVVP
- Groenstructuurvisie Hattem;
- Kwaliteitsboek Inrichting Openbare Ruimte gemeente Hattem;
- Meerjarenonderhoudsplan gebouwen
- Gladheidbestrijdingsplan 2013
- Bewegwijzering 2004

• ONTWIKKELINGEN

De kapitaalgoederen worden zowel technische (korte termijn) als cyclische (midden-lange en lange termijn) beheert. De beheercyclus bestaat uit:

- dagelijks onderhoud
- meldingen openbare ruimte
- inspecties
- beoordelen inspecties
- opstellen maatregelen
- uitvoeren onderhoud
- opleveringsinspectie

• Openbare ruimte

Voor wegen, kunstwerken, groen, riolering en openbare verlichting maken wij gebruik van het assetmanagement programma. De vaste gegevens worden per asset in GBI opgeslagen. We weten wat we beheren tot op het niveau van rioolbuistype, verhardingstype, beplanting(bomen)soort, enz. Alle bekende gegevens worden aan de objecten toegevoegd zoals oppervlak, lengte, breedte, diameter, hoogte, aanlegjaar enz.

Alle objecten worden regelmatig gedetailleerd geïnspecteerd:

- wegen 1 x per jaar
- riolering ouder dan 20 jaar; 1x per 10 jaar
- bomen 1x/jaar of 3 jaar VTA controle (visuele boomkeuring)
- groen; kwaliteitsschouw, meerdere keren per jaar
- openbare verlichting, 2 schouwrondes per jaar
- bruggen; 1x per 5 jaar, laatste inspectieronde was in 2017. In 2023 Q2 wordt de nieuwe inspectie uitgevoerd.

De inspecties worden in het beheersysteem omgezet in kwalitatieve maatregelen voor de korte termijn (tot 5 jaar). Voor de lange termijn wordt gebruik gemaakt van de cyclische benadering. Deze cycli worden bepaald op basis van landelijke richtlijnen en de plaatselijke ervaring. Voor riolering is op basis van de inspecties gekozen voor risico gestuurd beheer. Deze wijze van planning komt dicht bij de werkgelijkheid, doordat de snelheid waarmee schades zich ontwikkelen worden verwerkt.

Het opstellen van de maatregelen wordt afgestemd tussen de verschillende disciplines in de openbare ruimte zodat werk met werk gemaakt wordt. Ook wordt de uitvoering van nieuwe ontwikkelingen vanuit bijvoorbeeld, het delta programma ruimtelijke adaptatie (DPRA) en het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP) hierin meegenomen.

Het resultaat is een advies voor groot onderhoud en/of reconstructie van de openbare ruimte. Deze investeringen worden opgenomen in het meerjaren investeringsprogramma. Ieder jaar wordt deze investeringsplanning bijgesteld en aangevuld.

- **Vastgoed (onderhoud gebouwen)**

De gebouwen worden op basis van de meerjaren onderhoudsplannen (MJOP) onderhouden. Dit jaar is het MJOP geactualiseerd en opnieuw doorgerekend. Op basis van deze doorrekening is een voorziening opgenomen van € 252.500,= in de begroting 2022 na wijzigingen. De bedragen in de voorziening zijn gebaseerd op het 10 jaars gemiddelde voor de komende 10 jaren. In de voorziening zijn de aanpassingen stadhuis vanuit het MJOP niet opgenomen, deze vallen onder het project Aanpassing stadhuis. De MJOP zal ieder jaar worden geactualiseerd, waarbij ook gekeken wordt of het 10 jaars gemiddelde nog haalbaar is of dat bijstelling nodig is.

Het MJOP is geactualiseerd echter nog zonder een doorrekening op duurzaamheid. Vanaf 2022 zullen we duurzaamheid en klimaatmaatregelen waar mogelijkheden zijn, opnemen in het mjop en vertalen in de begroting per jaarschijf.

In het onderstaande overzicht is de mutatie op de voorziening in de jaarrekening weergegeven.

Gebouw	Begroting 2022 na wijzigingen	Subsidies	Totaal	Werkelijke kosten	Mutatie Voorziening
Stadhuis	€ 40.189	€ 18.075	€ 58.264	€ 80.103	€ 21.839 -/-
Havengebouw	€ 1.272	€ 0	€ 1.272	€ 14.850	€ 13.578 -/-
De Fortuin	€ 43.890	€ 5.400	€ 49.290	€ 7.424	€ 41.866
Brandweerkazerne	€ 24.192	€ 0	€ 24.192	€ 24.848	€ 656 -/-
Gemeente Werf	€ 7.788	€ 0	€ 7.788	€ 19.171	€ 11.383 -/-
Dijkpoort	€ 11.325	€ 12.417	€ 23.742	€ 18.752	€ 4.990
Parkeergarage	€ 2.835	€ 0	€ 2.835	€ 7.886	€ 5.051 -/-
De kerktoeren	€ 7.266	€ 10.203	€ 17.469	€ 21.508	€ 4.039 -/-
Werkplaats Sportvelden	€ 434	€ 0	€ 434	€ 0	€ 434
Stadsmuren	€ 13.175	€ 17.991	€ 31.166	€ 4.892	€ 26.274
Begraafplaats	€ 377	€ 0	€ 377	€ 0	€ 377
Partou	€ 23.476	€ 0	€ 23.476	€ 51.931	€ 28.455 -/-
Musea	€ 29.287	€ 16.081	€ 45.368	€ 38.042	€ 7.236
Gymzalen	€ 46.992	€ 0	€ 46.992	€ 31.379	€ 15.613
Totaal	€ 252.498	€ 80.167	€ 332.665	€ 320.786	€ 11.879
	A	B	A+B = C	D	C - D

Totaal Mutatie (D) +/- Toevoeging reserve; -/- Onttrekking reserve

Wij onderscheiden drie soorten onderhoud; planmatig , contractonderhoud en klachtenonderhoud.

- *Planmatig onderhoud*
Voor gebouwen maken wij gebruik van het meerjarenonderhouds programma (mjob). We stellen hierbij per gebouw een onderhoudsplan op voor een termijn van 10 jaar. Voor de langere termijn wordt gebruik gemaakt van de cyclische benadering.
- *Contract onderhoud*
Bestaat uit jaarlijks terugkerend (installatie)onderhoud, met een preventief karakter.
- *Klachtenonderhoud*
Dagelijkse meldingen van storingen loopt via de MOR (Receptie, Bodes, Onderhoudspartijen).
- *Verduurzamingsmaatregelen*
De verduurzamingsmaatregelen zijn in het mjob opgenomen, dit betreft alleen de maatregelen die tijdens de geplande werkzaamheden en vervangen van onderdelen en installaties uitgevoerd worden. Dit zijn duurzaamheidsmaatregelen die voortkomen uit vervanging.
Duurzaamheidsmaatregel zoals na-isoleren van bouwdelen, isoleren van dakconstructie, glasvervanging etc. zijn niet opgenomen in het mjob.

NEN3140 / veiligheid elektrische installaties

Keuringen en werkzaamheden voortvloeiend uit de keuringen zijn opgenomen in het mjob en komen periodiek terug. Trainen en opleiden van medewerkers zijn hierin ook opgenomen.

De Matrix betreffende de NEN 2767 is hieronder weergegeven:

Conditie score						
gebrek	intensiteit	OMVANG				
		<2% Incidenteel	2 - 10% Plaatselijk	10 - 30% Regelmatig	30 - 70% Aanzienlijk	>70% Algemeen
GERING	Begin	1	1	1	1	2
	Duidelijk	1	1	1	2	3
	Eind	1	1	2	3	4
SERIEUS	Begin	1	1	1	2	3
	Duidelijk	1	1	2	3	4
	Eind	1	2	3	4	5
ERNSTIG	Begin	1	1	2	3	4
	Duidelijk	1	2	3	4	5
	Eind	2	3	4	5	6

De NEN 2767 is een methodiek om zo objectief mogelijk een kwaliteitsscore aan bouwkundige en installatie technische elementen te kunnen toekennen.

Deze beoordeling per element gaat uit van drie beoordelingscriteria aan een element, welke resulteert in een score voor dat betreffende element:

- De ernst van het gebrek, waarbij meerdere gebreken aan een element kunnen voorkomen (ernstig, serieus of gering), genormeerd in de NEN 2767 gebrekenlijst
- De intensiteit van het betreffende gebrek (begin-, gevorderd of eindstadium), matig objectief te meten.
- Omvang van het betreffende gebrek (vijf omvanggroepen), grotendeels objectief te meten De conditiemeting is een feitelijke vaststelling van de staat waarin een element verkeerd. Dit normeren we met een conditiescore.

De aanwezige gebreken op en aan een aanwezig element of onderdeel (in zijn totaliteit) en de veroudering (leeftijd) bepalen gezamenlijk de conditiescore. Indien echter een bepaald element op een bepaalde plaats een zeer afwijkende staat van onderhoud of afwijkende gebreken laat zien ten opzichte van gelijke omliggende elementen (en daardoor geen referentie kan zijn) dan wordt dit element separaat beoordeeld.

Naast het bepalen van de conditie van een element dienen, ten behoeve van het eventueel terugbrengen van een element naar een acceptabel conditieniveau, maatregelen bepaald te worden.

De inspecteur die objectief de conditie vast stelt, zal hier een voorstel voor doen, naar aanleiding van het vooraf vastgestelde beleid (zie hiervoor de A/P matrix).

De medewerker van Gemeente Hattem dan wel van Woonscan die de bevindingen en voorstellen van de inspecteur verwerkt zal periodiek overleg plegen met de inspecteur en vervolgens de MJOB vaststellen/opstellen.

- **Waterhuishouding en Rioolbeheer**

Met het vaststellen van het beleids- en beheerplan water en riolering” in 2020 heeft de gemeenteraad gekozen voor een klimaatadaptief beleid. In de komende jaren blijven we investeren in afkoppelen en stimuleren we particulieren om regenwater af te koppelen van de riolering en de tuinen te vergroenen. We gaan verder dan regulier afkoppelopgave.

Het “optimale” moment om het riool te repareren, renoveren of vervangen wordt in samenhang met de rest van de openbare ruimte (wegen, groen) bepaald. Het meten en monitoren van de kwaliteit van de rioolleidingen speelt hierbij een belangrijke rol. Met deze aanpak wordt de theoretische levensduur van de rioleringsbuizen losgelaten. De kwaliteit van de rioolleidingen is een belangrijk aspect waarmee het "optimale" moment wordt bepaalt. Ook wordt er meer naar nieuwe methoden gekeken om een ongestoorde afvoer van ons (afval)water te garanderen.

De koppeling met wegbeheer blijft belangrijk, omdat een deel van de verharding wordt bekostigd vanuit de rioolheffing en desinvesteringen voorkomen worden.

Op basis jaarlijkse rioolinspecties worden de daaruit voortvloeiende schadebeelden vertaald naar werkopdrachten.

Deze werkopdrachten worden jaarlijks uitgezet bij aannemers waar we raamcontracten voor onderhoud mee hebben. De kosten hiervan worden betaald uit de onderhoudsbudgetten.

- **Beheer Openbare Ruimte (BOR)**

22 juni 2009 heeft de Raad de nota ‘Evaluatie BOR’ vastgesteld. Dit document is het beleidskader voor het onderhoud van groen en wegen, zowel ten aanzien van het technisch onderhoud als het schoonhouden van deze openbare ruimte. Voor alle onderdelen van de openbare ruimte en typen gebieden staat in de ‘Evaluatie BOR’ de wenselijke en haalbare onderhoudskwaliteit. De raad kan het onderhoudsniveau jaarlijks wijzigen, dit is in 2013 voor het laatst gebeurd. In 2023 en 2024 wordt een nieuwe IBOR opgesteld. Daarin wordt onderstaande informatie meegenomen als input voor het nieuwe beleid.

In onderstaande tabel is de kwaliteit van het vastgestelde straatbeeld weergegeven.

	stadshart	woonwijk	buiten wonen	buitengebied	begraafplaats	bedrijventerrein	hoofdstructuur wegen
verharding	B	C	C	C	B	C	C
groen	B	C	C	C	B	C	C
meubilair	B	C	C	C	B	C	C
onkruid /zwerfvuil	B	C	C	C	B	C	C

Gemiddelde behaalde kwaliteit uit schouwen 2022:

verharding	B	B	B	B	B	B	B
groen	B	B	B	B	B	B	B
meubilair	B	C	B	C	B	B	B
onkruid /zwerfvuil	B	B	B	B	B	B	B

Door de grote inzet van vrijwilligers is met name het niveau van zwerfvuil een hoger kwaliteitsniveau geworden.

In 2022 zijn onder andere de volgende integrale projecten uitgevoerd:

- Hofjes Hogenkamp; rioolvervanging, herinrichting openbare ruimte
- Veenrand; rioolvervanging, herinrichting openbare ruimte
- Nieuwstad; afkoppelen regenwater en herinrichting openbare ruimte

- **Adoptie groen**

Bestaande en toekomstige adoptanten worden ondersteund bij het onderhoud van de geadopteerde percelen.

De openbare ruimte in beheer van de gemeente Hattem is circa 209 ha groot en is opgebouwd uit bos (ca. 76 ha), wegen (ca. 69 ha) en groen (ca. 64 ha). In deze openbare ruimte staat een groot aantal te beheren objecten, zoals bomen, banken, lichtmasten, verkeersborden, etc.

- **Wegbeheer**

Het onderhoudsniveau van de wegen is op niveau C vastgesteld. Als goed beheerder zoeken we naar een optimale verhouding tussen de onderhoudskosten en de vervangingsinvesteringen. Waarbij het beheerzoveel mogelijk afgestemd wordt op het GVVP en het onderhoud van de riolering.

In 2021 heeft deze afstemming tussen de maatregelen wegen en riolering plaatsgevonden en deze is vertaald naar uitvoeringsplannen en meerjaren investeringsplan voor 2022 en de komende jaren. In 2022 zijn kleinschalige onderhoudsprojecten uitgevoerd. De uitvoering van het project Dorpsweg – Eijerdijk is doorgeschoven naar 2023 i.v.m. leveringsproblemen van materialen.

- **Civiel technische kunstwerken**

Onder civieltechnische kunstwerken wordt verstaan: bruggen, steigers en keermuren.

De gemeente Hattem heeft 21 civieltechnische kunstwerken in beheer.

De totale waarde van het areaal kunstwerken is circa € 2.800.000.

In het voorjaar van 2023 wordt de inspectie uitgevoerd conform volgens de CUR117 en de NEN2767. Op basis van de inspectie wordt het MJOP opgesteld.

De uitvoering van onderhoud en vervanging wordt in overeenstemming met het MJOP uitgevoerd en opgenomen in het meerjaren investeringsprogramma (MIP).

- **Openbare Verlichting**

In 2012 heeft de raad de visie “duurzaamheid in de openbare verlichting H2O” en het beleidsplan “Openbare verlichting gemeente Hattem” vastgesteld. De raad heeft ervoor gekozen om het maatregelenpakket uit te laten voeren waarbij de verduurzaming van de openbare verlichting versneld wordt uitgevoerd. De afgelopen jaren is hier invulling aan gegeven door projectmatig conventionele armaturen te vervangen door dimbare ledarmaturen. De onderdelen uit de jaarschijven betreffende de binnenstad worden meegenomen met het herinrichtingsproject van de binnenstad.

In 2021 is er een inventarisatie gemaakt van die lichtmasten die nog niet voorzien zijn van ledverlichting. Dit kwam neer op ongeveer 1100 lichtmasten. Begin 2022 is een start gemaakt met het verleden van deze lichtmasten, waarbij na verwachting de gehele openbare verlichting van Hattem in de eerste helft van 2023 verduurzaamd zal zijn.

Het beleidsplan openbare verlichting is in 2012 vastgesteld door de raad. In 2022 is een start gemaakt met de actualisatie van het beleidsplan en het evalueren van de gestelde doelstellingen.

- **Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP):**

Met de aanpak van de Dorpsweg en de Eijerdijk wil gemeente Hattem de veiligheid en leefbaarheid verbeteren. De Dorpsweg en Eijerdijk zijn in het GVVP aangewezen als erftoegangsweg. Door de straat opnieuw in te richten wil de gemeente de weg veiliger maken voor alle verkeersdeelnemers en de doorstroming verbeteren. Waar mogelijk komt er ook extra groen in de straten. Dit maakt de straten nog mooier. Het bestek voor de Dorpsweg en de Eijerdijk is in het tweede kwartaal van 2022 aanbesteed. Vanwege problemen met de levering van gebakken straatstenen start de uitvoering na de bouwvak in 2023.

In 2021 zijn opnieuw de verbeter- en onderhoudsplannen riolering en wegen en het uitvoeringsplan GVVP op elkaar afgestemd. Dit resulteert in een aantal kleinere en grotere projecten die zijn opgenomen in het MIP 2022. Van een aantal van deze projecten is, in verband met beperkingen in de ambtelijke capaciteit, niet (of niet volledig) gestart met de voorbereidingen.

Dit betreft de projecten Reconstructie Rijnstraat e.o. en Parkeren Sportvelden. In plaats daarvan is gekozen voor het continueren van de ambtelijke inzet op de reeds in voorbereiding/uitvoering zijnde projecten Herinrichting Binnenstad fase 2 en Herinrichting De Bleek.

- **Begraafplaats**

In 2022 zijn een tweetal projecten uitgevoerd vanuit de MIP namelijk:

- Aanleg Uitbreiding begraafplaats het 2^e en 3^e deel. Op deze delen zijn de paden van half verharding aangebracht, zijn de hagen aangeplant en is langs deze hagen het watergeef systeem (druppelslangen) aangebracht.
- Begraafplaats Aanleg groensingel. Tussen het grafveld vak 5 en de gemeente opslag aan de Allee is een nieuwe groensingel gemaakt met het doel om in de nabije toekomst het volledige zicht op deze gemeente opslag te onttrekken.

In 2022 is verder nog één project opgestart uit de MIP namelijk:

- Sterretjesveld kinderbegraafplaats 2022. Er is een onderzoek gestart naar de mogelijkheid van het aanleggen van een Sterretjesveld met daarop Foetusgraven en kindergraven. Dit onderzoek heeft geleid tot een ontwerp, dit ontwerp zal worden aangelegd medio 2023.

Verder zijn we in 2022 doorgedaan met de voorbereiding/inventarisatie om graven te kunnen gaan ruimen in de komende jaren.

• INLEIDING

Bij de uitoefening van de financieringsfunctie worden de regels in acht genomen, welke in de wet Financiering decentrale overheden (wet Fido), de door raad vastgestelde financiële verordening en in het BBV zijn opgenomen. De wet Fido bevat instrumenten om de risico's te beperken die gemeenten lopen bij het lenen en het uitzetten van financiële middelen. In deze wet is onder meer een verbod opgenomen voor het inzetten van financieringsmiddelen voor andere dan publieke doelen.

Samen met de financiële regelgeving van de Gemeentewet en de Financiële verhoudingswet, met het artikel 12-regime en het financiële toezicht draagt de wet Fido bij aan het grote vertrouwen van de financiële sector in de overheid. Overheidsorganen hebben daardoor gunstige financieringsvoorwaarden.

• FINANCIERING

• Algemeen

- De treasuryfunctie is als volgt te definiëren:

De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. De treasuryfunctie bestaat uit vier deelfuncties: risicobeheer, gemeentefinanciering, kasbeheer en debiteuren- en crediteurenbeheer.

De financierings-functie dient zich te beperken tot financieringen ten behoeve van de publieke functie, en dient tevens prudent te zijn.

• Schatkistbankieren

- Schatkistbankieren houdt in dat de tegoeden van decentrale overheden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Het doel is het verlagen van de schuld van de Economisch Monetaire Unie (EMU). Gemeenten dienen overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist of bij andere decentrale overheden. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Door het verplichte schatkistbankieren, hoeft de Nederlandse staat minder geld te lenen op de financiële markten en daalt de staatsschuld en de EMU-schuld. Een neveneffect is dat de risico's die decentrale overheden lopen met hun tegoeden worden geminimaliseerd.

Een decentrale overheid behoudt de mogelijkheid om leningen te verstrekken en uitzettingen te verrichten voor publieke taken. Voor het aanhouden van liquide middelen buiten de schatkist bestaat een drempel. Voor Hattem was deze drempel voor 2022 € 250.000; het meerdere dient bij de schatkist te worden ondergebracht.

Het drempelbedrag is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen, met een minimum van € 250.000.

Er is per april 2022 een lening aangetrokken van € 9.000.000. Deze lening is aangetrokken vooruitlopend op de grote financieringsbehoefte in de komende jaren. De lening is afgesloten mede gezien het rentepercentage van 1,41%.

Ultimo 2022 hield onze gemeente € 12.505.000 aan in de Schatkist.

- **Wet Houdbaarheid Overheidsfinanciën (Wet Hof) en het EMU-saldo**

- De Europese regeringsleiders hebben in 2011 afspraken gemaakt om de financiële stabiliteit van de EU en de eurozone te waarborgen. De Europese afspraken ten aanzien van begrotingsdiscipline zijn in Nederland opgenomen in de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof). De hoogte van de overheidsschuld en de jaarlijkse groei van de overheidsschuld (EMU-saldo) zijn daarbij genormeerd. Alle decentrale overheden samen krijgen een plafond voor het totale EMU-tekort van gemeenten, provincies en waterschappen in een jaar.

Dit kan onder andere tot gevolg hebben dat bijvoorbeeld forse incidentele investeringen in activa in een bepaald jaar tot een tekort leiden. Bij een individuele gemeente zal het EMU-saldo hoge schommelingen te zien geven. Indicatief is de referentiewaarde ongeveer 3,5% van het begrotingstotaal. Voor de gemeente Hattem is dat ongeveer € 1 miljoen.

In artikel 20 en 23 van het BBV is bepaald dat gemeenten het meerjarige EMU-saldo in beeld dient te brengen. Dit saldo is hieronder in de vorm van een kasstroombalans per ultimo van het jaar terug te vinden.

Reële sfeer

<i>x € 1.000,-</i>	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Totaal Eigen Vermogen	10.570	11.115	8.316	9.192	11.051	11.552
Totaal Materiële Vaste Activa	-29.890	-33.441	-47.126	-52.035	-61.774	-61.719
Voorzieningen	1.659	2.936	1.685	1.745	1.950	2.050
Voorraad grondbedrijf	-864	-1.374	-304	-1.497	4	-
Vorderingen saldo (Cumulatief EMU)	-18.525	-20.764	-37.429	-42.596	-48.769	-48.117
Toename/afname EMU-saldo	-4.013	-2.239	-16.665	-5.167	-6.173	652

Het jaar 2022 geeft een negatieve ontwikkeling van het EMU saldo te zien. Ook de overige jaren is er een negatief EMU saldo, dit wordt vooral veroorzaakt door de geplande investeringen, zie hiervoor de Meerjareninvesteringsprogramma (MIP).

Het negatieve EMU saldo in 2022 is veroorzaakt door investeringen in met name de materiële vaste activa en het grondbedrijf.

Financiële sfeer

<i>x € 1.000,-</i>	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Investeringen Financiële Vaste Activa	10.801	10.673	11.288	11.159	11.031	10.903
Financieringoverschot/werkkapitaal	7.594	12.534	-1.361	-1.363	-1.397	-1.437
Vaste Schuld	-36.920	-43.971	-47.356	-52.391	-58.403	-57.582
Vorderingen saldo (Cumulatief EMU)	-18.525	-20.764	-37.429	-42.596	-48.769	-48.117
Toename/afname EMU-saldo	-4.013	-2.239	-16.665	-5.167	-6.173	652

Ten opzichte van 2021 zien wij een toename van € 1,8 miljoen in 2022 binnen het werkkapitaal. De oorzaak hiervan is het aantrekken van een financiering gedurende 2022 waar investeringen in 2022 en verder door gefinancierd worden. Het cumulatief vorderingensaldo neemt af met € 2,2 miljoen. In de reële sfeer is te zien, dat dit komt met name door investeringen in het grondbedrijf en de materiële vaste activa. De afname van het EMU-saldo is in de jaren 2023 tot en met 2026 afgerond € 27 miljoen voornamelijk door de hoge investeringsambitie van de gemeente Hattem, zoals ook is terug te vinden bij de toename van de materiële vaste activa.

In de septembercirculaire 2022 zijn de referentiewaarden per gemeente meegegeven. Voor Hattem is deze referentiewaarde: -4,01% van het begrotingstotaal 2022 van € 30.004 = € 1.204.000. Dit betekent dat binnen de macro-norm de gemeente Hattem meetelt voor een geraamde afname van het EMU-saldo van € 1.204.000. Voor 2022 overschrijden wij deze norm met € 1.192.000.

EMU-saldo t.o.v. de Referentiewaarde

x € 1.000,-	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Vorderingen saldo (Cumulatief EMU)	-18.525	-20.764	-37.429	-42.596	-48.769	-48.117
Toename/afname EMU-saldo t.o.v. vorig jaar	-4.013	-2.239	-16.665	-5.167	-6.173	652
Referentiewaarde (septembercirculaire 2022)	-933	-1.047	-1.204	-1.204	-1.204	-1.204
Saldo boven (+) of onder (-) de referentiewaarde	-3.080	-1.192	-15.461	-3.963	-4.969	1.856

- **Risicobeheer.**

In de wet FIDO staan de uitgangspunten van het risicobeheer genoemd. Onder risico's worden hierin verstaan renterisico's, koersrisico, kredietrisico, intern liquiditeitsrisico en valutarisico.

Onder het renterisicobeheer vallen de volgende activiteiten:

1. Het per kwartaal bepalen van de kasgeldlimiet
2. Het jaarlijks bepalen van de renterisiconorm

1. Kasgeldlimiet

Dit is een hulpmiddel om de renterisico's op korte financiering te beperken. Jaarlijks wordt door het ministerie aangegeven, welk bedrag gefinancierd mag worden met kort geld (rekening-courant en kortlopende leningen): **de kasgeldlimiet**. Het betreft een percentage (momenteel 8,5%) van het totaal van de begroting bij aanvang van het begrotingsjaar. Ieder kwartaal wordt de gemiddelde liquiditeitspositie berekend. Dit gebeurt door het bepalen van het gemiddelde kassaldo over het betreffende kwartaal. Dit saldo wordt getoetst aan de berekende kasgeldlimiet. Bij structurele overschrijding van deze limiet (langer dan 3 kwartalen) dient de vlottende schuld geconsolideerd te worden door het afsluiten van een langlopende geldlening. Tevens dient bij een overschrijding de provincie hiervan op de hoogte gebracht te worden, en een ontheffing te worden aangevraagd. Uit onderstaand overzicht blijkt de begrote kasgeldlimiet voor de jaren 2022 tot en met 2026:

	(Bedragen x EUR 1.000)				
	2022	2023	2024	2025	2026
	budget	budget	budget	budget	budget
Begrotingstotaal (lasten) primaire begroting	30.007	31.030	31.057	31.456	31.929
Kasgeldlimiet 8,5% hierover	2.551	2.638	2.640	2.674	2.714

Uit onderstaand overzicht blijkt dat de kasgeldlimiet in 2022 niet voor meer dan twee kwartalen is overschreden.

Periode	Kasgeldlimiet (x EUR 1000)	Gemiddelde vlottende schuld min liquide middelen (x EUR 1000)	overschrijding (x EUR 1000)	onderschrijding (x EUR 1000)
1e kwartaal	2.551	-11.219		13.770
2e kwartaal	2.551	-15.032		17.583
3e kwartaal	2.551	-18.440		20.991
4e kwartaal	2.551	-17.530		20.081

2. Renterisiconorm

Jaarlijks bij de begroting dient de renterisiconorm over de langlopende schulden te worden berekend. Deze bedraagt 20% van het begrotingstotaal. Daarnaast dient te worden berekend het renterisico van de totale vaste schuld. Het berekende renterisico wordt vergeleken met de renterisiconorm.

Het doel van de renterisiconorm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de gemeente. Dit wordt bereikt door een limiet te stellen aan dat deel van de vaste schuld waarover het rentepercentage in een jaar mag worden aangepast aan de marktrente.

Per jaar mag maximaal 20% van het begrotingstotaal een rentewijziging ondergaan.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat het bedrag waarover renterisico wordt gelopen lager is dan de renterisiconorm.

	(Bedragen x EUR 1.000)					
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Renterisico op vaste schuld	budget	budget	budget	budget	budget	budget
1. Renteherzieningen	0	0	0	0	0	1
2. Aflossingen	4.445	1.949	1.952	1.952	1.952	1.952
3. Renterisico op vaste schuld (1 + 2)	4.445	1.949	1.952	1.952	1.952	1.953

4 Renterisiconorm	2021	2022	2023	2024	2025	2026
4a. Begrotingstotaal (lasten, volgens prim. begroting)	32.518	30.007	31.030	31.057	31.456	31.929
4b. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%	20%	20%
4. Renterisiconorm	6.504	6.001	6.206	6.211	6.291	6.386

Toets Renterisiconorm	2021	2022	2023	2024	2025	2026
3. Renterisico op vaste schuld	4.445	1.949	1.952	1.952	1.952	1.953
4. Renterisiconorm	6.504	6.001	6.206	6.211	6.291	6.386
5. Ruimte onder de norm	2.058	4.053	4.254	4.260	4.339	4.433

Bij het afsluiten van leningen wordt rekening gehouden met de renterisiconorm door te kiezen voor een spreiding in looptijden van de leningen, en/of door te kiezen voor een jaarlijkse aflossing. Daarbij wordt gestuurd op het minimaliseren van de rentelasten.

Renterisico op nog aan te trekken leningen

In bovenstaand overzicht is uitgegaan van de bestaande vaste schuld. In de begroting 2022 is ook een meerjarenraming voor de financieringsbehoefte tot en met 2026 opgesteld. De benodigde extra financiering lang geld loopt op naar € 14,8 miljoen in 2024. Volgens de meerjarenprognose 2023 t/m 2026 zullen wij nog eens € 30 miljoen aan langlopende leningen moeten aantrekken. Voor deze vanaf 2022 aan te trekken leningen is een rentelast in de exploitatie meegenomen.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van deze jaarstukken is daarom het risico opgenomen voor een stijging van de rente voor de komende 4 jaar van jaarlijks van 2,00%. Verder is er uitgegaan van een structureel extra rentelast voor de nog aan te trekken leningen van in totaal € 21 miljoen (exclusief aflossingen) van 2022 t/m 2025.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing hebben wij een rente risico opgenomen voor die nog aan te trekken leningen, waarbij wij voorzichtigheidshalve uitgaan van de omslagrente à 1,5%. De marktrente - op het moment van schrijven - voor leningen met een termijn van 20 jaar is ongeveer 3,5%. Daarmee wordt in het weerstandsvermogen rekening gehouden met een rentestijging van 2,00% voor de jaren 2023 t/m 2026. Het maximaal financieel nadeel is dan € 600.000 t/m 2026 mocht de rente de komende 4 jaar met 2,00% zijn gestegen. De kans daarop achten wij klein, ongeveer 75%. Het berekende risico is daarmee $0,75 \times € 600.000 = € 450.000$. Het gemiddelde rentepercentage van de bestaande langlopende leningen is per 1-1-2023 1,47%.

Kasbeheer

Het kasbeheer omvat het beheer van alle geldstromen, gericht op alle kas- en rekening-courant posities, waaronder het aantrekken van gelden op de geldmarkt en het beleggen van overtollige middelen. Het 'AFS kasstroomoverzicht' op de volgende pagina geeft zicht op de gerealiseerde kasstromen van deze jaarrekening als ook die van vorig jaar en de ramingen van 2022 t/m 2025 per ultimo jaar.

Wij kennen in 2022 een negatieve kasstroom uit operationele activiteiten van € 1.165.000.

Met verrekening van de kasstroom uit investeringen (€ 5.148.000 -/-) en de kasstroom uit financieringen (€ 7.195.000 +/-) zijn de liquide middelen toegenomen met € 396.000 tot € 12.710.000. Hiervan zit € 12.505.000 in de Schatkist.

Tablel: AFS Kasstroomoverzicht per ultimo jaar

x € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025	2026
	Realisatie	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
<i>Liquide middelen 01-01</i>	19.192	12.314	12.710	1.200	1.200	1.200
Resultaat ná bestemming	189	686	264	923	1.841	642
Mutaties in de reserves	-152	-142	-3.063	-47	18	-140
Resultaat uit bedrijfsvoering	37	544	-2.798	875	1.859	501
<i>Aanpassingen voor:</i>						
Afschrijvingen materiële vaste activa	1.232	1.781	1.769	2.169	2.268	2.498
Desinvestering in materiële vaste activa	1.398	0	0	0	0	0
<i>Cashflow</i>	2.667	2.326	-1.029	3.045	4.127	2.999
Aanpassingen resultaat uit bedrijfsvoering:	203	1.532	217	2.659	1.984	-405
Kasstroom op winstbasis	2.870	3.858	-812	5.703	6.111	2.594
Verkoop voorraad grondbedrijf	0	0	0	0	0	0
Investerings voorraad grondbedrijf	-1.543	-509	1.069	-1.193	1.501	-4
Veranderingen in werkkapitaal, exclusief geldmiddelen en kortlopende schulden:	3.225	-4.999	-253	0	0	0
Kasstroom uit operationele activiteiten	4.552	-1.651	5	4.511	7.612	2.590
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-5.811	-5.148	-16.012	-6.894	-11.825	-2.261
<i>Vrije kasstroom</i>	-1.259	-6.798	-16.008	-2.384	-4.213	329
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-5.619	7.195	4.498	2.384	4.213	-329
Mutatie geldmiddelen	-6.878	396	-11.510	0	0	0
<i>Liquide middelen 31-12</i>	12.314	12.710	1.200	1.200	1.200	1.200
WERKAPITAAL 01-01	12.155	-7.246	11.566	-2.352	-2.322	-2.318
Mutatie werkkapitaal	-9.248	4.940	-13.895	-2	-34	-40
WERKAPITAAL 31-12	2.907	-2.306	-2.329	-2.354	-2.356	-2.358

Rentevisie

De marktrente voor leningen 10 jaar met een lineaire fixe aflossing was ultimo 2022 0.39% positief. Daarna is deze gestegen tot 3,32% per 10-03-2023. Voor 20 jaar en 25 jaar lineair is de rente op het moment van schrijven 3,41%. Deze percentages zijn zoals de BNG deze presenteert op de site, het is wel zo dat de werkelijke tarieven over het algemeen lager zijn.

- De lange rentes zijn begin maart 2022 aan het stijgen tot op heden aan het stijgen, deze stijging is tot op heden nog niet gestagneerd. Afhankelijk van de ontwikkeling in de wereldpolitiek zal de rente mogelijk nog verder stijgen dan verwacht.
Dit betekent dat de rente voor aan te trekken leningen in 2023 en daarna een hoger geprijsd zullen zijn. Dit heeft een negatief effect op de exploitatie qua rentelasten.
- De korte rente stijgt nog licht verder; het geldmarkrentetarief voor 3 maands euribor daalde in 2023 2,753% (15-03-2023). Deze rente betalen wij (als negatief, dan ontvangen wij) bij het aantrekken van korte geldleningen (kasgeld oftewel daggeld). Het beleid is gericht op het maximaal aantrekken van kort geld tot maximaal de kasgeldlimiet.

Financiering

De ontwikkeling van de financieringspositie is afhankelijk van de behoefte aan middelen. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de aanwezige eigen financiële middelen en de voorgenomen investeringen.

- Het verloop van het werkkapitaal wordt het komende jaar beïnvloed door diverse factoren vanwege de financieringsbehoefte met betrekking tot de lopende investeringen.
- Langlopende activa (langer dan 1 jaar) worden zoveel mogelijk gefinancierd met lang vermogen.

Uit onderstaand overzicht blijkt de begrote meerjarige financieringsbehoefte voor de jaren 2021 t/m 2026 per 31 december:

Bedragen x EUR 1.000	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Financieringsbehoefte (A):							
Vaste activa + Grondbedrijf	41.555	45.488	58.718	64.691	72.801	72.622	71.946
Financieringsmiddelen (B):							
Geldleningen > 1 jaar*	36.920	43.971	47.356	52.391	58.403	57.582	55.861
Reserves en voorzieningen	12.229	14.051	10.001	10.936	13.001	13.602	14.821
Totaal vaste passiva	49.149	58.022	57.357	63.328	71.404	71.185	70.681
Financieringstekort A - B (1)	-7.594	-12.534	1.361	1.363	1.397	1.437	1.264
Kasgeldlimiet (2):	2.638	2.551	2.638	2.640	2.674	2.714	2.541
Financieringstekort boven de kasgeldlimiet	-10.231	-15.085	-1.276	-1.277	-1.277	-1.277	-1.277

Rente omslag en renteresultaat

In de begroting is de renteomslag berekend volgens de nieuwe methodiek die het BBV voorschrijft. De omslagrente voor het begrotingsjaar 2022 was 1,50%.

- In het schema op de volgende pagina is weergegeven hoe de rente aan de investeringen, grondexploitaties en taakvelden is toegerekend.
- Hierna zijn de totale rentelasten weergegeven. Die komen voor 2022 uit op € 630.527. Hiervan heeft een deel betrekking op leningen die zijn doorgeleend aan derden zoals verbonden partijen. Daar staan rentebaten tegenover.
- Uit het schema blijkt dat het renteresultaat uitkomt op een negatief saldo van € 97.342. Dit saldo ontstaat mede doordat gekozen is voor een renteomslag van 1,5%, waarbij gebruik is gemaakt van de mogelijkheid om het berekende percentage van 2,00% af te ronden binnen de wettelijke bandbreedte van 0,5%.

Renteschema BBV	Rente
a. <u>De externe rentelasten over lange financiering</u>	
Zie begrote staat langlopende leningen	630.527
b. <u>De externe rentebaten</u>	
Rentebate vaste geldleningen	139.382
Totaal door te rekenen externe rente	491.145
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend (Assenrade & Woonzorgzone)	-10.890
c2 De rente van projectfinanciering t.b.v. projecten	
Saldo door te rekenen externe rente	480.255
d1. Rente over eigen vermogen	
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente	480.255
e. De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	393.803
. Renteresultaat op het taakveld treasury	86.452
 Berekening omslagrente percentage:	
Vaste activa (voorm. Staat C) boekwaarde per 1-1-2022 totaal:	41.555.238
Af:	
Grondbedrijf Assenrade	-349.2318
Woonzorgzone (start 1-1-2021)	1.213.458
Kapitaalverstrekkingen	1.721.677.
Lening deelnemingen	1.044.520
Investerings nog niet afgerond	4.362.161
Totaal langlopende leningen u/g	8.035.117
	16.027.703
Over	25.527.535
Toe te rekenen rente aan taakvelden	480.255
 Rente %	1,88%
Te hanteren omslagrente (gelijk aan Begrote rente)	1,50%
(Afronding vindt plaats binnen een veelvoud van 0,5% en een marge van 0,5%.)	
 Renteresultaat door afronding:	
Gehanteerde rente na afronden over € 25.527.535	1,881% 480.255
Rentepercentage voor afronding over € 25.527.535	1,500% 382.913
	97.342

Het resultaat op de rente kapitaallasten geeft per saldo een tekort te zien van € 97.342

• INLEIDING

In programma 3 wordt de ambitie voor besturen en organiseren nader toegelicht. Samen Hatterm vormt het kernprogramma om deze ambitie te verwezenlijken.

De vakdisciplines van bedrijfsvoering zijn mede richtinggevend én ondersteunend aan de uitvoering van dat programma. Er wordt gewerkt vanuit business-partnerschap zodat vakkennis nadrukkelijk(er) wordt ingezet én ontwikkeld ten gunste van goed (be)sturen en functioneren van de organisatie.

In deze paragraaf worden de belangrijkste ontwikkelingen beschreven. Wij verwijzen hier naar deze resultaten. In deze paragraaf benoemen we concreet wat we hebben gerealiseerd.

• RELEVANTE ONTWIKKELINGEN

• Algemeen

De commissie BBV heeft in 2021 een notitie gepubliceerd over de paragraaf bedrijfsvoering. De paragraaf bedrijfsvoering is één van de verplicht op te nemen paragrafen in zowel de begroting als jaarverslag. In de notitie gaat de commissie BBV in op de eisen die gesteld worden aan de paragraaf bedrijfsvoering en doet ze een aantal stellige uitspraken om deze paragraaf verder te optimaliseren.

De programma's en de paragrafen hebben als doel het sturen op hoofdlijnen en de kwaliteit van het inzicht van de raad te bevorderen. Dit betekent dat gemeenten veel ruimte hebben om zelf de programma's en paragrafen vorm te geven. De raad krijgt daardoor niet alleen de rol om de kaderstellende en controlerende functies uit te voeren; de raad heeft ook een plicht tot kaderstellen en controleren. Om voldoende transparantie te bereiken, is het daarom van belang dat de raad zelf aangeeft wat het beleid betreffende de bedrijfsvoering is.

Het sturen op en beheersen van de bedrijfsprocessen zijn niet de primaire verantwoordelijkheid van de raad, maar van het college. De raad moet zich wel een oordeel kunnen vormen over de inrichting en het functioneren van de bedrijfsvoering in de zin dat deze doeltreffend en doelmatig is ingericht. Een paragraaf bedrijfsvoering op voldoende kwalitatief en kwantitatief niveau is daarbij essentieel. De paragraaf bedrijfsvoering geeft gemeenten ook de ruimte om organisatiebrede opgaven en initiatieven toe te lichten.

De paragraaf bedrijfsvoering kent geen voorgeschreven wettelijke structuur. Feitelijk kunnen alle onderwerpen met een overkoepelend karakter die de gemeentelijke bedrijfsvoering en organisatie

betreffen in deze paragraaf aan de orde komen. Voorop staat dat de eigenheid van de gemeente en de wens van de raad bepalend is voor de onderwerpen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Als gevolg van het binnenkort moeten opstellen van een rechtmatigheidsverantwoording door het college, moet de raad afspraken maken met het college over de mate van detaillering in de paragraaf bedrijfsvoering. De paragraaf bedrijfsvoering krijgt hiermee ook een element van een verbeterplan in zich: het college geeft nadere informatie over en de acties die naar aanleiding van eventuele geconstateerde afwijkingen, fouten, onduidelijkheden en begrotingsonrechtmatigheden zijn opgesteld. De wijziging inzake rechtmatigheid zorgt daarmee voor een nadere invulling van de paragraaf bedrijfsvoering.

In dat kader doet de commissie BBV ook een drietal stellige uitspraken:

- In de paragraaf bedrijfsvoering wordt, op basis van de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de gemeenteraad, aanvullende informatie opgenomen over de individueel geconstateerde afwijkingen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- In de paragraaf bedrijfsvoering beschrijft het college welke actie het onderneemt om de afwijkingen in de toekomst te voorkomen.
- Niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van de bepalingen in de Wet Fido en bijhorende Regelingen moeten worden opgenomen en toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Voor de rechtmatigheidsverantwoording gaat het om invoering met verslagjaar 2023. De jaarrekening voor het verslagjaar 2023 wordt in het kalenderjaar 2024 vastgesteld. Naast de wetswijziging zal er nog onderliggende regelgeving moeten worden aangepast waaronder de gemeentelijke verordeningen op grond van de artikelen 212, 213 en 213a. Actualisatie vindt plaats in 2023.

- **Gemeentelijke organisatie**

Een toekomstbestendige organisatie die eveneens aantrekkelijk is om voor te werken, vraagt naast ruimte en faciliteiten om permanent te investeren in ontwikkeling van medewerkers, ook invulling van goed werkgeverschap (binden, boeien en waardering).

De kanteling naar een organisatie die Opgave- en Procesgericht werkt, is het afgelopen jaar ondersteund met workshops en trainingen voor het vormen van teams en het ontwikkelen van teamwerkwijzers. Deze fase zal het komende jaar worden gevolgd door het werken met rollen voor samensturing en procesverbetering.

Het Hybride werken hebben we inmiddels uitgewerkt naar “ activiteit georiënteerd werken”. Het type werk geeft richting aan de plaats waar je het werk uitvoert. Dit concept is ook vertaald naar het huisvestingsvraagstuk. Naast het ontmoeten en werken op kantoor, is het thuiswerken verder doorgevoerd. Het vinden van een goede balans in productiviteit, socialisering en betrokkenheid, staat op de agenda voor de vorming en ontwikkeling van teams. Vanuit centrale organisatiekaders zal ruimte voor afspraken worden geboden aan het team en de individuele medewerker.

- **Kerngegevens**

Kerngegevens:		
	Per 31-12-2022	Per 31-12-2021
Formatie in Fte	99,3	98,7
Bezetting	95,96	93,6
Gemiddelde leeftijd	47,3	46,7
Aantal medewerkers	114	112
Aantal mannen	54	52
Aantal vrouwen	60	60
Ziekteverzuim in %	7,28%	6,64%
Banen met mensen met een arbeidsbeperking in % van aantal Fte's	6	6

De gemiddelde leeftijd is iets toegenomen ten opzichte van 2021.

Het ziekteverzuimpercentage is in 2022 uitgekomen op 7,28. Daarmee laat het percentage een lichte stijging zien ten opzichte van 2021.

Bij de begeleiding en re-integratie van de langdurig zieken is HR intensief betrokken.

- **Informatievoorziening**

Om te kunnen blijven voldoen aan de (wettelijke) eisen voor de interne en externe informatievoorziening, is gezamenlijk door-ontwikkelen noodzakelijk. Het gaat enerzijds om de inrichting en ontwikkeling van centrale (expert) teams in H2O verband. Anderzijds om de inrichting van de sturing op gezamenlijk organisatiedoelen van de drie gemeenten. Beide “krachten” zijn nodig in het verder bouwen aan een robuuste en beheersbare informatievoorziening die ondersteunend is aan de doelen van de drie gemeenten.

Het afgelopen jaar zijn stappen gezet om de (vele) informatiseringprojecten in beeld te brengen. Het is niet eenvoudig gebleken om de projecten op een gedragen manier te prioriteren. Daarbij blijkt de vraag (veel) te groot ten opzichte van de beschikbare resources. Inhuren in deze markt is bovendien problematisch.

Onderwerpen die onvermijdbaar zijn, hebben prioriteit gekregen. Verder lag de focus op afmaken en mogelijk vertragen van projecten waar mee is begonnen.

Het blijft onze ambitie om een meerjarig informatiebeleidsplan op te leveren. De (be)sturing van de samenwerking tussen de CIO office met de 3 organisaties en de onderlinge samenwerking tussen de 3 organisaties afzonderlijk, spelen daarbij een belangrijke rol.

Informatieveiligheid

Om invulling te geven aan de visie op informatiebeveiliging is de CISO structureel betrokken bij een aantal processen. Dit zijn o.a.:

- Wijzigingsbeheer
- Crisisbeheersing (ICT-gerelateerd)
- Projectmanagement
- Incidentmanagement

Sinds afgelopen jaar is er structureel overleg tussen de H2O-gemeenten en de gemeenten Elburg, Nunspeet en Meerinzicht. Dit geldt voor zowel informatiebeveiliging als privacy.

Voor de bewustwording (informatiebeveiliging en privacy) wordt tooling ingezet. Dit jaar is in het kader van project Troje (project informatiebeveiliging Provincie Gelderland) een vragenlijst verspreid en hebben we bezoek gehad van een mysterie guest. De resultaten worden begin 2023 verwacht.

Voor wat betreft de implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) is in 2022 gestart met het beleggen van de verantwoordelijkheden t.a.v. de implementatie van beveiligingsmaatregelen. Het oordeel van de audit op het ISMS uit 2021 was positief. In 2023 zal worden gestart met het opstellen van implementatieplannen per uitvoeringsverantwoordelijke. De voortgang van implementatie zal worden gebruikt voor de jaarlijkse ENSIA-verantwoording.

Financiële impact

De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in het richten en inrichten van de IT samenwerking. Hierdoor is de grip op de gezamenlijk opgaven weliswaar verbeterd, maar zijn we nog niet 'in control' op de randvoorwaarden om projecten succesvol uit te voeren. Dat geldt ook voor de I-begroting. De afgelopen jaren is een stabiel beeld ontstaan over de exploitatie en investeringsbehoeften. Het is nog niet duidelijk of het financieel raamwerk dat hierdoor is ontstaan, ook als kader voor het komende jaar kan worden gebruikt.

- **Automatisering**

De IT in H2O verband raakt ruim 800 medewerkers op 10 verschillende locaties. Na de coronacrisis blijven we ook meer thuis werken en is er feitelijk sprake van het beheren en ondersteunen van ruim 800 verschillende locaties. Verder is sprake van een toename van het aantal medewerkers bij de drie gemeenten, hetgeen zich ook vertaalt naar een grotere hulpvraag aan de i-Dienst.

Deze hulpvraag vraagt een permanente ontwikkeling van de organisatie en meebewegen met technologische ontwikkelingen die onvermijdelijk zijn om een veilige en moderne werkomgeving aan te (blijven) bieden.

De invoering van Teams krijgt een vervolg zodat deze tool de standaard wordt voor iedereen. Hieraan worden digitaal bellen, Outlook in de Cloud en veiligheidsopties toegevoegd. Investerings in techniek blijven noodzakelijk. In dit perspectief is de deelnemer bijdrage aan de gezamenlijke I-Dienst met structureel € 50.000,- bijgesteld.

- **Informatiebeheer**

Informatiehuishouding op orde

We werken in H2O verband aan een gezamenlijk programma om het informatiebeheer voor de drie gemeenten op orde te krijgen. Dit is noodzakelijk door de wettelijke eisen die o.a. gesteld worden door de Archiefwet en de Wet Open Overheid.

Nieuwe eisen inzake Duurzame Toegankelijke Informatiehuishouding en de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer, maar ook het nieuwe gezamenlijke zaakstelsel dat komend jaar in gebruik genomen wordt, maken de noodzaak om de basis op orde te brengen zeer urgent.

Toekomst streekarchief Epe, Hattem en Heerde

Duurzame toegankelijkheid geldt zeker ook voor de oudere archieven, die de gemeente moet bewaren en er op toezien dat nieuwe(re) archiefstukken goed worden beheerd.

Dit is een wettelijke verplichting. De uitvoering daarvan is sinds lange tijd belegd bij het Streekarchief Epe, Hattem en Heerde. De nieuwe ontwikkelingen, zoals hierboven beschreven, stellen eisen aan het (toekomstige) beheer zowel digitaal als analoog. Het Streekarchief kan hieraan niet voldoen zonder extra kosten. Daarom verkennen we de mogelijkheden van samenvoeging met het Streekarchivariaat Noordwest Veluwe. Het voldoen aan de wettelijke eisen en de mogelijke samenvoeging zal echter ook tot hogere kosten gaan leiden. Op basis van het verkennend onderzoek komen wij dit begrotingsjaar met een voorstel.

Restauratie archieven.

In het meerjarenprogramma zijn vanaf 2022 voor de komende 5 jaar gelden opgenomen om de restauratie van de oudere archieven, zoals het Franse archief en de Notariële archieven. Deze uitvoering vindt fasegewijs plaats.

Verbonden partijen

• INLEIDING

Deze paragraaf omvat een lijst van verbonden partijen. Per partij is aangeven hoe deze bijdraagt aan de realisatie van beleidsdoelstellingen.

Het begrip verbonden partij is in artikel 1, eerste lid, onderdeel b van het Begroting en Verantwoording (BBV) als volgt gedefinieerd: Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft."

Bestuurlijk belang

Bestuurlijk belang wordt gedefinieerd als: "Zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht".

Financieel belang

Financieel belang wordt gedefinieerd als: "Een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt".

Een verbonden partij betekent participatie in N.V.'s, B.V.'s, Commanditaire Vennootschappen en gemeenschappelijke regelingen. Ook stichtingen en verenigingen, bedrijfsvoeringsorganisaties en een centrumgemeente-constructie kunnen onder verbonden partijen vallen.

Het BBV schrijft verder voor dat vanaf de begroting 2017 de verbonden partijen gecategoriseerd worden opgenomen in de vorm van een lijst met de volgende onderverdeling:

1. gemeenschappelijke regelingen;
2. vennootschappen en coöperaties;
3. stichtingen en verenigingen;
4. overige verbonden partijen.

Lijst van verbonden partijen:

Ad1: gemeenschappelijke regelingen

- GGD Noord en Oost Gelderland
- Archeologie Hattem-Zwolle-Zwartewaterland
- Omgevingsdienst Noord Veluwe
- Sociale recherche IJssel-Vechtstreek
- Streekarchivariaat
- Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland
- ICT samenwerking Hattem, Heerde en Oldebroek (H2O)
- Samenwerkingsverband Noord Veluwe (*opgeheven per 1 januari 2020*)
- Vervoercentrale Stedendriehoek / Plus OV

Ad2: vennootschappen en coöperaties

- Alliander NV
- Vitens NV
- Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG NV)
- NV Rova
- Ontwikkelingsmaatschappij Hattemerbroek B.V
- Leisurelands
- Powered by Hattem

Ad3: stichtingen en verenigingen

--

Ad4: overige verbonden partijen

--

DEELNEMINGEN GEMEENTE HATTEM

GGD

GGD Noord- en Oost Gelderland gevestigd te Warnsveld

De gemeenten in de regio Noord- en Oost Gelderland zetten zich op bepaalde terreinen van lokale gezondheidszorg samen in voor hun inwoners. Een belangrijke plek daarin hebben gezondheid en hulpverlening.

Doel:

De GGD Noord- en Oost Gelderland heeft tot taak de behartiging van het gemeenschappelijke belang van de deelnemende gemeenten op het gebied van volksgezondheid en milieubeheer.

Betrokkenen:

GGD Noord- en Oost-Gelderland is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten in de regio's Achterhoek, Midden-IJssel/Oost-Veluwe en Noord-Veluwe, waaronder de gemeente Hattem.

Bestuurlijk belang/participatie:

De deelnemende gemeenten hebben hun samenwerking vastgelegd in een gemeenschappelijke regeling, de 'statuten' van de GGD. Hattem neemt deel in het bestuur. Verder wordt bestuurlijk en ambtelijk deelgenomen in diverse portefeuillehoudersoverleggen van de regio.

Financieel belang:

- *Verdeling kosten:* de gemeente Hattem draagt evenals de andere deelnemers middels een jaarlijkse bijdrage per inwoner bij in de kosten van de gemeenschappelijke regeling.
- *Aandelen:* n.v.t.
- *Dividend:* n.v.t.
- *Vermogen:* in de rekening is het nadelig resultaat 2022 verrekend met de reserves.

x € 1.000,--	Begroot 2022	Rekening 2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
<i>Eigen vermogen</i>	2.405	2.656	2.912	2.970	2.909
<i>Vreemd vermogen</i>	2.790	8.787	10.226	7.036	2.631
<i>Resultaat</i>	0	-487	77	69	71

(bron: Jaarstukken GGD-NOG 2022)

Ontwikkelingen:

De prioriteiten van de GGD-NOG zijn de volgende: NOG gezondere jeugd, NOG gezondere leefomgeving, NOG gezonder oud worden en NOG gezondere leefstijl. Deze prioriteiten komen voort uit de bestuursagenda 2019-2023 van de GGD-NOG. Deze prioriteiten sluiten uitstekend aan op de prioriteiten uit het volksgezondheidsbeleid van de gemeente Hattem. Ook sluiten deze

prioriteiten goed aan op de inzet die in Hattem wordt gepleegd op preventie (door bijvoorbeeld JOGG), maar ook op de koppeling die in Hattem wordt gelegd tussen volksgezondheid en de nieuwe omgevingswet.

BNG

N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten gevestigd te 's Gravenhage

Doel:

De bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecificeerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De strategie van de bank is gericht op het behouden van substantiële marktaandeelen in het Nederlands maatschappelijk domein en het handhaven van een excellente kredietwaardigheid (Triple A). Daarnaast streeft zij naar een redelijk rendement voor haar aandeelhouders. De BNG biedt financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering en elektronisch bankieren. Daarnaast neemt zij deel aan projecten in de vorm van publiek private samenwerking.

Betrokkenen:

Overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs, cultuur en openbaar nut (publieke sector).

Bestuurlijk belang/participatie:

De gemeente Hattem participeert in het aandelenkapitaal.

Financieel belang:

- *Algemeen:* De bank is een structuurvennootschap. Het rijk is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en het waterschap. Aangezien de aandeelhouders van de bank alle overheden zijn, is de BNG vanzelfsprekend onderdeel van de publieke sector.
- *Aandelen:* de gemeente Hattem heeft per 1 januari 2022 een aantal van 30.030 aandelen in bezit met een nominale waarde van € 2,50 per aandeel.
- *Dividend*
De nettowinst van BNG Bank over 2021 bedraagt EUR 236 miljoen. De aandeelhouders hebben tijdens de Algemene Vergadering op 21 april 2022 ingestemd met het voorstel om 60% (2020: 50%) van de beschikbare winst na belasting en na aftrek van de compensatie voor de verschaffers van hybride kapitaal uit te keren. Dit komt neer op een dividendbedrag van EUR 127 miljoen. Het dividend bedraagt EUR 2,28 per aandeel van nominaal EUR 2,50.
- *Dividend:* voor 2022 is een dividend geraamd van € 50.000
- *Uitgekeerd dividend 2021* (€ 2,28 per aandeel); € 68.500 (ontvangen in 2022)
- *Uitgekeerd dividend 2020* (€ 1,81 per aandeel); € 54.000
- *Uitgekeerd dividend 2019:* (€ ,127 per aandeel) voor Hattem € 38.000. Gehoor gevend aan de aanbeveling van ECB heeft BNG dit bedrag niet uitgekeerd in 2020. Niettemin is de intentie van BNG om wel tot uitkering over te gaan.
- *Uitgekeerd dividend 2018:* (€ 2,85 per aandeel) voor Hattem € 85.000
- *Uitgekeerd dividend 2017:* (€ 2,53 per aandeel) voor Hattem € 76.000

<i>x € 1 mln.</i>	<i>Begroot 2022</i>	<i>31-12-2021</i>	<i>31-12-2020</i>	<i>31-12-2019</i>	<i>31-12-2018</i>
<i>Eigen vermogen</i>	<i>Niet bekend</i>	5.062	5.097	4.887	4.991
<i>Vreemd vermogen</i>	<i>Niet bekend</i>	143.995	155.262	144.802	132.518
<i>Resultaat</i>	<i>Niet bekend</i>	236	211	163	337

(bron: Jaarstukken BNG 2021)

Ontwikkelingen:

Er is met betrekking tot de BNG een onzekere ontwikkeling van het financieel resultaat en daarmee onzekere winstuitkering voor gemeente. Het resultaat staat onder invloed van een verwachte achterblijvende kredietvraag, een aanhoudend lage rente en stijgende bedrijfslasten om te voldoen aan toenemende (Europese) wet- en regelgeving.

Beleidsvoornemens:

Behoud van substantiële marktaandelen in de Nederlandse publieke sector en semi-publieke domein.

Alliander

N.V. Alliander gevestigd te Amsterdam.

Doel:

Alliander is een netwerkbedrijf dat zorgt voor het vervoeren van energie en daaraan gerelateerde producten aan particuliere en zakelijke klanten op een betrouwbare, veilige en maatschappelijk verantwoorde manier.

Betrokkenen:

Aandeelhouder is een aantal provincies en een groot aantal gemeenten in Zuid-Holland, Friesland, Gelderland, Noord-Brabant en Noord-Holland.

Bestuurlijk belang:

De aandeelhoudersvergaderingen worden bijgewoond door de portefeuillehouder.

Financieel belang:

- *Aandelen:* de gemeente Hattem houdt per 1 januari 2021 169.659 aandelen NV Alliander in bezit met een nominale waarde van € 1,65 per aandeel.
- *Dividend:* voor 2022 is een dividend geraamd van € 100.000
- *Uitgekeerd dividend 2021 (€ 0,74 per aandeel):* € 125.000 (ontvangen in 2022)
- *Uitgekeerd dividend 2020 (€ 0,70 per aandeel):* € 119.000, ontvangen in 2021
- *Uitgekeerd dividend 2019 (€ 0,83 per aandeel):* € 141.000
- *Uitgekeerd dividend 2018 (€ 1,10 per aandeel):* € 186.000
- *Uitgekeerd dividend 2017 (€ 0,67 per aandeel):* € 113.500
- *Uitgekeerd dividend 2016 (€ 0,76 per aandeel):* € 128.500

x € 1 mln.	Begroot 2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019	31-12-2018
<i>Eigen vermogen</i>	4.471	4.470	4.328	4.224	4.129
<i>Vreemd vermogen</i>	5.741	5.739	5.094	4.567	4.216
<i>Resultaat</i>	<i>Niet bekend</i>	242	224	253	334

Bij raadsbesluit d.d. 11 oktober 2021 is het verzoek van Alliander N.V. ingewilligd om als gemeente Hattem over te gaan tot een kapitaalversterking van € 744.100. Dit verzoek is aan de gemeente Hattem als aandeelhouder gedaan om het eigen vermogen te versterken door middel van een reverse converteerbare hybride obligatielening. De raad heeft hierbij overwogen dat zij als publieke aandeelhouder een maatschappelijke verantwoording heeft voor de (maatschappelijk) opgave van Alliander, zijnde de energietransitie.

Daarbij is meegewogen dat ons weerstandsvermogen daar niet onder lijdt en dat rendement in het vooruitzicht is gesteld.

Ontwikkelingen:

N.V. Alliander is het netwerkbedrijf dat in 2009 werd afgesplitst van Nuon.

De gegevens voor het jaar 2021 zijn afkomstig uit het halfjaarbericht van Alliander.

Beleidsvoornemens:

Geen

Vitens

Vitens N.V. gevestigd te Zwolle

Doel:

Het uitoefenen van een publiek (drink)waterbedrijf, daaronder begrepen de winning, productie, transport, verkoop en distributie van water, evenals het verrichten van alles wat met de publieke watervoorziening verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

Betrokkenen:

Aandeelhouders van de vennootschap Vitens N.V. is een aantal provincies en een groot aantal gemeenten in Gelderland, Overijssel, Flevoland en Midden-Nederland.

Bestuurlijk belang:

De gemeente Hattem heeft een wethouder in de aandeelhoudersvergadering.

Financieel belang:

- *Aandelen:* de gemeente Hattem heeft 10.682 aandelen in bezit met een nominale waarde van € 1,--. Jaarlijks zal de directie een voorstel voor dividenduitkering doen. Vanaf 2019 heeft Vitens geen dividend uitgekeerd.
- *Dividend:* voor 2021 is een dividend geraamd van € 0.
- *Uitgekeerd dividend 2020:* € 0
- *Uitgekeerd dividend 2019:* € 0
- *Uitgekeerd dividend 2018:* € 9.600, ontvangen in 2019
- *Uitgekeerd dividend 2017:* € 35.000
- *Uitgekeerd dividend 2016:* € 36.000
- *Achtergestelde lening:* De achtergestelde lening is in 2021 geheel afgelost.

<i>x € 1 mln.</i>	<i>Begroot 2022</i>	<i>31-12-2021</i>	<i>31-12-2020</i>	<i>31-12-2019</i>
<i>Eigen vermogen</i>	<i>Niet bekend</i>	600	557	533
<i>Vreemd vermogen</i>	<i>Niet bekend</i>	1.388	1.340	1.293
<i>Resultaat</i>	<i>Niet bekend</i>	19,4	23,9	11,0

Ontwikkelingen:

Al enige jaren heeft Vitens te maken met financiële ratio's die onder druk staan door het hoge investeringsniveau en de lage WACC. Dat is een ratio die wordt vastgelegd door de Autoriteit Consument en Markt. De ratio heeft als gevolg dat wanneer het bedrijfsresultaat van Vitens boven de WACC uit komt, Vitens de overwinst het jaar daarop in de tarieven moet teruggeven.

Een nieuwe ontwikkeling is de solvabiliteit die ultimo 2019 onder de 30% is gedaald. Hiermee voldoet Vitens niet aan de continuïteitsdoelstelling en daarom wordt er geen dividend uitgekeerd. In de begroting 2022-2025 verwachten we vanaf 2024 dat Vitens weer dividend uitkeert.

Beleidsvoornemens:

Geen

Leisurelands

Leisurelands gevestigd te Arnhem

Doel:

De handelsnaam van RGV Holding BV is Leisurelands. Leisurelands heeft tot taak de behartiging van het gemeenschappelijke belang van de deelnemende gemeenten wat betreft de ontwikkeling van recreatieve en toeristische mogelijkheden in het gebied, dit met bescherming van het landschappelijke karakter. RGV Holding B.V. is eigenaar van in totaal veertien openbare, laagdrempelig toegankelijke recreatiegebieden waaronder jachthaven Hattem en Heerderstrand.

Betrokkenen:

Aan de recreatiegemeenschap wordt onder andere door Veluwe gemeenten deelgenomen, waaronder de gemeente Hattem.

Bestuurlijk belang:

De vergaderingen van het algemeen bestuur worden bijgewoond door de portefeuillehouder.

Financieel belang:

- *Aandelen:* de gemeente Hattem heeft 1 aandeel in Leisurelands.
- *Dividend:* n.v.t.

x € 1.000,--	31-12-2020	31-12-2019	31-12-2018	31-12-2017
<i>Eigen vermogen</i>	73.105	68.893	63.878*)	57.556
<i>Vreemd vermogen</i>	15.288	15.487	14.412	21.679
<i>Resultaat</i>	4.212	4.422	-687*)	1.277

*) herzien in de jaarrekening van 2019

Ontwikkelingen:

Hattem heeft om niet aandelen verworven in de besloten vennootschap RGV Holding. Het verwerven van de aandelen dient een algemeen belang. Met het verkrijgen van de aandelen worden geen financiële verplichtingen aangegaan

De verhouding eigen vermogen/totaal vermogen bedraagt de laatste jaren rond de 82%. Dit veronderstelt een laag risico voor de eigenaren. Het resultaat van Leisurelands is sterk afhankelijk van opbrengsten uit vermogensbeheer. Uit de jaarstukken blijkt dat dergelijke financiële baten van belang zijn om de RGV financieel gezond te houden. Het operationele resultaat laat echter een stijgende lijn zien.

Was in het verleden het operationele resultaat negatief, vanaf 2015 is sprake van een positief resultaat. Als deze lijn wordt vastgehouden wordt het belang van de financiële baten minder en nemen de financiële risico's af. Gezien de solvabiliteit en een geschatte afname van de financiële risico's wordt het risico voor de gemeente laag ingeschat.

Rova

N.V. ROVA gevestigd te Zwolle

Doel:

Het op financieel, milieutechnisch en maatschappelijk verantwoorde wijze exploreren en exploiteren van de afvalzorgplicht van gemeenten.

Betrokkenen:

Aandeelhouders van de vennootschap N.V. ROVA is een groot aantal gemeenten.

Bestuurlijk belang:

De gemeente is vertegenwoordigd in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Financieel belang:

- *Aandelen:* de gemeente Hattem heeft 172 aandelen A in bezit met een nominale waarde van € 113,45.
- *Dividend:* voor 2021 is een dividend geraamd van € 51.000
- *Uitgekeerd dividend 2020 aandelen A (€ 413 per aandeel):* € 71.000, uitgekeerd in 2021
- *Uitgekeerd dividend 2019 aandelen A (€ 469 per aandeel):* € 80.500
- *Uitgekeerd dividend 2018 aandelen A (€ 436 per aandeel):* € 75.000
- *Uitgekeerd dividend 2017 aandelen A (€ 602 per aandeel):* € 103.500
- *Uitgekeerd dividend 2016 aandelen A (€ 744 per aandeel):* € 128.000

<i>x € 1 mln.</i>	<i>Begroot 2022</i>	<i>31-12-2021</i>	<i>31-12-2020</i>	<i>31-12-2019</i>
<i>Eigen vermogen</i>	<i>Niet bekend</i>	40,3	39,0	38,2
<i>Vreemd vermogen</i>	<i>Niet bekend</i>	58,9	53,3	51,5
<i>Resultaat</i>	<i>Niet bekend</i>	5,1	5,0	5,7

Achtergestelde lening: In 2001 is er een achtergestelde lening met de NV ROVA holding afgesloten met een looptijd van 10 jaar, rente 8%. Het saldo van de achtergestelde lening is € 300.374. Op 21 februari 2016 is de lening verlengd voor een periode van 5 jaar tegen dezelfde rente van 8% met daarna een stilzwijgende verlenging van telkens 5 jaar. Hiermee ontstaat een betere mogelijkheid om tussentijds in overleg te bepalen of verlenging van de overeenkomst wenselijk is of dat ineens wordt afgelost. In februari 2021 heeft de directie van Rova kenbaar gemaakt dat deze lening is geprolongeerd tegen dezelfde voorwaarden.

Met ingang van 2012 is het beleid van de Rova om te streven naar een “genormeerd” resultaat van € 3 miljoen. In de begroting van 2023 is uitgegaan van een dividend per aandeel van € 300,-- over het boekjaar 2022.

Ontwikkelingen:

Geen.

Beleidsvoornemens:

Continuering van het huidige niveau van dienstverlening, tegen zo laag mogelijke kosten. N.V. Rova wil de aandeelhouders meer betrekken bij het financiële verloop. Daarom wordt er niet alleen ambtelijk vergaderd over de jaarrekening maar ook over de begroting van het volgend jaar.

H2O

Ontwikkelingsmaatschappij Hattemerbroek B.V. gevestigd te Oldebroek

Doel:

Het samen met de gemeenten Oldebroek en Heerde ontwikkelen van een gemeentelijk bedrijventerrein waarbij de focus primair ligt op :

- werving van bedrijven in de logistiek en distributie (op circa 2/3 deel van terrein);
- vulling door lokale bedrijfsverplaatsingen (op ca. 1/3 deel van het terrein).

Betrokkenen:

De drie gemeenten Heerde, Hattem en Oldebroek zijn aandeelhouders elk voor een gelijk deel.

Bestuurlijk belang:

De structuur van Ontwikkelingsmaatschappij Hattemerbroek BV is in 2010 aangepast. Met de nieuwe structuur en doelstellingen ontstaat een constructie waarbinnen de B.V. zich uitsluitend kan focussen op het bedrijventerrein zelf. Als onderdeel van het Vernieuwde Perspectief wordt de governance verscherpt; het belang daarbij is een duidelijke en op de rol toegesneden deskundige invulling van de samenwerking (door de Directeur/bestuurder van de BV, de Raad van Commissarissen en de aandeelhouders).

Financieel belang:

- *Aandelen:* de gemeente Hattem heeft 1 aandeel in de Ontwikkelingsmij. Hattemerbroek B.V. met een nominale waarde van € 6.000.
- *Dividend:* n.v.t.
- *Garantstelling:* Momenteel staat elk van de 3 gemeenten garant voor € 13 miljoen.

<i>x € 1.000,--</i>	<i>Begroot 2021</i>	<i>31-12-2020</i>	<i>31-12-2019</i>	<i>31-12-2018</i>
<i>Eigen vermogen</i>	592	18	18	-142
<i>Vreemd vermogen</i>	23.868	33.063	27.686	31.700
<i>Resultaat</i>	574	0	160	843

Ontwikkelingen:

Garantstellingen

Bedrijvenpark H2O heeft een door de aandeelhouders gegarandeerde kredietfaciliteit van 39 miljoen bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Elk van de drie gemeenten staat garant voor een derde deel van dat bedrag. De langlopende lening is in 2022 volledig afgelost waarbij bedrijvenpark H2O gebruik maakt van een kortlopende kredietfaciliteit. De kortlopende kredietfaciliteit bedraagt ultimo boekjaar € 4.809.000. Elke gemeente staat garant voor 1/3 deel van € 4.809.000 zijnde € 1,6 mln. Het risicobedrag is 10% van deze € 1,6 miljoen.

Realisatie van het risico 2022

In de begroting 2022 werd dit risico ingeschat op € 690.000,- zijnde 10% van de garantstelling. De laatste ontwikkelingen zijn positief waardoor het risicobedrag 2022 is aangepast naar 10% van het gedeelte van de huidige krediet faciliteit waarvoor wij garant staan zijnde € 160.000.

Beleidsvoornemens:

De Ontwikkelingsmaatschappij Hattemerbroek BV is verantwoordelijk voor de aan- en verkopen van de kavels op het bedrijventerrein Hattemerbroek. Dekking vindt plaats uit de opbrengsten in de grondexploitatie. Door de verbeterde marktsituatie is de verkoop van kavels hoger dan enkele jaren geleden. Vaststelling van de bestemmingsplannen en de verplaatsing van de aansluiting A28 (realisatie vernieuwd perspectief) zijn mede bepalend voor de toekomstige uitgifte van de kavels.

Archeologie **Archeologie Hattem-Zwolle-Zwartewaterland gevestigd te Zwolle.**

Doel:

Het betreft een gemeenschappelijke regeling met het doel om de samenwerking tussen de gemeenten Hattem, Zwartewaterland en Zwolle voort te zetten waarbij de archeologische opgravingsexpertise van de gemeente Zwolle ook wordt ingezet in de gemeente Hattem en aldus tevens wordt gedragen aan het vergroten van inzicht in de regionale archeologische informatie en in de samenhangende bewoningsgeschiedenis van dit gebied. Uitgangspunt hierbij is ook het verdrag van Malta dat beoogt het cultureel erfgoed dat zich in de bodem bevindt beter (integraal) te beschermen. Het gaat om archeologische resten als nederzettingen, grafvelden, en gebruiksvoorwerpen.

Betrokkenen:

Gemeente Hattem, Zwolle en Zwartewaterland.

Bestuurlijk belang:

Verantwoordelijkheid nemen voor archeologie en daarin zelfstandig beleid willen voeren.

Financieel belang:

- *Algemeen:* de kosten voor de adviezen van de archeoloog worden berekend aan de hand van de standaard uurtarieven binnen de eenheid Expertisecentrum van de gemeente Zwolle. De uurtarieven worden jaarlijks aangepast.

Ontwikkelingen:

Geen.

Beleidsvoornemens:

Geen.

Doel:

De Omgevingsdienst voert de milieutaken op de Noord-Veluwe uit. Dit gebeurt in opdracht van haar deelnemers. De Omgevingsdienst biedt hoogwaardige kennis en expertise op het gebied van vergunningverlening, toezicht, handhaving en milieudadvies. De gemeente Hattem is toetreden voor de basis milieutaken.

Betrokkenen:

Aan de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noord-Veluwe wordt door negen deelnemers deelgenomen, waaronder acht Noord-Veluwse gemeenten en de provincie Gelderland.

Bestuurlijk belang:

De gemeente heeft een vertegenwoordiger in het algemeen bestuur.

Financieel belang:

- *Algemeen:* de gemeente Hattem is jaarlijkse een vaste bijdrage verschuldigd voor de uitvoering van de aan de Omgevingsdienst overgedragen basis milieutaken.
- *Aandelen:* n.v.t.
- *Dividend:* n.v.t.
- *Eigen vermogen 2022:* € 712.800 (voor resultaatbestemming)
- *Vreemd vermogen 2021:* € 1.608.500
- *Resultaat:* € 697.800 positief
- De gemeenten betalen een bijdrage aan de omgevingsdienst voor het uitvoeren van de taken. De Hattemse bijdrage voor 2022 is € 232.500,-.

Ontwikkelingen:

De Omgevingsdienst is operationeel sinds 1 april 2013. De gemeente Hattem is toetreden per 1 juli 2013. In oktober 2022 heeft het algemeen bestuur van ODNV besloten tot de fusie tussen de ODNV en de Omgevingsdienst Veluwe IJssel (OVIJ). Het streven is alle voorbereidingen ten behoeve van de fusie in 2023 af te ronden.

Beleidsvoornemens:

Geen.

**Sociale
Recherche****Sociale recherche IJssel-Vechtstreek, gevestigd te Zwolle****Doel:**

De taak en doelstelling van de Sociale recherche is het voorkomen en opsporen van fraude en misbruik van sociale verzekeringswetten en een consult functie. De Gemeenschappelijke Regeling is ontstaan uit het oogpunt van effectiviteit. In een groter dienstverband kan een betere kwaliteit en dienstverlening worden geboden.

Betrokkenen:

Aan de unit Regionale Sociale Recherche van de gemeente Zwolle zijn negen gemeenten aangesloten; Zwolle, Dalfsen, Hardenberg, Ommen, Zwartewaterland, Olst-Wijhe, Kampen, Dronten en Hattem.

Bestuurlijk belang/participatie:

In het bestuursoverleg participeren de wethouders uit de deelnemende gemeenten.

Financieel belang:

- *Algemeen:* de gemeente Zwolle voert de werkzaamheden uit. De kosten worden verrekend op basis van het aantal uitkeringsgerechtigden.
- *Aandelen:* n.v.t.
- *Dividend:* n.v.t.
- *Eigen vermogen 2022:* n.v.t.
- *Vreemd vermogen 2022:* n.v.t.
- *Resultaat:* n.v.t.
- De Hattemse bijdrage (voorschot) voor 2022 is € 14.500,-

Ontwikkelingen:

Geen

Beleidsvoornemens:

Zoveel mogelijk voorkomen en opsporen van fraude en misbruik.

Streek- archief

Gemeenschappelijke Regeling Streekarchivariaat gevestigd te Epe

Doel:

Het beheer en toezicht op openbare archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten op en door derden overgebrachte archief kundige wijze uitvoeren.

Betrokkenen:

Aan deze gemeenschappelijke regeling doen de gemeenten Epe, Heerde en Hattem mee.

Bestuurlijk belang:

De drie colleges van B&W nemen de besluiten voor een goede uitvoering van de Archiefwet 1995.

Financieel belang:

- *Algemeen:* De gemeenten worden ondersteund door een archiefcommissie uit hun midden. Deze commissie adviseert hen over aangelegenheden in de archief technische of personele sfeer.
- *Verdeling kosten:* de bijdrage in het streekarchief bedraagt een deel van de salariskosten van de streekarchivaris en van de kosten van de archiefbewaarplaats.
Het aandeel in de exploitatielasten wordt verdeeld op basis van de strekkende meters archiefruimte, die elk van de gemeenten in de archiefbewaarplaats gebruiken. Deze verdeling wordt eens in de vijf jaar vastgesteld.
- *Aandelen:* n.v.t.
- *Dividend:* n.v.t.
- *Eigen vermogen 2022:* n.v.t.
- *Vreemd vermogen 2022:* n.v.t.
- De Hattemse bijdrage (voorschot) voor 2022 is € 39.500,-

Ontwikkelingen:

De gemeenten Epe, Hattem en Heerde brengen hun analoge te bewaren archieven over aan het Streekarchief Epe, Hattem en Heerde (EHH). Echter, voor de overdracht van digitale informatie in een e-Depot heeft het Streekarchief nog geen oplossing. Om hier richting aan te geven heeft het Streekarchief in juni 2020 een businesscase opgesteld, waarin een 4-tal scenario's voor het e-Depot zijn uitgewerkt. Het voorkeursscenario wat hieruit naar voren kwam is om aan te sluiten bij een archiefdienst met een e-Depotvoorziening. In 2022 is een verkennend onderzoek gestart naar de aansluiting bij Streekarchivariaat Noordwest Veluwe (SNWV) en de opheffing van Streekarchief EHH.

Beleidsvoornemens:

Geen

Doel:

De VNOG wil een maatschappelijk aanvaardbaar niveau van veiligheid bereiken. Dit doet de VNOG door te zorgen voor een doelmatig georganiseerde hulpverlening op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing geneeskundige hulpverlening bij rampen en handhaving van openbare orde en veiligheid.

De opgave voor de VNOG is: "Minder: incidenten, slachtoffers en schade".

Om dit te bereiken zijn er drie maatschappelijke doelstellingen geformuleerd:

1. Het voorkomen en beperken van incidenten, rampen en crisis.
2. Het bestrijden van incidenten, rampen en crisis.
3. Herstel na een ontwrichte situatie.

Betrokkenen:

In deze gemeenschappelijke regeling werken 22 gemeenten - onderverdeeld in een zestal clusters - in de provincie Gelderland samen op het gebied van veiligheid.

De gemeente Hattem vormt samen met de gemeenten Elburg, Heerde en Oldebroek het cluster Veluwe-Noord.

Bestuurlijk belang:

Het Algemeen Bestuur wordt gevormd door alle burgemeesters van de deelnemende gemeenten. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit de bestuurlijke vertegenwoordigers (burgemeesters) van de clusters.

Financieel belang:

- *Algemeen:* De gemeenteraad wordt geïnformeerd aan de hand van de planning & control documenten van de VNOG. De vergaderfrequentie van het Algemeen- en Dagelijks Bestuur is vier keer per jaar.
- *Verdeling kosten:* de gemeentelijke bijdrage is het aandeel in de exploitatielasten en is gebaseerd op een bedrag per inwoner.

<i>x € 1 mln.</i>	<i>Begroot 2022</i>	<i>Rekening 2022</i>	<i>31-12-2021</i>	<i>31-12-2020</i>	<i>31-12-2019</i>
<i>Eigen vermogen</i>	8.776	17.183	15.525	14.546	7.789
<i>Vreemd vermogen</i>	48.954	35.715	38.213	42.340	45.721
<i>Resultaat</i>	0	2.360	5.256	4.929	4.149

(bron: Voorlopige Jaarstukken VNOG 2022)

- *Resultaat 2022:* Jaarrekening is nog niet vastgesteld. Begroot is een bijdrage van € 593.000
- *Aandelen:* n.v.t.
- *Dividend:* n.v.t.

Ontwikkelingen:

Op 1 januari 2017 is de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling van de VNOG van kracht. Onderdeel van de nieuwe regeling is een nieuw financieel verdeelmodel, gebaseerd op het gemeentefonds.

De programmabegroting 2019-2022 is een vervolg op de zero based begrotingen van 2017 en 2018, waarbij evenwicht is aangebracht in beleid en financiën gerelateerd aan de ambitie en doelen van de VNOG en de signaleerde nieuwe ontwikkelingen.

De insteek daarbij is een sobere en doelmatige organisatie. Ondertussen wordt ook gekeken naar innovatieve ontwikkelingen/ modernisering die op termijn mogelijk ook tot besparingen kunnen leiden.

Beleidsvoornemens:

Geen

ICT H2O

ICT samenwerking Hattem, Heerde en Oldebroek (H2O)

Doel:

De samenwerking moet leiden tot schaalvoordelen en kostenbesparingen op het gebied van informatisering en automatisering.

Het doel van deze gemeenschappelijke regeling is een verder professioneel beheer van onze IT infrastructuur en services op het gebruik van moderne tooling.

Betrokkenen:

Aan deze gemeenschappelijke regeling doen de gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek mee.

Bestuurlijk belang:

Het bestuur van de GR wordt gevormd uit de portefeuillehouders van de afzonderlijke colleges.

Financieel belang:

Begroting van de GR is gebaseerd op een Producten en Diensten Catalogus (PDC). Deze wordt jaarlijks gemonitord. De kosten worden specifiek toegerekend aan de gemeenten (vertaald in een deelnemer bijdrage per gemeente)

x € 1.000,--	Begroot 2022	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
<i>Eigen vermogen</i>	60	-307	-232	110	
<i>Vreemd vermogen</i>	2.013	2.587	2.671	2.582	
<i>Resultaat</i>	50	-317	292	-14	

Ontwikkelingen:

Bij de inzet en ontwikkelingen van techniek wordt geanticipeerd op het realiseren van de doelstellingen (dienstverlening en bedrijfsvoering).

Beleidsvoornemens:

Geen.

SNV

(Inkoop)samenwerkingsverband Noord Veluwe

Doel:

Uitwisseling van expertise, schaalvoordelen en kostenbesparingen.

Betrokkenen:

Aan deze gemeenschappelijke regeling doen de gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek mee en de gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Putten, Zeewolde, Sociale Dienst Veluwerand (SDV), Regio Noord-Veluwe (RNV), Gastvrije Randmeren en Omgevingsdienst Noord-Veluwe (ODNV).

Bestuurlijk belang:

Geen formele samenwerking, maar wel een ambtelijke afstemming.

Financieel belang:

Afhankelijk van aantal aanbestedingstrajecten.

Ontwikkelingen:

In dit samenwerkingsverband heeft Hattem de strategische taak Mobiliteit en Bereikbaarheid Noord-Veluwe op zich genomen. Doel is een behoud en verbetering van de doorstroming op de A28. In het kader van Smart Mobility komt voor onze gemeente onder meer een snelfietspad naar Apeldoorn in beeld.

Beleidsvoornemens:

Geen.

Plus OV

Vervoerscentrale Stedendriehoek / Plus OV te Lochem

Doel:

Samenwerking op het gebied van aanvullend openbaar vervoer. Door het combineren van vervoersstromen kan het vervoer efficiënter worden vormgegeven.

Betrokkenen:

Aan deze gemeenschappelijke regeling doen de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Hattem, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen mee.

Bestuurlijk belang:

In het bestuur zitten wethouders uit alle 9 gemeenten.

Financieel belang:

De gemeentelijke bijdrage bedraagt over 2022 begroot € 469.000 en werkelijk € 424.000.

x € 1.000,--	Begroot 2022	Rekening 2022	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
<i>Eigen vermogen</i>	572	576	410	621	461
<i>Vreemd vermogen</i>	3.880	4.631	6.878	7.227	4.124
<i>Resultaat</i>	100	55	24	160	312

(bron: Concept Jaarstukken Plus OV 2022)

Hattem neemt af: leerlingenvervoer basisonderwijs, individueel vervoer jeugd (routegebonden), vraagafhankelijk WMO-vervoer (regiotaxi) en dagbesteding vervoer (routegebonden).

Ontwikkelingen:

De uitvoering van het vraagafhankelijk vervoer (voorheen regiotaxi) is per januari 2017 overgenomen van de provincie. Per augustus 2017 is voor alle 9 gemeenten het routegebonden vervoer (leerlingenvervoer en vervoer naar dagbesteding/ jeugdhulp) gestart. PlusOV is een organisatie in opbouw en is aan het door ontwikkelen.

Beleidsvoornemens:

Geen.

Powerd by Hattem

Powered by Hattem

Doel:

Het stimuleren van alle mogelijke en denkbare duurzame initiatieven in de gemeente Hattem en het reduceren van energiegebruik.

Betrokkenen:

De coöperatie kent leden, o.a. gemeente Hattem bezit certificaten.

Bestuurlijk belang:

Geen formele samenwerking, maar wel een ambtelijke afstemming.

Financieel belang:

- *Aandelen*: de gemeente Hattem heeft 60 certificaten op naam in bezit met een nominale waarde van € 250 per stuk.
- *Winstuitkering*: n.v.t.

Ontwikkelingen:

Geen.

Beleidsvoornemens:

Geen.

• INLEIDING

Grondexploitatie is het proces waarbij grond wordt aangekocht, bouw- en woonrijp wordt gemaakt om vervolgens de grond te verkopen voor de bouw van woningen of bedrijven. Gronden welke buiten het grondexploitatieproces vallen worden door de Algemene Dienst beheerd.

Het grondbeleid heeft een grote financiële impact. De grondexploitatie (inclusief de resultaten hieruit) is een onderdeel van de totale exploitatie van de gemeente. Gelet op de risico's in relatie tot de omvang van de bedragen, waarover het op dit terrein gaat, zijn de financiële risico's van groot belang voor de algemene financiële positie van de gemeente.

• ONTWIKKELINGEN

In 2022 speelde het volgende in Hattem op gebied van grondbeleid.

• Assenrade

In Assenrade zijn in totaal 280 woningen gebouwd. De totale lasten van de ontwikkeling van dit plangebied bedragen tot nu toe € 18,247 miljoen. De verkoopopbrengsten bedroegen € 18,645 miljoen. T/m 2020 is tussentijds € 317.000 winst genomen. Ook in 2022 is gewerkt aan de afronding van het woonrijp maken van de wijk. Er zijn kleine aanpassingen getroffen ten behoeve van verkeersveiligheid en het verbeteren van de doorgaande fietsroute door de wijk. Ook is gewerkt aan het groene entreegebied rondom het gasvulpunt. In 2023 zal de grondexploitatie naar verwachting worden afgesloten.

• Bedrijvenpark H2O

De actuele situatie rondom de gronduitgifte van de totale oppervlakte van 50 ha van bedrijvenpark H2O is als volgt:

69% geleverd;

3% koopovereenkomst;

14% optieovereenkomst;

14% beschikbaar.

In het kader van het Vernieuwd Perspectief is de afgelopen jaren gewerkt aan de planologische procedures voor de drie bestemmingplannen (plandeel Hattem, plandeel Oldebroek en Aansluiting A28). Alle bestemmingsplannen zijn vastgesteld en onherroepelijk. Ook voor de realisatie van de aansluiting A28 zijn alle benodigde zaken in gang gezet en is in 2022 een begin gemaakt. De provincie Gelderland is de trekker van het project 'aanleg van de aansluiting'.

De bedrijfskavels van het Hattems plandeel zijn voor een aanzienlijk deel verkocht of in optie uitgegeven. De verwachting is dat het terrein in 2 a 3 jaar volledig zal zijn uitgegeven, veel sneller dan in eerdere

prognoses werd ingeschat. Dit heeft vanzelfsprekend een positief effect op de grondexploitatie. Restrisico's zijn de aansluiting op het elektriciteitsnet en de stijgende bouwkosten, maar de inschatting is vooralsnog niet dat dit een groot effect op het uitgifte tempo zal hebben. Het Eigen vermogen was eind 2021 € 592.375 en is naar verwachting flink gegroeid in 2022. (De jaarcijfers zijn op het moment van schrijven nog niet definitief).

Woonzorgzone (Voormalig Ijsbaanterrein)

- Voor de gemeentelijke gronden van de oude ijsbaan en omgeving werd eind 2019 een nieuwe visie op de ontwikkeling naar woonzorgzone met IKC vastgesteld. In 2020 is de visie uitwerkt in een Stedenbouwkundig Plan, als basis voor een bestemmingsplan. Dat bestemmingsplan is in december 2021 vastgesteld. Tegelijkertijd werd een gemeentelijke grondexploitatie geopend. Er is sprake van actief grondbeleid – de gemeentelijke kosten van planvoorbereiding worden gedekt door de verkoop van de bouw kavels waar de woongebouwen op gerealiseerd gaan worden. Als gevolg van een uitspraak in voorlopige voorziening en beroep tegen het vaststellingsbesluit loopt het proces vertraging op. In 2022 is de verdere voorbereiding in intensiteit omlaag gebracht. Naar verwachting volgt rond de zomer 2023 uitspraak in bodemprocedure.

Transformatie 't Veen

- Voor de transformatie van 't Veen is gelijktijdig met de vaststelling van het Ontwikkelkader in december 2019 een gemeentelijke grondexploitatie opgesteld. De gemeente hanteert nog steeds een stimulerend-facilitair grondbeleid. Om enkele noodzakelijke verwervingen te kunnen plegen, is de gemeente situationeel actiever en werkt daarbij nadrukkelijk samen met marktpartijen, OHG (Ontwikkelings- en herstructureringsmaatschappij Gelderland) en provincie Gelderland. De gemeentelijke kosten van de transformatie (plankosten, infrastructurele werken en de verkabeling) moeten worden gedekt door eigen middelen (voorziening), kostenverhaal (o.b.v. anterieure overeenkomsten en kostenverhaalsregels in het nieuwe bestemmingsplan) en subsidies. Grote behaalde successen uit 2022 zijn:
 - a) vervolg bouw van woningen op 't Veen-Noord,
 - b) toekenning provinciale subsidie verkabeling,
 - c) toevoeging als Sleutelproject in regio Zwolle, en
 - d) Basisontwerp voor de verkabeling definitief.

• RISICO'S

Als algemene risico's in de grondexploitatie kunnen genoemd worden:

- het niet tijdig kunnen verwerven van gronden en het stijgen van aankooprijzen;
- stagnerende vraag naar grond (bijv. economische omstandigheden);
- planschadeclaims;
- milieu/bodemrisico's;
- tijdsduur/renteverliezen;
- hogere kosten en lagere opbrengsten dan voorzien in de exploitatieberekeningen;
- gewijzigde wetgeving;
- planologische procedure wordt niet succesvol afgerond.

In de exploitatieberekeningen wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met deze risico's. Verder worden de exploitatieopzetten jaarlijks herzien om de financiële situatie zo goed mogelijk in beeld te brengen en zo nodig maatregelen te nemen.

• FINANCIËLE POSITIE

Voor elk door de gemeente geïnitieerd ruimtelijk plan wordt een berekening opgesteld, die in feite de financiële vertaalslag is van de voorgenomen ruimtelijke ingreep. Deze berekening ofwel grondexploitatie geeft (een financieel) inzicht in het geheel van activiteiten en werkzaamheden voor verwerving, het bouw- en woonrijp maken en de uitgifte van gronden, en is daarmee het instrument op basis waarvan de financieel-economische

uitvoerbaarheid van ruimtelijke plannen kan worden afgeleid. Na vaststelling van deze grondexploitatie door de raad, geldt deze als (financieel) kader voor de uitvoering. Vervolgens wordt de grondexploitatie jaarlijks geactualiseerd.

De 'reserve grondexploitatie' laat het weerstandsvermogen zien van de grondexploitatie, waaruit de risico's dienen te worden opgevangen. Risico's in de grondexploitatie kunnen bijvoorbeeld voortvloeien uit de vertraging van het in exploitatie nemen van complexen, tegenvallende grondverkopen of hogere investeringen. Om de financiële gevolgen van het zich voordoen van risico's van het lopende complex Assenrade (deels) op te vangen, is bij het opstellen van de Notitie Reserves en Voorzieningen 2017 een volume van € 83.000 berekend. De reserve heeft ultimo 2022 een peil van € 0.

- **Exploitatie/Resultaatverwachting**

In 2022 waren de volgende complexen in exploitatie: Assenrade, Woonzorgzone en het bedrijvenpark H2O.

De exploitatie van het bedrijvenpark H2O is met ingang van 2006 overgenomen door de Ontwikkelingsmaatschappij Hattemerbroek B.V. (exclusief de grondaankopen). Het college en de raad worden op de hoogte gehouden van de activiteiten. Nadat bij de jaarrekening 2012 besloten was om het plandeel Hattem tot 2020 op non-actief te zetten, heeft de ontwikkelingsmaatschappij inmiddels de ontwikkeling ter hand genomen. De betreffende kavels zijn najaar 2020 door Gemeente Hattem overgedragen. Het bedrijvenpark maakt H2O geen onderdeel meer uit van de grondexploitatie.

In 2021 is gestart met het afronden van het woonrijp maken van het complex Assenrade. In 2023 zal de grondexploitatie Assenrade naar verwachting worden gesloten.

In 2021 is gestart met het project de Woonzorgzone. Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening 2022 is er nog niet gestart met het bouwrijp maken van dit complex.

- **Percentage of Completion (POC)**

In de Financiële Verordening regelt artikel 16 dat de rekenregel 'Percentage of Completion' (POC) wordt toegepast op grondexploitaties waarvan de looptijd maximaal 10 jaar bedraagt.

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moet voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hierbij moet de POC-methode worden gevolgd. Op basis van deze berekeningsmethode bedraagt de tussentijdse winstneming in 2022 € 0.

Naar verwachting worden in 2023 de laatste kosten voor woonrijp maken gemaakt, waarna definitieve winstneming kan plaatsvinden.

- **Bedrijventerrein Hattemerbroek**

Jaarlijks wordt de grondexploitatieberekening van het bedrijventerrein Hattemerbroek geactualiseerd. De gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek hadden tot 2020 voor het negatieve saldo van de grondexploitatieberekening een verliesvoorziening zodat elk van de drie gemeenten garant stond voor een derde deel van het negatieve saldo. De verliesvoorziening is in de jaarrekening van 2019 opgeheven omdat de uitkomst van de grondexploitatie (contante waarde) vanaf toen positief was.

Decentralisaties

• INLEIDING

Per 1 januari 2015 is vanuit het Rijk een groot aantal zorgtaken met budgetten overgedragen naar de gemeente.

Onderstaand wordt inzicht gegeven in de stand van zaken van de financiële uitnutting van de budgetten Sociaal Domein. De peildatum voor financiële mutaties is 8 maart 2023.

Voorlopige uitkomsten

De lastenbudgetten (na wijzigingen) voor Jeugdzorg, Wmo 2015 en Participatie samen bedragen € 5.649.500. Per saldo is € 5.033.500 aan lasten gerealiseerd en is het **resultaat € 616.000 positief**.

Dit resultaat komt tot stand door een nadeel van € 117.000 op de 'nog te betalen posten (NTB)' uit 2021. Het voordeel op het budget 2022 bedraagt € 733.000.

Het betreft een voorlopig resultaat dat mogelijk nog wordt aangepast als daar na ontvangst en controle van de productieverantwoordingen en controleverklaringen Jeugdzorg en Wmo 2015, aanleiding toe is.

Per domein wordt een analyse op hoofdlijnen gegeven van het berekende resultaat.

Zoals vanaf de begroting 2019 gemeld ontbreekt het exacte inzicht in de ontwikkeling van de baten. Dit wordt veroorzaakt doordat nog van een relatief klein deel van de ontvangen middelen sociaal domein de baten exact bekend zijn. Dit betreft de integratie-uitkering (IU) Participatie WSW en bij Jeugd Voogdij/18+. Dit was de situatie ten tijde van het opstellen van de primaire begroting 2022. Met de wijzigingen in relatie tot het woonplaatsbeginsel is eind 2022 er nog alleen voor de IU WSW inzicht in het exacte bedrag. In het deel algemene uitkering worden wel de totaalmutaties Jeugd en Wmo op macroniveau in de circulaire opgenomen, maar niet meer de bedragen per gemeente.

Extra-comptabel berekenen we met behulp van de rekentool van Pauw wat het Hattemse aandeel in de afzonderlijke mutaties zou moeten zijn en verwerken we de mutaties in een begrotingswijziging. Dit na besluitvorming door de raad over de voor- en najaarsnota.

De mutaties uit de decembercirculaire 2022 zijn wel als gerealiseerde baten verantwoord maar konden niet meer worden verwerkt in een begrotingswijziging van baten en lasten. Voor het sociaal domein is voor continuïteit van zorg Wmo en Jeugd € 12.500 ontvangen. Afhankelijk van het bedrag dat in de loop van 2023 als compensatie meerkosten aan zorgaanbieders wordt toegekend passen we in de voor- of najaarsnota 2023 het lastenbudget aan.

Toerekening personele kosten, overhead en uitvoeringskosten

De personele kosten zijn berekend aan de hand van de uren tijdschrijven. Dit vormt ook de basis voor de extra comptabele berekening van de overhead. De werkelijke personele kosten zijn aan de begrote kosten. De

overheadkosten in de jaarrekening gelijk aan de begroting. De inhuur- en de uitvoeringskosten zijn gebaseerd op de inkoopfacturen.

Externe zorgkosten, NTB en productieverantwoordingen

De ontvangen en goedgekeurde facturen zijn in de overzichten verwerkt. Er is een voorlopige inschatting gemaakt en geboekt van de kosten voor Zorg In Natura (ZIN) Jeugdzorg en Wmo waarvan in 2022 nog geen facturen zijn ontvangen, de zogenaamde 'nog te betalen posten' (NTB). De NTB voor Jeugdzorg ZIN bedraagt afgerond € 100.000 en voor Wmo ZIN € 33.000.

Na ontvangst van de productieverantwoordingen voor Jeugdzorg en Wmo kan worden bepaald of de inschattingen van de NTB's nog bijgesteld dienen te worden. De productieverantwoordingen en accountantsverklaringen worden uiterlijk eind april verwacht. Dan wordt de eindstand NTB opgemaakt en kan de accountant in mei de controle van het Sociaal Domein uitvoeren.

Opbouw rapport en overzichten

In de overzichten wordt eerst voor het Sociaal Domein als geheel en vervolgens per domein afzonderlijk een overzicht gegeven van de resultaten.

• FINANCIËLE REALISATIE 2022

Sociaal Domein 2022

Lasten - Budget en realisatie uitgesplitst per domein en per kostensoort

DOMEINEN	Budget		Lasten				Restant Budget
	Initiele Begroting	Budget na aanpassing (B)	Geboekte kosten (G)	Afloop 2021 (NTB/NTO) (A)	Raming 2022 (NTB/NTO) (R)	Totale kosten 2022 (TK=G+A+R)	(B-TK)
Jeugdzorg	€ 2.752.487	€ 2.731.175	€ 2.099.607	€ 26.419	€ 106.000	€ 2.232.026	€ 499.149
Wmo	€ 1.776.532	€ 1.743.120	€ 1.697.905	€ 3.768	€ 37.000	€ 1.738.673	€ 4.447
Participatie	€ 1.149.597	€ 1.175.426	€ 1.158.634	€ -7.807	€ -88.052	€ 1.062.775	€ 112.651
	€ 5.678.616	€ 5.649.721	€ 4.956.146	€ 22.380	€ 54.948	€ 5.033.474	€ 616.247

KOSTEN-SOORTEN	Budget		Lasten				Restant Budget
	Initiele Begroting	Budget na aanpassing (B)	Geboekte kosten (G)	Afloop 2010 (NTB/NTO) (A)	Raming 2022 (NTB/NTO) (R)	Totale kosten 2022 (TK=G+A+R)	(B-TK)
Directe kosten	€ 4.359.799	€ 4.330.904	€ 3.743.859	€ 22.380	€ 54.948	€ 3.821.187	€ 509.717
Uitvoering	€ 918.817	€ 918.817	€ 812.287	€ -	€ -	€ 812.287	€ 106.530
Overhead	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000	€ -	€ -	€ 400.000	€ -
	€ 5.678.616	€ 5.649.721	€ 4.956.146	€ 22.380	€ 54.948	€ 5.033.474	€ 616.247

De *directe kosten* zijn de zorg gerelateerde 'out of pocket'-kosten.

De *uitvoeringskosten* zijn de directe personele kosten van medewerkers in dienst van de gemeente en externe inhuur. En tevens de kosten van ondersteuning door de uitkering-administratie Oldebroek en van de regioteams Jeugd en Wmo.

De *overheadkosten* worden in lijn met de voorschriften BBV vanaf 2017 niet meer als directe kosten op de producten geboekt, maar binnen het programma Bedrijfsvoering.

Reserve Sociaal Domein

Sinds 2018 is het deel van de reserve Sociaal Domein dat vanaf 2015 beschikbaar was als egalisatiereserve volledig ingezet en is de reserve ultimo 2018 'leeg'.

Wel zijn er nog middelen geormerkt en beschikbaar voor Wtcg en voor MO/BW.
De ontwikkeling van de reserve sinds 2016 en de stand per ultimo 2022 is als volgt:

Ontwikkeling deel Wtcg binnen de reserve Sociaal Domein	
Toevoeging resultaat 2016	€ 153.790
Onttrekking 2017	-/- € 40.967
Onttrekking 2018	-/- € 17.794
Geen mutatie in 2019	€ 0
Onttrekking 2020	-/- € 5.426
Geen mutatie in 2021	€ 0
Geen mutatie in 2022	€ 0
Reserve Sociaal Domein ultimo 2022 - deel Wtcg	€ 89.423

Ontwikkeling deel MO/BW binnen de reserve Sociaal Domein	
Beginstand 1-1-2018	€ 0
Toevoeging 2018	€ 140.000
Toevoeging 2019	€ 178.500
Toevoeging 2020	€ 120.000
Toevoeging 2021	€ 169.115
Onttrekking 2021	-/- € 22.899
Reserve Sociaal Domein ultimo 2021 - deel MO/BW	€ 584.716
Toevoeging 2022	€ 240.355
Reserve Sociaal Domein ultimo 2022 - deel MO/BW	€ 825.072

Voorstel bestemming reserve Sociaal Domein

De middelen Wtcg en MO/BW blijven geormerkt en aanwezig in de reserve Sociaal Domein die ultimo 2022 een bedrag van € 914.495 bevat.

Conform de besluitvorming bij de najaarsnota 2022 wordt het overschot financiële bijdrage 2021 Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen (MO/BW) toegevoegd aan de reserve.

• Specificatie Jeugdzorg 2022

Lasten - Budget en realisatie uitgesplitst per kostensoort

Jeugdzorg	Budget		Lasten				Restant Budget
	Initiele Begroting	Budget na aanpassing (B)	Geboekte kosten (G)	Afloop 2021 (NTB/NTO) (A)	Raming 2022 (NTB/NTO) (R)	Totale kosten 2022 (TK=G+A+R)	(B-TK)
ZIN	€ 1.903.000	€ 1.921.688	€ 1.394.226	€ 35.874	€ 100.000	€ 1.530.100	€ 391.588
PGB	€ 140.000	€ 100.000	€ 79.800	€ -9.455	€ 6.000	€ 76.345	€ 23.655
Uitvoering	€ 484.248	€ 484.248	€ 403.631	€ -	€ -	€ 403.631	€ 80.617
Overhead	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	€ -	€ -	€ 150.000	€ -
Innovatie	€ 20.000	€ 20.000	€ 16.460	€ -	€ -	€ 16.460	€ 3.540
Veilig Thuis	€ 55.239	€ 55.239	€ 55.490	€ -	€ -	€ 55.490	€ -251
	€ 2.752.487	€ 2.731.175	€ 2.099.607	€ 26.419	€ 106.000	€ 2.232.026	€ 499.149

Toelichting:

- Vooruitlopend op de productieverantwoordingen die in maart/april 2023 van de zorgaanbieders worden ontvangen is bij ZIN een raming NTB van € 100.000 opgenomen.
- De compensatie meerkosten Jeugd en Wmo uit de decembercirculaire 2021 Gemeentefonds bedraagt voor Jeugd € 13.500 is bij de Voorjaarsnota 2022 aan het lastenbudget toegevoegd.
- De 'Afloop 2021 NTB/NTO' leidt tot een nadeel van € 36.000 bij ZIN ten opzichte van de opgenomen NTB van € 165.000.
- Ten opzichte van het budget in 2022 van € 1.921.500 zijn de zorgkosten ZIN € 427.500 lager. Het budget 2022 is afgerond € 400.000 lager dan het budget ZIN in 2021. Dit heeft alles te maken met de veranderingen sinds 2022 van de bekostiging van de jeugdzorg in relatie tot het woonplaatsbeginsel. Vanaf 2022 komen de zorgkosten van een aantal cliënten die relatief dure zorg nodig hebben niet meer voor rekening van de gemeente Hattem. Bij de begroting 2023 hebben we geanticipeerd op een daling en de begroting ZIN bijgesteld naar € 1.700.000.
- De kosten Persoonsgebonden budget (PGB) zijn afgerond € 23.500 lager dan begroot. Er is al enige jaren een voortdurende afname van het aantal cliënten dat gebruik maakt van een PGB.
- De uitvoeringskosten zijn € 80.000 lager dan begroot doordat er uitvoering van regionale projecten ad € 50.000 in 2022 niet is gestart. Ook is er een niet begrote meevaller van € 30.000 als baten geboekt.

Lasten - Budget en realisatie uitgesplitst per kostensoort

Wmo	Budget		Lasten				Restant Budget
	Initiele Begroting	Budget na aanpassing (B)	Geboekte kosten (G)	Afloop 2021 (NTB/NTO) (A)	Raming 2022 (NTB/NTO) (R)	Totale kosten 2022 (TK=G+A+R)	(B-TK)
ZIN	€ 952.676	€ 969.264	€ 968.768	€ 12.195	€ 33.000	€ 1.013.963	€ -44.699
PGB	€ 150.000	€ 100.000	€ 83.600	€ -8.427	€ 4.000	€ 79.173	€ 20.827
Uitvoering	€ 333.979	€ 333.979	€ 315.624	€ -	€ -	€ 315.624	€ 18.355
Overhead	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	€ -	€ -	€ 150.000	€ -
Wtcg	€ 63.877	€ 63.877	€ 60.851	€ -	€ -	€ 60.851	€ 3.026
Algemene vz	€ 126.000	€ 126.000	€ 119.062	€ -	€ -	€ 119.062	€ 6.938
	€ 1.776.532	€ 1.743.120	€ 1.697.905	€ 3.768	€ 37.000	€ 1.738.673	€ 4.447

Toelichting:

- Vooruitlopend op de productieverantwoordingsen die in maart/april 2023 van de zorgaanbieders worden ontvangen is bij ZIN een raming NTB van € 33.000 opgenomen.
- De compensatie meerkosten Jeugd en Wmo uit de decembercirculaire 2021 Gemeentefonds bedraagt voor Wmo € 16.500 is bij de Voorjaarsnota 2022 aan het lastenbudget toegevoegd.
- De 'Afloop 2021 NTB/NTO' leidt tot een nadeel van € 12.200 op ZIN ten opzichte van de opgenomen NTB van € 60.000.
- Ten opzichte van het budget in 2022 van € 969.000 zijn de zorgkosten ZIN € 32.500 hoger.
- De kosten Persoonsgebonden budget (PGB) zijn afgerond € 21.000 lager dan begroot. Er is al enige jaren een voortdurende afname van het aantal cliënten dat gebruik maakt van een PGB.
- Compensatie voor Wtcg/CER en voor Eigen bijdrage ziektekostenverzekering. De kosten zijn afgerond € 3.000 lager dan begroot. Omdat er nog circa € 90.000 in de reserve Sociaal Domein zit, wordt dit bedrag niet toegevoegd aan de reserve.

• Specificatie Participatie 2022

Lasten - Budget en realisatie uitgesplitst per kostensoort

Participatie	Budget		Lasten				Restant Budget
	Initiele Begroting	Budget na aanpassing (B)	Geboekte kosten (G)	Afloop 2021 (NTB/NTO) (A)	Raming 2022 (NTB/NTO) (R)	Totale kosten 2022 (TK=G+A+R)	(B-TK)
WSW-extern	€ 827.407	€ 855.699	€ 878.555	€ -7.807	€ -88.052	€ 782.696	€ 73.003
Re-intergratie	€ 121.600	€ 119.137	€ 87.047	€ -	€ -	€ 87.047	€ 32.090
Uitvoering	€ 100.590	€ 100.590	€ 93.032	€ -	€ -	€ 93.032	€ 7.558
Overhead	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ -	€ -	€ 100.000	€ -
	€ 1.149.597	€ 1.175.426	€ 1.158.634	€ -7.807	€ -88.052	€ 1.062.775	€ 112.651

Toelichting:

- De 'Afloop 2021 NTB/NTO' leidt tot een voordeel van € 8.000 op de NTB van € 78.000.
- WSW: Er is een NTO opgenomen van € 62.000 voor terug te ontvangen voorschotten. Door hogere uitstroom dan begroot zijn de loon- en begeleidingskosten lager. En een NTO van € 26.000 vanwege de nog te ontvangen vergoeding verdien capaciteit vierde kwartaal 2022.
- Re-integratie: het beschikbare externe lastenbudget is voor ruim € 32.000 niet ingezet.

Covid-19 / Corona steunmaatregelen

• 1. INLEIDING

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn voor het jaarverslag zeven paragrafen verplicht voorgeschreven. Een Covid-19 paragraaf is niet verplicht. De aanbeveling om in het jaarverslag een Covid-19 paragraaf op te nemen wordt net als in 2021 ook in 2022 gevolgd.

NB: in deze paragraaf worden de begrippen Covid-19 en Corona gebruikt.

In 2022 heeft het Rijk geen financiële tegemoetkoming aan gemeenten verstrekt in de vorm van steunpakketten en/of compensatiemaatregelen. Uitgezonderd de compensatie van meerkosten voor aanbieders van Jeugdzorg en Wmo-zorg. De financiering gaat via de gemeenten naar de zorgaanbieders die op aanvraag - en mits ze aan de voorwaarden voldoen – voor compensatie in aanmerking kunnen komen.

In deze paragraaf wordt gerapporteerd over de coronacompensatie die de gemeente Hattem via de circulaire van het Gemeentefonds dan wel via een specifieke uitkering (SPUK) in 2022 heeft ontvangen.

We rapporteren ook over de besteding van het budget van € 286.000 dat de Raad in januari beschikbaar heeft gesteld vanuit het zesde pakket steunmaatregelen Corona. De middelen hiervoor zijn in de Voorjaarsnota aan het lastenbudget 2022 toegevoegd. Omdat het merendeel van de maatregelen conform het beoogde doel is ingezet, beperkt zich de toelichting tot de onderwerpen waarbij het budget niet volledig is besteed.

De onderbesteding in 2022 maakt onderdeel uit van het rekeningresultaat 2022.

De volgende onderdelen worden behandeld:

1. Compensatie inkomstenderving 2021 Corona
2. Circulaire gemeentefonds en Specifieke Uitkeringen (SPUK)
3. Zesde pakket Corona steunmaatregelen Hattem.

• 2. ALGEMEEN GENOMEN MAATREGELEN EN ACTIVITEITEN

Per onderdeel wordt een korte toelichting gegeven.

1. Compensatie inkomstenderving 2021 Corona

Als onderdeel van de verantwoording van de jaarrekening 2021 zijn ook de baten en lasten met betrekking tot Corona opgeven. Het Rijk heeft voor alle gemeenten uitgerekend of er sprake was van inkomstenderving die voor een aanvullende compensatie door het Rijk in aanmerking zou kunnen komen. De compensatie inkomstenderving over 2021 is afgerond in 2022. In de decembercircular 2022 is opgenomen dat Hattem een bedrag van € 18.000 ontvangt.

2. Circulaires gemeentefonds en Specifieke Uitkeringen (SPUK)

In de **decembercirculaire 2021** is in het totaal € 54.500 ontvangen voor Corona. Voor meerkosten Jeugd € 13.500 en voor meerkosten Wmo € 16.500. En ook nog € 24.500 ter ondersteuning van het lokale cultuuraanbod. Deze bedragen maken onderdeel uit van het zesde pakket aan steunmaatregelen. Zorgaanbieders Jeugd en Wmo hebben slechts voor € 500 aanspraak gemaakt op de meerkostenregeling die in de zorgregio Midden IJssel Oost Veluwe open is gesteld. Het bedrag ter ondersteuning van de lokale culturele sector is volledig ingezet.

In de **meicirculaire 2022** zijn er geen middelen voor compensatie Corona opgenomen.

In de **septembercirculaire 2022** is de Rijksbijdrage Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) verhoogd vanwege de bijdrage voor het opvangen van exploitatietekorten van de Sociale Werkbedrijven als gevolg van de coronapandemie. Het bedrag van € 4.000 is aan het lastenbudget Wsw toegevoegd.

In de **decembercirculaire 2022** is in het totaal € 12.500 ontvangen voor Corona meerkosten sociaal domein (Jeugd en Wmo samen). Afhankelijk van de aanvragen door zorgaanbieders zal dit bedrag geheel of gedeeltelijk aan het lastenbudget 2023 worden toegevoegd bij de Voorjaarsnota 2023.

Ook is in 2022 een Specifieke Uitkering (SPUK) ontvangen voor naleving controle coronatoegangsbewijzen van € 46.725. Van dit bedrag is afgerond € 8.000 besteed. Het restant inkomstenbedrag van € 38.725 is per ultimo 2022 naar balans geboekt omdat dit bedrag na vaststelling van de verantwoording moet worden terugbetaald aan het Rijk.

3. Zesde pakket Corona steunmaatregelen Hattem.

Het financiële overzicht van het zesde pakket steunmaatregelen was:

Maatregelen	Financieel effect	Bekostigd uit budget
<i>Kwijtschelding huur buitensport</i>	€ 3.000,00	Eigen middelen
<i>Het beschikbaar stellen van compensatie voor de OZB</i>	€ 7.500,00	€ 4.700 dekking uit Rijksbudget Speeltuinen € 2.800 Eigen middelen
<i>Generieke ondersteuning culturele partijen</i>	€ 11.000,00	Rijksbudget Cultuur
<i>Ondersteuning van de drie muziekverenigingen</i>	€ 2.356,00	Rijksbudget Cultuur
<i>Ondersteuning van de Dijkpoort</i>	€ 600,00	Rijksbudget Cultuur
<i>Ondersteuning van de drie musea</i>	€ 55.000,00	Rijksbudget Cultuur
<i>Verhoging aanjaagbudget Cultuur</i>	€ 5.000,00	Rijksbudget Cultuur
<i>Meerkostenregeling Jeugd en Wmo</i>	€ 30.178,00	Rijksbudget meerkosten
<i>Nationaal programma onderwijs</i>	€ 135.000,00	Rijksbudget NPO
<i>Mantelzorg</i>	€ 26.500,00	Eigen middelen
<i>Visit Hattem</i>	€ 10.000,00	Eigen middelen
Totaal bedrag voor dit steunpakket	€ 286.134,00	

Toelichting:

a. Nationaal Programma Onderwijs (NPO)

De middelen voor het inhalen van COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen van € 135.000 zijn in 2022 begroot voor € 95.000 en in 2023 voor € 40.000. Van het jaarbedrag in 2022 is een bedrag van € 52.400 besteed. Omdat de regeling is verlengd tot medio 2025 mogen onderbestedingen in een jaar worden meegenomen naar het volgende jaar. In Hattem wordt daarom voorgesteld het restantbedrag van € 42.600 via budgetoverheveling aan het budget van 2023 toe te voegen. Dekking komt uit het restant inkomstenbedrag dat per ultimo 2022 naar balans is geboekt.

b. Zoals hierboven onder punt 2 al aangegeven, is van het bedrag van de meerkostenregeling Jeugd en Wmo van € 30.000, op aanvraag van de zorgaanbieders slechts € 500 uitgekeerd.

Opvang ontheemden Oekraïne

• 1. INLEIDING

In maart 2022 zijn vele inwoners uit Oekraïne op de vlucht geslagen. Ook in Nederland zijn vele vluchtelingen opgevangen. In Hattem is gezocht naar opvangplekken. Die zijn gevonden bij particulieren, maar ook via gemeentelijke opvanglocaties. De Hattemers hebben een grote rol gespeeld in de opvang van Oekraïners. Inwoners hebben hun huis open gesteld, hebben kleding, woonbenodigdheden en speelgoed voor kinderen gedoneerd, hielpen bij het verzorgen van taallessen en waren voor ondersteuning en vragen beschikbaar. We hebben grote waardering voor alle inwoners die hulp en ondersteuning hebben geboden bij deze grote opgave.

In maart 2022 zijn gemeenten door het Rijk en Veiligheidsregio's gevraagd om opvangplekken te creëren, de zogenoemde Gemeentelijk Opvang Oekraïners (GOO). In Hattem heeft Molecaten gedurende enkele weken hun groepsaccommodatie Christinahoeve beschikbaar gesteld voor crisishulpopvang van Oekraïners. Eind maart kwam een groep Oekraïners aan in Hattem die ruim 2 weken verbleven in de Christinahoeve. De locatie is in korte tijd gereed gemaakt als tijdelijke opvanglocaties. Dit had niet gerealiseerd kunnen worden zonder de inzet van Molecaten, vrijwilligers die diensten draaiden op locatie en activiteiten hebben georganiseerd en collega's vanuit het stadhuis.

In april 2022 hebben WE een groot deel van de groep Oekraïense vluchtelingen doorgeplaatst naar de Bongerd. Daar zijn 15 units beschikbaar die tot heden ook nog in gebruik zijn. Daarnaast hebben we een pand aan de Kerkhofstraat kunnen huren vanaf april 2022. Ook dit pand is nog steeds in gebruik als opvanglocatie.

Vanaf het begin van het uitbreken van de oorlog in Oekraïne hebben inwoners van Hattem hun huis opengesteld voor de opvang van vluchtelingen. Deze plekken worden aangeduid als Particuliere Opvang Oekraïners (POO). Voor de verschillende locaties waar vluchtelingen worden opgevangen, zowel GOO als POO, is een coördinator en tolk beschikbaar die namens de gemeente de eerste hulp- en ondersteuningsvragen afhandelen. We zien dat de vluchtelingen steeds zelfstandiger worden; ze weten hun weg in en rondom Hattem goed te vinden. De meeste mensen maken gebruik van de mogelijkheid om Nederlandse les te volgen. De kinderen gaan naar school en de meest volwassenen zijn aan het werk.

• 2. FINANCIEN

Er is hard gewerkt om de Oekraïense vluchtelingen een veilige opvangplek te bieden. De inzet die de gemeente hiervoor heeft gedaan wordt vergoed vanuit het Rijk. Voor de gemeente is inzichtelijk gemaakt hoeveel kosten zijn gemaakt in 2022 en hoeveel de gemeente via de SiSa-verantwoording gecompenseerd kan krijgen vanuit het Rijk. In januari 2023 zijn de verantwoordingseisen voor de SiSa bekend geworden.

Voor de GOO is dat een bedrag van € 100,- per opvangplek per nacht tot 14 oktober 2022. Vanaf 14 oktober geldt een normbedrag van € 83,- per persoon per nacht.

Voor de POO gaat het om een normbedrag van € 210,- per persoon die leefgeld ontvangt, per maand. De kosten die de gemeente heeft gemaakt zijn verdeeld over drie onderdelen:

- Kosten voor de realisatie van opvangplekken, het verstrekken van leefgeld en ondersteuning van de vluchtelingen;
- Uren aan ambtelijk inzet ten behoeve van de taken die de gemeente uitvoert op basis van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming Oekraïne;
- Uren van externe inhuur ten behoeve van de taken die de gemeente uitvoert op basis van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming Oekraïne.

In totaal zijn de kosten in 2022 € 644.000,-. Dit is exclusief overhead.

Op basis van de landelijke bekostigingsregeling krijgt Hatterm ruim € 1.540.000.

Het verschil tussen de werkelijke kosten en het te ontvangen bedrag is ruim € 900.000,-. Voor een bedrag van € 400.000,- valt dit in het rekeningresultaat 2022 ter dekking van overhead en de kosten die zijn gemaakt voor externe inhuur die reguliere taken hebben overgenomen van collega's die zijn ingezet voor de ondersteuning van Oekraïense vluchtelingen. Daarnaast is er nog een bedrag van € 500.000,-. Hier wordt een bestemmingsreserve voor gevormd.

• 3. VOORUITZICHTEN

Voor het huidige jaar en de komende jaren verwachten wij blijvend ondersteuning te bieden via de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Daarnaast hebben we als gemeente de taak om in het kader van de Spreidingswet Asiel ook een rol te spelen in de opvang van statushouders en asielzoekers. Dat vraagt om een omvorming van de bestaande tijdelijke plekken naar meerjarig tijdelijke plekken én het creëren van méér opvangplekken. De bestemmingsreserve zal voor dit doel worden ingezet.

Wet Open Overheid (Woo)

• INLEIDING

In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet Open overheid (Woo) wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Deze begroting en jaarlijkse verantwoording vloeien voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

In de memorie van toelichting bij de Woo staat onder andere dat met dit artikel beoogd wordt een impuls te geven aan de actieve openbaarheid door voor te schrijven dat bestuursorganen in hun begroting en verantwoordingsverslag aan moeten geven hoe zij rekening houden met de bepalingen uit de Woo.

• RELEVANTE ONTWIKKELINGEN

• Algemeen

De Wet open overheid (Woo) heeft op 1 mei 2022 de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangen. De belangrijkste verandering van de Woo ten opzichte van de Wob is de verplichting tot actieve openbaarmaking. Actieve openbaarmaking betekent dat alle overheidsinstanties actief documenten moeten publiceren c.q. openbaar maken. Daarnaast is er onder de Woo nog de mogelijkheid om via een Woo-verzoek niet-openbare informatie alsnog openbaar krijgen (passieve openbaarmaking). Voorheen stond dit bekend als het Wob-verzoek. Het doel van de Woo is een betrouwbare en transparante overheid.

Wij onderschrijven het doel van de wet en proberen hier samen met de gemeenten Heerde en Oldebroek invulling aan te geven. Er is een H2O-projectgroep actief die zich bezig houdt met de implementatie van de wet en in het bijzonder op welke manier de gemeenten de informatie actief openbaar gaan maken. Dit is een uitdaging want de kaders rond de invoering van de Woo zijn aan constante verandering onderhevig.

Tot en met 2026 zijn er gelden (incidenteel en structureel) toegezegd die de gemeente kan inzetten voor de implementatie. Deze gelden zijn o.a. in te zetten voor het realiseren van technische oplossingen en techniek en voor het verbeteren van de informatiehuishouding. In 2022 zijn de gelden gebruikt voor de aanschaf van de applicatie i-Navigator (voor procesmanagent).

De informatie en documenten die actief openbaar moeten worden gemaakt zijn onderverdeeld in 11 informatiecategorieën. De invoering mag gefaseerd verlopen, maar een tijdlijn of totaalvolgorde is niet gegeven. Vanuit de Rijksoverheid is geadviseerd om te starten met vier categorieën: Woo-verzoeken, Organisatie-informatie, Raadsinformatie en Convenanten. Dit advies heeft de projectgroep overgenomen en daar ook de categorie klachten aan toegevoegd.

Het is (nog) niet bekend op welke wijze de informatie gepubliceerd c.q. openbaar gemaakt moet worden. Na een kritisch rapport en advies van het adviescollege ICT-toetsing kwam het bericht (d.d. 28 december 2022) dat men terug gaat naar de tekentafel wat betreft het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI).

De VNG heeft inmiddels geadviseerd om de gemeentelijke websites te gebruiken als tussenoplossing. Dit advies heeft de projectgroep overgenomen en zij onderzoekt, wat daarvoor nodig is binnen het huidige applicatielandschap van de gemeente(s).

Verder denken de gemeenten gezamenlijk na over technieken om het behandelen van Woo-verzoeken te versnellen (denk aan software voor anonimisering), de fasering wanneer welke informatiecategorie actief openbaar wordt gemaakt en hoe dat in het werkproces moet worden opgenomen.

Er zijn ook zaken waar al wél invulling aan kon worden gegeven:

- er is duidelijkheid op de website over de toepassing van de Woo en het proces,
- er is een toegankelijk webformulier voor Woo-verzoeken en
- er is een Woo-contactpersoon aangewezen.

In 2022 zijn er 9 Woo-verzoeken in behandeling genomen.

BALANS PER 31 DECEMBER 2022 (voor bestemming van het gerealiseerde resultaat)

Balans nrs.	Activa		Ultimo 2021		Ultimo 2022	
	<i>Immateriële vaste activa</i>					
360	Bijdr. activa in eigendom derden	557.028		557.028	525.030	525.030
	<i>Economisch nut</i>					
100	Gronden en terreinen	948.490			928.165	
110	Woonruimten	1.334.023			1.334.023	
120	Gebouwen	7.161.939			7.303.271	
130	Grond- w eg- en w aterbouw k.w	63.919			58.507	
140	Vervoermiddelen	266.822			222.069	
150	Machines, apparaten en install.	868.021			827.141	
160	Overige mat. vaste activa	1.224.901			1.651.490	
	Totaal economisch nut		11.868.115			12.324.665
	<i>Economisch nut (heffingen)</i>					
170	Waterbouw kundige werken	9.517.062			11.296.121	
180	Gebouwen	393.150			371.425	
182	Vervoermiddelen	53.920			35.947	
188	Gronden	53.868			53.868	
	Totaal econ. nut (heffingen)		10.018.001			11.757.360
	<i>Maatschappelijk nut</i>					
135	Grond- w eg- en w aterbouw k.w	7.352.625			8.710.618	
155	Machines, apparaten en install.	16.342			14.007	
165	Overige mat. vaste activa	97.911			109.786	
	Totaal maatschappelijk nut		7.466.877			8.834.411
	Totaal materiële vaste activa			29.352.993		32.916.437
	<i>Financiële vaste activa</i>					
300	Kapitaalverstr. deelnemingen	1.677.164			1.677.164	
310	Kapitaalverstr. gemeensch.rgh	19.513			19.513	
320	Kapitaalverstr. ov.verb.partijen	25.000			25.000	
324	Leningen aan deelnemingen	1.044.520			1.044.520	
340	Overige langlop.geldleningen	8.035.117			7.906.803	
350	Overige uitzetting looptijd > 1 jaar	0			0	
	Totaal financiële vaste activa			10.801.314		10.673.000
	TOTAAL VASTEACTIVA			40.711.336		44.114.467
410	Onderhanden werk, w.o.gr.in expl.	843.903			806.503	
	Totaal voorraad gronden		843.903			806.503
150.000	Debiteuren ***)	3.286.513			5.702.589	
150.510	Belastingdebiteuren	226.096			220.373	
260.600	Debiteuren Werk en inkomen	324.780			321.195	
150.100	en 264.010 Voorschotten W&I	5.307			1.722	
126.000	Uitgaven zonder mandatering	3.347			0	
894	Voorz.oninbare vorderingen	-32.606			-29.537	
110.600	Rijk schatkistbank.	12.261.298			12.505.146	
	Totaal uitzettingen < 1 jaar		16.074.735			18.721.488
	Banksaldi	50.735			202.885	
	Girosaldi					
	Kas: Call-gelden/deposito's	1.873			1.962	
	Totaal liquide middelen		52.608			204.846
191.000	Vooruitbetaalde bedragen	347.926			187.326	
191.500	Nog te ontvangen bedragen	824.597			694.876	
191.540	Nog te ontvangen bijdragen van Rijk	19.233			1.601.189	
191.560	Nog te ontv. bijdr. overig overheid	2.000			41.087	
191.502, 191.503, 191.504	Nog te ontv. faciliterend	1.070.277			1.227.483	
250.175 en 250.275	Suppletie-aangiften BTW					
191.520	Nog te ontvangen bijdragen van EU					
210.070	Fiets Privé regeling					
	Totaal overlopende activa		2.264.033			3.751.961
	TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA			19.235.279		23.484.798
	TOTAAL GENERAAL ACTIVA			59.946.615		67.599.264
	Bedrag waarvan het recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 bestaat			0		0

BALANS PER 31 DECEMBER 2022 (voor bestemming van het gerealiseerde resultaat)

Balans nrs.	Passiva		Ultimo 2021		Ultimo 2022	
890	Algemene reserve	7.174.049			7.347.431	
891	Bestemmingsreserves	2.401.930			2.428.668	
*) 891	Overige bestemmingsreserves	703.602			652.462	
892	Gerealiseerd resultaat	188.671			347.773	
	Totaal eigen vermogen		10.468.251			10.776.334
**)	893 Voorzieningen - algemeen	598.000			623.000	
**)	893 Voorzieningen - bekleemde middelen	1.060.677			1.672.123	
	Totaal voorzieningen		1.658.677			2.295.123
895	Opgenomen langl. geldlening	36.919.828			43.971.266	
	Totaal vaste schulden		36.919.828			43.971.266
	TOTAAL VASTE PASSIVA			49.046.756		57.042.723
	Kas					
	Banksaldi	105.766			477	
	Girosaldi					
130.000	Kasgeldleningen					
140.000	Overige schulden	2.119.930			2.600.820	
	Totaal netto vlottende schuld		2.225.696			2.601.297
192.000	Vooruitontvangen bedragen	5.509.699			6.681.231	
192.500	Nog te betalen bedragen ***)	3.154.463			1.264.014	
210.010	Afdracht loonheffingen	10.000			10.000	
	Totaal overlopende passiva		8.674.162			7.955.245
	TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA			10.899.858		10.556.542
	TOTAAL GENERAAL PASSIVA			59.946.614		67.599.264

*) Overige Bestemmingsreserves:

Investerings met een economisch nut mogen niet meer ineens ten laste worden gebracht van een bestemmingsreserve of voorziening (BBV).

Door nu het investeringsbedrag apart te zetten in een overige (bekleemde)bestemmingsreserve "dekking kapitaallasten" kunnen de kapitaallasten gedurende de gehele looptijd worden gedekt uit deze reserve.

**) Voorzieningen:

Het omzetten van Egalisatiereserve rioolheffing naar Voorziening Riool heeft per 1 januari 2017 plaatsgevonden.

***) Debiteuren en Nog te betalen bedragen:

Crediteuren voor wie geldt dat we bruto een vordering op hen hebben, worden met ingang van 2018 uit deze post gehaald en gereclassificeerd als vordering.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) vormt de grondslag voor de samenstelling van de jaarrekening 2022. Deze richtlijn vormt tevens de basis waarop de balans en de daarop gegeven toelichting is ingericht.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Voor de waardering van de activa geldt dat hierin zijn begrepen de toegerekende interne apparaatskosten op basis van de werkelijk gemaakte uren. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.

Sommige personele lasten worden echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt, bijvoorbeeld ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken. De reden daarvoor is het formele verbod op het opnemen van voorzieningen of schulden uit hoofde van dergelijke jaarlijks terugkerende arbeidskosten van vergelijkbaar volume. Als er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden. De pensioenopbouw van zittende wethouders wordt in eigen beheer opgebouwd. Daarvoor is een voorziening opgericht waarvan de jaarlijkse dotaties als last in de exploitatie zijn opgenomen. Voor een oud wethouder is de pensioenopbouw ondergebracht bij Nationale Nederlanden en wordt de jaarpremie als last in de exploitatie genomen.

Waarderingsgrondslagen

Afschrijving

De volgende algemene uitgangspunten zijn van toepassing. De voorgeschreven afschrijvingsmethode is lineair maar in uitzonderingssituaties kan worden afgeschreven op basis van annuïteiten. De “Financiële Verordening gemeente Hattem 2019”, vastgesteld in de raad van 6 mei 2019 betekent een stelselwijziging voor het afschrijvingsbeleid, nauwkeuriger gezegd: de start van het afschrijven. De eerste afschrijving vindt plaats vanaf 1 januari na het jaar van ingebruikname.

Extra afschrijvingen kunnen plaats vinden als de waarde van het actief door economische of technische veroudering sneller in waarde vermindert dan gepland. Extra afschrijvingen moeten plaats vinden als het actief wordt afgestoten en er nog een boekwaarde resteert.

Als een buiten gebruik gesteld actief een grotere opbrengstwaarde heeft dan zijn boekwaarde, dan wordt het meerdere als incidentele bate in de jaarrekening opgenomen.

Van de diverse soorten activa worden verschillende afschrijving termijnen gehanteerd. Die zijn opgenomen in de Financiële Verordening.

Immateriële vaste activa

Hier worden de niet stoffelijke investeringen onder verstaan. Onder de immateriële activa zijn opgenomen:

- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio;
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Voor ons begrip van welke kosten onder de immateriële vaste activa vallen, volgen we artikel 34 van het B.B.V. (Besluit Begroting en Verantwoording).

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarden. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (“kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen” in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingprijs.

Materiele vaste activa

Onder de materiële activa vallen:

- Investerings met een economisch nut;
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut.

Financiële vaste activa

Op grond van artikel 36 BBV worden in de balans onder de financiële vaste activa afzonderlijk opgenomen: Kapitaalverstrekkingen aan:

- deelnemingen
- gemeenschappelijke regelingen
- overige verbonden partijen

Langlopende leningen aan:

- woningbouwcorporaties
- overige verbonden partijen
- Overige langlopende leningen

Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Vorraden

Dit betreft de boekwaarde per balansdatum van de woningbouwcomplexen in uitvoering. De complexen zijn gewaardeerd tegen de aanschaffing- of vervaardigingskosten vermeerderd met de aan de boekwaarde toegerekende rentekosten en verminderd met bedragen die ontvangen zijn wegens grondverkopen en andere bijdragen. Bij een verliesgevende exploitatie wordt voor de negatieve netto contante waarde een voorziening gevormd.

De administratieve uitkomsten van de afgesloten complexen worden vanuit de resultaatbestemming in beginsel ten gunste of ten laste van de reserve grondexploitatie gebracht. Complexen worden administratief afgewikkeld nadat alle percelen zijn verkocht c.q. nadat de feitelijke werkzaamheden nagenoeg geheel zijn uitgevoerd. Eventueel bij de afsluiting nog resterende percelen worden tegen de vermoedelijke opbrengst-waarde opgenomen, terwijl eventueel dan nog te verwachten posten wegens afwerking van het complex worden aan de passivazijde van de balans opgenomen.

Voor winstneming geldt de methode van percentage of completion: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd, wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst worden genomen.

Vorderingen

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Reserves en voorzieningen

Algemeen

Periodiek worden alle reserves en voorzieningen geactualiseerd en met een toelichting onderbouwd voor wat betreft de omvang, voeding, bestemming en rentetoevoeging.

In de raad van 16 oktober 2017 is de Nota reserves en voorzieningen 2017 vastgesteld.

Reserves

Reserves behoren tot het eigen vermogen. De raad besluit tot het vormen van een reserve en is vrij in de aanwending daarvan. Aan bepaalde onderdelen van dit vermogen kan de raad een bestemming geven. Zolang een bestemmingsreserve nog niet is aangewend, kan de raad de bestemming herroepen. Door de toerekening van de rente aan de exploitatie heeft de besteding van de reserve consequenties voor de exploitatie vanwege de rente toerekening.

Verder is er een reserve "dekking kapitaallasten" met een beklemd karakter die wordt aangewend om de kapitaallasten van aangewezen investeringen te dekken.

Voorzieningen

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten.
- bestaande risico's op balansdatum ter zake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is.
- kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie.
- van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden (m.u.v. bepaalde voorschotbedragen).

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen, er kleeft een verplichting aan. Dotaties aan voorzieningen zijn kosten en vormen een onderdeel van het resultaat. De voorziening wordt aangepast aan de hand van een nieuwe inschatting van de omvang van de betreffende verplichtingen en risico's.

Het gerealiseerde resultaat

Het gerealiseerde resultaat is afzonderlijk op de balans opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen. Bij het vaststellen van de jaarrekening bestemt de raad dit 'rekeningsaldo'. Dat wordt in het volgende verslagjaar verantwoord. De rekening van 2022 heeft een voordelig saldo van € 347.773.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Grondslagen resultaatbepaling

De lasten en baten worden uitgedrukt tegen de nominale waarde en ze worden zoveel mogelijk toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Verliezen worden verantwoord op het moment dat ze voorzienbaar zijn. Winsten worden in de grondexploitatie genomen volgens het principe van voorzichtige winstneming. De aan- en verkopen inzake grondexploitaties worden verantwoord in het jaar waarop de notariële akte is getransporteerd.

De afschrijvingen zijn conform de onder "waarderinggrondslagen" genoemde criteria berekend.

Per balansdatum is conform de BBV rekening gehouden met de te betalen rente over afgesloten leningen. Onder de rentekosten is tevens begrepen de aan de reserves en voorzieningen toegerekende rente in dit jaar. De jaarlijkse rentelasten worden via een systeem van omslagberekening ten laste van het exploitatieresultaat gebracht. Voor 2022 is dit percentage overeenkomstig de begroting 1,5%.

In het afgelopen jaar is het beheerplan onderhoud gebouwen geactualiseerd. Op basis van het beheerplan is de voorziening onderhoud gebouwen gevormd tegen een contante waarde berekening.

Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Artikel 59 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investeringen die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut.

De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend is niet relevant voor de classificatie.

Immateriële vaste activa

De bijdragen activa in eigendom van derden bestaan uit lopende en afgesloten kredieten. In 2022 zijn geen kredieten afgesloten en er zijn in geen mutaties op lopende kredieten geweest.

Overeenkomstig artikel 34 BBV scharen we deze post onder immateriële vaste activa. Daarmee is deze post uitputtend weergegeven. De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijging- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 4 jaar afgeschreven.

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2022	Investerings	Desinveste- ringen	Aflossingen / Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2022
360 Bijdr. Activa in eigendom derden	557.028			31.999	525.030
	557.028	-	-	31.999	525.030

Materiële Vaste Activa.

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde 01-01-2022	Boekwaarde 31-12-2022
Investerings met een economisch nut	11.868.115	12.324.665
Idem, waartegenover heffingen (kunnen) worden geheven	10.018.001	11.757.360
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	7.466.877	8.834.411
	29.352.993	32.916.437

De onderverdeling en het verloop van de boekwaarde van de **investerings met een economisch nut** worden in onderstaande tabel weergegeven.

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2022	Investerings	Desinveste- ringen	Aflossingen / Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2022
100 Gronden en terreinen	948.490	-20.325			928.165
110 Woonruimten	1.334.023			-	1.334.023
120 Gebouwen	7.161.939	515.922		374.590	7.303.271
130 Grond- weg- en waterbouw. w.	63.919			5.412	58.507
140 Vervoermiddelen	266.822			44.753	222.069
150 Machines, apparaten en install.	868.021	111.955		152.836	827.141
160 Overige mat. Vaste activa	1.224.901	583.374		156.785	1.651.490
	11.868.115	1.190.926	-	734.375	12.324.665

De belangrijkste mutaties uit bovenstaand overzicht zijn de investeringen in gebouwen en in overige materiele vaste activa. De post gebouwen is toegenomen met € 515.922, dit is met name door de uitbetaling van het voorbereidingskrediet IKC gekomen. De post machines, apparaten en installaties is met € 111.955 toegenomen

doordat de brandmeldinstallatie in het stadhuis is vervangen. De stijging van de post overige materiele vaste activa is gestegen met € 583.374 door investeringen voortvloeiend uit het CIO-convenant.

De onderverdeling en het verloop van de boekwaarde van de **investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven** worden in onderstaande tabel weergegeven.

Omschrijving	Boekwaarde	Investerings	Desinveste- ringen	Afschrijvingen	Boekwaarde
	01-01-2022				31-12-2022
170 Waterbouwkundige werken	9.517.062	2.014.915	8.681	227.176	11.296.121
180 Gebouwen	393.150			21.726	371.425
182 Overige investeringen	53.920			17.973	35.947
188 Gronden	53.868			-	53.868
	10.018.001	2.014.915	8.681	266.875	11.757.360

De belangrijkste mutatie uit bovenstaand overzicht is de investering op waterbouwkundige werken van € 2.014.915. Het grootste deel van deze investeringen (€ 1.322.913) heeft betrekking op de herinrichting van de binnenstad in Hattem.

De onderverdeling en het verloop van de boekwaarde van de **investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut** worden in onderstaande tabel weergegeven.

Omschrijving	Boekwaarde	Investerings	Bijdragen aan derden	Afschrijvingen	Boekwaarde
	01-01-2022				31-12-2022
135 Grond- weg- en waterbouwk.werken	7.352.625	1.822.658	184.541	280.124	8.710.618
155 Machines, apparaten en install.	16.342			2.335	14.007
165 Overige mat. vaste activa	97.911	15.532		3.657	109.786
	7.466.877	1.838.190	184.541	286.116	8.834.411

De belangrijkste mutatie uit bovenstaand overzicht is de investering op grond- weg- en waterbouwkundige werken. Deze investeringen hebben betrekking op diverse reconstructies van wegen in de stad. Het totale bedrag dat hiermee is gemoed bedraagt € 1.822.658.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) vraagt met ingang van 2017 om in de toelichting op de balans een uitsplitsing aan te brengen tussen enerzijds investeringen met maatschappelijk nut die vanaf 2017 geactiveerd zijn en anderzijds investeringen met maatschappelijk nut die voor 2017 geactiveerd zijn. Onderstaand overzicht geeft deze uitsplitsing weer.

Investeringen met maatschappelijk nut (geactiveerd)	
Geactiveerd voor 01-01-2017	581.210
Geactiveerd vanaf 01-01-2017	8.253.201
Boekwaarde 31-12-2022	8.834.411

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste mutaties:

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2022 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2022	Investerings	Desinveste- ringen	Aflossingen / Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2022
300 Kapitaalverstr. deelnemingen	1.677.164				1.677.164
310 Kapitaalverstr. gemeensch. rgln.	19.513				19.513
320 Kap. verstr. ov. verb. partijen	25.000				25.000
324 Leningen aan deelnemingen	1.044.520				1.044.520
330 Leningen aan ov. verb. partijen	-				-
340 Overige langlopende geldleningen	8.035.117			128.314	7.906.803
350 Overige uitzettingen looptijd > 1 jr	-				-
	10.801.314	-	-	128.314	10.673.000

300 – Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

De gemeente Hattem neemt deel in de volgende ondernemingen/instellingen

300 Kapitaalverstrekking aan deeln.	31-12-2021	31-12-2022
- Aandelen Bank Nederlandse Gemeenten	75.075	75.075
- Aandelen Vitens NV	10.682	10.682
- Aandelen Alliander	1.591.407	1.591.407
	1.677.164	1.677.164

Bij raadsbesluit d.d. 11 oktober 2021 is het verzoek van Alliander N.V. ingewilligd om als gemeente Hattem over te gaan tot een kapitaalversterking van € 744.100. Dit verzoek is aan de gemeente Hattem als aandeelhouder gedaan om het eigen vermogen te versterken door middel van een reverse converteerbare hybride obligatielening. De raad heeft hierbij overwogen dat zij als publieke aandeelhouder een maatschappelijke verantwoording heeft voor de (maatschappelijk) opgave van Alliander, zijnde de energietransitie.

310 – Kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen

De gemeente Hattem neemt deel in de volgende gemeenschappelijke regelingen:

310 Kapitaalverstrekking aan GR.	31-12-2021	31-12-2022
- Aandelen NV Rova	19.513	19.513
	19.513	19.513

324 – Leningen aan deelnemingen

De gemeente Hattem neemt deel in de volgende gemeenschappelijke regelingen:

324 Leningen aan deelnemingen	31-12-2021	31-12-2022
- Achtergest. lening Vitens NV '06	0	0
- Converteerbare lening Alliander '21	744.146	744.146
- Achtergest. lening NV Rova Holding '01	300.374	300.374
	1.044.520	1.044.520

Achtergestelde lening VITENS N.V.

De N.V. VITENS heeft in 2021 het reguliere bedrag van € 47.740 op de achtergestelde lening afgelost.

340 – Overige langlopende geldleningen

De langlopende geldleningen u/g bestaan uit:

340 Overige langlopende geldleningen	31-12-2021	31-12-2022
- St. MFC de Marke Uitgeleend geld zwembad	4.987.390	4.987.390
- St. MFC de Marke Uitgeleend geld Annuït '12	1.889.868	1.827.485
- St. MFC de Marke Uitgeleend geld zwembad	0	0
- Lening St. Beheer MFC '16	350.211	335.170
- TT Smash '70 Lening '16	123.189	117.649
- Hattemse Mixed Hockey Club Lening '15	65.120	58.591
- Hattemse Mixed Hockey Club Lening I '17	224.308	217.461
- Hattemse Mixed Hockey Club Lening II '17	189.172	173.159
- TC Hattem lening '21	194.500	182.748
- Uitgeleend geld via Stim.fonds volkshuisv. '04	11.358	7.151
	8.035.117	7.906.803

Leningen St. MFC de Marke ten behoeve van het zwembad.

Aan MFC de Marke zijn de hiervoor genoemde geldleningen verstrekt voor de aankoop en financiering van de grond en opstallen in de omgeving van de Daendelsweg 2 te Hattem. De overdracht heeft in 2012 plaats gehad.

Lening Hattemse Mixed Hockey Club.

Aan de Mixed Hockey Club is de hiervoor genoemde geldlening verstrekt ter financiering van kunstgras (hoofdveld). In 2022 is een bedrag van € 29.389 op basis van annuïteit afgelost. De gemeente Hattem ontving zekerheidstelling ter dekking van het risico op deze leningen (borgstelling door SWS; hypotheekverlening door HMHC).

Lening Tennisclub Hattem

Aan de Tennisclub Hattem is in 2021 de hiervoor genoemde geldlening verstrekt voor het aanleggen van kunstbanen. De gemeente Hattem ontving zekerheidstelling ter dekking van het risico op deze lening (borgstelling door SWS).

VLOTTENDE ACTIVA

De vlottende activa kunnen worden onderverdeeld in:

1. Voorraden
2. Uitzettingen met een typische looptijd korter dan 1 jaar
3. Liquide middelen
4. Overlopende activa

Voorraden

De voorraden bestaan uit de post 410 - Onderhanden werk, waaronder grond in exploitatie.

410 – Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie.

Van de bouwgronden in exploitatie staat het verloop in 2022 in het volgende overzicht :

Grondexploitatie	Boekwaarde	Investerings	Inkomsten	Winstuitname	Boekwaarde	Overb. naar ov gronden	Boekwaarde
	01-01-2022				31-12-2022		31-12-2022
Assenrade	-349.231	263.819		-	-85.412		-85.412
Woonzorgzone	1.193.133	265.930	567.148	-	891.915		891.915
	843.902	529.749	567.148	-	806.503	-	806.503

Voor een toelichting verwijzen we naar de toelichting van programma 3, 8 en naar de paragrafen en B Weerstandsvermogen en G Grondbeleid.

	Boekwaarde	Geraamde	Geraamde	Geraamd	Geraamd
	31-12-2022	kosten (nog te maken)	opbrengsten (nog te maken)	resultaat (nom. Waarde)	resultaat (contante w.)
Assenrade	-85.412	85.412			
Woonzorgzone	891.915	3.502.139	-4.347.302	613.900	567.148
	806.503	3.587.551	-4.347.302	613.900	567.148
-/- = voordeling					
+ = nadelig					

De waardering van de in exploitatie genomen gronden is gebaseerd op de inzichten van januari 2022 en de daarbij horende inschatting van uitgangspunten, parameters en risico's. Uiteraard betreft dit een inschatting die omgeven is door onzekerheden. Periodiek, minimaal jaarlijks, wordt hij herzien waarbij de waardering in het komende jaar zowel positief als negatief kan uitvallen. Het college is van mening dat op basis van de huidige informatie en inzichten de beste schatting is gemaakt voor de waardering van de in exploitatie genomen gronden. Het college hanteert de volgende algemene uitgangspunten in haar schattingen:

- rentepercentage bedraagt 1,5%;
- kostenindexatie bedraagt 3,0% (prijsindex gehanteerd vanuit de gemeente Zwolle)

Gemeente Hattem kent geen projecten met een looptijd langer dan de voorgeschreven maximale looptijd van tien jaar. De risico's zijn nader toegelicht in de paragraaf Grondbeleid en de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in het jaarverslag.

De gemeente gaat in de toelichting in op de belangrijkste complexen en daar van toepassing zijnde risico's waarbij ook de gevoeligheid van de schattingen wordt beschreven door bijvoorbeeld het geven van diverse scenario's.

De Raad van State deed 29 mei 2019 de uitspraak dat Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet meer de basis kan zijn om toestemming te verlenen voor activiteiten die leiden tot een toename van stikstof in Natura 2000 gebieden. Binnen de voorliggende bestemmingsplannen is voor deze problematiek een rapportage opgesteld waaruit blijkt dat de bestemmingsplannen kunnen worden uitgevoerd.

Assenrade zal in 2023 worden afgerond. Voorsnog is er geen reden om het verwachte resultaat bij te stellen. In de laatste fase van dit project zullen nog enkele kosten worden gemaakt welke reeds zijn opgenomen in de grex.

Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening 2022 is het bestemmingsplan voor de Woonzorgzone nog niet vastgesteld. Dit wordt veroorzaakt door een procedure bij de Raad van State, waarbij de gemeente Hattem op

een uitspraak wacht. Naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State zal de grondexploitatie worden herijkt. Dit alles maakt dat de gepresenteerde uitkomst van de grondexploitatie een mate van onzekerheid heeft. Het financiële risico is middels een voorziening gemitigeerd.

't Veen is een faciliterend grondbeleid en zal derhalve hier niet verder worden uitgewerkt.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar.

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van 1 jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden.

Résumé	31-12-2021	31-12-2022
Soort vordering: debiteuren	3.286.513	5.702.589
Soort vordering: belastingdebiteuren	226.096	220.373
Soort vordering: div regelingen en soc zaken	855.359	792.984
Soort vordering: ov werk en inkomen	5.307	1.722
Soort vordering: uitgaven zonder mandatering	3.347	0
Soort vordering: schatkistbankieren	12.261.298	12.505.146
Tussentelling vorderingen	16.637.920	19.222.815
Voorziening oninbaar voor debiteuren	-16.686	-21.648
Voorziening oninbaar voor belastingdeb.	-15.920	-7.889
Voorziening oninbaar voor div reg soc zaken	-530.579	-471.100
Tussentelling voorziening	-563.185	-500.637
Reële waarde per 31-12	16.074.734	18.722.178

Allereerst wordt het generale beeld van deze balansposten weergegeven:

Hierna worden de diverse soorten vorderingen toegelicht:

Soort vordering: debiteuren	31-12-2021	31-12-2022
Debiteuren: vordering openbare lichamen	3.490.589	5.473.114
Debiteuren: overige vorderingen	96.359	229.475
Subtotaal 1	3.586.948	5.702.589
Debetbedragen crediteuren (class. als deb.)	32.924	4.798
Subtotaal 2	3.619.872	5.707.387
Verstrekke kasgeldleningen	0	0
Rek.cour. verhouding met financiële instell.	0	0
Overige uitzettingen (effecten)	0	0
Subtotaal 3	3.619.872	5.707.387
Voorziening oninbaar voor dit soort vord.	-16.685	-21.648
Reële waarde per 31-12	3.603.187	5.685.739

Specificatie debiteuren openbare lichamen en fiscale vorderingen	31-12-2021	31-12-2022
Belastingdienst	2.378.946	3.262.954
Ministeries	298.659	493.686
Provincie	248.775	805.511
Gemeenten	564.209	910.963
Waterschap	0	0
Woningcorporaties	0	0
Niet openbare lichamen	96.359	229.475
	3.586.948	5.702.589

Soort vordering: belastingdebiteuren	31-12-2021	31-12-2022
Debiteuren belasting	226.096	220.373
Subtotaal	226.096	220.373
Voorziening oninbaar voor dit soort vord.	-15.920	-7.889
Reële waarde per 31-12	210.176	212.484

Soort vordering: div regelingen soc zaken	31-12-2021	31-12-2022
Krediethypotheek	27.276	0
Leenbijstand rentedr. BBZ	83.520	55.478
Leenbijstand bijz. bijstand	77.611	122.075
Teveel ontvangen uitkering BVZ	512.784	485.886
Vluchtelingen	0	1.040
Te vorderen Tozo	12.392	9.316
Te vorderen div regelingen Soza	141.777	118.500
Subtotaal	855.359	792.295
Voorziening oninbaar voor dit soort vord.	-530.579	-471.100
Reële waarde per 31-12	324.780	321.195

Voorziening oninbare vorderingen

Voorziening oninbare vorderingen	Boekwaarde	Toevoeging	Aanwending	Boekwaarde
	31-12-2021			31-12-2022
Voorziening oninbare vorderingen	32.606	10.560	13.628	29.537
Reële waarde per 31-12	32.606	10.560	13.628	29.537

Toelichting Voorziening oninbare vorderingen.

In 2022 zijn vorderingen van in totaal € 13.628 van de dubieuze debiteuren afgeboekt. Het totaal van de voorziening dubieuze debiteuren is per 31-12-2022 € 29.537 onderverdeeld in € 21.648 algemene debiteuren en € 7.889 belastingdebiteuren.

Schatkistbankieren

Aanvang 2022 was het tegoed bij Schatkistbankieren € 12.261.298; ultimo 2022 was dit tegoed € 12.505.146. Op grond van de BBV geven we de volgende toelichting met betrekking tot Schatkistbankieren:

- a) het drempelbedrag is in de loop van 2021 verhoogd. Voor geheel 2022 was het drempelbedrag hierdoor € 1.000.000.

Drempelbedrag schatkistbankieren	2022
- 01-01-2022 t/m 31-12-2022	1.000.000

- b) voor ieder kwartaal van 2022 het bedrag aan middelen dat in het kader van het drempelbedrag door de gemeente buiten 's Rijks schatkist is aangehouden.

Drempelbedrag schatkistbankieren	2022
- Q1	63.064
- Q2	68.516
- Q3	128.254
- Q4	155.799

De buiten de schatkist aangehouden middelen hebben het drempelbedrag niet overschreden. In de paragraaf Financiering staat de berekening van deze bedragen.

Overige uitzettingen

Overige uitzettingen	31-12-2021	31-12-2022
- Effecten	0	0
- Beleggingen	0	0
Totaal	0	0

Liquide middelen

Kas-, Bank en Girosaldi.

Per ultimo van het jaar zijn de volgende liquide middelen aanwezig:

Kas-, bank-, en girosaldi	31-12-2021	31-12-2022
- Banksaldi (BNG)	0	124.258
- Banksaldi (Rabobank)	22.719	46.258
- Rekening courant Stim.fonds SVN	27.640	32.039
- Girosaldi	0	0
- Kruisposten	376	331
- Kas	1.873	1.962
Totaal	52.608	204.846

Overlopende Activa

De post overlopende activa kan als volgt worden onderscheiden:

Overlopende activa	31-12-2021	31-12-2022
- Vooruitbetaalde bedragen	347.926	187.326
- Nog te ontvangen (niet-overheid)	1.894.874	1.996.303
- Nog te ontvangen (overheid)	21.233	1.642.276
Totaal	2.264.033	3.825.905

*) Deze opstelling is gecorrigeerd voor het fenomeen balansverlenging. Dat wil zeggen dat facturen die slaan op het boekjaar 2023 maar ultimo 2022 nog niet zijn betaald, op het bedrag van 'vooruitbetaalde bedragen' zijn uitgesloten.

Het verloopoverzicht van de overlopende activa ziet er als volgt uit:

Verloopoverzicht vooruit ontvangen subsidies van Nederlandse overheidslichamen	Saldo 01-01-2022	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2022
NTO Rijk				
Rente Deposito SKB tot 31-12-2022		8.700		8.700
VPB 2022 te vorderen ivm winstbijstelling		51.636		51.636
NTO 2022 opvang Oekrainers Sisa A16-1 en A16-2		1.320.900		1.320.900
NTO 2022 opvang Oekrainers Sisa A16-6		143.723		143.723
NTO 2022 opvang Oekrainers Sisa A16-8		76.230		76.230
Subtotaal	-	1.601.189		1.601.189
NTO overige overheid				
NTO doorberekening lasten Kop van de Veluwe		41.087		41.087
Subtotaal	-	41.087		41.087
Totaal	-	1.642.276	-	1.642.276

De post vooruitbetaalde bedragen per 31-12-2022 à € 187.326 bevat vooral kosten afval inzameling (€ 79.146) en begeleidingskosten beschut werk (€ 28.800)

De post nog te ontvangen bedragen per 31 december 2022 groot € 1.922.359 is als volgt opgebouwd:

Nog te ontvangen bedragen		01-01-2022	31-12-2022
PlusOV, WMO regiotaxi eigen bijdrage	WMO-vervoer	15.342	71.359
Faciliterend grondbeleid	o.a. partners ant. ovk	111.980	-162.124
Huisvuil	Rova/Nedvang	37.500	30.000
Overboeking 't Veen	Diversen	954.361	1.459.614
Afrekening reiniging	Diversen	183.294	205.841
Juridische proc.+arb. Tegelherstel Zwemb.	Diversen	518.272	180.000
Brandverz. 2021 MFC + gymlokaal en Zwemb.	Zwembad + MFC de Marke	11.220	-
Tiem 4e kw 2021	Tiem	23.001	62.000
SVB PGB WHM-HV	SVB		7.000
WSW Q4	WSW		26.052
BVNG	BVNG		12.000
Oekraïneproject	GGD		13.959
Nog te ontvangen recycling en vermarkting Q3+Q4			65.300
Nog te ontvangen rente leningen	Alliander en	7.377	6.653
Diverse afrekeningen	Diversen	11.773	14.712
Ontwikkeling 't Veen			-73.944
Overige	Ondernemingen	20.755	3.937
Totaal		1.894.874	1.922.359

De overboeking met betrekking tot 't Veen á € 1.459.614 is niet op anterieure overeenkomsten gebaseerd. Deze kosten worden via kostenverhaalregels verhaalt bij de ontwikkelende partijen.

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN

Algemeen.

Eenmaal per 4 jaar worden alle reserves en voorzieningen in een nota geactualiseerd en met een toelichting onderbouwd voor wat betreft de omvang, voeding en bestemming.

In de raad van 16 oktober 2017 is de "Nota reserves en voorzieningen 2017" vastgesteld.

Bespaarde rente

Met ingang van de begroting 2017 bepaalt de relevante BBV-versie dat er geen rente meer wordt toegerekend aan reserves. Evenmin wordt nog rente toegerekend ten gunste van de exploitatie.

Voor de cijfermatige opstelling wordt verwezen naar de staat van reserves en voorzieningen.

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Eigen vermogen	31-12-2021	31-12-2022
- Algemene reserves	7.174.049	7.347.431
- Bestemmingsreserve	2.401.930	2.428.668
- Beklemd bestemmingsreserve	703.602	652.462
- Resultaat na bestemming	188.671	347.773
Totaal	10.468.251	10.776.334

De aard en de reden van iedere reserve en voorziening worden uitgebreid behandeld in de "Nota reserves en voorzieningen 2017". Conform artikel 54 van het BBV wordt van elke reserve en voorziening de toevoegingen en onttrekkingen toegelicht.

Algemene reserve	Boekwaarde 01-01-2021	Toevoeging	Onttrekking	Vermindering ter dekking afschrijving	Boekwaarde 31-12-2021
Algemene reserve vaste buffer	4.500.000				4.500.000
Algemene reserve	2.674.049	874.931	701.549		2.847.431
Totaal	7.174.049	874.931	701.549	-	7.347.431

De specificatie van de algemene reserves is als volgt:

Algemene reserve vaste buffer

Het meerdere boven de € 4.500.000 wordt toegevoegd aan de Algemene reserve vrij aanwendbaar. Er hebben op deze reserve geen mutaties plaats gehad.

Algemene reserve

Deze reserve dient voor een deel als buffer voor het opvangen van nadelige rekeninguitkomsten. Het andere deel is beschikbaar voor onvoorziene of incidentele uitgaven.

De stand per 31-12-2022 is € 2.847.431. De mutaties in 2022 zijn:

Specificatie vermeerdering en vermindering reserves

Vermeerderingen algemene reserve		
Saldo van de jaarrekening 2021 (zie vermindering addendum boeking)		290.671
Voorjaarsnota 2021 - Baten bouwleges		433.502
Rekeningresultaat 2021 VNOG		7.367
Rekeningresultaat 2021 ODNV		4.512
Correctie activastaat. Saldo res. dekking kapitaallasten		4.880
Overheveling budget klimaatbeleid naar 2023		134.000
		874.932
Verminderings algemene reserve		
Bestuursondersteuning raad / motie advertentiekosten		4.109
Stelposten oud wethouders		30.111
Wachtgeldvergoeding wethouders/personeel		90.702
Personele informatie		7.339
Verkiezingsborden		5.264
Rekeningresultaat 2021 PlusOV		9.423
BOH jaarrekening 2021/2022 - bestrijding eenzaamheid Corona		6.500
BOH jaarrekening 2021/2022 - gladheidbestrijding		14.958
BOH jaarrekening 2021/2022 - personele inzet motie voorjaarsnota 2021		111.001
BOH jaarrekening 2021/2022 - ontwikkeling informatievoorziening H2O / ICT		57.264
BOH jaarrekening 2021/2022 - dak- en thuislozen		32.000
Overheveling ontvangst leges IKC naar 2023		146.375
Verliesvoorziening 't Veen		73.944
Saldo t-1 (2021) winstverdeling (+ addendum boeking)		102.000
Saldo oninbare debiteuren		10.560
Totaal		701.549

BESTEMMINGSRESERVES.

De specificatie van de bestemmingsreserves is als volgt:

Bestemmingsreserve	Boekwaarde	Toevoeging	Onttrekking	Vermindering ter dekking afschrijving	Boekwaarde
	01-01-2022				31-12-2022
Reserve grondexploitatie	321.323		321.323		-
Reserve frictiekosten	10.960				10.960
Egalisatiereserve rioolrecht	386.000				386.000
Reserve volkshuisvestingsdoeleinden	200.500				200.500
Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	322.713	31.000			353.713
Egalisatiereserve gebouwen	456.294		456.294		-
Egalisatiereserve decentralisaties	674.139	240.356			914.495
Reserve ontwikkeling 't Veen	30.000	33.000			63.000
Gemeentelijke opvang Oekrainers	-	500.000			500.000
Totaal	2.401.929	804.356	777.617	-	2.428.668

Op de belangrijkste bestemmingsreserves kan de volgende toelichting worden gegeven.

Reserve grondexploitatie

Deze reserve dient als buffer voor het opvangen van risico's en nadelige saldi van complexen en laat het weerstandsvermogen zien van de grondexploitatie.

Conform het BBV dienen verliezen te worden genomen zodra ze bekend zijn en worden winsten pas genomen op het moment dat ze gerealiseerd zijn. Conform de "Nota reserves en voorzieningen 2017" is in 2017 € 190.000 uit deze reserve overgeheveld naar Algemene reserve.

Er resteerde een saldo van € 83.323. De resultaten op de grondexploitaties van de jaren daarna geven een toevoegingen en onttrekkingen waardoor het eindsaldo van 2022 € 0 bedraagt.

Reserve frictiekosten

Deze reserve dient in de basis als dekking van onvoorziene personele frictiekosten. Over 2022 heeft geen verrekening met de reserve plaatsgevonden.

Egalisatiereserve rioolrecht

In 2007 is deze egalisatiereserve in het leven geroepen om de grote schommelingen in het door te berekenen rioolrecht (ingesteld in 2006) op te kunnen vangen.

Op grond van artikel 44 lid 2 van het BBV wordt een voordeel op de rioolheffing - nu of in de toekomst – alleen maar in de reserve vloeien als kan worden aangetoond dat de ‘overdekking’ wordt veroorzaakt door efficiency- of aanbestedingsvoordelen. In alle andere gevallen moet het voordeel in een voorziening door derden bekleemde middelen worden gestort. Hiervoor is per 1 januari 2017 een voorziening rioolrecht gevormd à 614.000.

De stand van de reserve staat per 31 december 2022 ongewijzigd op € 386.000.

Reserve volkshuisvestingsdoeleinden

In het Kwalitatief woonprogramma zijn afspraken gemaakt over de aantallen en typen te bouwen woningen. Geconstateerd is dat de productie van goedkope woningen achter blijft. Om de bouw van goedkope woningen te stimuleren is een bijdrage ontvangen van de Provincie Gelderland en van de Regio Noord Veluwe. Het gaat hier om de Stimuleringsbijdrage Goedkope Woningbouw (SGW).

In principe is een gedeelte van de reserve vrij besteedbaar maar logischerwijs zal hij ingezet worden voor volkshuisvestingsdoeleinden, vooral het Hattemse bouwprogramma.

Conform de “Nota reserves en voorzieningen 2017” is € 23.408 uit deze reserve overgeheveld naar Algemene reserve. Bij die gelegenheid is besloten om van deze reserve het eindsaldo per 31 december 2017 als volgt te oormerken:

- Woningbouw Woonzorgzone Geldersedijk	80.000
- Duurzaamheid woningbouw	20.500
- Woningbouw 't Veen	100.000
Totaal geormerkte gelden	<u>200.500</u>

De stand van de reserve staat per 31 december 2022 ongewijzigd op € 200.500.

Egalisatiereserve afvalstoffenheffing

Deze reserve is ingesteld met ingang van 2007 met als doel egalisatie van baten en lasten op het gebied van afvalstoffenheffing.

Bij de Nota reserves en voorzieningen is besloten om voor deze reserve geen plafond in te stellen.

Het saldo van de deelproducten Huisvuil, Afvalverwijdering en Zwerfafval wordt elk jaar aan deze reserve onttrokken of toegevoegd. In 2022 is het voordelige saldo van de deelproducten ad € 31.000 aan deze reserve toegevoegd. De stand van de reserve bedraagt per 31 december 2022 € 353.713.

Egalisatiereserve gebouwen

Deze reserve is ingesteld met ingang van 2011 met als doel egalisatie van baten en lasten op het gebied van gebouwenbeheer. Door een keur aan gebouwenuitgaven is € 456.294 aan deze reserve onttrokken. De stand van de reserve bedraagt per 31 december 2022 € 0.

Egalisatiereserve decentralisaties

Het doel van deze reserve is om de schommelingen van de extra taken op het terrein van de Jeugdwet, de Participatiewet en de overheveling van de functie Begeleiding uit de AWBZ naar de Wmo te kunnen opvangen. Het saldo per 31 december 2022 bedraagt € 914.495 verdeeld over de componenten:

- Wet Tegemoetkoming Chronisch zieken en Gehandicapten (Wtcg) voor een bedrag van € 89.423
- Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen (MO/BW) voor een bedrag van € 825.072

In 2022 is de stand van de reserve toegenomen als gevolg van de restitutie MO/BW over 2021 vanuit de centrumgemeente.

Reserve ontwikkeling 't Veen

De herontwikkeling van industrieterrein 't Veen is in de jaren 2018 en eerder in gang gezet. De gemeente Hattem kan met ingang van 2020 een investering doen voor wegen in het gebied.

Er wordt een jaarlijkse kapitaallast gecalculeerd van € 100.000,-; die volgt uit een investering van netto € 2 miljoen. In de begroting is een groeipad van 10 jaar naar dat bedrag opgenomen door ieder jaar € 10.000,- extra in onze begroting op te nemen, oplopend van € 10.000,- in 2019 naar € 100.000,- in 2028. Dat gaat in de vorm van een dotatie. Te zijner tijd zorgt de daadwerkelijke investering in het wegennetwerk van 't Veen voor een kapitaallast. De toename van de kapitaallast kan gedekt worden vanuit een evenredige afname van de bovengenoemde structurele toevoeging aan de reserve voor 't Veen. De toevoeging 2022 bedraagt € 33.000.

Reserve opvang Oekraïners

In maart 2022 zijn vele inwoners uit Oekraïne op de vlucht geslagen. Ook in Nederland zijn vele vluchtelingen opgevangen. In Hattem is er ook gezocht naar opvangplekken. Die zijn gevonden bij particulieren, maar ook via gemeentelijke opvanglocaties. De kosten die voor deze opvangplekken zijn gemaakt worden vergoed vanuit het Rijk. Op basis van de landelijke bekostigingsregeling krijgt de gemeente Hattem ruim € 1.540.000. De reeds gemaakte kosten bedragen € 644.000. Het verschil tussen het te ontvangen bedrag en de reeds gerealiseerde kosten bedraagt derhalve bijna € 900.000. Hiervan valt € 400.000 in het resultaat van 2022 ter dekking van de kosten voor externe inhuur die reguliere taken hebben overgenomen van collega's die zijn ingezet voor de ondersteuning van Oekraïense vluchtelingen. Het restant, € 500.000, vormt een (bestemmings)reserve. Dit omdat de gemeente immers nog een grote opgave in het langduriger huisvesten van Oekraïense vluchtelingen én statushouders en asielzoekers heeft.

OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES

In het kader van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) mogen reserves niet meer rechtstreeks ten laste worden gebracht van investeringen met economisch nut.

Ter dekking van de jaarlijkse kapitaallasten is met ingang van 1-1-2007 de "beklemde" reserve "dekking kapitaallasten" in het leven geroepen.

Overige bestemmingsreserve	Boekwaarde 01-01-2022	Toevoeging	Onttrekking	Vermindering ter dekking afschrijving	Boekwaarde 31-12-2022
Reserve dekking kapitaallasten	703.602	-	51.140		652.462
Totaal	703.602	-	51.140	-	652.462

Reserve dekking kapitaallasten

De volgende investeringen worden met deze reserve gedekt:

- Nieuwbouw kleedaccommodatie VV Hattem
- Restauratie stadsmuur nabij de molen
- Nieuwbouw gymnastieklokaal Spoorstraat
- Toegangspoort begraafplaats
- Ondergrondse afvalopslag
- Nieuwbouw werkplaats De Werf

SALDO REKENING BATEN EN LASTEN

Het totale voordelige rekeningssaldo van 2022 bedraagt € 347.773.

Saldo rekening baten en lasten	Boekwaarde 01-01-2022	Toevoeging	Onttrekking	Bestemmings- resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2022
Saldo rekening baten en lasten	188.671	347.773	188.671		347.773
Totaal	188.671	347.773	188.671	-	347.773

Conform het raadsbesluit bij het vaststellen van de jaarrekening 2021 is het resultaat over 2021 zijnde een bedrag van € 188.671 toegevoegd aan de algemene reserve.

In de nota van aanbidding 2022 wordt voorgesteld het positieve resultaat 2022 van € 347.773 te verrekenen met:

- de algemene reserve voor een bedrag van € 110.000 zijnde het saldo van de budgetoverheveling naar 2023;
- de algemene reserve voor een bedrag van € 192.000 zijnde de in 2023 te bestemmen energietoeslag aan huishoudens en aan de
- bestemmingsreserve die is gevormd voor de aanleg van de afslag A28 ten behoeve van het H2O bedrijventerrein voor een bedrag van € 384.000.

en aanvullend een bedrag van € 338.227 te onttrekken aan de algemene reserve.

Verder wordt verwezen naar de "Toelichting op het resultaat 2022".

VOORZIENINGEN

De specificatie van de voorzieningen is als volgt:

Voorzieningen (algemeen)	Boekwaarde 01-01-2022	Toevoeging	Onttrekking	Ten gunste van resultaat vrijgevallen	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2022
Voorziening wethouderspensionen	598.000	25.000				623.000
Totaal	598.000	25.000	-	-	-	623.000

Voorzieningen nav van derdern ontvangen (beklemd) middelen	Boekwaarde 01-01-2022	Toevoeging	Onttrekking	Ten gunste van resultaat vrijgevallen	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2022
Voorziening afkoopsommen graven	481.257	66.800	50.727			497.330
Voorziening rioolrecht	579.420	100.000				679.420
Voorziening verlofsparen	-	27.200				27.200
voorziening grondexploitatie Geldersedijk	-	-				-
voorziening onderhoud gebouwen	-	565.028	96.855			468.173
Totaal	1.060.677	759.028	147.582	-	-	1.672.123

Van de belangrijkste voorzieningen kan de volgende toelichting worden gegeven:

Voorziening wethouderspensionen

Met ingang van 2015 wordt de pensioenopbouw van zittende wethouders in eigen beheer opgebouwd. Daarvoor is een voorziening opgericht waarvan de jaarlijkse dotaties als last in de exploitatie zijn opgenomen.

De stand per 31 december 2022 is € 623.000.

Voorziening afkoopsommen graven

De voorziening wordt gevuld door de afkoopsommen van de graven toe te voegen. Voor het berekenen van de jaarlijkse onttrekking is gekozen voor een model dat jaarlijks 1/20ste deel van de cumulatief gestorte bedragen terug laat vloeien naar de exploitatie. Daarvan worden de jaarlijkse onderhoudskosten voldaan. Op basis van deze methode is in 2022 een bedrag aan afkoopsommen toegevoegd van € 66.800 en is er ten behoeve van onderhoud € 50.727 onttrokken conform een extra comptabel overzicht.

De stand per 31 december 2022 is € 497.330.

Voorziening rioolrecht

Deze voorziening is opgericht in de jaarrekening van 2017. Hij fungeert als volgt: wanneer op de rioolheffing een voordeel wordt behaald - nu of in de toekomst - dan mag dit op grond van de regelgeving (artikel 44 lid 2 van het BBV) enkel in een reserve vloeien als kan worden aangetoond dat de 'overdekking' wordt veroorzaakt door efficiency- of aanbestedings-voordelen. In alle andere gevallen moet het voordeel in een voorziening door derden beklemd middelen worden gestort.

De stand per 31 december 2022 is € 679.420.

Voorziening ontwikkeling 't Veen

Een uitspraak van de Commissie BBV is dat "het kwalificeren van voorbereidingskosten voor faciliterende exploitatieplannen of nog te sluiten anterieure overeenkomsten als "nog te verrekenen kosten" onder de overige

nog te ontvangen bedragen (artikel 40a, lid 1 onderdeel BV) is toegestaan onder o.a. de volgende voorwaarde: de kosten mogen maximaal 5 jaar als overige nog te ontvangen bedragen blijven staan; na maximaal 5 jaar moet het kostenverhaal zijn gerealiseerd dan wel dienen de kosten te worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat". De door de gemeente gemaakte kosten t/m 2018 voor 't Veen a € 89.839 vallen buiten deze voorwaarde. Op de kosten is als dekking een "vrijval" van de subsidie van de Provincie Gelderland en de WBI a € 15.895 in mindering gebracht in deze jaarrekening. Daarmee blijft een te treffen voorziening over van € 73.944, waarmee is voldaan aan de uitspraak van de Commissie BBV.

Voorziening verlofsparen

De voorziening verlofsparen wordt gevormd vanuit de mogelijkheid die de CAO biedt om te verlof te sparen. Medewerkers worden in de gelegenheid gesteld om voor verlof te sparen om eerder te stoppen met werken. Hiervoor kunnen zij maximaal 3.600 uur sparen, met een maximum van 200 uur per jaar.

Voorziening grondexploitatie Geldersedijk (WZZ)

De voorziening voor de grondexploitatie van de Geldersedijk (Woonzorgzone) is gevormd in verband met het verwachte tekort. Conform de regelgeving vanuit de BBV heeft de gemeente Hattem de voorziening in de jaarrekening 2022 opgenomen.

Voorziening onderhoud gebouwen

De onderhoudsvoorziening is gevormd op basis van het meerjarenonderhoudsplan van de Gemeente. Het meerjarenonderhoudsplan wordt cyclisch bijgesteld en geüpdatet wat de basis is voor de dotatie en jaarlijkse kosten in de exploitatie.

SCHULDEN.

Vaste schuld met een looptijd langer dan één jaar.

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

Langlopende schulden	Saldo 01-01-2022	Vermeer- deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2022
Onderhandse leningen	36.919.828	9.000.000	1.948.562	43.971.266
Totaal	36.919.828	9.000.000	1.948.562	43.971.266

In 2022 is de reguliere aflossing betaald.

De totale rentelast voor het jaar 2022 met betrekking tot de vaste schulden bedroeg € 630.386. Op de transitorische post "Nog te betalen bedragen" is een bedrag van € 282.762 opgenomen als nog te betalen rente van langlopende geldleningen, conform de richtlijnen van het BBV.

VLOTTENDE PASSIVA

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

Vlottende passiva	Saldo	Saldo
	31-12-2021	31-12-2022
Schulden < 1 jr	2.146.532	2.478.488
Overlopende passiva	8.872.598	7.955.245
Totaal	11.019.130	10.433.733

Netto vlottende schuld met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar.

De in de balans opgenomen kortlopende schulden worden als volgt gespecificeerd:

Netto vlottende schuld met rente typische looptijd korter dan 1 jr	31-12-2021	31-12-2022
Kas; Callgeld en deposito's	0	0
Banksaldi (BNG)	105.766	477
Girosaldi	0	0
Overige schulden	2.119.930	2.600.820
Totaal	2.225.696	2.601.297

Onder de overige schulden van de tabel hierboven zijn de volgende onderdelen begrepen:

Specificatie overige schulden uit bovenstaande tabel	31-12-2021	31-12-2022
Crediteuren algemeen	1.994.572	2.299.461
Debetbedragen classificeren als debiteuren	-32.924	-4.646
Subtotaal	1.961.648	2.294.815
Kasgeldlening	0	
Geschilpost crediteur	0	
Ontvangsten zonder inningsopdracht	0	
Betalingen Sociale Dienst	158.282	306.003
Totaal	2.119.930	2.600.819

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Overlopende passiva	31-12-2021	31-12-2022
Vooruit ontvangen bedragen	5.509.699	6.681.231
Nog te betalen bedragen	3.164.463	1.274.014
Totaal	8.674.162	7.955.245

In de vooruit ontvangen bedragen zijn de volgende specifieke uitkeringen opgenomen:

Overzicht specifieke uitkeringen van de EU, het Rijk of de Provincies

Specifieke uitkeringen (als onderdeel van de vooruit ontvangen bedragen)	Saldo 01-01-2022	Toevoegingen	Vrijgevallen Bedragen	Saldo 31-12-2022
Subsidie gemeentelijke monumenten (Prov)	366.186	1.094.043	143.357	1.316.872
Vooruitontvangen subsidies Rijk	4.651.251	592.411	256.386	4.987.275
Vooruitontvangen bijdragen Rijk	390.165	6.402	377.628	18.939
Verhuurd onroerend goed	4.882	2.295	4.882	2.295
Vooruitontvangen bijdragen Gemeenten	97.215	-	-	97.215
Vooruitontvangen Noord Veluwe Bereikbaar	-	258.634	-	258.634
Totaal	5.509.699	1.953.785	782.253	6.681.231

Verloopoverzicht van vooruitontvangen subsidies van Nederlandse overheidslichamen op detailniveau van subsidiesoort

Verloopoverzicht vooruit ontvangen subsidies van Nederlandse overheidslichamen	Saldo 01-01-2022	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2022
<u>Rijk:</u>				
BRIM subsidies	140.009		51.778	88.232
BBZ subsidies:	-			-
- Vooruitontvangen ToZo	368.154		368.154	-
- Vooruitontvangen BBZ 2020	9.474		9.474	-
- Vooruitontvangen BBZ 2021	12.537			12.537
- Vooruitontvangen BBZ 2022	-	6.402		6.402
Min. EZK subsidies	1.233.891	-	-	1.233.891
Min. IenW subsidies	11.366			11.366
Min. BZK	3.080.944	186.972	39.562	3.228.354
Min. Justitie en Veiligheid	-	46.725	8.070	38.655
Min. VWS	22.571	18.858	18.858	22.571
Min. SZW	-	94.122	18.052	76.070
Toeslagenproblematiek	1.571	-	-	1.571
Covid Onderwijsvertraging	28.273		-55.036	83.309
Onderwijsachterstandenbeleid	132.626	64.446	107.125	89.947
Instandhouding gemeentelijk monumenten	-	113.311	-	113.311
Spuk Sport	-	67.977	67.977	-
Tozo	-			-
Subtotaal	5.041.416	598.813	634.014	5.006.214
<u>Overige Nederlandse overheidslichamen:</u>				
Instandhouding gemeentelijk monumenten	15.003	51.043	51.043	15.003
Impuls Biodiversiteit Hattem	39.930		15.184	24.746
Project Retail Academy Hattem	4.420			4.420
Regionaal uitvoeringsplan Slimme Mobiliteit	55.025		-69.161	124.186
Bongerd gasloos	184.541		184.541	-
Bestrijding Aziatische duizenknoop	6.200			6.200
Klompepad Kids	15.750		15.750	-
Kop van de Veluwe	25.317		-65.000	90.317
Deelauto's	20.000			20.000
Goenicoon 2022	-	100.000	8.681	91.319
Transformatie 't Veen	-	643.000	2.319	640.681
Overdracht bodemtaken	-	50.000		50.000
Verkabeling 't Veen	-	250.000		250.000
Subtotaal	366.186	1.094.043	143.357	1.316.872
Totaal	5.407.602	1.692.856	777.371	6.323.087

WAARBORGEN EN GARANTIES

A. Gewaarborgde geldleningen.

De gewaarborgde geldleningen per 31 december 2022 zijn als volgt onder te verdelen:

Gewaarborgde geldleningen	Waarborging	01-01-2022	31-12-2022
Toegelaten instellingen	100% gemeente	-	-
Andere non-profitinstellingen	100% gemeente	14.224.000	14.224.000
Waarborgfonds Sociale Woningbouw	50% gemeente	26.045.000	19.940.000
Totaal		40.269.000	34.164.000

Voor een specificatie van bovenstaande bedragen wordt verwezen naar de "Staat gewaarborgde geldleningen en andere garantieverplichtingen" die in de bijlagen is opgenomen. De waarborg van de toegelaten instelling is € 0 per 31-12-2022 omdat de lening reeds volledig is afgelost.

Naast deze waarborgen fungeert de gemeente ook als gedeeltelijke achtervang voor de NHG hypotheek. Gezien de liquiditeitspositie van het fonds WSW en de verwachtingen worden de risico's hiervoor als nihil beschouwd. Derhalve is deze achtervangpositie niet in de berekening meegenomen.

B. Uitstaande Bouwfonds Stimuleringsleningen (SVN):

Uitstaande Bouwfonds Stimuleringsleningen (SVN)	Waarborging	01-01-2022	31-12-2022
Verstrekke Bouwfonds stimuleringsleningen	100% gemeente	11.358	7.151
Totaal		11.358	7.151

LANGLOPENDE FINANCIËLE VERPLICHTINGEN

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de Balans blijkende financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen.

Verplichting betreffende personeel, voormalig personeel en bestuurders.

Volgens het nieuwe Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten is het niet noodzakelijk om de jaarlijks terugkerende verplichtingen op de balans tot uitdrukking te brengen als voorziening of overlopend passief. Wel dient de opname als 'niet uit de balans blijkende verplichtingen' te worden gehandhaafd. Deze dient alle informatie te bevatten om de omvang van de verplichtingen te kunnen vaststellen, te kwantificeren.

Opgebouwde rechten vakantiegeld en eindejaarsuitkering.

Met de invoering van het IKB per 1-1-2017 worden alle opgebouwde rechten van een jaar uiterlijk uitbetaald met de salarisrun van december. Dit betekent dat hier geen opgebouwde rechten kunnen worden vermeld, met uitzondering van de wethouders en burgemeester.

Deze rechten bedragen voor het opgebouwde vakantiegeld € 12.571 en voor de eindejaarsuitkering € 2.258.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen.

- Door het vroegtijdig afsluiten van de jaarrekening zijn diverse nota's waarvoor de werkzaamheden in 2022 zijn uitgevoerd in het dienstjaar 2023 verantwoord. Deze verantwoording heeft het rekeningsaldo positief beïnvloed. Het gaat om € 48.700. In de jaarrekening 2022 is een bedrag verantwoord van € 47.400 aan facturen waarvoor de werkzaamheden in 2021 zijn verricht. Per saldo € 1.300 aan 'voordelig resultaat in 2022'.
- De commissie BBV stelt in haar beantwoording dat voor de kostenverantwoording ook voor de accountantskosten aangesloten moet worden op het moment van de prestatielevering. Lasten worden

verantwoord in het jaar dat de prestatie wordt geleverd, aldus de commissie BBV. DE contractuele verplichting ontstaat weliswaar in jaar t, maar die wordt niet verantwoord in de rekening van baten en lasten van jaar t. Dit impliceert derhalve dat voor de kosten en uren die de accountant voor de jaarrekening 2022 in 2023 maakt deze in het rekeningjaar 2023 dienen te worden verantwoord.

○ **Gerechtelijke procedures en claims.**

Per 31 december zijn de lopende gerechtelijke procedures en claims op de gemeente in beeld gebracht. Het betreft hier:

- A. Zaken waarover de commissie bezwaarschriften heeft geadviseerd;
- B. Personele aangelegenheden;
- C. Letselschadeclaims;
- D. Belastingprocedures
- E. Beroepsprocedures Bestemmingsplan en
- F. Juridische procedure zwembad

Nog niet bekend is wat de financiële consequenties zijn.

○ **Voor onder andere de aanleg van het nieuwe stelsel op- en afritten A28 bij het bedrijventerrein H2O is in 2019 een samenwerkingsovereenkomst getekend. Gemeente Hattem zal hiertoe € 1.000.000 bijdragen. Van dit bedrag is tot op heden nog niets aan de Gemeente Hattem gefactureerd.**

Arbeidskostengerelateerde verplichtingen

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. Deze personele lasten worden verantwoord in het jaar waarin de uitbetaling plaatsvindt.

Daarbij moet worden gedacht aan overlopende vakantiegeld- en (spaar)verlofaanspraken.

Eigen bijdrage op grond van de Wmo

Een aanvrager van een voorziening op grond van de WLZ en de WMO (zoals hulp in de huishouding, begeleiding, hulp- en vervoersmiddelen of beschermd wonen) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Niet uit de balans blijvende vorderingen

Voor het buitengebied zijn kosten gemaakt voor het opstellen van de bestemmingsplan buitengebied. Deze kosten kunnen in de toekomst worden verhaald op initiatiefnemers.

Gebeurtenissen na balansdatum

- Als gevolg van met name de mondiale omstandigheden is de inflatie fors toegenomen. Hoe groot de financiële impact ook in 2023 zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's voortdurend. De impact van prijsstijgingen en renterisico's zijn ook in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag opgenomen.
- In 2023 is een eind gekomen aan het geschil tussen de gemeente Hattem en de aannemer voor de bouw van het zwembad over de herstelwerkzaamheden die door de aannemer in het zwembad zijn verricht. Hiervoor is op 2 oktober 2023 een vaststellingsovereenkomst getekend waarin de aannemer zich verplicht tot het betalen van een bedrag van € 180.000 aan de gemeente. De financiële consequentie van de vaststellingsovereenkomst is na balansdatum bekend geworden en is op grond van het BBV verwerkt in deze jaarrekening. De gemeentelijke vordering van € 518.272 is met een bedrag van € 338.272 afgeboekt.

Overzicht van baten en lasten 2022

Programma	Omschrijving	Raming begrotingsjaar vóór wijziging			Raming begrotingsjaar ná wijziging			Realisatie begrotingsjaar			Realisatie vorig begrotingsjaar				
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo		
<i>Programma's:</i>															
1	Sociaal sterk														
	1a - opgroeien en ontw ikkelen	4.593	188	4.405	4.652	262	4.390	4.156	333	3.823	4.587	183	4.403		
	1b - werk	3.933	1.872	2.061	4.485	1.701	2.784	5.044	3.260	1.784	3.638	1.942	1.696		
	1c - zorg	3.283	72	3.211	3.275	312	2.963	3.343	435	2.908	3.074	205	2.870		
	1d - welzijn en sport	1.782	124	1.658	2.017	121	1.895	2.154	-180	2.335	2.072	385	1.687		
2	Wonen, w erken en recreëren														
	2a - ruimtelijke ontw ikkeling	1.789	1.782	07	2.197	1.197	1.001	2.599	1.186	1.413	2.271	607	1.663		
	2b - economische ontw ikkeling	1.022	337	685	1.062	367	695	2.512	981	1.530	2.236	1.860	376		
	2c - fysieke leefomgeving	4.641	510	4.130	4.654	510	4.144	4.683	447	4.236	4.421	575	3.847		
3	Besturen en organiseren														
	3a - netw erken en besturen	2.576	164	2.412	3.052	618	2.434	3.165	625	2.540	2.692	420	2.271		
	3b - dienstverlening	238	166	72	238	166	72	240	170	71	217	197	20		
	3c - financiën														
	3d - gemeentelijke organisatie														
4	Bedrijfsvoering														
	4a - overhead	4.907	169	4.738	5.383	169	5.214	5.758	436	5.322	5.279	278	5.001		
	Subtotaal programma's	28.765	5.384	23.380	31.014	5.422	25.592	33.653	7.692	25.961	30.486	6.652	23.834		
<i>Algemene dekkingsmiddelen:</i>															
	- Lokale heffingen	273	6.026	-5.752	281	6.115	-5.834	283	6.127	-5.844	363	6.222	-5.859		
	- Algemene uitkering		17.059	-17.059		19.116	-19.116		19.478	-19.478		16.467	-16.467		
	- Integratie uitkering sociaal domein		893	-893		926	-926		926	-926		1.259	-1.259		
	- Dividend	01	186	-186	01	285	-284		304	-304	02	212	-211		
	- Saldo van de financieringsfunctie											54	-54		
	- Overige algemene dekkingsmiddelen	263	15	248	313	15	298	299	16	283	101	118	-17		
	Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	537	24.179	-23.642	595	26.458	-25.862	582	26.850	-26.269	466	24.332	-23.866		
	Onvoorziene uitgaven	16		16	16		16								
	Heffing vennootschapsbelasting (VPB)										-05		-05		
	Gerealiseerd totaal saldo baten en lasten	29.318	29.563	-245	31.626	31.880	-254	34.235	34.543	-308	30.947	30.984	-37		
<i>Toevoeging/onttrekking aan reserves:</i>															
1	Sociaal sterk														
	1a - opgroeien en ontw ikkelen					09	-09		09	-09		18	-18		
	1b - werk							500		500		64	-64		
	1c - zorg				240	32	208	240	32	208	151	41	111		
	1d - welzijn en sport		18	-18		52	-52		24	-24	09	89	-80		
2	Wonen, w erken en recreëren														
	2a - ruimtelijke ontw ikkeling	500	02	498	639	273	366	572	148	424	-01	43	-44		
	2b - economische ontw ikkeling		52	-52		52	-52		33	778	130	110	20		
	2c - fysieke leefomgeving		19	-19		49	-49		31	33	130	34	96		
3	Besturen en organiseren														
	3a - netw erken en besturen		100	-100		07	100	-92		07	130		101	-101	
	3b - dienstverlening														
	3c - financiën		228	-228		1.104	849	255		296	380		971	941	30
	3d - gemeentelijke organisatie														
4	Bedrijfsvoering														
	4a - overhead		25	-25		321	-321		184	-184		100	-100		
	Totaal mutaties reserves	500	444	56	1.991	1.737	254	1.679	1.719	-40	1.390	1.542	-152		
	Gerealiseerd resultaat	29.818	30.007	-189	33.616	33.616	00	35.914	36.262	-348	32.337	32.526	-189		
Resultaat:															
	Primaire begroting	188.700													
	Voorjaarsnota						-582.841								
	Najaarsnota				915.777										
	Rekening							347.773			188.671				

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Deze toelichting bestaat uit twee delen namelijk een algemeen deel en een toelichting per product.

Algemeen

Met ingang van de invoering van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) is de programma-verantwoording verplicht voorgeschreven. Het jaarverslag kent een programmaverantwoording die op hoofdlijnen de doelstellingen weergeeft. Naast welke investeringen daarvoor zijn gedaan geeft het ook antwoord op de vragen: "Wat wilden we bereiken?", "Wat hebben we daarvoor gedaan?", "Wat is het resultaat?" en "Wat heeft het gekost?" Daarnaast is in beeld gebracht welke (nieuwe) ontwikkelingen zijn gesignaleerd en welke te nemen maatregelen hierbij wenselijk zijn.

Naast het jaarverslag is de jaarrekening de plek voor de cijfers. De jaarrekening bestaat uit het overzicht van baten en lasten, de balans en de verantwoordingsinformatie over een aantal specifieke uitkeringen. Onder het begrip SISA (Single Information Single Audit) wordt hiervoor een overzicht opgenomen.

In het overzicht van baten en lasten vindt de analyse plaats tussen de begroting ná wijziging en de werkelijke cijfers per product.

Omdat de personeel- en kapitaallasten een belangrijk onderdeel van de rekening van baten en lasten vormen, worden die hieronder nader toegelicht.

Toelichting personeelslasten 2022

De personeelslasten zijn inclusief de lasten van het voormalig personeel.

	<u>Begroting</u>	<u>Werkelijk</u>
Personeelslasten volgens begroting	8.021.900	7.673.400
Stelposten:		
- Dienstreizen/overwerk/vuilwerktoelage/FPU etc.	48.100	
- Loonkostenstijging	156.300	
- Voormalig personeel (tlv reserve frictiekosten)	100.300	
- Continuïteitsbudget	50.000	
- Taakstellingen (waaronder sprokkelformatie/inschaling)	-193.300	
Totaal opgenomen in de begroting	<u>8.183.300</u>	<u>7.673.400</u>
Per saldo jaarrekening voordeliger		<u>509.900</u>

Begroot

Op de personeelsbegroting zijn in 2022 geen begrotingswijzigingen doorgevoerd.

De begrote kosten voor dienstreizen, overwerk et cetera zijn verdisconteerd in de reguliere salariskosten.

In de begroting 2022 is rekening gehouden met een loonkosten- en pensioenpremiestijging met 2,7%.

De loonkostenstijging is definitief uitgewerkt in het akkoord dat is gesloten tussen de vakbonden en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en is op 27 januari 2022 definitief geworden. De Cao loopt vanaf 1 januari 2021 en geldt voor de jaren 2021 en 2022. Op 21 februari 2023 is tussen werkgevers en vakbonden een principeakkoord bereikt over een nieuwe Cao voor de gemeentelijke sector. Het akkoord geldt voor 12 maanden.

De kosten van het voormalig personeel en -bestuurders worden ten laste van de reserve gebracht.

Realisatie

Personeel

Over 2022 is voor een bedrag van € 509.900 minder aan personeelslasten uitgegeven dan was begroot. Hierbij dient er rekening mee gehouden te worden dat loonkostenvergoedingen door inzet van personeel in samenwerkingsverband (H2O) niet met de salarisstaat zijn verrekend.

Voor de ruimte in de salarisstaat, ontstaan door de diverse mutaties in het personeel als gevolg van ziekte, zwangerschap of vertrek, is, om de werkzaamheden en dienstverlening te continueren, veelal gebruik gemaakt van de inhuur van derden.

De onderschrijding in de personeelsbegroting is onder andere ontstaan door:

- Griffie	14.800 V
Bij raadsbesluit d.d. 31 mei 2021 is de formatie van de griffie verhoogd van 1,13 fte naar 1,6 fte. Daarnaast is de inschaling van de functie van de griffier verhoogd. Invulling heeft later plaatsgevonden.	
- Bestuur	31.200 N
Als gevolg van de uitkomst van de gemeenteraadsverkiezingen is de samenstelling veranderd en de formatieomvang van het college uitgebreid.	
- Personeel BDV.	249.500 V
Kosten van juridische kwaliteit worden doorberekend aan de gemeente Heerde. Daarnaast worden kosten van inkoop, informatieveiligheid, gegevensbescherming en de privacy officer doorbelast door de gemeenten Heerde en Oldebroek. Functionele doorbelasting wordt verantwoord onder inhuur omdat het geen personeel betreft in dienst van de gemeente Hattem. Verder is door pensionering en vertrek de formatie nog niet vast ingevuld maar heeft inhuur plaatsgevonden.	
- Personeel O&A	120.400 V
Als gevolg van zwangerschaps- en bevallingsverloven heeft voor de continuering van de werkzaamheden inhuur plaatsgevonden. Van het UWV zijn hiervoor Wazo vergoedingen ontvangen. Daarnaast zijn op meerdere functies het afgelopen jaar vacatures ontstaan (o.a. milieu, sport en projectsecretariaat). Hierdoor heeft externe inzet plaatsgevonden.	
- Personeel Realisatie en Beheer	170.000 V
Op functies zijn vacatures ontstaan als gevolg van vertrek, interne functieveranderingen en zijn werkzaamheden uitbesteed. Daarnaast zijn voor inzet van personeel bij de buitendienst loonkostensubsidies ontvangen. Ook zijn de stelposten opgenomen voor inzet van met name buitendienstpersoneel, zoals piketvergoedingen, niet volledig aangewend.	
- Personeel P&S	128.700 V
Bij het servicecentrum is als gevolg van pensionering personeel ingezet via de payroll constructie en inhuur. Ook heeft inhuur plaatsgevonden als gevolg van zwangerschapsverlof en juridische ondersteuning .	
- Wachtgelden	37.000 N
Betreft de wachtgeldvergoedingen aan voormalig bestuurders	
- Stelposten.	100.800 N
Betreft de stelposten voor dienstreizen, ambtsjubilea, beloningsbeleid, calamiteitenregeling, overwerk et cetera. De kosten zijn verantwoord op de reguliere salarissen. Daarnaast is een bedrag opgenomen voor de continuering van de dienstverlening. Kosten zijn hoofdzakelijk verantwoord onder inhuur. Daartegenover staat dat een percentage van de loonsom is geraamd voor kostenbesparing als gevolg van strategische personeelsplanning in het kader van organisatieontwikkeling. Ook is een negatieve stelpost geraamd door de maximale salarissen te corrigeren naar de werkelijke inschaling en is een bedrag aan 'sprokkelformatie' ingeboekt.	

Daarnaast is een raming opgenomen voor verwachte salarisbetalingen. Het betreft de vertaling van het functiewaarderingssysteem (HR21) als gevolg van de organisatiekanteling per 1 juli 2022

- Diversen		4.500 N
	Totaal	509.900 V

Bij de Voorjaarsnota 2021 is een tijdelijk ontwikkelbudget beschikbaar gesteld om een gezonde werkbalans te creëren en de randvoorwaarden voor een succesvolle organisatieontwikkeling goed in te vullen.

Bij de jaarrekening 2021 is een budgetoverheveling naar 2022 opgenomen waardoor nog een bedrag van € 111.000 aan ruimte in 2022 beschikbaar is gesteld. Met de inhuur en de werkzaamheden die in 2022 hebben plaatsgevonden is het budget volledig aangewend. Dekking heeft plaatsgevonden uit de algemene reserve.

Inhuur

Over 2022 heeft inzet van derden plaatsgevonden op projecten en investeringen en zijn werkzaamheden verricht voor de reguliere exploitatieproducten als gevolg van onder andere ziekte en ondersteuning. Ook wordt personeel ingehuurd waarbij de payroll constructie is gekozen.

Het totaalbedrag dat in 2022 aan personeel is ingehuurd en rechtsreeks en aan de hand van de kostenverdeelssystematiek is doorbelast bedraagt € 3 miljoen en is 27,9% van het totaal aan personele inzet inclusief inhuur.

Het totaalbedrag van € 3 miljoen is op hoofdlijnen toegerekend aan:

Externe inhuur		
<u>Projecten:</u>		
Omgevingswet	164.700	
Milieu en duurzaamheid	169.500	
Noord Veluwe Bereikbaar	65.700	
Verkeersmaatregelen	88.200	
Riolering en waterzuivering	62.300	
Woonzorgzone en 't Veen	238.200	
Projecten (waaronder Binnenstad, KCC, Veenrand, Nieuwstad etc.)	140.200	
		928.800
<u>Exploitatie:</u>		
Waaronder Servicedesk, Wet maatschappelijke ondersteuning, participatiewet, vergunningverlening en handhaving, garantiebannen, beschut werken, gemeentelijke opvang Oekraïners etc.		1.218.000
<u>Bedrijfsvoering / overhead:</u>		
Waaronder Finance & Control, HRM, inkoop en aanbesteding, zaakgewijs werken, communicatie etc.		828.500
Totaal:		2.975.300

Toelichting kapitaallasten 2022

Vergelijking begroting na wijziging 2022 – rekening 2022

	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022	Verschil
Afschrijvingslasten	1.209.600	1.489.900	1.319.400	
Afschrijving Meerjareninvesteringsprogramma (MIP)		38.900		
- afwaardering / extra afschrijving	22.300			
- begrotingswijzigingen				
Najaarsnota		-166.000		
	<u>1.231.900</u>	<u>1.362.800</u>	<u>1.319.400</u>	<u>43.400</u>
Rentelasten activastaat	470.400	514.000	382.900	
Rentelasten grondexploitatie	5.400	28.000	10.900	
Rente Meerjareninvesteringsprogramma (MIP)		6.200		
	<u>475.800</u>	<u>548.200</u>	<u>393.800</u>	<u>154.400</u>
	<u>1.707.700</u>	<u>1.911.000</u>	<u>1.713.200</u>	<u>197.800</u>

Algemeen

In de financiële verordening van de gemeente Hattem (artikel 212 Gemeentewet) zijn de uitgangspunten voor het financieel beleid, alsmede voor het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie van de gemeente Hattem geformuleerd. In artikel 9 van de verordening zijn – overeenkomstig het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) – de uitgangspunten voor de waardering en afschrijving van de vaste activa opgenomen.

Waardering en afschrijving van vaste activa vindt plaats zoals vastgelegd in de bij artikel 9 van de financiële verordening opgenomen bijlage. De financiële verordening is door de raad vastgesteld in de vergadering van 6 mei 2019 en is in werking getreden op 1 januari 2019.

Dekking van investeringen uit reserves

Gemeentelijk Afvalwaterketenplan

Kapitaallasten van investeringen in rioleringsprojecten worden voor alleen het eerste jaar gedekt uit de egaliseringsreserve rioolrecht.

Het voordeel op de kapitaallasten kan als volgt worden gespecificeerd:

- **Rente € 154.400 voordelig**

Het percentage dat is gehanteerd als renteomslag bedraagt overeenkomstig het begrote percentage 1,5. Het voordeel dat bij de rentecomponent is ontstaan wordt veroorzaakt door de fors lagere boekwaarde van de investeringen van € 4,7 miljoen per 1-1-2022 waarover het rentepercentage wordt toegepast. Door vertraging in de uitvoering van voorgenomen investeringen is minder externe financiering aangetrokken.

- **Afschrijving € 43.400 voordelig**

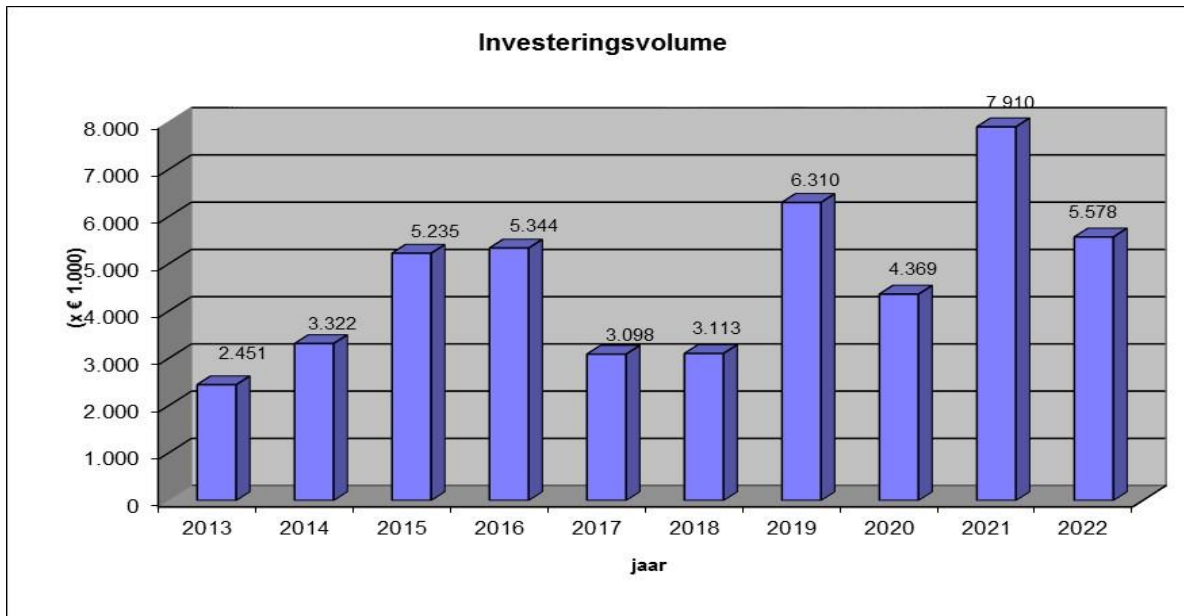
Bij de najaarsnota 2022 heeft een bijstelling plaatsgevonden als gevolg van vertraging op de verwachte start en realisatie van projecten. Voordeel op de afschrijvingslasten is verder ontstaan doordat er met een aantal investeringen pas na 1 januari 2022 is gestart. Overeenkomstig de financiële verordening start de afschrijving pas na realisatie van het werk. Belangrijkste investeringen waar de afschrijvingslasten lager liggen dan begroot zijn de uitvoeringswerkzaamheden aan de wegen en specifiek groot onderhoud Dorpsweg, Eijerdijk/Verlengde Parklaan en de

Hessenweg, beleidsplan openbare verlichting, voorbereidingskredieten onderwijshuisvesting (IKC), digitaliseren van de archieven en de aanpassingen van de technische installaties in het stadhuis.

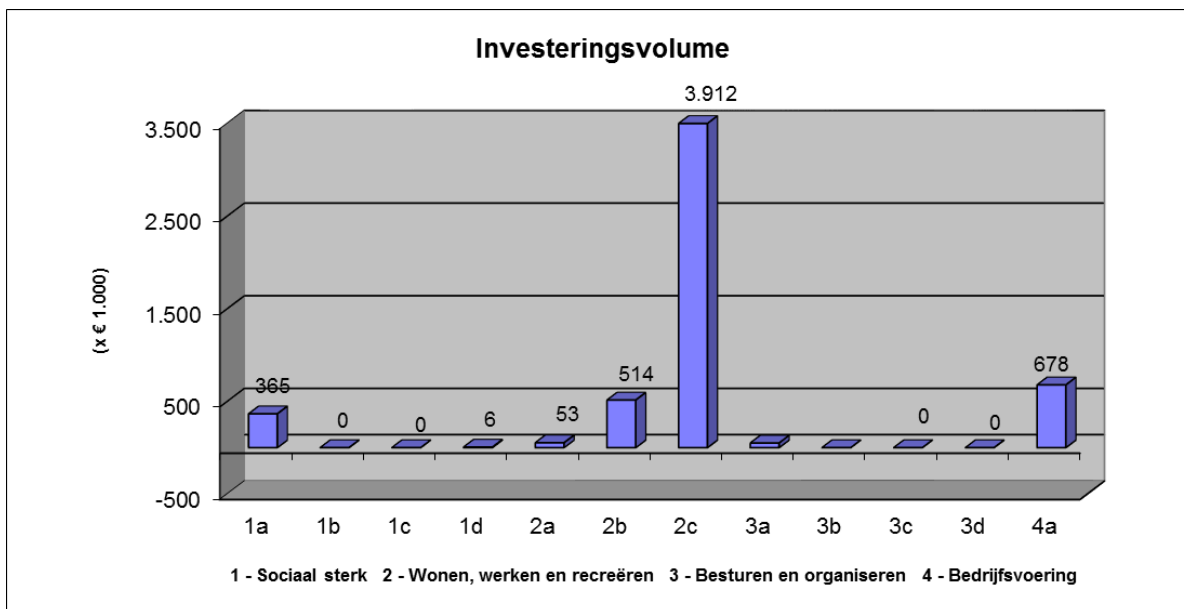
Investeringsprogramma

Bij programma 3C is de voortgang van de voorgenomen investeringen in beeld gebracht. De investeringen 2022 hebben een totaal volume aan vermeerderingen van € 5,6 miljoen en is ten opzichte van 2021 met € 2,3 miljoen afgenomen.

Het investeringsvolume over de laatste 10 jaren kan als volgt worden weergegeven:

Onderverdeeld voor 2022 naar (deel)programma:

Onder deelprogramma 4a - bedrijfsvoering en overhead - zijn op basis van de BBV regelgeving de investeringen in de gemeentelijke bedrijfsvoering opgenomen (huisvesting, ICT, machines etc.).

Begrotingscriterium

Verder worden onderstaand per programma de belangrijkste verschillen tussen de realisatie en de begroting na wijziging met betrekking tot de directe kosten en baten weergegeven.

Relevant hierbij is het zogenaamde 'begrotingscriterium'. De toe te passen normen hiervoor zijn op hoofdlijnen door de wetgever bepaald (artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet) en worden door de gemeenteraad zelf nader ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer (artikel 212 Gemeentewet).

De door de raad gestelde kaders zijn bepalend voor de invulling van het budgetbeheer door het college. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en de lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig aan de raad worden gemeld, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen.

Eén van de aspecten die met betrekking tot het begrotingscriterium speelt is dat bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig zijn. Toch kan voor de accountant bij de controle vaststaan dat een aantal (begrotings)overschrijdingen binnen de beleidskaders van de raad valt.

Deze overschrijdingen (en onderschrijdingen) dienen goed herkenbaar in de jaarrekening te worden opgenomen. Door het vaststellen van de rekening door de raad waarin die uitgaven wel zijn opgenomen worden de desbetreffende uitgaven alsnog geautoriseerd.

Het gaat om overschrijdingen waarbij het college bij het doen van de uitgaven binnen het door de raad uitgezette beleid is gebleven. Wel moet de accountant in het verslag van bevindingen de bedragen, waarvan het college in de jaarrekening heeft aangegeven dat ze nog dienen te worden geautoriseerd, aan de orde stellen.

Begrotingsoverschrijdingen binnen bestaand beleid worden door de accountant niet in de overweging, om al of niet een goedkeurende verklaring af te geven, betrokken. Het wel of niet vaststellen van de rekening door de raad heeft overigens geen invloed op de strekking van de rechtmatigheidsverklaring van de accountant. De verklaring wordt afgegeven bij de door het college opgemaakte jaarrekening.

Onder "begrotings(on)rechtmatigheid" zijn voor zover van toepassing de kostenoverschrijdingen nader gespecificeerd.

Voor 2022 geldt dat binnen de programma's Wonen, werken en recreëren en Bedrijfsvoering de beschikbaar gestelde begrotingsruimte het afgelopen jaar is overschreden en vraagt om een toelichting op de begrotings(on)rechtmatigheid.

Recapitulatie

Het gerealiseerd resultaat 2022 kent een nadelig verschil ten opzichte van de begroting 2022 na wijziging. Het negatieve resultaat van € 173.900 is te specificeren naar:

Saldo's x € 1.000	Lasten	Baten	Reserves	Saldo
Sociaal sterk				
- 1a - Opgroeien en ontwikkelen	496 V	71 V		568 V
- 1b - Werk	559 N	1.559 V	500 N	500 V
- 1c - Zorg	68 N	123 V		55 V
- 1d - Welzijn en sport	137 N	302 N	27 N	466 N
Programma 1	<u>268 N</u>	<u>1.452 V</u>	<u>527 N</u>	<u>657 V</u>
Wonen, werken en recreëren				
- 2a - Ruimtelijke ontwikkeling	401 N	10 N	58 N	470 N
- 2b - Economische ontwikkeling	1.450 N	615 V	693 V	142 N
- 2c - Fysieke leefomgeving	28 N	63 N	47 N	139 N
Programma 2	<u>1.880 N</u>	<u>541 V</u>	<u>588 V</u>	<u>751 N</u>
Besturen en organiseren				
- 3a - Netwerken en besturen	113 N	8 V	31 V	75 N
- 3b - Dienstverlening	2 N	4 V		1 V
- 3c - Financiën	30 V	393 V	80 N	343 V
Programma 3	<u>86 N</u>	<u>404 V</u>	<u>49 N</u>	<u>269 V</u>
Bedrijfsvoering				
- 4a - Bedrijfsvoering en overhead	477 N	267 V	137 N	347 N
Programma 4	<u>477 N</u>	<u>267 V</u>	<u>137 N</u>	<u>347 N</u>
Totaal:	2.711 N	2.664 V	125 N	172 N

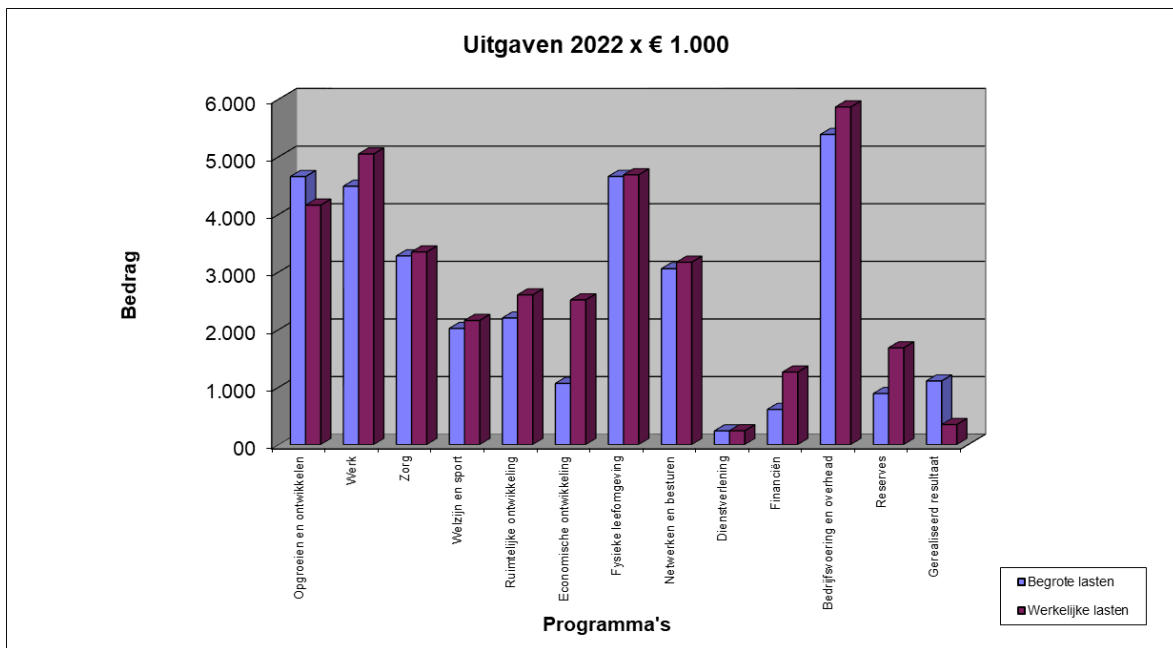
Het begrote saldo na de slotwijziging bedroeg € 521.700,-- voordelig. Het werkelijk resultaat bedraagt € 347.800-- voordelig. Verschil € 173.900,-- nadelig (afgerond).

Begrotings(on)rechtmatigheid

omvang	oorzaak	'soort' afwijking	onrechtmatig
P2 € 751.000	Legesopbrengsten	Lagere inkomsten	Nee, telt niet mee voor het oordeel
	Inzet extern personeel op ruimtelijke ordening projecten en omgevingswet	Kostenoverschrijdingen die grotendeels worden gecompenseerd door direct lagere personeelskosten. Dekking uit o.a. anterieure overeenkomsten	Ja, maar telt niet mee voor het oordeel
	Reserve onderhoud gebouwen omgezet naar een voorziening	Toepassing regelgeving Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten	Nee, telt niet mee voor het oordeel
	Instellen van een Voorziening Woonzorgzone	Toepassing regelgeving Besluit Begroting en Verantwoording	Nee, telt niet mee voor het oordeel

	Najaar stormschade bossen	Kostenoverschrijding als gevolg van onvoorziene omstandigheden	Ja, begroting niet meer bij te stellen
P4 € 347.000	Personeel en inhuur derden	Kostenoverschrijding past binnen het bestaande beleid	Ja, telt niet mee. Compensatie vindt plaats door onder andere doorberekening aan samenwerkingspartners en ruimte binnen stelposten
	Financieringsbehoefte investeringen	Kostenoverschrijding past binnen het bestaande beleid	Ja, maar telt niet mee. Dekking vindt plaats door doorbelaste kapitaallasten

De begrotingsafwijkingen en het resultaat kunnen verder als volgt worden gespecificeerd:

Programma 1 – Sociaal sterk

- **1a - Opgroeien en ontwikkelen**

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt € 568.000,-- voordelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	4.593 N	4.652 N	4.156 N	496 V
Baten	188 V	262 V	333 V	71 V
Gerealiseerd totaal	4.405 N	4.390 N	3.823 N	568 V
Verrekening reserves		9 V	9 V	
Gerealiseerd resultaat	4.204 N	4.381 N	3.814 N	568 V

Het voordelig saldo van € 568.000,-- is ontstaan door:

Verschillenanalyse				
Bedragen	(x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
-	Onderwijs	40	39	1
-	Leerlingenvervoer	318	311	7
-	Onderwijshuisvesting	286	291	-5
-	Leerplicht	31	30	-1
-	Voorschoolse voorzieningen	13	-6	18
-	Volksgesondheid	549	535	15
-	Preventief jeugdbeleid	182	115	67
-	Decentralisatie Jeugdzorg	2.972	2.507	464
	Opgroeien en ontwikkelen	4.390	3.823	568

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Voorschoolse voorzieningen (V)
 - De vaststelling van de subsidies kinderopvang 2021 heeft geleid tot een gedeeltelijke restitutie van € 15.000,--
- Preventief jeugdbeleid (V)
 - Het structureel beschikbare budget is in 2022 voor € 67.000,-- niet ingezet. Het voorstel voor een Hattems Model voor preventie en zorg wordt in de loop van 2023 aan de raad voorgelegd.
- Decentralisatie Jeugdzorg (V)
 - De lasten zorg in natura (ZIN) zijn € 392.000,-- lager dan begroot. Door veranderingen in verband met het woonplaatsbeginsel zijn er minder jeugdigen waarvoor de zorgkosten voor rekening van de gemeente Hattem komen. Ook de lasten persoons gebonden budget (PGB) zijn € 24.000,-- lager dan begroot vanwege de afname van het aantal cliënten dat via een PGB zorg krijgt.
 - Verwezen wordt naar de toelichting in paragraaf H - decentralisaties

Reserve - Aan de algemene reserve is het nadelig rekeningresultaat 2021 van PlusOV onttrokken.

Programma 1 – Sociaal sterk

• 1b - Werk

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt € 1.000.000,-- voordelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	3.933 N	4.485 N	5.044 N	559 N
Baten	1.872 V	1.701 V	3.260 V	1.559 V
Gerealiseerd totaal	2.061 N	2.784 N	1.784 N	1.000 V
Verrekening reserves			500 N	500 N
Gerealiseerd resultaat	2.061 N	2.784 N	2.284 N	500 V

Het voordelig saldo van € 1.000.000,-- is ontstaan door:

Verschillenanalyse				
Bedragen	(x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
- Inkomensondersteuning		957	869	88
- Inburgering		117	148	-32
- Participatie		357	250	107
- Sociale werkvoorziening		918	844	74
- Uitkeringen		413	571	-158
- Volwasseneneducatie		5	5	1
- Noodopvang vluchtelingen		18	-903	921
Werk		2.784	1.784	1.000

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Inkomensondersteuning (V)
 - Het bij de Najaarsnota beschikbaar gestelde bedrag van € 100.000 is in 2022 nog niet ingezet. Dit bedrag wordt via budgetoverheveling aan het budget 2023 toegevoegd.
 - Het voor energietoeslag beschikbare budget van € 550.000 is in 2022 met € 30.000 (N) overschreden. Aanvragen die in december 2022 zijn binnengekomen worden in januari 2023 uitbetaald.
- Inburgering (N)
 - De inzet voor de begeleiding van statushouders en inburgeraars is, anders dan begroot, voor het grootste deel op Inburgering geboekt. Met een administratieve overschrijding van € 32.000 tot gevolg. Hierdoor is de onderschrijding van het budget bij Participatie zichtbaar.
- Participatie (V)
 - Het administratieve voordeel van € 32.000 heeft een relatie met Inburgering.
 - Het beschikbare budget was € 74.000 hoger dan de lasten van de re-integratie trajecten.
- Sociale werkvoorziening (V)
 - Door hogere uitstroom zijn de loonkosten WSW zijn lager dan begroot.
- Uitkeringen (N)
 - Na jaren van stabilisatie en zelfs daling zijn in 2022 zowel de uitkeringen als de personele lasten gestegen. De uitkering bijstand uit hoofde van de Participatiewet (BUIG) is daarentegen lager dan de afgelopen jaren.
- Noodopvang vluchtelingen (V)
 - De opvang van ontheemden uit Oekraïne wordt in een paragraaf nader toegelicht. Administratief zijn de uitkomsten bijzonder: geen begrote lasten en baten, wel gerealiseerde lasten van totaal € 640.000 en een nog te ontvangen bedrag van het Rijk van € 1.540.000. Met als resultaat een voordeel van € 900.000.

Het Rijk rekent met normatieve vergoedingen die veel hoger zijn dan de in Hattem gemaakte kosten. Aan de raad zal worden voorgesteld om € 500.000 toe te voegen aan een bestemmingsreserve. Hierop is al geanticipeerd in de realisatieboekingen. Maar omdat mutaties van reserves administratief in programma 3.c Besturen en organiseren, deel Financiën worden verrekend is dit niet zichtbaar in de cijfers van Noodopvang vluchtelingen.

Reserve

- Aan de reserve gemeentelijke opvang Oekraïners is een bedrag toegevoegd als gevolg van de ontvangen normatieve vergoeding van het Rijk.

Programma 1 – Sociaal sterk

• 1c - Zorg

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt € 55.000,- voordelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	3.283 N	3.275 N	3.343 N	68 N
Baten	72 V	312 V	435 V	123 V
Gerealiseerd totaal	3.211 N	2.963 N	2.908 N	55 V
Verrekening reserves		208 N	208 N	
Gerealiseerd resultaat	3.211 N	3.171 N	3.116 N	55 V

Het voordelig saldo van € 55.000,-- is ontstaan door:

Verschillenanalyse				
Bedragen	(x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
- Collectieve en individuele begeleiding		2.279	2.359	-80
- Decentralisatie WMO/AWBZ		115	71	44
- Collectieve en individuele begeleiding (2)		170	131	39
- Decentralisatie WMO/AWBZ (2)		572	513	59
- WMO MO/BW		-173	-166	-7
Zorg		2.963	2.908	55

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Collectieve en individuele begeleiding (N)
 - Op de lumpsum budgetten van woonvoorzieningen en hulpmiddelen zijn de werkelijke lasten lager dan begroot € 70.000 (V)
 - De hogere lasten bedragen voor huishoudelijke hulp € 100.000 (N) en voor Wmo begeleiding € 45.000 (N)
- Decentralisatie Wmo/Awbz (V)
 - De lagere lasten dan begroot zijn voor persoons gebonden budget (PGB) voor huishoudelijke hulp en voor begeleiding in het totaal € 44.000 (V) lager. Dit komt door een afname van cliënten die hulp krijgen middels een PGB.
- Collectieve en individuele begeleiding (2) (V)
 - Uit de concept-jaarrekening 2022 van PlusOV blijkt dat de door de gemeente Hattem te betalen lasten per saldo lager zijn dan begroot. Het vraagafhankelijke vervoer (Regiotaxi) heeft een voordeel van € 60.000 en het vervoer Wmo dagbesteding een nadeel van € 16.000. De eigen bijdrage door reizigers (Regiotaxi) is door een lager aantal reizigers minder dan begroot, derhalve € 5.000 nadeel door lagere inkomsten.
- Decentralisatie Wmo/Awbz (2) (V)
 - Op de meeste deelbudgetten van de algemene voorzieningen Wmo en de ondersteuning Wmo is er spraken van onderbesteding van de vaste, structurele budgetten waardoor per saldo een voordeel resteert.

Verder wordt verwezen naar paragraaf H - Decentralisaties

Reserve

- Betreft budgetoverheveling 2021-2022
Aan de algemene reserve is een budget onttrokken voor dak- en thuislozen voor uitvoering van de pilot Inloop GGZ/LVB.
- De vrijkomende middelen 2021 van de gemeente Apeldoorn voor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen zijn toegevoegd aan de egaliseringsreserve Decentralisaties.

Programma 1 – Sociaal sterk

- **1d - Welzijn en sport**

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt € 439.000,- nadelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	1.782 N	2.017 N	2.154 N	137 N
Baten	124 V	121 V	180 N	302 N
Gerealiseerd totaal	1.658 N	1.895 N	2.334 N	439 N
Verrekening reserves	18 V	52 V	24 V	27 N
Gerealiseerd resultaat	1.640 N	1.843 N	2.310 N	466 N

Het nadelig saldo van € 439.000,-- is ontstaan door:

Verschillenanalyse				
Bedragen	(x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
-	Kulturhus en zwembad	715	1.145	-430
-	Bibliotheek	218	218	
-	IJsbaan	2	1	
-	Sport	266	320	-54
-	Gymnastiekaccommodaties	185	179	6
-	Kunst en Cultuur	330	323	7
-	Mantelzorg en vrijwilligerswerk	181	148	33
	Welzijn en sport	1.895	2.334	-439

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Kulturhus en zwembad (N)

- In de gemeentelijke jaarrekening 2022 zijn de definitieve jaarrekeningen 2021 van MFC de Marke en het Zwembad verwerkt.

Ten tijde van het opstellen van de gemeentelijke jaarrekening kon nog niet inzichtelijk worden gemaakt wat het verwachte resultaat over 2022 van de stichtingen zou worden. Uitgegaan is van de begrote exploitatiebijdrage.

Ook in 2021 heeft Corona een zware stempel gedrukt op de openstelling en als gevolg hiervan de exploitatie van met name het zwembad. Door de verschillende lockdowns is het zwembad een behoorlijke periode gesloten geweest. Daarnaast waren er ook perioden waarin allerlei beperkingen golden. Dit is terug te zien in de inkomsten van het bad en de omzet van de horeca.

Voor de coronaconsequenties is via de regeling 'Tegemoetkoming Verhuurders Sportaccommodaties (TVS) maar beperkt compensatie ontvangen. Naast de TVS-regeling is door het rijk ook een Specifieke Uitkering IJsbanen en Zwembaden in het leven geroepen om het verlies als gevolg van gedwongen sluiting te compenseren. Niet duidelijk is nog of de compensatie toereikend is.

Sinds 2019 kunnen gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de btw die hen in rekening wordt gebracht voor investeringen in sport niet meer in aftrek brengen. De regeling specifieke uitkering sport (SPUK) compenseert het nadeel hiervan gedeeltelijk omdat de regeling aanvragen naar rato berekend. Voor 2021 betekent het 'plafond' een compensatie van 77%.

Bij de Najaarsnota 2022 is de begroting op onderdelen bijgesteld.

- In 2023 is een eind gekomen aan het geschil tussen de gemeente Hattem en de aannemer voor de bouw van het zwembad over de herstelwerkzaamheden die door de aannemer in het zwembad zijn verricht.

Hiervoor is op 2 oktober 2023 een vaststellingsovereenkomst getekend waarin de aannemer zich verplicht tot het betalen van een bedrag van € 180.000 aan de gemeente.

De financiële consequentie van de vaststellingsovereenkomst is na balansdatum bekend geworden en is op grond van het BBV nog verwerkt in deze jaarrekening. De gemeentelijke vordering van € 518.272 is met een bedrag van € 338.272 afgeboekt.

- Sport (N)
 - Er is afgelopen jaar een forse overschrijding geweest ten opzichte van de raming in de begroting. Dit is te verklaren door het feit dat er meer onderhoud uitbesteed is door onze buitendienst.
 - Mantelzorg en vrijwilligerswerk (V)
 - In 2022 is het budget bestrijding eenzaamheid ouderen en het intensiveren van de aanpak kwetsbare ouderen deels ingezet. Het restantbudget van € 27.355 wordt overgeheveld naar 2023 en betrokken bij de uitwerking van het Bestuursakkoord.
- Reserve*
- Betreft budgetoverheveling 2021-2022
 - Aan de algemene reserve zijn middelen onttrokken voor het project *Eén tegen eenzaamheid*.
 - De reserve dekking kapitaallasten is aangewend voor een drietal geactiveerde investeringen met een economisch nut.

Programma 2 – Wonen, werken en recreëren

• 2a - Ruimtelijke ontwikkeling

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt € 412.000,- nadelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	1.789 N	2.197 N	2.599 N	401 N
Baten	1.782 V	1.197 V	1.186 V	10 N
Gerealiseerd totaal	7 N	1.001 N	1.413 N	412 N
Verrekening reserves	498 N	366 N	424 N	58 N
Gerealiseerd resultaat	505 N	1.367 N	1.837 N	470 N

Het nadelig saldo van € 412.000,-- is ontstaan door:

Verschillenanalyse				
Bedragen	(x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
-	Ruimtelijke ordening	291	446	-155
-	Vergunningverlening en handhaving	-412	-176	-235
-	Wonen	69	64	5
-	Erfgoed	187	169	18
-	Milieu en duurzaamheid	393	363	30
-	Omgevingsvergunning	472	547	-74
	Ruimtelijke ordening	1.001	1.413	-412

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Ruimtelijke ordening (N)
 - Door meer inzet van personeel op ruimtelijke ordening en door minder opbrengsten voor leges ontstaat de overschrijding van de begroting.
- Vergunningverlening en handhaving (N)
 - De bouwleges vallen lager uit in verband met een bestemmingsplan die over de jaargrens heen gegaan is. Tevens is de inzet van personeel meer geweest dan begroot is.
- Erfgoed (V)
 - Door inkomensoverdrachten van het Rijk is de dekking voor sommige kosten hoger dan ten tijde van het opstellen van de begroting. Dit draagt er aan bij dat het resultaat voor erfgoed positief is.
- Milieu en duurzaamheid (V)
 - Voor het uitvoeren van het klimaatbeleid zijn minder kosten gemaakt dan verwacht.

- Reserve*
- Aan de algemene reserve zijn middelen toegevoegd door:
 - Legesopbrengsten. In 2021 is i.v.m. een aantal grote bouwplannen en ontwikkelingen een groot bedrag bouwleges begroot. De plannen hebben in 2021 nog niet geresulteerd in vergunningverlening waardoor de bijstelling van de verwachte opbrengst in 2021 verrekend is met de reserve. In 2022 is de gerealiseerde opbrengst weer ten gunste van de reserve gebracht
 - Het positief rekeningresultaat 2021 van de Omgevingsdienst Noord Veluwe
 - De overheveling naar 2023 van het klimaatbudget.
 - Onttrokken aan de algemene reserve is:
 - De dekking van niet ontvangen leges IKC in 2022 als gevolg van de vertraging in de uitvoering. De verwachting is dat in 2023 de ontvangen leges weer aan de reserve kunnen worden toegevoegd.
 - Aan de bekleemde reserve dekking kapitaallasten zijn middelen onttrokken voor een geactiveerde investering (restauratie stadsmuur) met een economisch nut.

Programma 2 – Wonen, werken en recreëren

• 2b - Economische ontwikkeling

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt € 835.000,- nadelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	1.022 N	1.062 N	2.512 N	1.450 N
Baten	337 V	367 V	981 V	615 V
Gerealiseerd totaal	685 N	695 N	1.530 N	835 N
Verrekening reserves	52 V	52 V	745 V	693 V
Gerealiseerd resultaat	633 N	643 N	785 N	142 N

Het nadelig saldo van € 835.000,-- is ontstaan door:

Verschillenanalyse				
Bedragen	(x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
-	Straatmarkten			
-	Economie	298	102	196
-	Recreatie en toerisme	216	238	-21
-	Vastgoed	167	624	-457
-	Bouwgrondexploitatie	13	567	-554
	Economische ontwikkeling	695	1.530	-835

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Economie (V)
 - Voor project 't Veen zijn kosten gemaakt die de komende jaren weer worden verhaald danwel dat middelen worden ontvangen vanuit af te sluiten anterieure overeenkomsten. Op basis van de projectontwikkelingen zijn de verrekeningen aangepast en is de gevormde voorziening omgezet in een bestemmingsreserve.
- Recreatie en toerisme (N)
 - Door hogere personeelskosten, onderhoudskosten en, bijdragen aan derden ontstaat het tekort.
- Vastgoed (N)
 - Door het omvormen van de reserve Onderhoud Gebouwen naar een voorziening onderhoud gebouwen ontstaat dit verschil. Dit wordt veroorzaakt door verslagleggingsregels die voorschrijven dat het vrijvallen van een reserve op een specifieke kostenplaats moet plaats vinden en de dotatie aan de voorziening dient via de producten te lopen.
- Bouwgrondexploitatie (N)
 - Door het vormen van een voorziening voor de Woonzorgzone Geldersedijk ontstaat het tekort van € 554.000. Door gestegen kosten en het later kunnen realiseren van het plan is het verwachte eindresultaat negatief. Dit risico dient door middel van een voorziening te worden afgedekt.

Reserve

- Aan de egaliseringsreserve gebouwen zijn de middelen onttrokken voor het 'buitengewoon' onderhoud op grond van de uitgaven in het kader van de uitvoering van het meerjarenonderhoudsplan.
- De voorziening 'ontwikkeling 't Veen' is op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (BBV) omgezet in een bestemmingsreserve. Aan de reserve wordt jaarlijks gedoteerd voor dekking van de kapitaallasten gemeentelijke kosten infrastructuur.
- Als gevolg van de bezwaarprocedure is vertraging ontstaan op de ontwikkeling van de Woonzorgzone. Door onder andere loon- en prijsstijgingen is de reserve grondexploitatie ingezet om toenemende kosten te dekken.

Programma 2 – Wonen, werken en recreëren

• 2c - Fysieke leefomgeving

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt € 92.000,- nadelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	4.641 N	4.654 N	5.683 N	28 N
Baten	510 V	510 V	447 V	63 N
Gerealiseerd totaal	4.130 N	4.144 N	4.236 N	92 N
Verrekening reserves	19 V	49 V	2 V	47 N
Gerealiseerd resultaat	4.111 N	4.095 N	4.234 N	139 N

Het nadelig saldo van € 92.000,-- is ontstaan door:

Verschillenanalyse				
Bedragen	(x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
- Groen, natuur en landschap		757	867	-110
- Water		927	949	-22
- Speelvoorzieningen		87	70	17
- Afval		1.000	932	69
- Onderhoud stortplaats		-2	1	-3
- Verkeer en openbaar vervoer		153	176	-23
- Wegen		883	897	-14
- Verlichting		196	198	-2
- Gladheidsbestrijding		52	74	-22
- Begraafplaats		37	20	17
- Parkeren		54	52	1
Fysieke leefomgeving		4.144	4.236	-92

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Groen, natuur en landschap (N)
 - De overschrijding wordt veroorzaakt door meer onderhoud die uitgevoerd is, door derden.
- Water (N)
 - De overschrijding wordt veroorzaakt doordat de kosten voor het vegen en reinigen door de ROVA hoger zijn uitgevallen
- Speelvoorzieningen (V)
 - In 2022 zou het beleidsplan voor speelvoorzieningen worden opgesteld, dit is echter nog niet gerealiseerd. In 2023 zal dit beleidsplan worden opgesteld.
- Afval (V)
 - De kosten voor de verwerking van afval vallen lager uit, dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere prijs voor oud papier. Tevens zijn opbrengsten voor de Nedvang ontvangen over voorgaande jaren.
- Verkeer en openbaar vervoer (N)
 - Door inhuur van een verkeerskundige op een vacatureplaats zijn de kosten gestegen.
- Wegen (N)
 - Betreft planmatig groot onderhoud aan de verharding van de wegen (N)
 - Lagere lasten van rente als gevolg van nog niet gerealiseerde investeringen (V)
- Gladheidsbestrijding (N)
 - Toename van kosten door de winterse omstandigheden in de winter 2021/2022 (N)
 - Gladheidstrainingen en gladheiddetecteringsysteem (N)

- Begraafplaats (N)
 - In 2022 zijn er minder inwoners overleden dan verwacht, dat maakt dat de kosten voor begraven waaronder kosten voor inhuur van derden lager uitvallen.

Reserve

- Bij de budgetoverheveling 2021 naar 2022 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de gladheidbestrijding. De kosten zijn gedekt uit de algemene reserve.
- Aan de egalisatiereserve afvalstoffenheffing is het positief resultaat op afval toegevoegd.
- Van een tweetal investeringen met een economisch nut (toegangspoort begraafplaats en ondergrondse afvalopslag) zijn de kapitaallasten onttrokken aan de reserve dekking kapitaallasten.

Programma 3 – Besturen en organiseren

• 3a - Netwerken en besturen

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt € 106.000,-- nadelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	2.576 N	3.052 N	3.165 N	113 N
Baten	164 V	618 V	625 V	8 V
Gerealiseerd totaal	2.412 N	2.434 N	2.540 N	106 N
Verrekening reserves	100 V	92 V	123 V	31 V
Gerealiseerd resultaat	2.312 N	2.342 N	2.417 N	75 N

Het nadelig saldo van € 106.000,-- is ontstaan door:

Verschillenanalyse				
Bedragen	(x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
- Raad en commissies		541	580	-39
- Burgemeester en Wethouders		718	752	-34
- Bestuursondersteuning		29	64	-35
- Verkiezingen		57	46	10
- Integrale veiligheid		833	876	-44
- Rampenbestrijding		61	56	4
- Externe betrekkingen		196	165	31
Besturen en netwerken		2.434	2.540	-106

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Raad en commissie (N)
 - Door onder andere vacatures is Hattem in 2022 toegetreden tot de rekenkamer-commissie Elburg, Nunspeet, Oldebroek en Putten.
In 2022 is geen rekenkameronderzoek uitgevoerd (V)
 - Voor de periode 2021-2024 heeft de raad een jaarlijks budget beschikbaar gesteld voor de werkgroep raadscommunicatie. In 2022 is een gering bedrag uitgegeven dat gedekt is uit de algemene reserve (V)
 - In 2022 is in afstemming met de auditcommissie het meerwerk verantwoord van de controle door de accountant Baker en Tilly van de jaarrekening 2021. Extra kosten zijn gemaakt door werkzaamheden SiSa, Covid-19 en Tozo (N)
 - Als gevolg van de gemeenteraadsverkiezingen en het installeren van een nieuwe raad is afscheid genomen van de vertrekkende raads- en commissieleden en zijn voor de aantredende leden diverse trainingen verzorgd. Daarnaast zijn kosten gemaakt voor digitaal vergaderen in de vorm van (in)huur van camera's en bediening (N)
- Burgemeester en wethouders (N)
 - In 2022 hebben gemeenteraadsverkiezingen plaatsgevonden. Door de samenstelling van de raad en het college zijn de kosten gestegen als gevolg van een verhoogde formatie naar fulltime wethouders (N)
 - Op begrotingsbasis is geen rekening gehouden met wachtgeld voor aftredende wethouders na de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 (N)
 - De dotatie aan de pensioenvoorziening is verlaagd. Als gevolg van een stijgende rente ligt er een betere prognose ten grondslag aan de voorziening waardoor de dotatie lager kan worden.
- Bestuursondersteuning (N)
 - Representatie uitgaven (N)

- Betreft kosten voor collegevorming en -training als gevolg van de uitkomst van de gemeenteraadsverkiezingen (N)
- Verkiezingen (V)
 - Voor de gemeenteraadsverkiezingen heeft het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld om gemeenten te compenseren voor de kosten in verband met te treffen Coronamaatregelen. De werkelijke kosten zijn lager uitgevallen (V)
- Integrale veiligheid (N)
 - Betreft de kosten van ondermijning waaronder de inzet van een regionaal coördinator. De kosten worden door de gemeente Hattem doorbelast aan de regio gemeenten. De overheadkosten zijn nog begroot op grond van de gemeentelijke tariefstelling. In samenwerkingsverband is voor overhead een vast bedrag afgesproken (N)
- Externe betrekkingen (V)
 - Kosten moeten in samenhang gezien worden met de inzet voor het project 'Noord Veluwe Bereikbaar' en de ontwikkelingen 'Kop van de Veluwe'. Personele inzet wordt doorbelast en onder andere gedekt uit Provinciale subsidie (V)
 - Voor project 't Veen zijn kosten gemaakt die de komende jaren weer worden verhaald danwel dat middelen worden ontvangen vanuit af te sluiten anterieure overeenkomsten. Op basis van de projectontwikkelingen zijn de verrekeningen aangepast en is de gevormde voorziening omgezet in een bestemmingsreserve.

Reserve

- Met de algemene reserve zijn verrekend:
 - de afwikkeling van het voordelige resultaat uit de jaarrekening 2021 van de VNOG;
 - de kosten voortvloeiende uit de bestuursondersteuning in de vorm van de 'motie advertentiekosten';
 - de wachtgeldvergoedingen van de wethouders;
 - frictiekosten oud personeel en
 - de huur van de verkiezingsborden voor de tweede kamer verkiezingen

Programma 3 – Besturen en organiseren

• 3b - Dienstverlening

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt € 1.000,- voordelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	238 N	238 N	240 N	2 N
Baten	166 V	166 V	170 V	4 V
Gerealiseerd totaal	72 N	72 N	71 N	1 V
Verrekening reserves				
Gerealiseerd resultaat	72 N	72 N	71 N	1 V

Het voordelig saldo van € 1.000,-- is ontstaan door:

Verschillenanalyse				
Bedragen	(x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
- Burgerzaken		72	71	1
Dienstverlening		72	71	1

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan door:

Reserve - Voor programma 3B hebben er geen verrekeningen met reserves plaatsgevonden

Programma 3 - Besturen en organiseren

3c - Financiën

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt (inclusief het exploitatieresultaat) € 470.000,- voordelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	553 N	611 N	582 N	29 V
Baten	24.179 V	26.458 V	26.850 V	392 V
Gerealiseerd totaal	23.626 V	25.847 V	26.268 V	421 V
Verrekening reserves (3c)	228 V	266 V	187 V	79 N
Exploitatiesaldo 2022	189 N	522 N	348 N	174 V
Gerealiseerd resultaat	23.665 V	25.591 V	25.431 V	160 N

Op grond van de BBV-voorschriften worden kosten van overhead verantwoord op het programma Bedrijfsvoering. De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma 'financiën' een voordelig saldo van € 132.000,-- (inclusief totaal reserves en het resultaat) ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
- Belastingen en heffingen	-5.911	-5.937	26
- Heffing en invordering	162	155	7
- Nutsbedrijven	-216	-235	19
- Financiering en dekkingsmiddelen	-68	-68	
- Algemene Uitkering	-20.042	-20.404	362
- Algemene baten en lasten	135	125	10
- Schade aan gemeente eigendommen	93	95	-2
- Mutaties reserves *	-268	-142	-126
- Resultaat rekening van baten en lasten	522	348	174
Financiering en dekkingsmiddelen	-25.592	-26.062	470

* Betreft het bedrag van de totale mutaties met de reserves exclusief de verrekening met het begrote resultaat 2022

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Belastingen en heffingen (V)
 - Betreft het saldo van de diverse belastingsoorten.
 - *Kosten Beheer Adressen en Gebouwen (BAG) (V)*
De inhuur voor de BAG is in de loop van 2022 overgegaan in een dienstbetrekking (V)
 - *Afvalstoffenheffing (N)*
Afrekening 2021 Diftar (N)
 - *Rioolheffing (V)*
Betreft een voordeel op rioolheffing eigendom en gebruikers (V)
 - *Onroerende zaakbelastingen (V)*
De hogere opbrengst is voornamelijk gerealiseerd op de woningen als gevolg van waardeinstijgingen door onder andere verbouw (V)
- Nutsbedrijven (V)
 - Betreft de ontvangen dividendbelasting Alliander (V)
- Algemene uitkering (V)

- Het voordeel op de algemene uitkering van € 362.000 bestaat volledig uit het deel algemeen en is het gevolg van het op begrotingsbasis niet vertalen van de bijstellingen op grond van de decembercirculaire 2021.
 - Taakmutaties € 234.000 (V)
 - Overige bijstellingen € 128.000 (V)
- Bij het deelfonds Sociaal Domein is de realisatie conform de bijgestelde begroting.
- Algemene baten en lasten (V)
 - De post onvoorziene uitgaven is in 2022 niet aangewend (V)
 - In 2022 is een stelpost opgenomen voor de dekking van loon- en prijsontwikkelingen. De stelpost is niet ingezet. Noodzakelijke loon- en prijsontwikkelingen zijn verwerkt op de producten en bijgesteld bij de Voor- en Najaarsnota. Het saldo van deze P&C-documenten is verrekend met de algemene reserve (V)
 - Oninbare vorderingen zijn ten laste van de stelpost afgeboekt (N)
- Mutaties reserves (N)
 - Aan de reserves is per saldo minder onttrokken dan begroot onder andere als gevolg van het verwachte begrotingsresultaat
- Resultaat (V)
 - Betreft een voordelig saldo ten opzichte van de begroting 2022 (Najaarsnota). Bij de Najaarsnota is een geprognosticeerd positief resultaat in beeld gebracht van € 522.000. De jaarrekening sluit met een positief resultaat van € 347.773.
Het bedrag is op begrotingsbasis verrekend met de algemene reserve.

- Reserve*
- Voor 't Veen zijn kosten gemaakt die de komende jaren worden verhaald danwel dat middelen worden ontvangen vanuit af te sluiten anterieure overeenkomsten. De gemaakte kosten worden onttrokken aan de algemene reserve en binnen de periode 2023-2025 door de verwachte opbrengsten weer toegevoegd
 - De reserve is tevens ingezet voor het afboeken van een aantal vorderingen dubieuze debiteuren
 - Het positieve rekeningresultaat 2021 is verrekend met de algemene reserve

- **Reserves**

Door de verrekening met de reserves wordt het gerealiseerde resultaat bepaald. Het totale bedrag dat per saldo met de reserves ten gunste van de exploitatie is verrekend bedraagt € 142.000,-- (onttrokken).*

Voor de 'bedrijfsvoeringskosten en overhead' bedraagt het met de reserves te verrekenen bedrag € 184.500,-- en is onder andere aangewend voor:

- Frictiekosten voormalig personeel
- Personele inzet organisatieontwikkeling/werkdruk (budgetoverheveling 2021)
- Personele inzet ontwikkeling informatievoorziening H2O (budgetoverheveling 2021)
- Jaarlasten investeringen economisch nut (nieuwbouw gemeentewerkplaats)

Met de algemene reserve is het positieve resultaat 2021 van € 188.700 verrekend.

In de nota van aanbidding wordt voorgesteld het resultaat 2022 gedeeltelijk te verrekenen met de algemene reserve en de bestemmingsreserve die is gevormd voor de bijdrage aanleg afslag A28 ten behoeve van het H2O bedrijventerrein.

Programma 4 - Bedrijfsvoering

• 4a - Bedrijfsvoering en overhead

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt € 347.000,- nadelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	4.907 N	5.383 N	5.860 N	477 N
Baten	169 V	169 V	436 V	267 V
Gerealiseerd totaal	4.738 N	5.214 N	5.424 N	210 N
Verrekening reserves	25 V	321 V	184 V	137 N
Gerealiseerd resultaat	4.713 N	4.893 N	5.240 N	347 N

Het nadelig saldo van € 210.000,-- is ontstaan door:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
- Personeel	1.757	1.690	67
- Bedrijfsinformatie	679	545	133
- Facilitaire zaken	2.568	2.771	-203
- Advies en ondersteuning	77	155	-78
- Machines	91	127	-36
Bedrijfsvoering / overhead	5.173	5.288	-115

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	begroting	rekening	verschil
- Kapitaallasten (treasury)	41	136	-95
Totaal:	5.214	5.424	-210

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Personeel (V)
 - De reguliere salariskosten 2022 zoals opgenomen op de personeelsstaat zijn lager als gevolg van ziekte, zwangerschaps- en ouderschapsverloven en vacatures die zijn ontstaan als gevolg van vertrekkend personeel (V)
 - Onder de noemer personeel zijn ook kosten van inzet van derden verantwoord die naast rechtstreekse toerekening aan projecten en investeringen reguliere werkzaamheden hebben ingevuld (N)
 - Er is per saldo meer overhead doorbelast aan de grondexploitaties, projecten en investeringen (V)
- Bedrijfsinformatie (V)
 - Geraamd zijn een drietal stelposten voor het opstellen van een formatiereductie analyse, zero based begroten en het vanuit 2021 overgehevelde personeelsbudget voor verlaging van de werkdruk. In 2022 zijn de kosten verwerkt binnen de personeelsstaat en toegerekend aan de diverse beleidsterreinen.
 - Vanuit strategische personeelsplanning is een taakstellend budget begroot en zijn centraal budgetten beschikbaar gesteld voor overwerk, dienstreizen, ambtsjubilea en het generatiepact. Verantwoording heeft plaatsgevonden binnen de personeelsbudgetten (N)
 - De organisatieontwikkeling heeft in 2022 verder zijn beslag gekregen. Hierbij is expertmatige ondersteuning ingezet (N)
 - In 2022 zijn veel vacatures ontstaan waardoor wervingsprocedures zijn gestart (N)

- De organisatieontwikkeling heeft geleid tot meer coaching, opleidingen en trainingen van het personeel (N)
- Tot en met 2026 zijn er gelden (incidenteel en structureel) toegezegd die de gemeente kan inzetten voor de implementatie van de Wet Open Overheid. Deze gelden zijn o.a. in te zetten voor het realiseren van technische oplossingen en techniek en voor het verbeteren van de informatiehuishouding. In 2022 zijn de gelden gebruikt voor de aanschaf van de applicatie i-Navigator (voor procesmanagement). Kosten zijn verantwoord onder ICT (V)
- Facilitaire zaken (N)
 - Toename van kosten stadhuis als gevolg van stijgende energieprijzen (N)
 - Bij de uitvoering van het M2A-project wordt rekening gehouden met personele inzet door medewerkers van de deelnemende gemeenten. Binnen de reguliere functies is dit niet of nauwelijks realiseerbaar. De benodigde incidentele formatie wordt op geld gezet om indien nodig extern menskracht te kunnen inzetten voor de voorbereiding, aanbesteding en implementatie van projecten. Het beschikbare budget is niet volledig aangewend en wordt door een budgetoverheveling beschikbaar gesteld in 2023 (V)
 - Voor 2022 zijn aanvullend op de ICT-begroting (informatisering) op basis van voorlopige aannames ramingen opgenomen van nog te betalen bedragen. Dit betreffen voornamelijk toegenomen softwarekosten en personeelskosten als gevolg van externe inhuur en de aanschaf van pakketten zoals teams en iKwijtschelding (N)
 - De gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie H2O (ICT) heeft de concept jaarrekening 2022 opgeleverd. Het jaar is negatief afgesloten. Oorzaken zijn toenemende personeelskosten als gevolg van externe inhuur I-dienst manager, kosten van netwerkbeheer en data en stijgende software kosten als gevolg van vertraging in de omzetting van het applicatielandschap en hierdoor verlenging van hoge licentiekosten. (N)
 - Contract onderhoud van de gemeentewerf. De kosten zijn verrekend met de hiervoor gevormde onderhoudsvoorziening (N)
 - De kosten van communicatie zijn gestegen als gevolg van personele inhuur voor raads- en crisiscommunicatie, projecten en participatie (N)
 - Inhuur bij de servicedesk in relatie tot continuering van de dienstverlening (N)
- Advies en ondersteuning (N)
 - In 2020 is het zwembad tijdelijk gesloten geweest om het tegelwerk te vervangen. De kosten zijn verhaald op de bouwer van het zwembad. Het afgelopen jaar zijn kosten voor juridische ondersteuning gemaakt als gevolg van de arbitragezaak en -uitspraak en de hoger beroep procedure die is gestart. De juridische kosten zijn niet verhaalbaar en voor rekening van de gemeente (N)
 - Daarnaast zijn advieskosten in het geding rondom het bestemmingsplan Consmemma-terrein en een WMO-klacht verantwoord (N)
- Machines (N)
 - Toename van brandstof en onderhoudskosten voor een tiental machines
- Kapitaallasten (N)
 - Als gevolg van vertragingen in de uitvoering van investeringen ligt de boekwaarde per 1-1-2022 waarover rente wordt berekend 4,7 miljoen lager dan begroot. Hierdoor is ook minder financiering aangetrokken. Het voordeel komt tot uitdrukking in lagere kapitaallasten op de diverse beleidsterreinen

Reserve

Voor de 'bedrijfsvoeringskosten en overhead' hebben onttrekkingen aan reserves plaatsgevonden.

Aan de algemene reserve voor:

- Frictiekosten voormalig personeel
- Personeelsbudget voor verlaging van de werkdruk (budgetoverheveling 2021)
- Personele inzet ontwikkeling informatievoorziening H2O (budgetoverheveling 2021)

Aan de reserve dekking kapitaalasten voor:

- Jaarlasten investeringen economisch nut (nieuwbouw gemeentewerkplaats)

Overzicht taakvelden 2022

Taakvelden Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) Taakvelden	Begroting			Na wijz.			Rekening		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Bestuur	1.558	-79	1.479	2.016	-532	1.484	2.103	-542	1.561
0.10 Mutaties reserves	689	-482	207	1.991	-1.737	254	1.679	-1.821	-142
0.11 Res. van de rekening van baten en lasten	00	00	00	00	00	00	348		348
0.2 Burgerzaken	270	-166	104	295	-166	129	287	-170	117
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	233	-75	159	263	-105	159	1.019	-415	605
0.4 Overhead	4.910	-121	4.789	5.293	-121	5.172	5.623	-335	5.288
0.5 Treasury	-03	-234	-237	90	-333	-243	237	-404	-167
0.61 OZB woningen	108	-2.449	-2.341	108	-2.481	-2.373	115	-2.482	-2.366
0.62 OZB niet-woningen		-727	-727		-764	-764		-767	-767
0.64 Belastingen overig	130	-79	51	138	-79	59	130	-86	44
0.7 Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF		-17.952	-17.952		-20.042	-20.042		-20.404	-20.404
0.8 Overige baten en lasten	135		135	135		135	125		125
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)							00		00
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	762	-09	753	754	-09	745	753	-11	742
1.2 Openbare orde en veiligheid	357	-84	274	404	-130	274	573	-94	479
2.1 Verkeer en vervoer	1.390	-27	1.362	1.405	-27	1.378	1.469	-28	1.441
2.2 Parkeren	54		54	54		54	57	-05	52
2.3 Recreatieve havens	07		07	07		07	25	-14	11
3.1 Economische ontwikkeling	37		37	37		37	38	-11	28
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	02	-02	00	02	-02	00	03	-03	00
3.4 Economische promotie	166	-263	-97	166	-322	-156	183	-322	-139
4.1 Openbaar basisonderwijs	29	00	29	29	00	29	27		27
4.2 Onderwijshuisvesting	301		301	286		286	291		291
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	825	-252	573	806	-212	594	884	-313	570
5.1 Sportbeleid en activering	171		171	179		179	201	-20	181
5.2 Sportaccommodaties	761	-75	686	876	-72	804	1.026	259	1.285
5.3 Cult.presentatie, -productie en -participatie	147		147	165		165	166		166

Taakvelden Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)		Begroting			Na wijz.			Rekening		
Taakvelden	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
5.4 Musea	128	-34	94	183	-34	149	168	-24	144	
5.5 Cultureel erfgoed	206	-12	194	199	-12	187	247	-77	169	
5.6 Media	218		218	218		218	218		218	
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	870	-22	848	890	-22	868	992	-29	964	
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	505		505	562		562	1.155	-1.547	-392	
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.067		1.067	1.089		1.089	991	-23	968	
6.3 Inkomensregelingen	2.428	-1.695	733	2.930	-1.543	1.387	3.117	-1.662	1.455	
6.4 WSW en beschut werk	890		890	918		918	844		844	
6.5 Arbeidsparticipatie	580	-128	451	602	-128	473	416	-18	398	
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	542	-12	530	529	-12	517	416	-06	409	
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	1.019	-60	959	1.004	-60	944	1.082	-58	1.024	
6.71b Begeleiding (WMO)	150		150	100		100	79		79	
6.71c Dagbesteding (WMO)										
6.72a Jeugdhulp begeleiding	200		200	160		160	142		142	
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	2.911		2.911	2.946		2.946	2.612	00	2.611	
6.81a Beschermd wonen (WMO)	35		35	67	-240	-173	205	-371	-166	
7.1 Volksgezondheid	705		705	800	-95	705	681	-64	617	
7.2 Riolering	934	-1.206	-272	928	-1.206	-278	950	-1.232	-281	
7.3 Afval	1.132	-1.423	-291	1.132	-1.423	-291	1.070	-1.402	-332	
7.4 Milieubeheer	590		590	768		768	767	-42	725	
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	316	-324	-07	361	-324	37	271	-251	20	
8.1 Ruimte en leefomgeving	841	-768	72	876	-283	592	592	-36	556	
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	28	-15	13	28	-15	13	1.081	-514	567	
8.3 Wonen en bouwen	674	-1.233	-559	829	-1.087	-258	905	-1.021	-116	
Totaal:	30.007	-30.007	0	33.616	-33.616	0	36.364	-36.364	0	

0.11 Saldo van de rekening: Saldo is op begrotingsbasis toegevoegd aan de algemene reserve.

OVERZICHT VERLOOP POST ONVOORZIEN.

Onvoorzien 2022

In de primitieve begroting is voor 2022 op “deelprogramma 3c” een post onvoorziene uitgaven opgenomen van € 16.200,--.

De raming van deze post is gebaseerd op 12.000 inwoners tegen een bedrag van € 1,35 per inwoner.

In het algemeen geldt met betrekking tot investeringen dat investeringen kleiner dan € 5.000,-- niet worden geactiveerd (met uitzondering van gronden en terreinen) en ten laste worden gebracht van de post onvoorzien.

In 2022 zijn geen onderwerpen verrekend met de post onvoorziene uitgaven.

<u>Onderwerp</u>	<u>Progr</u>	<u>Wijz.nr.</u>	<u>Raadsbesluit</u>	<u>Begroot</u>	<u>Werkelijk</u>
Primitieve begroting			8-11-2021	16.200	
				<hr/>	
				16.200	
				<hr/>	
Totaal post onvoorzien				16.200	

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Conform artikel 28 lid c van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten dient in de jaarrekening een overzicht opgenomen te worden van de incidentele baten en lasten. Hierbij is de definitie van het begrip incidenteel belangrijk. In de in augustus 2018 verschenen geactualiseerde notitie structurele en incidentele baten en lasten is het begrip incidenteel aangescherpt.

In eerste instantie is de soort of de eigenschap van een begrotingspost binnen een taakveld bepalend of een post als incidenteel of structureel wordt aangemerkt. Het blijft echter ook in veel gevallen een interpretatiekwestie. Op basis daarvan kunnen een aantal in onderstaande lijst opgenomen posten reden van discussie zijn. Hierin is het eigen oordeel gevolgd.

Niet alle incidentele baten en lasten hebben invloed op het resultaat in 2022. Sommige bedragen zijn namelijk toegevoegd of onttrokken aan een reserve. Het effect van de incidentele baten en lasten op het resultaat is als volgt:

Overzicht incidentele baten en lasten rekening 2022

(o.g.v. artikel 19 BBV (begroot) en artikel 28 BBV (rekening))

Progr.	Omschrijving	Primaire begroting		Begrotingwijziging		Begroting na wijziging		Rekening		Begrotingsafwijking	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Lasten											
<i>Programma's:</i>											
1	<u>Sociaal sterk</u>										
1a	opgroeien en ontwikkelen	7.085		108.572		115.657		61.905		53.752	
1b	werk	9.750		654.000		663.750		583.458		80.292	
1c	zorg	16.500		38.088		54.588		56.175		-1.587	
1d	welzijn en sport			85.856		85.856		77.106		8.750	
2	<u>Wonen, werken en recreëren</u>										
2a	ruimtelijke ontwikkeling	334.600		-87.275		247.325		257.138		-9.813	
2b	economische ontwikkeling			10.000		10.000		10.000			
2c	fysieke leefomgeving	11.000				11.000		14.958		-3.958	
3	<u>Besturen en organiseren</u>										
3a	netwerken en besturen			24.884		24.884		136		24.748	
3b	dienstverlening										
3c	financiën	228.400				228.400		73.944		154.456	
3c	financiën verrekening reserves	500.000		93.981		593.981		527.483		66.498	
4	<u>Bedrijfsvoering</u>										
4a	bedrijfsvoering en overhead	573.947				573.947		634.521		-60.574	
	Totaal incidentele lasten	1.681.282		928.106		2.609.388		2.296.824		312.564	

Progr.	Omschrijving	Primaire begroting		Begrotingwijziging		Begroting na wijziging		Rekening		Begrotingsafwijking	
		Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Baten											
<i>Programma's:</i>											
1	<u>Sociaal sterk</u>										
1a	opgroeien en ontwikkelen			95.000		95.000		52.400		42.600	
1b	werk										
1c	zorg			240.356		240.356		240.356			
1d	welzijn en sport	3.963		-3.000		963		-331		1.294	
2	<u>Wonen, werken en recreëren</u>										
2a	ruimtelijke ontwikkeling										
2b	economische ontwikkeling										
2c	fysieke leefomgeving										
3	<u>Besturen en organiseren</u>										
3a	netwerken en besturen										
3b	dienstverlening										
3c	financiën	228.400		382.160		610.560		161.667		448.893	
3c	financiën verrekening reserves										
4	<u>Bedrijfsvoering</u>										
4a	bedrijfsvoering en overhead	76.155				76.155				76.155	
	Totaal incidentele baten	1.568.187		204.266		1.772.453		1.234.107		538.346	

Toelichting

	Primaire begroting		Begrotingwijziging		Begroting ná wijziging		Rekening		Begrotingsafwijking	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1e begroting 2022										
2c 520101	11.000		11.000		11.000		73.944		11.000	
3c 530102	228.400	res	228.400		228.400	res		res	154.456	
1d 550003		3.963		3.963		3.963		1.957		2.006
1d 550204		2.169		2.169		2.169		7.750		-5.581
2a 560103	9.750		9.750		9.750		1.628		8.122	
1c 567000	10.000		10.000		10.000		10.000		6.500	
1c 567000	6.500		6.500		6.500		9.039		-1.954	
1a 570202	7.085		7.085		7.085		58.406		-12.906	
2a 580001	45.500		45.500		45.500			350.000		
2a 580001	80.925		80.925		80.925		98.508		-17.583	
2a 580002	188.175		188.175		188.175		226.154		-37.979	
2a 580101		407.500		407.500		407.500		494.627		-87.127
2a 580101		500.000		500.000		500.000		433.502		66.498
2a 580101		res		res		res				
2a 580102	20.000		20.000		20.000				20.000	
4a 601002	110.000		110.000		110.000		92.258		17.742	
4a 601002	20.837		20.837		20.837				20.837	
4a 605100	443.110	76.155	443.110	76.155	443.110	76.155	373.998		69.112	76.155
1e begrotingswijziging (budgetoverheveling 2021-2022)										
1d 567011		33.855		33.855		33.855	6.500		27.355	
2a 570502		124.500		124.500		124.500			124.500	
2c 550303		15.000		15.000		15.000			15.000	
2c 520004		15.000		15.000		15.000			42	
4a 601002		111.000		111.000		111.000				
4a 602002		184.805		184.805		184.805			127.541	
1c 566300		32.000		32.000		32.000				

Advisiekosten verkeers.veil. Tracé A50 Epe-Zwolle
 Verwachting opbrengsten 't Veen
 Subsidie Rijksmonument
 Subsidie Rijksmonument
 Advieskosten ingeleend personeel exploitatie
 Bijdrage Hospice
 Advieskosten ingeleend personeel exploitatie
 Extra inzet t.b.v. preventief jeugdbeleid
 Advieskosten voor milieu
 Anterieure ovk m.b.t. Buitengebied etc
 Advieskosten ontwikkeling huisvesting
 Advieskosten t.b.v. omgevingswet
 Leges ivm realisatie bouwplannen
 Overheveling leges 2021-2022
 Inhuur derden t.b.v. volkshuisvesting
 Pers. informatie/doorontwikkeling organisatie
 Extra kosten i.v.m. Corona
 Advieskosten ingeleend personeel exploitatie
 Budgetoverheveling 2021-2022
 Budgetoverheveling 2021-2022
 Budgetoverheveling 2021-2022 - Incidenteel
 Budgetoverheveling 2021-2022
 Budgetoverheveling 2021-2022
 Budgetoverheveling 2021-2022
 Budgetoverheveling 2021-2022

Toelichting

4e begrotingswijziging (Voorjaarsnota 2022)

	Primaire begroting		Begrotingswijziging		Begroting na wijziging		Rekening		Begrotingsafwijking	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
3a 500102 Verkiezingen (0.2)			24.884		24.884	136			24.748	
2a 500304 Vergunning bijzondere wetten (1.2)			7.900		7.900	5.863			2.037	
2a 500304 Vergunning bijzondere wetten (1.2)			38.825		38.825	2.207			36.618	
2a 500304 Vergunning bijzondere wetten (1.2)				46.725			46.725			
1d 550001 Lokale en reg. culturele voorz. (5.3)			11.000		11.000	11.000			900	
1d 550001 Lokale en reg. culturele voorz. (5.3)			5.000		5.000	4.100			-2.144	
1d 550001 Lokale en reg. culturele voorz. (5.3)			2.356		2.356	4.500			15.000	
1d 550003 Musea (5.4)			55.000		55.000	40.000			1.127	
1d 550105 Sportactiviteiten (5.1)			7.500		7.500	6.373				
1d 550106 Groene sportvelden en terreinen (5.2)				-3.000			-2.288			
2a 550210 Dijkpoort (5.5)				-600			-600			
2b 550402 Recreative voorzieningen (5.7)			10.000		10.000	10.000				
1b 560009 Bijzondere bijstand (6.3)			250.000		250.000	250.000				
1d 560505 Mantelzorg en vrijwill. werk (6.1)			5.000		5.000	4.633			367	
1c 566201 Begeleiding ZIN WMO (VERV)			16.588		16.588	14.175			16.588	
1c 567000 Algemene voorzieningen WMO (6.2)			21.500		21.500	7.325			7.325	
1a 568200 Individuele voorz.Natura Jeugd (VERV)			13.572		13.572	466			13.106	
1a 570202 Preventief jeugdbeleid (7.1)			95.000		95.000	52.400			42.600	
1a 570202 Preventief jeugdbeleid (7.1)				95.000			52.400			42.600
7e begrotingswijziging (Najaarsnota 2022)										
1b 560009 Bijzondere bijstand (6.3)			210.285		210.285	210.285				
1b 560009 Bijzondere bijstand (6.3)			45.326		45.326	45.326				
1b 560009 Bijzondere bijstand (6.3)			48.389		48.389	76.219			-27.830	
1b 560009 Bijzondere bijstand (6.3)			100.000		100.000				100.000	
1c 566300 Opvang en beschermd wonen WMO (6.81a)				240.356			240.356	res		
2a 570502 Milieu (7.4)			-134.000		-134.000	-134.000		res		
2a 580001 Ruimtelijke ordening (8.1)				-410.000			-405.614	res		
2a 580101 Baten bouwleges (8.3)				-146.375			-146.375	res		
Totaal:	1.181.282	1.339.787	1.350.285	-177.894	2.531.567	1.161.893	1.769.341	1.072.440	762.226	90.165
Reserves:	500.000	228.400	93.981	382.160	593.981	610.560	527.483	161.667	66.498	448.893
Saldo:	1.681.282	1.568.187	1.444.266	204.266	3.125.548	1.772.453	2.296.824	1.234.107	828.724	539.058
		113.095		1.240.000		1.333.095		1.062.717		289.666
Reserves saldo incidentele verrekeningen:		-271.600		288.179		16.579		-365.816		382.395

Presentatie van het structureel rekeningsaldo 2022

	begroot			na wijziging			rekening		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma 1 -	13.592	2.256	-11.336	14.428	2.396	-12.032	14.696	3.848	-10.848
Programma 2 -	7.452	2.629	-4.823	7.913	2.074	-5.839	9.793	2.615	-7.178
Programma 3 -	2.814	330	-2.484	3.290	784	-2.506	3.406	795	-2.611
Totaal van de programma's	23.858	5.215	-18.643	25.631	5.254	-20.377	27.895	7.258	-20.637
Algemene dekkingsmiddelen	537	24.179	23.642	595	26.458	25.863	582	26.850	26.268
Overhead	4.907	169	-4.738	5.383	169	-5.214	5.860	436	-5.424
Vennootschapsbelasting			0			0			0
Onvoorziene uitgaven	16	0	-16	16		-16			0
Subtotaal	29.318	29.563	245	31.625	31.881	256	34.337	34.544	207
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	500	444	-56	886	1.154	268	1.679	1.821	142
Geraamd resultaat (begrotingsaldo na bestemming)	29.818	30.007	189	32.511	33.035	524	36.016	36.365	349
Incidentele baten en lasten	1.181	1.340	-159	2.532	1.162	1.370	1.769	1.072	697
Incidentele baten en lasten (reserves)	500	228	272	594	611	-17	527	162	365
Structureel begrotingsaldo			302			1.877			1.411
Structurele baten en lasten	28.137	28.223	86	29.093	30.719	1.626	32.568	33.472	904
Structurele mutaties reserves	0	216	216	292	543	251	1.152	1.659	507
	95,18%	96,20%	1,02%	92,17%	98,06%	5,89%	97,61%	101,70%	4,08%

Begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid 2022

Programma Omschrijving	Primaire begroting			begroting na wijziging			Rekening			Begrotingsafwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<i>Programma's:</i>												
1 Sociaal sterk												
1a - opgroeien en ontw ikkelen	4.593	188	4.405	4.652	262	4.390	4.156	333	3.823	496	-71	568
1b - werk	3.933	1.872	2.061	4.485	1.701	2.784	5.044	3.260	1.784	-559	-1.559	1.000
1c - zorg	3.283	72	3.211	3.275	312	2.963	3.343	435	2.908	-68	-123	55
1d - welzijn en sport	1.782	124	1.658	2.017	121	1.895	2.154	-180	2.335	-137	302	-439
2 Wonen, werken en recreëren												
2a - ruimtelijke ontw ikkeling	1.789	1.782	07	2.197	1.197	1.001	2.599	1.186	1.413	-401	10	-412
2b - economische ontw ikkeling	1.022	337	685	1.062	367	695	2.512	981	1.530	-1.450	-615	-835
2c - fysieke leefomgeving	4.641	510	4.130	4.654	510	4.144	4.683	447	4.236	-28	63	-92
3 Besturen en organiseren												
3a - netw erken en besturen	2.576	164	2.412	3.052	618	2.434	3.165	625	2.540	-113	-08	-106
3b - dienstverlening	238	166	72	238	166	72	240	170	71	-02	-04	01
3c - financiën												
3d - gemeentelijke organisatie												
4 Bedrijfsvoering												
4a - overhead	4.907	169	4.738	5.383	169	5.214	5.758	436	5.322	-375	-267	-108
Subtotaal programma's	28.765	5.384	23.380.384	31.014	5.422	25.592	33.653	7.692	25.961	-2.639	-2.270	-369
<i>Algemene dekkingsmiddelen:</i>												
- Lokale heffingen	273	6.026	-5.752	281	6.115	-5.834	283	6.127	-5.844	-01	-11	10
- Algemene uitkering		17.059	-17.059		19.116	-19.116		19.478	-19.478		-362	362
- Integratie uitkering sociaal domein		893	-893		926	-926		926	-926			
- Dividend	01	186	-186	01	285	-284		304	-304	01	-19	19
- Saldo van de financieringsfunctie												
- Overige algemene dekkingsmiddelen	263	15	248	313	15	298	299	16	283	14	-01	15
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	537	24.179	-23.642	595	26.458	-25.862	582	26.850	-26.269	14	-393	406
Onvoorzien uitgaven	16		16	16		16				16		16
Heffing vennootschapsbelasting (VPB)												
Gerealiseerd totaal saldo baten en lasten	29.318	29.563	-245	31.626	31.880	-254	34.235	34.543	-308	-2.609	-2.663	54
<i>Toevoeging/onttrekking aan reserves:</i>												
1 Sociaal sterk												
1a - opgroeien en ontw ikkelen					09	-09		09	-09			
1b - werk							500		500	-500		-500
1c - zorg												
1c - zorg - <i>incidenteel</i>				240	32	208	240	32	208			
1d - welzijn en sport	18	-18			18	-18		18	-18			
1d - welzijn en sport - <i>incidenteel</i>					34	-34		07	-07	27		-27
2 Wonen, werken en recreëren												
2a - ruimtelijke ontw ikkeling		02	-02	05	02	02	05	02	02			
2a - ruimtelijke ontw ikkeling - <i>incidenteel</i>	500		500	634	271	363	568	146	421	66	125	-58
2b - economische ontw ikkeling		52	-52		52	-52		33	778	-33	-726	693
2c - fysieke leefomgeving		19	-19		19	-19		31	18	-31	01	-32
2c - fysieke leefomgeving - <i>incidenteel</i>					30	-30		15	-15		15	-15
3 Besturen en organiseren												
3a - netw erken en besturen		100	-100	07	100	-92	07	130	-123		-31	31
3b - dienstverlening												
3c - financiën					38	-38	296	306	-11	-296	-268	-28
3c - financiën - <i>incidenteel</i>		228	-228	1.104	811	293		74	-74	1.104	737	367
3d - gemeentelijke organisatie												
4 Bedrijfsvoering												
4a - overhead		25	-25		25	-25		16	-16		09	-09
4a - overhead - <i>incidenteel</i>					296	-296		168	-168		128	-128
Totaal mutaties reserves	500	444	56	1.991	1.737	254	1.679	1.719	-40	311	18	294
Gerealiseerd resultaat	29.818	30.007	-189	33.616	33.616	00	35.914	36.262	-348	-2.298	-2.645	348
Resultaat:												
Primaire begroting	188.700											
Voorjaarsnota						-582.841						
Najaarsnota				915.777								
Rekening							347.773					
Begrotingsafw ijking												-173.863

De structurele mutaties met de reserves betreffen voornamelijk de onttrekkingen aan de reserve dekking kapitaallasten.

WNT-verantwoording 2022 Gemeente Hattem

De WNT is van toepassing op Gemeente Hattem. Het voor Gemeente Hattem toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000,= (Algemeen Bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt³

Gegevens 2022			
bedragen x € 1	D.N.T. van der Weerd	T. Weeda	[NAAM...]
Functiegegevens⁵	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier	[FUNCTIE(S)]
Aanvang ⁶ en einde functievervulling in 2022	[01-01 tm 31-12]	[01-01 tm 31-12]	[d.d./mm] t/m [d.d./mm]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte) ⁷	1,0	0,8	[0,025 - 1,0]
Dienstbetrekking ⁸	ja	ja	[ja/nee]
Bezoldiging⁹			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	105.259	69.582	[BEDRAG]
Beloningen betaalbaar op termijn	11.502	7.385	[BEDRAG]
<i>Subtotaal</i>	<i>116.761</i>	<i>76.967</i>	<i>[SOM]</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ¹⁰	216.000	172.800	[INVULLEN]
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag ¹¹	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t. / [BEDRAG]
Bezoldiging	116.761	76.967	[SOM]
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan ¹²			
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling ¹³			
Gegevens 2021 ¹⁴			
bedragen x € 1	D.N.T. van der Weerd	T. Weeda	
Functiegegevens⁵	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier	[FUNCTIE(S)]
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01-31/12	01/01-31/12	[d.d./mm] t/m [d.d./mm]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte) ⁷	1,0	0,7169	[0,025 - 1,0]
Dienstbetrekking ⁸	ja	ja	[ja/nee]
Bezoldiging⁹			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	100.515	59.150	[BEDRAG]
Beloningen betaalbaar op termijn	11.590	6.452	[BEDRAG]
<i>Subtotaal</i>	<i>112.105</i>	<i>65.602</i>	<i>[SOM]</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ¹⁰	209.000	145.740	[INVULLEN]
Bezoldiging	112.105	65.602	[SOM]

Staat van reserves en voorzieningen rekening 2022

Grootboek- nummer (1)	Omschrijving (2)	Saldo per 01-01-2022 (9)	Korrektie ivm stelselw ijziging BBV	Toevoegingen dotaties inz. rente in 2022 (4)	Overige toevoegingen in 2022 (5)
Algemene reserves					
890.000	algemene reserve vaste buffer	4.500.000,00			
890.010	algemene reserve	2.674.049,23			874.931,20
Totaal algemene reserves		7.174.049,23			874.931,20
Bestemmingsreserves					
891.020	reserve grondexploitatie	321.323,40			
891.120	reserve aansluiting A28				
891.270	reserve frictiekosten	10.960,00			
891.280	egaliseringsreserve rioolrecht	386.000,00			
891.290	reserve volkshuisvestingsdoeleinden	200.500,00			
891.300	egaliseringsreserve afvalstoffenheffing	322.713,46			31.000,00
891.330	egaliseringsreserve w egen				
891.340	egaliseringsreserve gebouw en	456.294,00			
891.370	egaliseringsreserve sociaal domein	674.139,00			240.356,00
891.380	reserve ontw ikkeling 't Veen ****	30.000,00			33.000,00
891.385	reserve gemeentelijke opvang Oekrainers				500.000,00
Totaal bestemmingsreserves		2.401.929,86			804.356,00
Overige bestemmingsreserves (beklemd)					
891.500	reserve dekking kapitaallasten *	703.601,62			
Totaal overige bestemmingsreserves		703.601,62			
892.500	gerealiseerd resultaat *****	188.670,55			347.772,51
Totaal Reserves		10.468.251,26			2.027.059,71
Voorzieningen					
893.880	voorziening w ethouderspensionen	598.000,00			25.000,00
Totaal voorzieningen algemeen		598.000,00			25.000,00
Overige voorzieningen (beklemd)					
893.780	voorziening afkoopsommen onderhoud graven	481.257,00			66.800,00
893.885	voorziening verlofsparen				27.200,00
893.890	voorziening rioolrecht **	579.420,00			100.000,00
893.900	voorziening ontw ikkeling 't Veen				73.944,00
893.905	voorziening grondexploitatie Geldersedijk				567.148,00
893.910	voorziening onderhoud gebouw en				565.028,08
893.920	voorziening bijdrage afslag A28				
Totaal voorzieningen beklemd		1.060.677,00			1.400.120,08
Totaal voorzieningen		1.658.677,00			1.425.120,08
TOTAAL PASSIVA BALANS		12.126.928,26			3.452.179,79
893.720	voorziening oninbare vorderingen ***	32.605,60			10.559,53
TOTAAL ACTIVA BALANS		32.605,60			10.559,53
TOTAAL GENERAAL		12.159.533,86			3.462.739,32

In de raad van 16 oktober 2017 is de "Nota reserves en voorzieningen 2017" vastgesteld.

Met ingang van de begroting 2017 bepaalt de relevante BBV-versie dat er geen rente meer w ordt toegerekend aan reserves.

Evenmin w ordt nog rente toegerekend ten gunste van de exploitatie.

*) Voor een specificatie de "reserve dekking kapitaallasten" kan w orden verw ezen naar de aparte staat van beklemd bestemmingsreerves.

**) Wanneer op de rioolheffing een voordeel w ordt behaald - nu of in de toekomst - dan mag dit op grond van de BBV enkel in een reserve vloeien als kan w orden aangetoond dat de overdekking w ordt veroorzaakt door efficiency- of aanbestedingsvoordelen.
In alle andere gevallen moet het voordeel in een voorziening (artikel 44 lid 2 BBV) door derden beklemd middelen w orden gestort.

***) De voorziening moet conform BBV w orden verantw oord aan de activakant van de Balans.

****) De voorziening is conform de BBV voorschriften omgezet in een bestemmingsreserve.

*****) Beginbalans met € 102.000 verlaagd o.b.v. het addendum bij de jaarrekening 2021

Onttrekkingen in 2022 (6)	Korrektie ivm stelselwijziging BBV	Vermindering ter dekking af- schrijvingen (9)	Saldo per 31-12-2022 (9)
			4.500.000,00
701.549,02			2.847.431,41
701.549,02			7.347.431,41
321.323,40			
			10.960,00
			386.000,00
			200.500,00
			353.713,46
456.293,84			0
			914.495,00
			63.000,00
			500.000,00
777.617,24			2.428.668,62
4.879,62		46.260,00	652.462,00
4.879,62		46.260,00	652.462,00
188.670,55			347.772,51
1.672.716,43	46.260,00		10.776.334,54
			623.000,00
			623.000,00
50.727,00			497.330,00
			27.200,00
			679.420,00
			73.944,00
			567.148,00
96.855,06			468.173,02
147.582,06			2.313.215,02
147.582,06			2.936.215,02
1.820.298,49	46.260,00		13.712.549,56
13.628,26			29.536,87
13.628,26			29.536,87
1.833.926,75	46.260,00		13.742.086,43

Staat van investeringen die gedekt worden uit de (beklemd) reserve rekening 2022

Gr.boek- nummer	Onschrijving	Begrotings- wijziging	Startbedrag	Saldo per 1-1-2022	Rente toevoeging 0,0%	Start- datum	Looptijd	Eind datum	Afschrijving	Rente omslagperc. 0,0%	Vermindering	Jaarlast	Saldo per 31-12-2022
891.500													
	- Bouw kleedaccommodatie vv Hattiem (945074 ged.)	7e-2004	69.100,00	39.296,00	-	2004	40	2043	1.728,00	-	-	1.728,00	37.568,00
	- Restauratie stadsmuur nabij de Molen (945083)	8e-2006	51.318,00	19.543,00	-	2006	25	2030	2.053,00	-	-	2.053,00	17.490,00
	- Gymnastieklokaal Spoorstraat (944129 ged.)	8e-2005 en 10e-2006	619.128,00	350.943,00	-	2006	40	2045	15.478,00	-	-	15.478,00	335.465,00
	- Nieuw bouw w erkplaats w erf - 40 jaar (953009)	3e-2004	459.600,00	207.393,00	-	2004	40	2043	8.875,00	-	3.710,62	-	-
	- Nieuw bouw w erkplaats w erf - 15 jaar (953010)	3e-2004	47.200,00	1.169,00	-	2004	15	2018	-	-	1.169,00	-	198.518,00 (*)
	- Vervanging speeltoestellen (945071 ged.)	15e-'03/'04	18.851,00	-	-	2004	15	2018	-	-	-	-	-
	- Bouw kleedaccommodatie vv Hattiem (945074 ged.)	7e-2004	21.000,00	11.945,00	-	2004	40	2043	525,00	-	-	525,00	11.420,00
	- Toegangspoort begraafplaats	2e-2014	30.000,00	20.400,00	-	2014	25	2038	1.200,00	-	-	1.200,00	19.200,00
	- Ondergrondse afvalopslag (947195)	geen	164.000,00	49.202,00	-	2015	10	2024	16.401,00	-	-	16.401,00	32.801,00
	Correctie voor verschil begroot/w erkelijk												
	Totaal generaal		1.480.197,00	703.601,62	-				46.260,00	-	4.879,62	46.260,00	652.462,00

Algemeen:

De kapitaallasten van bovenstaande investeringen w orden gedekt uit de daarvoor gevormde (beklemd)

bestemmingsreserve

Met ingang van de begroting 2017 bepaalt de relevante BBV-versie dat er geen rente meer w ordt toegerekend aan reserves. De jaarlast is beperkt tot alleen afschrijvinglasten.

(*1) Klein deel van de nieuw bouw gemeentew erf (€ 151.200,- 40 jaar) wordt geactiveerd.

(*2) Afgeschreven op activa staat. 'Saldo' wordt overgeboekt naar de algemene reserve.

(*3) Afgeschreven op activa staat. 'Saldo' wordt overgeboekt naar de algemene reserve.

STAAT VAN OPGENOMEN GELDLENINGEN REKENING 2022

grootboek nummer	Leningnr.	oorspr.bedrag van de lening	Datum opname	Jaar laatste aflossing	Rente percentage	Rente herziening	Aflossings wijze	Stand lening begin boekjaar	Opname in boekjaar	Rente	Aflossing	Stand lening einde boekjaar	
													Rente
895010	1 0025390	4.000.000,00	rb 15 januari 2008	2032	4,795%	nv	Lineair	1.760.000	0	84.013	160.000	1.600.000	
895021	40.109473	5.000.000,00	rb 15 december 2014	2039	1,700%	nv	Lineair	3.600.000	0	59.486	200.000	3.400.000	
895022	40.109904	8.060.000,00	Opname 01.07.2015	2040	3,870%	nv	Lineair	6.125.600	0	230.771	322.400	5.803.200	
895023	40.109903	5.300.000,00	Opname 01.10.2015	2050	3,370%	2,6% 1-10-'25	Annuitair	4.767.562	0	159.822	99.495	4.668.066	
895024	40.110530	2.500.000,00	Opname 03.06.2016	2031	0,860%	nv	Lineair	1.666.667	0	13.610	166.667	1.500.000	
895026	1-30737	20.000.000,00	Opname 30-09-2020	2040	-0,055%	nv	Lineair	19.000.000	0	-10.309	1.000.000	18.000.000	
895027	40.115609	9.000.000,00	Opname 06-04-2022	2062	1,402%	nv	Lineair	0	9.000.000	92.993	0	9.000.000	
TOTALEN													
									36.919.828	9.000.000	630.386	1.948.562	43.971.266

Toelichting:

In deze staat worden de door de gemeente aangegane langlopende geldleningen vermeld in de volgorde waarin deze zijn aangegaan.

Staat gewaarborgde geldleningen en andere garantieverplichtingen rekening 2022

Bedragen in € 1.000,-

Nr.	Oorspronkelijk bedrag geldlening	Lening nummer	Doel van de geldlening	Naam van de geldnemer	Naam van de geldgever	Datum Raadsbe-sluit	Datum einde looptijd	Rente-perc.	Restant geldlening begin dienstjaar		Totaal aflossing (+)/toevoeging (-)	Restant geldlening einde dienstjaar	
									Totaal 1-1-2022	Waarborg Gemeente		Totaal(8-10) 31-12-2022	Waarborg Gemeente
50	705	808863020	Kerkh.str. 13,16/Ridderstr. 34	St. Ned.Bakk. Mus.	St. Nat. Restauratiefonds	27-05-02	1-7-2077	5,2	705	705	0	705	705
50a	65	816992020	Kerkh.str. 13,16/Ridderstr. 34	St. Ned.Bakk. Mus.	St. Nat. Restauratiefonds	15-11-10	1-7-2086	5,4	65	65	0	65	65
52a	454		fin.aankoop MFC	St. Beheer MFC	Deutsche Bank	01-04-02	1-4-2023	3,8	454	454	0	454	454
59	39.000		herfin ontw .mjt.Hatt'broek	Ontw .Mjt.Hatt'broek	BNG			0,8*	39.000	13.000	0	39.000	13.000
	40.224								40.224	14.224	0	40.224	14.224

* Betreft een rekening courant en daarom een jaarlijks fluctuerende rente

G = 100% door de gemeente gew aarborgde geldleningen van toegelaten instellingen.

O = 100% door de gemeente gew aarborgde geldleningen van andere non profit instellingen.

Totaal

0
14.224
14.224

STAAT VAN GEWAARBORGDE GELDLENINGEN DOOR HET WAARBORGFONDS SOC.WONINGBOUW WAARBIJ DE GEM.VOOR 50% EEN ACHTERVANGPOSITIE INNEEMT VOOR 2022

Bedragen in € 1.000,-

Nr.	Oorspronkelijk bedrag geldlening	Leningnummer	Doel van de geldlening	Naam van de geldnemer	Naam van de geldgever	Datum Raadsbe-sluit	Datum einde looptijd	Rente-perc.	Restant geldl. begin dienstjaar		Totaal aflossing (+)/toevoeging (-)	Restant geldl. e in de dienstjaar	
									Totaal 1-1-2022	Achtervangpos. Gemeente		Totaal 31-12-2022	Achtervangpos. Gemeente
48	2.302	40.84365.01	Herfinanciering i.v.m.	St. Hablon	BNG	12-12-96	15-4-2030	0,59	1.211	606	132	1.079	540
51	4.000	40.95608	bouw bejaardenw oningen	Triada Wonen	BNG	01-11-02	1-8-2032	5,18	4.000	2.000	0	4.000	2.000
58	6.500	40.110605	60 app. Ullennest/Hollewand	Triada Wonen	BNG	17-07-13	31-7-2041	0,882	6.500	3.250	0	6.500	3.250
60	17.000	40.114800	60 w on. Lippenoord en 10 Ass	Triada Wonen	BNG	25-09-20	2-6-2040	0,865	7.500	3.750	0	7.500	3.750
37	702.00	41.107407	herfin.div.compl.w.on.bouw	Triada Wonen	BNG	06-04-87	1-4-2022	2,65	78	39	78	0	0
55	12.000	1W0025765RH	renov>30 jr./57 verhuureenh	Triada Wonen	NWB	07-11-06	1-7-2022	-0,84	12.000	6.000	12.000	0	0
57a	4.000	10027981	finan. Woningverbeteringen	Triada Wonen	NWB	30-05-13	1-8-2041	3,60	4.000	2.000	0	4.000	2.000
57b	4.000	10027982	finan. Woningverbeteringen	Triada Wonen	NWB	31-05-13	1-9-2043	3,65	4.000	2.000	0	4.000	2.000
58	5.300	10030157	117 w oningen en een woongeb	Triada Wonen	NWB	25-06-18	2-6-2031	0,865	5.300	2.650	0	5.300	2.650
60	17.000	10030979	60 w on. Lippenoord en 10 Ass	Triada Wonen	NWB	25-09-20	2-6-2040	0,865	7.500	3.750	0	7.500	3.750
60.002									52.089	26.045	12.210	39.879	19.940

Triada Wonen
St. Hablon
Totaal

19.400
540
19.940

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking siSa - d.d. 6-3-2023

Verstrekter	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Omvang	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A13	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen Gemeenten	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden) Aard controle R Indicator: A13/01	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A13/02	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2023 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden Aard controle R Indicator: A13/03	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023 Aard controle R Indicator: A13/04	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A13/05	
			€ 8.071	Ja	€ 0	€ 0	Ja	
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022 Aard controle R Indicator: A16/01	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T) Aard controle R Indicator: A16/02	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) Aard controle R Indicator: A16/03	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten Aard controle R Indicator: A16/04	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie Aard controle R Indicator: A16/05	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) Aard controle R Indicator: A16/06
			€ 997.200	€ 323.700	€ 0	€ 0	€ 0	€ 142.643
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO Aard controle R Indicator: A16/07	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T) Aard controle R Indicator: A16/08	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01 t/m 08 Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A16/11	
			€ 1.080	€ 76.230	€ 1.540.853	€ 1.540.863	Nee	
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) Aard controle R Indicator: B2/01	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak (jaar T) Aard controle D2 Indicator: B2/03	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06
			0	0	0	0	Nee	Nee
			Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1	Reeks 1			
			Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/08	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/09			
			Nee	€ 0,00	€ 0,00			
			Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/10	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/11	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/12	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/13	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/14	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/15
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/16	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/17	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/18	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/19	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/20	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/21
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Totaal	
			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/24	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/25	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling Aard controle n.v.t. Indicator: B2/26	
							€ 0	

SiSA bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking siSa - d.d. 6-3-2023

BZK	C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Projectnaamnummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 05 verplicht	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 05 verplicht	Toelichting afwijkingen in faseringen (indicatoren 02 en 04)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
		Tranche 1 t/m 3 Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/05	Aard controle D2 Indicator: C9/06
			1 Transformatie 1 Veen	Nee	65	Nee	-118	€ 1.711.325
			2				Consummatieruin verraagd a.g.v. van beroepsprocedure bestemmingsplan en bezwaarprocedure vergunning	
			3				Veen-Noord fase 4 verraagd a.g.v. inrichtings-raagstuk verkabeling. Totale programma deelplan Veen-Noord lager dan planologisch maximum van 130 (namelijk 115).	
			Kopie projectnaam/ nummer	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C9/07	Aard controle D2 Indicator: C9/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/12
			1 Transformatie 1 Veen	€ 712.339	Nee	-90	Zie toelichting bij indicator C9/05	Nee
			2					
BZK	C55	Aanpak energiarmede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01	Aard controle R Indicator: C55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04	Aard controle R Indicator: C55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06
			52	€ 6.609	€ 6.609	7	€ 902	€ 902
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning -bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energiegebruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeoede kosten			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07	Aard controle R Indicator: C55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09			
			59	€ 18.476	€ 18.476			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energiegebruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15
			2	2	0	0	59	0

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking siSa - d.d. 6-3-2023

BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: C62/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/04				
			€ 0	Ja				
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05	
			€ 107.126	€ 0	€ 0	€ 0	€ 132.626	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	Aard controle R Indicator: D8/06	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	Aard controle R Indicator: D8/09	Aard controle R Indicator: D8/10	
			1				€ 32.224	
			100					
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03	Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05	
			€ 34.219	€ 1.019	€ 17.162	€ 0	€ 135.708	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten l.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten l.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06	Aard controle R Indicator: D14/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06	Aard controle R Indicator: D14/09		
			1					
			10					
EZK	F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	Projectnaam/UWHS-nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning	Is de bestemming gewijzigd (Ja/Nee)	Eindverantwoording per woning (Ja/Nee)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: F1/01	Aard controle R Indicator: F1/02	Aard controle D1 Indicator: F1/03	Aard controle D1 Indicator: F1/04	Aard controle R Indicator: F1/05	
			1 UWHS170106	€ 6.488	Nee	Nee	€ 386.007	
			2 UWHS170125	€ 7.187	Nee	Nee	€ 476.893	
			3 UWHS170126	€ 7.915	Nee	Nee	€ 319.474	
			4					
			100					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2022	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06
			€ 1.296.000	€ 39.118	€ 136.053	€ 0	€ 8.797	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (tevensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (tevensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente Participatiewet (PW)
			Aard controle R Indicator: G2/07	Aard controle R Indicator: G2/08	Aard controle R Indicator: G2/09	Aard controle R Indicator: G2/10	Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle R Indicator: G2/12
			€ 19.202	€ 1.209	€ 0	€ 87.617	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Gemeente Participatiewet (PW)					
			Aard controle D2 Indicator: G2/13	Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14				
			€ 0	Ja				

SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking sisa - d.d. 6-3-2023									
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) gemeentedeel 2022 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06	
€ 0	€ 0	€ 8.537	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente			BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente			BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente		Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
Aard controle n.v.t. Indicator: G3/07			Aard controle R Indicator: G3/08			Aard controle R Indicator: G3/09		Aard controle n.v.t. Indicator: G3/10	
€ 0			€ 0			€ 0		Ja	
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2022 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 63	€ 0	€ 5.684	€ 17.932	€ 346	
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 759	€ 5.280	€ 142	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 879	€ 64	€ 6	
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 526	€ 0	€ 0	
			6 Totaal	€ 63	€ 0	€ 7.848	€ 23.276	€ 494	
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente			
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Aard controle R Indicator: G4/08	Aard controle R Indicator: G4/09	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10			
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja			
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja			
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja			
4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja						
5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja						
6 Totaal	0	0	Ja						
Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)					
Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente						
Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15					
1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)									
2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)									
3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)									
4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)									
5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)									
6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0					
Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire						
Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente						
Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	Aard controle R Indicator: G4/17	Aard controle D2 Indicator: G4/18	Aard controle R Indicator: G4/19						
1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0						
2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0						
3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0						
4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0						
5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0						
6 Totaal	0	0	0						
SZW	G10	Wet inburgering 2021 gemeentedeel 2022 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Gemeente	Gemeente	Gemeente				
Aard controle R Indicator: G10/01			Aard controle R Indicator: G10/02		Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03				
€ 18.052			€ 83.626		Ja				

SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking sisa - d.d. 6-3-2023								
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gemeentedeel Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G12/01	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G12/02	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G12/04			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZW	G13	Onderwijsroute 2022_ deel gemeente Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/01	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/02	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/03	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/04	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 0	€ 10.496	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) Aard controle R Indicator: H4/01	Totale werkelijke berekende subsidie Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02				
			€ 67.977	€ 91.020				
			Activiteiten Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) Aard controle R Indicator: H4/04	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken Aard controle R Indicator: H4/05	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken Aard controle R Indicator: H4/06	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten Aard controle R Indicator: H4/07	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
			1 SPUKSPRT22167 2 3 4	€ 91.020	€ 67.932	€ 20.467	€ 2.621	
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingnummer Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Totaal bedrag volgens beschikking Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) Gerealiseerd Aard controle R Indicator: H8/03	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) Gerealiseerd Aard controle R Indicator: H8/04	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) Gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) Gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06
			1 1042262	€ 18.859	€ 0	€ 18.859	€ 0	€ 18.859
			2 1036567	€ 42.571				€ 20.000
			3					
			4					
			Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07				
1 1042262	Ja							
2 1036567	Ja							
3								
4								

